

Cyfarfod

PWYLLGOR CRAFFU GOFAL

Dyddiad ac Amser

10.30 y.b., DYDD IAU, 5ED TACHWEDD, 2026

***BYDD CYFARFOD BRIFFIO I AELODAU AM 10:00 YB.**

Lleoliad

Hybrid - Siambr Dafydd Orwig, Swyddfeydd y Cyngor, Caernarfon LL55 1SH

*** NODER ***

Bydd y cyfarfod yn cael ei we-ddarlledu

https://gwynedd.public-i.tv/core//cy_GB/portal/home

Pwynt Cyswllt

Courtney Leigh Jones

courtneyleighjones@gwynedd.llyw.cymru

(Dosbarthwyd Dydd Iau, 29 Hydref 2026)

PWYLLGOR CRAFFU GOFAL

AELODAETH (18)

Plaid Cymru (12)

Y Cynghorwyr

Menna Baines
Linda Morgan
Meryl Roberts
Jina Gwyrfaï
Berwyn Parry Jones
Geraint Wyn Parry

Rheinallt Puw
Gwynfor Owen
Einir Wyn Williams
Sian Williams
Elin Walker Jones
Beca Roberts

Annibynnol (5)

Y Cynghorwyr

Elwyn Jones
Beth Lawton
Wendy Cleaver

Anwen J. Davies
Angela Russell

Gwynedd yn Gyntaf (1)

Y Cynghorydd Gareth Coj Parry

Aelodau Ex-officio

Cadeirydd ac Is-Gadeirydd y Cyngor

R H A G L E N

1. YMDDIHEURIADAU

I dderbyn unrhyw ymddiheuriadau am absenoldeb

2. DATGAN BUDDIANT PERSONOL

I dderbyn unrhyw ddatganiad o fuddiant personol

3. MATERION BRYS

Nodi unrhyw eitemau sy'n fater brys ym marn y Cadeirydd fel y gellir eu hystyried.

4. COFNODION

4 - 26

Bydd y Cadeirydd yn cynnig y dylid llofnodi cofnodion cyfarfod o'r pwyllgor hwn a gynhaliwyd 17 Medi 2026 fel rhai cywir

5. DIWEDDARIAD AR GYNNYDD Y CYNLLUN YMATEB: 27 - 164 CYFIAWNDER TRWY EIN DEWRDER

I graffu ar y raglen waith yn dilyn ystyriaeth blaenorol y pwyllgor ym mis Ionawr 2026 fel rhan o'r angen i graffu ar gynnydd y Cynllun Ymateb.

6. ADRODDIAD PERFFORMIAD AELOD CABINET OEDOLION, 165 - 189 IECHYD A LLESIANT

Er mwyn craffu ar faterion perfformiad o fewn yr Adran.

7. ADRODDIAD PERFFORMIAD AELOD CABINET DROS BLANT A 190 - 226 CHEFNOGI TEULUOEDD

Er mwyn craffu ar faterion perfformiad o fewn yr Adran.

8. BLAENRAGLEN PWYLLGOR CRAFFU GOFAL 227 - 229

I fabwysiadu rhaglen waith diwygiedig ar gyfer 2026/27

PWYLLGOR CRAFFU GOFAL, 17 MEDI 2026

Presenoldeb:

Y CYNGHORWYR:

Elwyn Jones,(Cadeirydd), Beth Lawton, Jina Gwyrfai, Menna Baines, Elin Walker Jones, Sian Williams, Meryl Roberts, Berwyn Parry Jones, Eryl Jones-Williams, Rheinallt Puw, Angela Russell, Geraint Wyn Parry, Gareth Coj Parry, Gwynfor Owen, Anwen J Davies, Linda Morgan

Swyddogion yn bresennol:

Llywela Haf Owain (Uwch Ymgynghorydd Iaith a Chraffu) a Courtney Jones (Swyddog Gwasanaethau Democratiaeth a Dinesig)

Yn bresennol ar gyfer eitem 5:

Cynghorydd Paul Rowlinson (Aelod Cabinet Tai ac Eiddo) Carys Fon Williams (Pennaeth Adran Tai ac Eiddo) Hedd Tomos (Pennaeth Cynorthwyol Adran Tai ac Eiddo) Sion Hughes (ADRA) Rhianon Dafydd (Grŵp Cynefin) Edward Hughes (Clwyd Alyn) Allan Eveleigh (Cymdeithas Tai Gogledd Cymru)

Yn bresennol ar gyfer eitem 6:

Cynghorydd Dilwyn Morgan (Aelod Cabinet Oedolion), Cynghorydd Menna Trenholme (Aelod Cabinet Plant a Chefnogi Teuluoedd), Mari Wynne Jones (Pennaeth Adran Oedolion, Iechyd a Llesiant) Elliw Haf Hughes (Pennaeth Cynorthwyol Diogelu ac Ansawdd)

Yn bresennol ar gyfer eitem 7:

Cynghorydd Dilwyn Morgan (Aelod Cabinet Oedolion), Cynghorydd Menna Trenholme (Aelod Cabinet Plant a Chefnogi Teuluoedd), Mari Wynne Jones (Pennaeth Adran Oedolion, Iechyd a Llesiant) Elliw Haf Hughes (Pennaeth Cynorthwyol Diogelu ac Ansawdd) Hawis Melangell Jones (Rheolwr Comisiynu, Contractau a Phrosiectau)

1. YMDDIHEURIADAU

Derbyniwyd ymddiheuriadau gan y Cyng. Einir Wyn Williams.

2. DATGAN BUDDIANT PERSONOL

Ni dderbyniwyd unrhyw ddatganiadau o fuddiant personol. Derbyniwyd datganiad o fuddiant gan y Cynghorydd Gwynfor Owen.

3. MATERION BRYS

Dim i'w nodi.

4. COFNODION

Llofnododd y Cadeirydd gofnodion y cyfarfod blaenorol o'r pwyllgor hwn a gynhaliwyd ar 17 Gorffennaf 2026, fel rhai cywir.

5. CYDWEITHIO GYDA'R CYMDEITHASAU TAI

Cyflwynwyd yr eitem gan Bennaeth Adran Tai. Cadarnhawyd bu i'r stoc dai cymdeithasol gael ei drosglwyddo yn 2010, ac ers hynny mae Cyngor Gwynedd wedi bod mewn partneriaeth agos a llwyddiannus efo'r cymdeithasau tai sydd yn gweithredu o fewn y sir. Nodwyd mai nod y bartneriaeth ydy diwallu anghenion tai i drigolion Gwynedd ar draws y sir, gan nodi'r angen lleol, darparu cyllid, cydlynu datblygiadau ac adeiladu'r tai eu hunain. Manylwyd ar y perthynas agos rhwng y Cyngor a'r Cymdeithasau Tai a'r modd maent yn cydweithio.

Aethpwyd ymlaen i drafod y darpariaeth sydd ar gael o ganlyniad i'r berthynas yma a'r cynllun cydweithio.

Bu cyfle i Aelodau holi'r cwestiynau a ddarparwyd o flaen llaw iddynt, a bu i'r cynrychiolwyr ateb fesul cwestiwn;

Gweithredu'r polisi gosod tai a datblygiadau newydd

1. Allwch chi egluro beth yw eich rôl chi fel cymdeithasau tai mewn perthynas gyda'r polisi gosod tai?

Eglurwyd bod y cymdeithasau tai sydd yn gweithredu o fewn Gwynedd (Adra, Clwyd Alyn, Tai Gogledd Cymru a Grŵp Cynefin) yn gweithio mewn partneriaeth efo Cyngor Gwynedd i weithredu Polisi Gosod Tai Cyffredin Gwynedd a'r Gofrestr Tai Cyffredin. Nodwyd bod y polisi tai yn amlinellu sut y dylai'r gofrestr tai gael ei gosod allan o ran trefn blaenoriaeth, a'r Cyngor sydd yn gyfrifol am y polisi. Sicrhawyd bod y polisi a'r gofrestr yn cael ei gweinyddu ac o dan berchenogaeth Cyngor Gwynedd.

Cadarnhawyd bod ymgeiswyr yn cael ei blaenoriaethu yn ôl eu hangen tai o fand 1 i fand 4. Wrth i eiddo ddod yn wag, bydd y Gymdeithas Tai yn gofyn am enwebiad, a chaiff yr eiddo ei osod yn unol â hyn.

Cadarnhawyd mai'r awdurdod lleol sydd yn gyfrifol am y polisi gosod tai a bod hyn yn gyfrifoldeb statudol. Sicrhawyd bydd y cymdeithasau tai yn gosod yn unol â'r polisi. Nodwyd bod Llywodraeth Cymru yn gosod y canllawiau o ran y datblygu polisi gosod tai i Awdurdod Lleol yng Nghymru. Nodwyd bod Gwynedd wedi gwthio'r ffiniau cyn

belled ag sy'n bosibl o fewn y ddeddfwriaeth bresennol o ran ffafrio ymgeiswyr lleol. Eglurwyd bod diffiniad lleol yn cynnwys cyswllt lleol am 5 mlynedd o fewn ardaloedd dynodedig.

Cadarnhawyd bod dros 2,000 o ymgeiswyr ar y gofrestr tai yng Ngwynedd, sydd yn amlygu'r angen am dai cymdeithasol o fewn y sir. Cadarnhawyd bod ADRA hefo oddeutu 6,500 o dai cymdeithasol yng Ngwynedd, gyfystyr a 75% o stoc tai cymdeithasol y sir.

Wrth gyfeirio at y tai rhent canolraddol, cadarnhawyd bod Grŵp Cynefin yn gweinyddu'r gofrestr Tai Teg ar ran landlordiaid cymdeithasol yng Ngwynedd.

Holodd Aelodau gwestiynau am y gofrestr dai. Sicrhawyd bod pobl ar y gofrestr dai am amryw helaeth o resymau, a ddim o reidrwydd yn ddigartref. Nodwyd bod y ceisiadau yn cael eu hasesu a'u blaenoriaethu yn ôl yr angen, ac yn cael eu lleoli mewn bandiau priodol wrth aros am dai. Cadarnhawyd bod amryw o bobl ym mand 1 hefyd, nid yn unig y digartref, megis aelodau sydd yn tan feddiannu yn sylweddol, aelodau yn gadael y lluoedd arfog ac unigolion ifanc yn gadael cartref. Bu cyfeiriad i'r nifer o bobl yn byw mewn llety dros dro, gan nodi bod y niferoedd yma yn newid yn sylweddol yn aml. Nodwyd bod hyn yn gost sylweddol i'r llywodraeth leol, ac yn cael ei fonitro o fewn y gofrestr dai. Cadarnhawyd bod y cymdeithasau yn ymrwymedig i'r polisi tai er mwyn sicrhau tecwch a thryloywder wrth osod trigolion mewn tai ar draws y sir. Sicrhawyd bod y cymdeithasau tai yn gosod tai mewn modd tryloyw a theg yn unol â'r polisi ac yn gweithredu o fewn fframwaith y polisi yn gyson.

2. Ydych chi yn gweithredu yn unol a Pholisi Gosod Tai Cyffredin Cyngor Gwynedd bob amser? Os ydych yn gwyro o'r polisi pa mor aml mae hyn yn digwydd a pham?

Cadarnhawyd bod y Cymdeithasau Tai yn gweithredu yn unol â Pholisi Gosod Tai Cyffredin Cyngor Gwynedd a chaiff y drefn ei dilyn trwy'r sir. Sicrhawyd bod 93% o achosion gosod tai gan gymdeithas tai Adra wedi gweithredu yn unol â'r polisi.

Eglurwyd bod rhai eithriadau i hyn, gan nodi bod 7% o fewn y stoc tai cymdeithasol yn dilyn trefn 'drosglwyddiad rheolaeth' ar gyfer achosion o drais yn y cartref, tan-feddiannu neu pan fo tŷ efo addasiadau perthnasol yn dod ar gael sydd yn briodol i denant mewn angen. Sicrhawyd bod hyn yn cael ei ganiatáu o fewn y polisi gosod.

Soniwyd am y Polisi Gosod Lleol sydd hefyd yn digwydd o fewn y polisi a'r nifer o achosion sydd yn gweithredu yn unol â'r adran 106, Tai fforddiadwy. Mynegodd Aelod pryder ynglŷn â hyn oherwydd rhai cyfyngiadau trwy'r awdurdodau cynllunio, megis Parc Eryri. Mynegwyd sylw bod y system yma yn anfanteisiol i bobl sydd yn byw reit ar y ffin tu allan i'r parc, ac felly nad yw'r polisi yn holl gynhwysfawr ac yn gallu gweithredu yn effeithiol.

Sicrhaodd Grŵp Cynefin eu bod yn gosod tai fel arfer drwy'r Polisi Gosod ond yn gweithredu ar frys ar adegau pan fo'r angen yn codi trwy amgylchiadau argyfwng neu fater iechyd a diogelwch. Eglurwyd bod Grŵp Cynefin yn berchen ar dai gofal ychwanegol, a osodir drwy banel gosod ar y cyd efo Cyngor Gwynedd. Cadarnhawyd bod eu eiddo rhenti canolraddol yn cael eu gosod trwy polisi Tai Teg. Cyfeiriwyd at y Tai a Chefnogaeth sydd yn cael eu rheoli gan asiantaethau eraill, megis Timoedd Digartref a phartneriaid megis GISDA, sydd yn cael eu cydlynu trwy weithdrefnau penodol ar gyfer yr eiddo hynny. Holwyd pam fod gweithdrefnau gwahanol i'r tai yma? Mewn ymateb, esboniwyd bod gwahanol fathau o eiddo, lle nad yw'r polisi gosod yn cyfarch anghenion a phriodweddau'r eiddo, megis tŷ sydd yn cael ei rannu gan unigolion ag anghenion dwys. Wrth sôn am ofal ychwanegol, sicrhawyd bod yr asiantaethau yn gweithio yn agos iawn efo gweithwyr cymdeithasol er mwyn trefnu bod tai yn cael eu haddasu yn briodol ac yn unol â'r anghenion gofal perthnasol. Eglurwyd bod hyn oherwydd natur y cynlluniau, a bod yr angen gwahanol yn cyfiawnhau'r gwahaniaeth mewn cofrestriadau. Mynegwyd pryder ynglŷn a'r gwahanol polisïau.

Atgyfnerthwyd y ffaith bod yr eithriadau a'r amgylcheddau amrywiol i gyd yn gweithio o fewn y polisi ac yn cael ei gymeradwyo trwy'r fframwaith.

Gofynnwyd beth sydd yn digwydd pan fo unigolyn yn methu'r asesiad fforddiadwyedd rhent. Eglurwyd bod hyn yn dueddol o ddigwydd pan fo unigolyn sengl yn ceisio am dy sydd a dwy lofft, oherwydd mai dyna'r unig eiddo sydd ar gael yn yr ardal ar y pryd, Esboniwyd bod budd-daliadau weithiau yn opsiwn mewn achos fel hyn, a datrysiadau amrywiol yn cael eu cynnig er budd yr unigolyn.

Mewn ymateb i ymholiad, sicrhawyd bod y cymdeithasau tai yn rhoi gwybod i'r cyngor os ydynt yn gwrthwynebu unrhyw enwebiadau. Sicrhawyd bod hyn yn cael ei gofnodi yn y system rheoli tai.

3. Oes yna ddatblygiadau newydd ar y gweill gan eich cymdeithas?

Yn ystod y drafodaeth, nodwyd bod gan y cymdeithasau tai dyletswydd i'r 2,000 o unigolion sydd angen tŷ cymdeithasol yng Ngwynedd a theimlwyd bod eu lleisiau ar goll yn aml pan mae'r dadleuon am dai yn cael eu clywed. Rhoddwyd ystyriaeth i'r cefndir i'r galw, wrth gyfeirio at bolisïau megis 'Hawl i Brynu' a'r diffyg rhan adeiladu tai cymdeithasol drwy'r wlad. Nodwyd bod y nifer o ddatblygiadau tai preifat yng Ngwynedd yn gymharol isel hefyd, ac yn cyfrannu at faint y galw am dai yng Ngwynedd. Amlygwyd bod hyn yn gyrru'r prosiectau sydd ar y gweill, a chadarnhawyd bod ADRA wedi datblygu dros 400 o dai cymdeithasol dros y 5 mlynedd diwethaf, yn Nwyfor, Arfon a Meirionnydd.

Cadarnhaodd ADRA bod datblygiadau newydd ar y gweill ganddynt, a'u bod wrthi yn datblygu neu brynu eiddo yn ôl, dros 120 eiddo ar hyn o bryd. Sicrhawyd mai tai cymdeithasol ydi'r mwyafrif helaeth o'r rhain. Nodwyd eu bod yn cydweithio efo'r Cyngor ar hyn, a bod gwaith gan gontractwyr Tyddyn Fletcher a Jewsons ar fin cael eu cymeradwyo yn fuan. Nodwyd bod Llywodraeth Cymru yn gefnogol o'r gwaith ac wedi rhoi mwy arian i ddatblygu a phrynu tai dros y 3 mlynedd diwethaf. Sicrhawyd

bod y Cymdeithasau Tai yn parhau i lobio a dylanwadu am fwy o arian ac yn uchafu'r angen am arian grant a benthyca yng Ngwynedd.

Soniwyd am yr angen i ddiwallu'r galw am dai i bobl hyn yng Ngwynedd wrth i boblogaeth y sir heneiddio, a chyfeiriwyd at y datblygiadau sydd yn mynd rhagddo yn Plas Penrhos, Plas Lleiod a Frondeg. Sicrhawyd bod mwy o'r math yma o eiddo a thai gwarchod ar y gweill yn y dyfodol a bod rhaglen lewyrchus i ddod.

Sicrhaodd Grŵp Cynefin eu bod newydd gartrefu 14 teulu yn ardal Nefyn yn Cysgod Lefain, ac wrthi yn datblygu 8 cartref yn Aberdaron (6 eiddo cymdeithasol a 2 eiddo canolraddol). Gobeithiwyd bydd y rhain yn cael eu cwblhau cyn cyfnod Nadolig.

Sicrhawyd bod 15 cartref yn cael eu datblygu yn Nhrefor yn Llys yr Eifl, fydd yn cynnwys 4 bungalo 2 llofft, 4 tŷ 2 llofft, 5 tŷ 3 llofft, 1 tŷ 4 llofft a 1 tŷ 6 llofft. Adroddwyd eu bod newydd dderbyn caniatâd cynllunio i 20 uned newydd yn Chwillog, a bod trafodaethau yn mynd rhagddo o ran yr amserlen.

Cadarnhaodd y gymdeithas tai Clwyd Alyn eu bod yn datblygu eiddo yn ardal Penrhos ym Mhwlheli, gan gynnwys 12 eiddo i bobl hyn, 30 fflat a 49 cartref fel rhan o'r cynlluniau. Esboniwyd bod datblygiadau ar y gweill yn ardal Llan Ffestiniog.

Cydnabuwyd nad oes lawer o waith datblygol yn mynd rhagddo gan gymdeithas tai Gogledd Cymru ar hyn o'r bryd, a chyfeiriwyd at ychydig o dai sydd ganddynt yn ardal Abersoch.

Gofynnwyd a oes datblygiadau ar y gweill o ran adnewyddu tai yn hytrach na adeiladu o'r newydd bob tro? Amlygwyd bod ateb i gwestiwn yma nes ymlaen yn y sesiwn.

Cyfnewid Tai

4. A oes data gan eich cymdeithas dai am y nifer sydd wedi cyfnewid tai yn y 3 blynedd diwethaf a'r lleoliadau cyfnewid? (Managed Moves/House Swaps).

Nodwyd bod yr adran 118 o Ddeddf Rhentu Cymru yn caniatáu i denantiaid wneud swaps tai er budd ei gilydd. Eglurwyd nad oes gan unrhyw landlord hawl cyfreithiol i wrthod i hyn ddigwydd, oni bai bod rhesymau gwirioneddol ddilys dros wneud hyn.

Mynegwyd anniddigrwydd tuag at y broses yma a nodwyd bod llawer o drigolion Gwynedd yn rhwystredig efo hyn. Atgyfnerthwyd bod hyn yn digwydd am resymau dilys ac er budd pawb. Sicrhawyd ei fod yn gweithio ac yn fanteisiol i'r ddwy ochr, ac yn gwella ei ansawdd bywyd yn sylweddol. Rhoddwyd enghreifftiau o resymau dilys, gan gynnwys, rhesymau cymdeithasol, rhesymau gwaith, dim digon o le yn y tŷ i deuluoedd neu ormod o le. Pwysleisiwyd fod y broses yn gweddu'r 2 tenant ac mai dyna bwrpas y cynllun.

Cadarnhaodd Adra bod 15 achos cyfnewid tai wedi bod yng Ngwynedd hyd yma yn 2026. Sicrhawyd bod 93% o rhain wedi digwydd o fewn Gwynedd, gyda 1 achos y tu allan i Wunedd, ond nodwyd roedd cysylltiad gan y person hwn efo Gwynedd yn

flaenorol ac felly yn achos gyfnewid dilys. Soniwyd bu 42 achos gyfnewid yn 2025 a 54 yn 2024.

Cadarnhaodd Grŵp Cynefin mai 13 achos cyfnewid tai sydd wedi bod yng Ngwynedd dros y 3 blynedd diwethaf. Nodwyd bod 5 o'r rhain yn gyfnewid ymysg eu tenantiaid yn Grŵp Cynefin, a'r 8 arall a landlordiaid cymdeithasol arall, gan gynnwys 4 Adra a 1 Tai Gogledd Cymru, a rhain o fewn Gwynedd. Nodwyd bod 2 o siroedd eraill yng Nghymru. Rhoddwyd trosolwg o leoliadau'r eiddo yn cynnwys ardaloedd Y Bala, Botwnnog, Caernarfon, Criccieth, Morfa Nefyn, Mynytho a Penygroes.

Amlygwyd bod yr unig eiddo gellir gwrthod cyfnewid ydi eiddo sydd ag Amod 106 lle mae'r caniatâd cynllunio wedi nodi bod rhaid i'r preswlydd cael cysylltiad lleol.

Holwyd os ydi hi'n bosib tynhau'r broses gyfnewid tai er mwyn i'r cymdeithasau tai fedru sgrinio pwy sydd yn cael symud tŷ ac i ba gymuned ac er mwyn cael gwell reolaeth dros y broses i sicrhau ei fod yn deg a thryloyw? Mewn ymateb i hyn, cadarnhawyd bod y cymdeithasau tai yn gallu gwirio'r achosion i ryw raddau a bod system sgrinio mewn lle ond ni ellir gwrthod y broses cyfnewid heblaw am reswm hynod ddilys - felly cydnabuwyd byddai gweithredu ar yr awgrym ar yr aelod yn anodd yn gyfreithiol. Nodwyd bod y nifer achosion o ymddygiad gwrth cymdeithasol o ganlyniad i gyfnewid tai yn isel iawn, felly nid oes unrhyw broblemau sylweddol wedi codi o ganlyniad i'r broses bresennol.

5. Faint o bobl gyda chyswllt lleol sydd wedi cyfnewid tŷ er mwyn symud yn ôl i Wynedd i fyw?

Cadarnhawyd bod 111 o deuluoedd wedi cwblhau'r broses cyfnewid dros y 3 mlynedd diwethaf, a bod 100 o'r rhain yn byw yng Ngwynedd yn barod. Cadarnhawyd bod 6 wedi symud yn ôl i'r ardal a oedd efo cyswllt blaenorol efo Gwynedd. Nodwyd bod 5 wedi symud o ardal arall y tu hwnt i Wynedd. Atgyfnerthwyd nad oes gan y Landlord yr hawl i wrthod hyn heb reswm dilys iawn a bod y Ddeddf Rhenti Cymru yn amlygu hyn. Nodwyd bod Adra hefo Polisi Trosglwyddo Cytundeb i sicrhau bod y trosglwyddiadau hyn yn cael ei gweinyddu yn gywir ac i barchu hawl y tenantiaid i wneud hyn lle mae rhesymau dilys dros wneud hyn.

Bu trafodaeth helaeth ar y mater wrth i Aelodau nodi pwyntiau o anniddigrwydd a rhwystredigaeth efo'r broses a'r diffyg tai sydd ar gael yng Ngwynedd i bobl leol. Cydnabuwyd y rhwystredigaeth gan sicrhau bod y cymdeithasau tai yn gweithredu yn unol â'r polisiau ac o fewn y gweithdrefnau priodol er budd trigolion. Rhoddwyd sicrwydd mai 3% yn unig o achosion gosod sydd yn mynd drwy'r broses cyfnewid tai a bod y rhan helaeth o'r gosodiadau yn mynd trwy'r gofrestr tai.

Rhoddwyd pwyslais ar yr angen i sicrhau bod tai ar gael i deuluoedd ifanc i sicrhau dyfodol ffyniannus yng Ngwynedd.

Cymorth i denantiaid a tan feddiannu

6. Sut ydych yn rheoli tan feddiannu? Ydy cyfnewid eiddo o ganlyniad i dan feddiannu yn gyffredin?

Nodwyd bod tan feddiannu yn cael ei reoli drwy'r brif Gofrestr Tai yn y lle cyntaf. Nodwyd bod pawb sydd yn awyddus i gael tŷ llai neu dy mwy yn cofrestru ar y gofrestr tai ac yn dilyn y drefn gosod arferol.

Cyfeiriwyd at Bolisi Tan-feddiannu Adra, gan nodi bod hwn ar gyfer yr achosion mwyaf dwys/ mwyaf brys trwy'r cyfnewidiadau tai. Nodwyd bod tua 20 o achosion yn flynyddol o ganlyniad i dan-feddiannu).

Gobeithiwyd bydd y datblygiadau yn y safleoedd Frondeg, Plas Penrhos a Plas Lleiod yn annog pobl i symud o fewn eu cymunedau. Pwysleisiwyd bod yr elfen personol hefyd yn bwysig i'r cymdeithasau tai, ac nad ydynt yn awyddus i orfodi neb i symud o'u cartref. Nodwyd bydd y cynlluniau yn darparu rhwydwaith cefnogol i barhau i fyw yn yr ardal a'r gymuned, os ydynt yn symud o'u tai ar gyfer gofal ychwanegol.

Esboniwyd bod y Ddeddf Rhentu Cymru yn gosod allan y rhesymau cyfreithiol ar gyfer gorfodaeth, mewn sefyllfaoedd eithriadol megis eiddo efo addasiadau sylweddol, tan feddiannu sylweddol neu mewn achosion olyniaeth penodol.

7. Faint o denantiaid sydd wedi cyfnewid eiddo o ganlyniad i dan feddiannu yn ystod y flwyddyn ddiwethaf?

Cyfaddefwyd bod hwn yn gwestiwn sydd yn anodd ei ateb yn uniongyrchol. Nodwyd bod y ffigwr yn gyfuniad o'r cyfnewidiadau trwy'r gofrestr tai cyffredin, y 'managed moves' a'r 'house swaps', felly mae'n anodd pennu ffigwr ar gyfer yr holl sir. Sicrhawyd fod cyfnewid eiddo o ganlyniad i dan feddiannu yn cael ei annog gan y cymdeithasau tai, er mwyn ceisio diwallu'r angen dai.

Ymfalchiodd Grŵp Cynefin yn y modd maent yn ceisio rheoli tan feddiannu gan nodi eu bod wedi creu Polisi Cartref Cywir o'r Maint lawn ar y cyd a'r tenantiaid. Nodwyd bod y polisi yn nodi'r opsiynau a'r gefnogaeth sydd ar gael i denantiaid sy'n tan feddiannu, gan gynnwys ychwanegu 'incentives' iddynt.

Nodwyd bod rhai achosion o gyfnewid eiddo ar sail tan feddiannu ond bod achosion eraill oherwydd gorboblogi eiddo , neu deuluoedd yn tyfu.

Holwyd os oes unrhyw oblygiadau ariannol i bobl sydd yn aros mewn eiddo ac yn tan feddiannu oherwydd eu bod yn awyddus i barhau i aros yn yr eiddo? Mewn ymateb, sicrhawyd byddai hyn yn effeithio ar unigolyn sydd yn parhau i fod mewn oed gweithio, ond unwaith mae'r unigolyn yn cyrraedd oed pensiwn, ni fydd hyn yn effeithio unigolion yn uniongyrchol. Tynnwyd sylw at y biliau cynyddol o ganlyniad i dan feddiannu, a'r goblygiadau i rai unigolion wrth iddynt heneiddio mewn tŷ sydd yn rhy fawr iddynt.

Holwyd os oes modd ychwanegu nodyn yng nghytundeb tenantiaeth i annog unigolion i symud i dy arall os ydi amgylchiadau yn newid. Sicrhawyd na fyddai'r

cymdeithasau tai yn gorfodi neb i symud, ond byddai sgysiau priodol yn mynd rhagddo er mwyn sicrhau eu bod yn rhoi'r darpariaeth gorau i'r gymuned.

8. Faint o swyddogion cymunedol sydd gan eich cymdeithasau tai er mwyn cynorthwyo tenantiaid ar lawr gwlad?

Nodwyd bod rôl y cymdeithasau tai wedi newid yn sylweddol dros y degawd diwethaf. Nodwyd bod heriau eang a chynyddol yn wynebu swyddogion yn y cymunedau, gan gynnwys tlodi, ymddygiad gwrth gymdeithasol, unigrwydd a phroblemau iechyd meddwl. Amlygwyd bod gwasanaethau cyhoeddus wedi crebachu yn y cymunedau oherwydd toriadau eang a phwysau sylweddol ar ei gwasanaethau. Esboniwyd bod y Cymdeithasau Tai wedi gorfod camu i fyny yn sgil hyn.

Nodwyd bod ADRA yn darparu ystod eang o gefnogaeth flaengar i'r cymunedau trwy 70 o swyddogion yn gweithio ar lawr gwlad mewn cymunedau. Rhoddwyd trosolwg o'r rolau gwahanol, gan nodi'r swyddogaethau penodol.

- Swyddogion Rhent - sydd yn hel y rhent, uchafu incwm a budd-daliadau ac yn gweithio hefo partneriaid megis DWP/CAB/hybiau cymunedol.
- Wardeniaid Cymunedol - sydd yn cynnal y denantiaeth ac yn llais ac wyneb ADRA yn y cymunedau. Nodwyd bod y swyddogion yma yn cydweithio yn amlasiantaethol yn rheolaidd.
- Swyddogion Bro- sydd yn delio ag ymddygiad gwrthgymdeithasol, achosion rheoli tenantiaeth, achosion yn deillio o broblemau iechyd meddwl. Nodwyd eu bod yn cydweithio yn rheolaidd hefo asiantaethau megis yr Heddlu, Gwasanaethau Cymdeithasol ac unigolion sydd wedi dychwelyd adref o'r carchar. (probation).
- Swyddogion Tai Cymunedol - nodwyd eu bod yn cefnogi pobl yn i gynnal eu tenantiaethau. Eglurwyd eu bod yn cynnal gweithgareddau amrywiol o fewn y lleoliadau ac yn blaenoriaethu gwasanaethu unigolion yn delio ac unigrwydd. Sicrhawyd eu bod yn cydweithio yn agos hefo'r trydydd sector.
- 'Tenant Liaison Officers' – nodwyd bod y swyddogion yma yn trefnu gwaith mawr ar y stadau.
- Tîm Cymunedol – amlygwyd mai blaenoriaeth y tîm yma ydi 'Llais y Tenant' sydd yn blaenoriaethu digwyddiadau cymunedol a chronfeydd ariannol cymunedol.
- Gosod - amlygwyd bod y tîm yma yn trefnu gosod y tai ac yn sicrhau bod pawb yn setlo yn eu heiddo newydd. Nodwyd bod y tîm yma yn cydweithio yn agos efo wardeniaid cymunedol.

Manylodd Grŵp Cynefin ar drefniant gwaith eu swyddogion, gan nodi bod swyddogion tai yng ngofal oddeutu 330 aelwyd o fewn eu hardal weithredol. Nodwyd bod 6 swyddog Tai ar gyfer eiddo cyffredinol yng Ngwynedd ond mae rhai yn rheoli eiddo mewn siroedd eraill hefyd. Nodwyd bod Arweinyddion Tîm Tai yn cefnogi'r swyddogion, er enghraifft pan fyddai achos dwys yn codi.

Rhoddwyd manylion pellach am waith y swyddogion, gan nodi;

- Bod 2 Swyddog Tai mewn eiddo cysgodol
- Bod 2 Swyddog Tai wedi eu lleoli yn y cynlluniau Gofal Ychwanegol, ynghyd ag Arweinydd Tîm
- Bod Swyddog Tai yn gyfrifol am eiddo canolraddol
- Bod Swyddog Tai yn gyfrifol ar gyfer eiddo tai a chefnogaeth
- Bod swyddogion yn gweithio ar gynllun Atal Digartrefedd.
- Sicrhawyd bod Swyddogion Casglu Incwm a Swyddogion Lles Ariannol yn cefnogi tenantiaid
- Bod Tîm Mentrau Cymunedol yn arwain ar weithgareddau cymunedol ar draws yr ardal weithredol.

Sicrhaodd Tai Gogledd Cymru a Clwyd Alyn bod eu strwythur staffio yn debyg iawn. Nodwyd bod ganddynt swyddog tai sydd yn gyfrifol am tua 300 - 350 o dai a swyddogion incwm sydd yn gyfrifol am roi cefnogaeth i denantiaid. Nodwyd bod gofalmwr yn gweithio ar lawr gwlad yn aml yn gyfrifol am gyflwr y tai cymunedol. Soniwyd am y modd mae'r cymdeithasau yn newid, a'r heriau cynyddol sydd wedi dod i'r gweill.

Canmolwyd gwaith y swyddogion a diolchwyd iddynt am eu gwaith. Croesawyd i'r cynghorwyr cydweithio a'r swyddogion a'r wardeniaid.

Ansawdd tai a Gwaith Cynnal a Chadw

9. Beth yw ansawdd eich tai yng Ngwynedd a pha gynlluniau sydd ar waith i'w cynnal a'u gwella?

Eglurodd Grŵp Cynefin bod ganddynt gynllun buddsoddi 30 mlynedd ar gyfer gwaith cynlluniedig, yn unol â disgwyliadau Llywodraeth Cymru. Nodwyd bod y rhaglen yn cael ei llywio gan wybodaeth am gyflwr y stoc ac yn blaenoriaethu gwaith sydd yn ymwneud a diogelwch, cydymffurfiaeth, cyflwr eiddo, gwerth am arian ac anghenion tenantiaid. Cadarnhawyd eu bod yn gweithio i fodloni gofynion SATC ac yn gweithio i wella perfformiad ynni'r cartrefi, gan gynnwys targedu SAP 75 lle bo hynny'n ymarferol.

Nododd Adra eu bod wedi gwario £66m o waith cyfalaf yn ei stoc dai yng Ngwynedd dros y 5 mlynedd diwethaf. Nodwyd bod cytundebwyr lleol a'r Tîm Trwsio yn cyflawni'r gwaith. Sicrhawyd bod 90% o'r stoc dai cyfredol yn cyfarfod y gofynion Safon Ansawdd Tai Cymru.

Nodwyd bod £44m wedi ei wario ar waith cynnal a chadw refeniw yn y stoc tai cyfredol trwy waith y Tîm Trwsio. Nodwyd bod y gwaith ar y tai yn cynnwys toi, drysau, ffenestri, EWI, insiwleiddio, ceginau, ystafelloedd ymolchi, systemau gwresogi, llwybrau a ffensys. Sicrhawyd bod 80% o gwsmeriaid yn fodlon.

Adroddwyd eu bod yn canolbwyntio ar y rhaglen fuddsoddi dros y 5 mlynedd nesaf, gydag isafswm o £91m o waith cyfalaf wedi ei raglennu yn y stoc tai cyfredol yng

Ngwynedd. Sicrhawyd bod Adra mewn trafodaethau efo'r banciau i ymestyn benthyciadau. Nodwyd bydd hyn yn canolbwyntio ar atgyweirio ceginau ac ystafelloedd ymolchi a bod cytundebwyr lleol wedi eu rhaglenni i gwblhau'r gwaith. Nodwyd bod Tŷ Gwyrddfai yn cefnogi'r agenda yma.

10. Beth yw'r broses o gyflwyno cais am waith atgyweirio?

Sicrhawyd gellir gwneud hyn trwy nifer o sianeli, gan gynnwys; ffon, cais trwy'r wefan, e-bost, Swyddogion ADRA megis wardeiniaid cymunedol/ swyddogion tai yn codi cerdyn gwaith ar ran y tenant. Nodwyd bod datblygiadau ar y gweill i greu portal i denantiaid, a bod hyn yn flaenoriaeth ar gyfer y dyfodol.

Sicrhawyd gellir rhoi gwybod am waith atgyweirio brys y tu allan i oriau gwaith arferol drwy'r gwasanaeth atgyweirio brys y tu allan i oriau.

11. Ydy eich gwasanaeth cynnal a chadw eiddo ar gael yn gyson trwy'r sir ac a yw'r amser aros am atgyweiriadau a thrwsio yn amrywio drwy'r sir?

Sicrhawyd bod y gwasanaeth cynnal a chadw yn gyson ar draws Gwynedd a Gogledd Cymru. Nodwyd bod y safon yn gyson ar draws yr ardal, ond cyfaddefwyd gall amser aros am atgyweiriadau amrywio oherwydd nifer o resymau, gan gynnwys; argaeledd cytundebwyr arbenigol, deunyddiau penodol, trefniadau mynediad (o'r ddwy ochr) a galw tymhorol.

Nodwyd bod gweithlu o 130 o drwsywyr ac is-gytundebwyr o'r sir yn bennaf yn cwblhau'r gwaith. Nodwyd bod Cynllun Tendra yn bodoli i gael cytundebwyr lleol ar ei chofrestr o gytundebwyr.

Nododd Grŵp Cynefin eu bod yn monitro perfformiad ar draws y sir fel un ardal weithredol. Nodwyd bod y dangosyddion perfformiad allweddol yn cael eu craffu yn rheolaidd er mwyn adnabod unrhyw batrymau neu faterion sy'n effeithio ar amseroedd ymateb, gan gynnwys ffactorau daearyddiaeth, mynediad ac argaeledd contractwyr.

12. Ar gyfartaledd, faint o amser mae rhaid i denant ddisgwyl am gael gwneud gwaith atgyweirio yn eu tŷ?

Sicrhawyd bod ADRA yn cwblhau 32,000 o geisiadau trwsio yn flynyddol. Cadarnhawyd bod gwaith brys fel arfer yn cael ei gwblhau o fewn 24 awr, a bod Adra wedi llwyddo efo dros 99% o'r ymholiadau i wneud hyn.

Nodwyd bod gwaith cynnal a chadw fel arfer yn cael ei gwblhau o fewn mis, a'u bod yn gweithio ar gyfartaledd o 20 diwrnod.

Nodwyd bod lefelau boddhad cwsmeriaid yn 80% ac yn adlewyrchu'r ffigyrau.

Nodwyd bod y Tîm Trwsio wedi cwblhau 32,000 o geisiadau cynnal a chadw/ cydymffurfiaeth yn y 12 mis diwethaf.

Holwyd os oes unrhyw feddalwedd cynllunio mewn lle i geisio rheoli'r gwaith yma? Sicrhawyd bod hyn mewn lle a bod datblygiadau ar y gweill i gofnodi'r rhaglen waith. Sicrhawyd bod yr achosion yn cael eu blaenoriaethu yn briodol yn ôl yr angen.

Mynegodd Aelodau sylwadau bod trigolion yn gorfod aros dros hanner awr ar y ffon gyda'r cymdeithasau tai, a bod hyn wedi bod yn digwydd yn rheolaidd dros y misoedd diwethaf.

Holwyd pa flaenoriaeth sydd yna i bobl fregus wrth drefnu gwaith atgyweirio sydd yn achosi problemau iechyd a diogelwch? Sicrhawyd bod unigolion bregus yn cael eu blaenoriaethu er mwyn ceisio lleihau risgiau iechyd a diogelwch. Eglurwyd bod hyn yn gallu dibynnu ar natur y gwaith atgyweirio a natur y bregusrwydd. Hyderwyd bod y cymdeithasau tai yn ceisio blaenoriaethu adnoddau a gweithio mewn modd effeithiol er budd y tenantiaid. Nodwyd bod achosion brys yn cael eu cwblhau o fewn 24 a bod lleihau'r risg i unigolion yn flaenoriaeth. Sicrhawyd bod y cymdeithasau tai yn rhannu rhaglen waith y cynllun atgyweirio efo'r tenantiaid er mwyn hybu perthynas da rhwng y cymdeithasau tai a'r tenantiaid.

13. Pa fath o bethau sydd fel arfer yn arwain at oedi cyn gwneud gwaith atgyweirio?

Cydnabuwyd ei fod wedi bod yn gyfnod heriol yn ddiweddar a bod y nifer swyddogion yn y tîm wedi cynyddu er mwyn ceisio ymdopi a'r galw. Rhoddwyd trosolwg o'r ffactorau sydd fel arfer yn gallu achosi oedi, gan gynnwys;

- Yr angen am waith arbenigol a chytundebwyr arbenigol, deunyddiau arbenigol.
- Effeithiau'r tywydd
- Yr angen am arolwg cyn dechrau'r gwaith ac yna gwaith trefnu.
- Trafferthion mynediad.
- Diffyg gwybodaeth neu ddisgrifiad cywir o'r gwaith wrth i'r cais gael ei godi
- Sefyllfaoedd lle mae angen i'r eiddo gael ei lanhau neu ei wneud yn ddiogel cyn i weithlu neu gontractwr allu mynychu.

14. Mae nifer o denantiaid yn derbyn talebau digidol ar gyfer talu am beintio ar ôl gwaith trydanol neu atgyweirio ond mae rhai yn cael anhawster eu defnyddio oherwydd diffyg mynediad ar y we. Oes posib cyflenwi talebau i'r rhai hynny?

Cadarnhawyd bod Adra yn y broses o gyflwyno trefn newydd efo Huws Gray i gynnig talebau. Nodwyd bod talebau ar gael trwy Dulux ar hyn o bryd, ond cydnabuwyd dydi hyn ddim yn gweithio i bawb oherwydd lleoliad y canghennau lleol.

Sicrhawyd bod Adra yn peintio pob eiddo gwag a bod hyn yn cynnwys dros 600 o dai yn flynyddol yng Ngogledd Cymru.

Sicrhawyd eu bod yn ceisio trefnu dulliau amgen rhesymol lle mae tenant yn cael anhawster defnyddio talebau digidol, er mwyn sicrhau nad yw diffyg mynediad digidol yn rhwystr i unigolion dderbyn cymorth. Nodwyd gall hyn gynnwys cefnogaeth gan staff, trefniant uniongyrchol neu opsiwn arall addas yn dibynnu ar yr amgylchiadau.

15. Faint o dai hygyrch sydd gan y cymdeithasau tai?

Adroddwyd bod gan Grŵp Cynefin 239 o fflatiau Gofal Ychwanegol (70 yng Ngwynedd) a 253 o fyngalos ar draws ei stoc Tai Cyffredinol a Thai Gwarchod. Nodwyd nad yw data ynghylch addasiadau nac eiddo llawr gwaelod yn cael ei gofnodi yn y system rheoli asedau. Mewn ymateb i ymholiad, sicrhawyd eu bod yn datblygu'r bas data efo'r manylion i allu adrodd yn hwylus amdanynt yn y dyfodol. Sicrhawyd bod addasiadau yn cael eu hystyried yn ddibynnol ar anghenion y tenantiaid ac mae hynny'n gallu newid yn ddyddiol.

Nodwyd bod gan Adra 499 o dai Gofal, sydd efo wardeniaid, a 989 o dai dynodedig, megis fflatiau efo mynediad a lifft. Manylwyd ar yr eiddo hygyrch arbenigol sydd ar gael, gan nodi bod 90 o dai yn hygyrch i bobl mewn cadair olwyn, 11 o dai wedi eu hadeiladu ag nodweddion arbenigol a 421 o dai newydd wedi ei adeiladu trwy gynllun tŷ am oes (Lifetime Home). Sicrhawyd bod amryw o geginau a stafelloedd ymolchi wedi ei addasu, bod lifft staer (stairlifts) wedi eu hychwanegu a byngalos sydd efo addasiadau penodol hefyd.

16. Ydych chi'n derbyn nifer o geisiadau i wneud addasiadau er mwyn gwneud tai yn hygyrch?

Nodwyd bod Grŵp Cynefin yn cwblhau addasiadau yn eu stoc o fewn Gwynedd yn flynyddol i wneud tai yn hygyrch. Adroddwyd eu bod wedi cwblhau 44 o geisiadau yn y flwyddyn 2025-26 a bu gwariant o oddeutu £186k yng Ngwynedd yn unig.

Sicrhaodd Adra eu bod yn derbyn cyllideb addasiadau blynyddol o £900k (yn cynnwys elfennau o grant allanol). Nodwyd bod 450 o addasiadau bychain wedi eu cyflawni a 130 o addasiadau canolig wedi eu cyflawni. Nodwyd bod panel addasiadau Adra yn cynnwys Therapyddion Galwedigaethol Cyngor Gwynedd a'u bod yn cyfarfod yn fisol i gytuno ar y blaenoriaethau. Rhoddwyd trosolwg o'r ceisiadau, gan nodi cawodydd hygyrch, rampiau, a lifft staer. Nodwyd eu bod yn ceisio gwneud y defnydd gorau o'r tai cyfredol. Hyderwyd eu bod yn parhau i lobio yn genedlaethol i gael mwy o arian i gwblhau addasiadau a bod ar angen am hyn yn parhau i gynyddu.

Holwyd pa gynlluniau sydd gan eich cymdeithas i ddatgarboneiddio'r stoc dai a pa gynlluniau mesuradwy sydd mewn lle i fonitro hyn? Mewn ymateb, sicrhawyd eu bod yn gweithio o fewn fframwaith Llywodraeth Cymru a'u bod yn gweithio i sicrhau bydd yr eiddo yn cyrraedd EPC C erbyn 2030. Amlygwyd bod llawer o'r gwaith yma yn ddibynnol ar gyllideb, sydd yn creu heriau i gwblhau'r gwaith. Nodwyd bod angen cyllid ychwanegol i geisio gwireddu amcanion datgarboneiddio yn brydlon.

Tai Gwag a Phrynu Tai

17. Faint o dai gwag sydd gan eich cymdeithas dai ar hyn o bryd?

Cadarnhaodd Adra bod 120 eiddo gwag ar hyn o'r bryd. Nodwyd bod y ffigwr yma yn aros yn eithaf cyson wrth i tua 1.5% o'r stoc fod yn wag ar unrhyw un amser yng Ngwynedd. Anogir hyn mewn rhai achosion er mwyn creu cyfleoedd o fewn y system tai e.e. i wneud gwaith cynnal a chadw.

Nododd Grŵp Cynefin bod oddeutu 40 eiddo gwag ar unrhyw adeg dros y 7 sir, a bod y nifer yn gallu newid yn gyson wrth i eiddo gael eu hailosod neu wrth i eiddo newydd ddod yn wag.

Nododd Tai Gogledd Cymru bod 9 eiddo yn wag ar hyn o'r bryd, sydd yn cynorthwyo'r broses ail osod.

Nododd Clwyd Alyn nad oes ganddynt unrhyw eiddo gwag ar hyn o'r bryd.

18. Beth yw eich amserlen arferol ar gyfer dod a thŷ gwag yn ôl i ddefnydd?

Rhodddwyd gwybodaeth gefndirol o ran oedran a phroffil tai awdurdodau lleol gan nodi bod y stoc fel arfer yn hen ac felly bod mwy o waith gwario arnynt (Adra a Cartrefi Conwy yn y Gogledd). Nodwyd bod cyfartaledd tenantiaeth dros 12 mlynedd, felly bod angen gwaith gwario i sicrhau tenantiaethau cynaliadwy.

Sicrhawyd bod safon tai gwag Adra yn uchel. Nodwyd bod gwaith cyfalaf yn cael ei wneud yn ystod y cyfnod tai gwag os oes angen, gan gynnwys cegin newydd, stafell ymolchi newydd, ailweiri a charpedu pob eiddo gwag. Sicrhawyd eu bod yn peintio pob eiddo gwag hefyd. Nodwyd bod £13k o wariant pob eiddo ar gyfartaledd pan yn dod yn wag. Nodwyd bod hyn yn golygu gwariant o £20k+ ar sawl eiddo er mwyn sicrhau tai o safon, a chadarnhawyd bod lefelau boddhad cwsmer yn hynod o uchel. Hyderwyd bod hyn yn cynnal tenantiaethau sydd yn gynaliadwy.

Cadarnhawyd mai 100 o ddiwrnodau ar gyfartaledd yw'r amserlen arferol i Adra dod a thŷ gwag yn ôl i ddefnydd. Cydnabuwyd bod hyn yn amser hir, ond am resymau dilys er mwyn cynnal tenantiaid. Amlygwyd nad yw tenantiaid yn awyddus i gael gwaith wedi eu cwblhau yn ei heiddo wedi iddynt symud i mewn. Nodwyd bod yr amserlen yn dibynnu ar gyflwr yr eiddo, gwaith cydymffurfiaeth, argaeledd deunyddiau a chontractwyr.

Nododd Grŵp Cynefin mai cyfartaledd o 60 diwrnod yw'r amserlen arferol a bod lleihau hyn yn flaenoriaeth gyson gan y gymdeithas.

Adroddwyd gan Tai Gogledd Cymru mai 69 diwrnod yw'r cyfartaledd, a'u bod yn ceisio cwblhau unrhyw waith ddatgarboneiddio priodol a phosib yn ystod yr amserlen yma hefyd er mwyn lleihau'r effaith ar y tenantiaid wedi iddynt symud i mewn.

Nodwyd mai 33 diwrnod yw amserlen Clwyd Alyn.

19. Oes tai wedi eu gwaredu yn ystod y flwyddyn ddiwethaf?

Nodwyd nad oes tai yn cael eu gwaredu yn aml oherwydd prinder eiddo a'r galw am dai, ond amlygwyd bod hyn yn digwydd ambell waith os oes reswm dilys dros wneud

hynny, megis os nad yw'n bosib iddo gyrraedd lefel EPC C. Nododd Adra nad oedd dim tai wedi eu gwaredu yn 2026 a bod 1 tŷ wedi ei waredu yn 2025. Cadarnhawyd bod 3 eiddo ar y farchnad ar hyn o bryd. Atgyfnerthwyd mai gwaredu fyddai'r cam olaf i unrhyw gymdeithas tai, a byddai'r arian o unrhyw eiddo sydd wedi ei waredu yn mynd yn uniongyrchol at adeiladu tŷ newydd.

Cadarnhaodd Grŵp Cynefin bod un wedi ei waredu yn ystod y flwyddyn diwethaf a bod 2 ar y farchnad yn bresennol. Nododd Tai Gogledd Cymru a Clwyd Alyn nad ydynt wedi gwaredu unrhyw eiddo.

20. Ydych chi wedi prynu hen dai Cyngor yn y 3 blynedd diwethaf ac a oes bwriad i brynu mwy?

Cadarnhaodd Adra eu bod wedi prynu 12 eiddo yn ôl dros y 3 mlynedd ddiwethaf. Nodwyd bod y grant TACP yn galluogi hyn a bydd yr awdurdod lleol yn blaenoriaethu sut caiff yr arian ei wario. Nodwyd bod y Cyngor ei hun wedi prynu rhai tai yn ôl. Nododd Adra eu bod hefyd wedi prynu oddeutu 15 o eiddo les yn ôl, dros y ddegawd ddiwethaf. Cadarnhawyd mai dim ond 50 o eiddo les sydd ar ôl ar draws y sir bellach. Sicrhawyd mai'r brif flaenoriaeth i ddelio efo'r argyfwng digartrefedd ydi adeiladu tai newydd. Nodwyd ei fod yn gallu bod yn heriol i brynu hen dai Cyngor oherwydd y gofynion iddynt gyrraedd EPC C.

Nododd Grŵp Cynefin, Tai Gogledd Cymru a Clwyd Alyn nad ydynt wedi prynu dim yn y 3 blynedd diwethaf.

Cyfathrebu a chwynion

21. Mae cynghorwyr yn derbyn nifer o gwynion gan breswylwyr bod anghysondeb o ran ymateb i gwynion. A oes modd i chi gyflwyno data ynghylch cwynion preswylwyr gan gynnwys y math o gwynion, e.e. cyflwr tŷ, gwaith atgyweirio, gwaith argyfwng, sy'n cael eu derbyn, o ba ardal ac amserlen ymateb?

Nododd Adra eu bod yn derbyn tua 90,000 o alwadau yn flynyddol gan gwsmeriaid, esboniwyd ei fod yn anorfod bod canran o'r rhain yn troi yn gwynion oherwydd maint y galw.

Rhoddwyd trosolwg o'r cwynion sydd yn cael eu derbyn;

-Pan nad ydi'r cymdeithasau tai wedi gwneud rhywbeth (cynnal a chadw gan amlaf oherwydd natur y gwaith).

-Pan nad ydynt wedi dilyn polisi neu ganllaw.

-Ansawdd y gwaith neu ymateb.

Manylwyd ymhellach ar y cwynion gan nodi'r ffigyrau;

Cwynion Trwsio: 94 (allan o 32,000 cais gwaith).

Cwynion Archwiliadau: 60 (allan o 3,000 o archwiliadau).

Cwynion Bro: 25 (114 achos yn fisol).

Cwynion Adeiladu o'r newydd: 16 (180 o dai newydd llynedd).
Arall: 27

Rhoddwyd trosolwg o'r nifer o gwynion derbyniwyd fesul ardal, gan nodi;
Bangor: 34 (1300 o dai). 14%
Caernarfon 26 (1,100 o dai). 10%
Dolgellau 13 (160 o dai). 5%
Pwllheli 9 (400 o dai). 4%
Tywyn 6 (160 o dai). 3%.

Adroddwyd y derbyniwyd **250** o gwynion swyddogol a oedd yn dilyn eu Polisi Cwynion Ffurfiol yn 2025-26. Cydnabuwyd y rhain o fewn 5 diwrnod gwaith a bu iddynt ymateb a delio efo nhw o fewn 10 diwrnod gwaith. Nodwyd bod Aelod o'r Uwch Dim Rheoli yn delio efo'r achos os nad ydi'r tenant yn hapus efo'r ymateb, gan nodi bod tua 17% o'r cwynion yn cyrraedd y cam hwn. Cadarnhawyd y bydd yr ombwdsman yna yn delio efo'r achos os ydi'r tenant yn parhau i fod yn anhapus efo'r datrysiaid. Nodwyd bod 26 cwyn wedi cyrraedd yr ombwdsman (Adra) a ni ymchwiliwyd i 21 cwyn oherwydd nad oeddent wedi dilyn trefn cwynion Adra. Mewn 5 achos cefnogwyd penderfyniad gwreiddiol Adra.

Nododd Grŵp Cynefin mai Rheolwr yr adran sy'n ymdrin â chwynion, gyda'r ymateb yn cael ei asesu gan yr Uwch Swyddog Cwynion cyn ei rannu. Rhoddwyd gwybodaeth am y cwynion yn y chwarter cyntaf eleni gan Grŵp Cynefin, gan nodi bod 11 cwyn gan denantiaid yng Ngwynedd a bod penderfyniad yn nodi bod sail i 5 cwyn ond nid i 6. Nodwyd bod cwynion yn codi o ran gwaith adnewyddu, cymdogaethau, gwasanaethau tirlunio a chasglu rhent. Sicrhawyd bod cyfathrebu yn thema gyson o fewn y cwynion a chydabuwyd yr angen i roi diweddariadau am wasanaethau ac amserlenni. Manylwyd ar y cynllun i weithio ar fapio siwrne cwsmeriaid Grŵp Cynefin sy'n cynnwys creu safonau gwasanaeth ar y cyd efo tenantiaid.

Nodwyd eu bod yn cydnabod derbyn y cwynion o fewn 5 diwrnod gwaith, yn ymchwilio ac yn ymateb iddynt o fewn 10 diwrnod gwaith.

Manylodd Tai Gogledd Cymru a Clwyd Alyn ar eu prosesau hwy, gan gyfeirio at y systemau cwynion dau gam. Eglurwyd bod y prosesau yn eithaf tebyg i'r holl gymdeithasau tai. Eglurwyd eu bod yn craffu'r data cwynion er mwyn ceisio adnabod unrhyw broblemau parhaus mewn ardaloedd perthnasol, unrhyw themâu ac er mwyn gwella darpariaeth y gwasanaeth yn y pendraw.

22. Mynegir pryderon wrth gynghorwyr am ymddygiad gwrth cymdeithasol mewn rhai stadau tai. Ydych chi fel cymdeithas wedi sylw ar gynnydd diweddar mewn ymddygiad gwrthgymdeithasol?

Sicrhawyd bod dros 90% o denantiaid Adra yn gweld eu cartref yn lle saff i fyw, a bod dros 85% yn hapus efo'r gymdogaeth. Nodwyd bod y ffigyrau yma yn uchel o'i gymharu efo gweddill Cymru. Ategwyd bod trigolion yn byw yn hapus yn ein cymunedau ac yn ffodus i fyw mewn man lle mae ysbryd cymunedol yn parhau yn gryf mewn nifer helaeth o'n cymunedau.

Cydnabuwyd bod ymddygiad gwrthgymdeithasol yn bodoli mewn ardaloedd a nodwyd ei fod wedi cynyddu rhywfaint oherwydd y cynnydd yn y stoc tai. Nodwyd bod y nifer o ymyraethau sydd yn digwydd gan swyddogion bro wedi cynyddu a manylwyd ar fathau o ymddygiad gwrthgymdeithasol a welwyd, gan gynnwys bygythiadau, niwsans sŵn, cyflwr eiddo a chyffuriau. Nodwyd bod cynnydd wedi bod ym mhresenoldeb y swyddogion bro ar lawr gwlad i geisio delio â hyn. Cydnabuwyd bod hyn yn achosi heriau ar gyfer y dyfodol. Sicrhawyd bod y cymdeithasau tai yn cydweithio yn agos hefo partneriaid megis Gwasanaethau Cymdeithasol, Heddlu, Gwasanaeth Prawf a Gisda, i gynnal ein tenantiaethau a datrys unrhyw anghydfod.

Bu ystyriaeth i'r hyn sy'n digwydd gyda rhyddhau tenantiaid sydd wedi troseddu o garchar yn gynt yn ôl i gymunedau gan gynnwys Gwynedd. Soniwyd am y Ddeddf Digartrefedd a Gosodiadau Cymru (2026) sydd heb ddod i rym eto, ond bydd yn golygu bydd y cymdeithasau tai yn taclo digartrefedd yn gynt, a mewn rhai achosion gall hyn achosi heriau pellach yn ein cymunedau.

Nodwyd bod y niferoedd o achosion mwy dwys wedi cynyddu, megis ymosodiadau neu achosion treisgar o fewn teuluoedd. Ategwyd bod hyn wedi creu heriau mawr i gymdeithasau tai ac asiantaethau aml asiantaethol. Nodwyd eu bod yn ceisio hybu perthnasau da rhwng tenantiaid i gynorthwyo i greu cymuned hapus, heddychlon ac iach sy'n ffynnu. Hyderwyd eu bod yn ceisio delio ac achosion yn brydlon a cheisio hybu gwaith ataliol.

Bu trafodaeth am yr ymyraethau i achosion gwrth cymdeithasol ac anogwyd cynghorwyr i gysylltu â'r cymdeithasau tai yn rheolaidd er mwyn ceisio datrys problemau yn brydlon. Pwysleisiwyd yr angen i gyfathrebu a chroesawyd unrhyw drafodaethau pellach efo Cynghorwyr. Erfyniwyd ar y cymdeithasau tai i daclo'r anfonlonrwydd gan y cyhoedd a cheisio sgrinio unigolion yn well er mwyn ceisio sicrhau llai o ymddygiad gwrthgymdeithasol.

23. Beth yw'r trefniadau ar gyfer delio gydag ymholiadau cynghorwyr pan fo swyddog cyswllt penodedig ar wyliau?

Cadarnhawyd bod gan Adra aelod o staff penodol sydd yn delio gydag ymholiadau cynghorwyr er mwyn sicrhau ymateb cyson a phrydlon ar draws y sefydliad. Nodwyd bod trefniadau mewn lle os ydi'r aelod o staff ar wyliau (byr neu estynedig). Nodwyd bod y swyddogion sydd yn darparu'r gwasanaeth hwn yn darparu gwasanaeth gwych a derbyniwyd adborth cadarnhaol gan gynghorwyr yn aml.

Cyfeiriwyd at y gwaith a wneir drwy fynychu'r Fforymau Ardal a bod hyn yn ffordd dda o roi manylion i gynghorwyr a diweddarau ar faterion tai penodol i gynghorwyr fesul ardal. Pwysleisiwyd eu bod yn hapus i fynychu eto os oes angen gwybodaeth bellach. Cytunwyd y byddai'n fanteisiol i wneud hyn yn y dyfodol i drafod pethau megis datblygiadau newydd/polisi gosod/sut ydym yn delio hefo ymddygiad gwrthgymdeithasol.

24. Pan fydd tenant yn symud i ofal preswyl neu'n dod yn glaf ysbyty hirdymor, pa broses ac amserlenni sy'n cael eu defnyddio i asesu'r tebygolrwydd y byddant yn dychwelyd i'w tenantiaeth tai cymdeithasol, a pha

mor hir y mae eiddo fel arfer yn cael eu gadael heb eu meddiannu cyn gwneud penderfyniad ar eu defnydd yn y dyfodol?

Cadarnhawyd bod cytundeb meddiant pob tenant yn cynnwys cymal sydd yn ei gwneud yn ofynnol i'r tenant hysbysu Adra os ydi'r eiddo yn wag am 28 diwrnod neu fwy. Nodwyd eu bod yn asesu pob achos yn unigol yn dilyn hyn mewn modd sensitif a thosturiol. Nodwyd mai'r prif ystyriaeth ydi a oes bwriad realistig gan y tenant i ddychwelyd. Nodwyd bod budd-dal tai (pensiwn) yn gallu cael ei dalu am 12 mis; a chredyd Cynhwysol (hyd at 6 mis) lle mae bwriad i ddychwelyd i'r eiddo. Sicrhawyd bod swyddogion yn cadw mewn cyswllt hefo'r tenant neu gynrychiolydd a gweithio hefo Teulu/Gwas Cym/BCUHB i asesu anghenion yr unigolion cyn gwneud unrhyw benderfyniad terfynol.

Eglurwyd os ydynt yn symud i ofal preswyl, disgwylir iddynt weithredu 4 wythnos o rybudd. Nodwyd bod y gymdeithas yn cymryd meddiant o eiddo mewn rhai amgylchiadau megis os ydi'r taliad rhent wedi dod i ben, os nad oes bwriad i ddychwelyd ar sail methiant i feddiannu fel prif gartref ac ôl-ddyledion rhent. Sicrhawyd pawb eu bod yn trin pob sefyllfa yn unigol, yn sensitif ac yn deg.

Canmolwyd yr asiantaethau am eu gwaith a diolchwyd iddynt am eu hamser i ateb y cwestiynau.

PENDERFYNIAD

- 1. Nodi atebion y Cymdeithasau Tai a diolch iddynt am eu parodrwydd i ateb y cwestiynau.**
- 2. Penderfynwyd i dderbyn atebion ysgrifenedig o flaen llaw gan y Cymdeithasau Tai yn y dyfodol a gofyn cwestiynau atodol yn ystod y sesiwn craffu.**

6. ASESIAD ANGHENION POBLOGAETH GOGLEDD CYMRU 2027

Cyflwynwyd yr adroddiad gan yr Aelod Cabinet Oedolion, Iechyd a Llesiant. Nodwyd fod y gwaith yma yn rhan sylweddol o'r gwaith rhanbarthol sydd yn mynd rhagddo drwy'r Bwrdd Partneriaeth Rhanbarthol, gyda chwech awdurdod lleol a'r bwrdd iechyd yn cydweithio arno. Nodwyd bod yr asesiad yn darparu sail dystiolaeth, caiff ei ddefnyddio ar gyfer cynllunio gwasanaethau iechyd, gofal a llesiant ar draws Gogledd Cymru dros y blynyddoedd nesaf. Nodwyd ei fod yn ddogfen statudol, yn ofynnol i'w gyflawni o dan y Ddeddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant 2014. Amlygwyd fod yr asesiad yn tynnu sylw at heriau'r dyfodol, sydd wedi ei uchafu yn nogfen Llechen Lan ac yn cyfeirio at y boblogaeth yn heneiddio a'r galw am ofal yn cynyddu. Cyfeiriwyd at y cynnydd hefyd yng nghyflyrau iechyd meddwl, cyflyrau niwroamrywiaeth, pwysau cynyddol ar ofalwyr di-dâl a chynnydd mewn digartrefedd. Nodwyd fod yr asesiad yn seiliedig ar waith a data dros y pum mlynedd diwethaf ac yn asesu anghenion gofal a chefnogaeth grwpiau blaenoriaeth yn y boblogaeth sy'n cynnwys plant a phobl ifanc, pobl hyn, pobl ag anableddau corfforol a dysgu, iechyd meddwl, niwrowahaniaeth a gofalwyr sydd angen cefnogaeth. Nodwyd ei fod yn darparu sail tystiolaeth i gefnogi sefydliadau a gwasanaethau ar draws yr ardal yn ogystal â chylchoedd cynllunio strategol. Atgoffwyd mai asesiad drafft yw'r ddogfen sydd gerbron y Pwyllgor, a bydd

angen mewnbwn aelodau, fel rhan o'r broses ymgynghoriad i ysgogi unrhyw ddiwygiadau pellach cyn cyflwyno fersiwn terfynol i'r Llywodraeth erbyn diwedd mis Ebrill.

Ymhelaethodd y Rheolwr Comisiynu, Contractau a Phrosiectau ar yr asesiad, gan nodi mai'r trydydd asesiad Anghenion Poblogaeth yw hon, sydd yn adeiladu ar waith sydd wedi datblygu yn sgil yr asesiadau blaenorol. Eglurwyd bod y strategaeth dementia rhanbarthol a'r strategaeth anabledd y deillio o'r asesiadau blaenorol ac yn bwydo i mewn i'r gwaith cyfredol. Nodwyd bod yr asesiad anghenion poblogaeth yn cyfrannu at gylchoedd cynllunio strategol y Cyngor ac yn cefnogi blaenoriaethau corfforaethol yr holl gynghorau sy'n ymwneud ag anghenion iechedd a gofal cymdeithasol y boblogaeth.

Bu cyfle i Aelodau ofyn cwestiynau a mynegi sylwadau;

Holwyd pa fath o waith sydd wedi ei wneud er mwyn sicrhau nad oes gwahaniaethau mewn darpariaeth gwasanaeth rhwng ardaloedd trefol ac ardaloedd gwledig a bod y gefnogaeth sydd yn cael ei darparu yn gyson ar draws yr ardaloedd? Tynnwyd sylw at bwysigrwydd cysondeb mewn darpariaeth i holl drigolion y sir. Cydnabuwyd mai gwendid yn yr asesiad yw'r diffyg trosolwg penodol ar y ddarpariaeth sydd ar gael ar draws gwahanol ardaloedd o'r sir. Cyfeiriwyd at y data penodol gan y bwrdd rhanbarthol yn yr adroddiad sydd yn cynnwys ychydig o wybodaeth am yr ardaloedd gwahanol o fewn y sir. Hyderwyd gall mwy o waith ar hyn gael ei wneud a byddent yn ail edrych ar hyn.

Wrth gydnabod bod gwahaniaethau rhwng anghenion gwahanol siroedd, gofynnodd Aelod sut mae modd darganfod beth yw anghenion penodol Gwynedd? Holwyd sut bydd modd teilwra'r ddarpariaeth yn ôl y galw a'r anghenion penodol ymhob ardal er mwyn sicrhau bod yr ardaloedd yn derbyn gwasanaeth arbennig i dargedu'r galw? Nodwyd bod gwaith yn digwydd ar wahanol feysydd a chadarnhawyd bod darn o waith newydd fynd rhagddo gyda'r adran dai i dargedu'r anghenion llety oedolion yng Ngwynedd. Sicrhawyd bod yr asesiad anghenion yn cael ei ddefnyddio i wneud penderfyniadau cyllido ac i flaenoriaethu cynlluniau yn ôl yr angen. Nodwyd bod yr asesiad yn rhoi sail tystiolaeth i'r penderfyniadau ac yn cefnogi'r angen i ddiwallu'r anghenion trwy wneud defnydd o'r cyllid a'r grantiau. Sicrhawyd bod modd cyfeirio nôl at yr asesiad a chaiff ei ddefnyddio yn bwrpasol i amryw o adrannau fel sail ar gyfer penderfyniadau.

Mewn ymateb i ymholiad, sicrhawyd bod yr asesiad yn seiliedig ar ofal a chymorth i ddiwallu anghenion y boblogaeth. Nodwyd nad yw anghenion iechedd yn rhan ganolog o hwn, er bod y Bwrdd Iechyd wedi bod yn rhan o'r gwaith. Amlygwyd mai anghenion gofal preswyl, llety a chefnogaeth yn y gymuned sydd dan sylw yn yr asesiad yma ac awgrymwyd dylid amlygu hyn ymhellach yn nheitl yr asesiad er mwyn sicrhau ei fod yn fwy clir.

Wrth gyfeirio at yr adran sydd yn darparu gwybodaeth am anghenion iechedd meddwl, gofynnwyd a oes ystyriaeth i ddefnydd cyffuriau yn cael ei gynnwys yn hwn? Pwysleisiwyd fod cyffuriau yn achosi problemau cynyddol yn y cymunedau lleol a bod angen dod i wraidd hyn er mwyn gallu osgoi problemau ac anghenion pellach o ganlyniad camddefnydd cyffuriau. Holwyd os oes modd cynyddu'r gefnogaeth a'r

ddarpariaeth sydd ar gael i bobl sydd yn byw yn y gymdeithas efo profiad o gamddefnyddio sylweddau. Cadarnhawyd caiff hyn ei gyffwrdd arno yn yr asesiad ond bydd modd ychwanegu mwy ar hyn yn benodol yn yr asesiad. Awgrymodd aelod dylid buddsoddi mewn rhoi gwybodaeth i blant am y perygl o gamddefnyddio cyffuriau fel rhan o'r gwaith ataliol er mwyn ceisio atal problemau yn codi yn y dyfodol.

Wrth gyfeirio at y cynlluniau cymorth sydd ar waith, cydnabuwyd nad yw rhain yn cyrraedd pob unigolyn sydd mewn angen ac angen darpariaeth. Cydnabuwyd y ffaith bod llawer o bobl yn ddibynnol ar ofalwyr di dal, gyda'r pwysau ar ofalwyr di-dâl yn cynyddu. Ystyriwyd sut gellir darparu cymorth i ofalwyr di-dâl er mwyn eu hwyluso i ddarparu gofal i'w cymdogion heb fod dan straen a phwysau cynyddol. Cydnabuwyd gwaith pwysig a chyfraniad ofalwyr di-dâl i'r gymuned. Eglurwyd bod gwaith yn mynd rhagddo ar draws yr adrannau a'r trydydd sector i werthuso'r gefnogaeth sydd ar gael i ofalwyr. Esboniwyd fod y gefnogaeth yma yn aml yn ddibynnol ar grantiau a bod yr adrannau yn ceisio blaen cynllunio sut i ddarparu gwasanaeth penodol er budd gofalwyr di dal o bob oed wrth i fynd ymlaen. Cydnabuwyd bod angen gwneud mwy a bod cynllun ar waith i gynyddu'r ddarpariaeth.

Mynegodd Aelod nad oedd yn teimlo bod llawer o wybodaeth newydd yn yr asesiad anghenion yma na sydd wedi ei gynhyrchu o'r blaen yn y gorffennol. Teimlwyd bod yr asesiad yn adlewyrchu heriau sydd eisoes wedi ei adnabod mewn adroddiadau megis Llechen Lan. Gofynnwyd a oes unrhyw ganfyddiadau neu ystyriaethau newydd penodol wedi ei amlygu yn yr asesiad? Mewn ymateb, cydnabuwyd bod llawer o'r anghenion sydd wedi ei adnabod yn debyg i'r heriau sydd eisoes wedi codi gan waith blaenorol, oherwydd natur yr asesiad ac anghenion poblogaeth yn y gymdeithas. Pryderwyd bod y sefyllfa yn waeth na rhagdybiwyd a bod y sefyllfa yn gwaethgu yn gynt oherwydd diffyg darpariaeth i ymdopi efo'r galw cynyddol ar wasanaethau. Adroddwyd bod y boblogaeth yn heneiddio a bod problemau yn cynyddu, am amryw o resymau. Rhagdybiwyd twf yn y boblogaeth hyn, a bydd yn cynyddu'r galw ar wasanaethau. Cyfeiriwyd at adroddiad Prydain wrth esbonio bod cynnydd yn y galw am wasanaeth i gefnogi unigolion efo cyflyrau iechyd meddwl sydd yn dod i'r amlwg, yn ogystal â phobl efo anghenion niwroamrywiaeth.

Gofynnodd Aelod faint o gydweithio sydd wedi mynd rhagddo efo'r Adran Addysg fel rhan o'r asesiad anghenion poblogaeth. Mynegwyd rhwystredigaeth bod llawer o blant ddim yn cael eu cael mynediad at addysg a nodwyd bod mwy angen i wneud i sicrhau bod plant yn cael yr addysg gywir.

Ystyriwyd y gefnogaeth sydd ar gael i rieni sydd yn ofalwyr i'w plant sydd ag anghenion dysgu ychwanegol neu gyflyrau iechyd meddwl. Nodwyd eu bod yn aml yn erfyn am gymorth ac wir angen mwy o gefnogaeth. Pwysleisiwyd yr angen i'r Cyngor rhoi gwell cefnogaeth i rieni a rhoi mwy o sylw i hyn.

Holodd Aelod beth yw'r diffiniad anabledd dysgu gan y Cyngor a mynegwyd anfodlonrwydd nad yw'n ddigon cynhwysfawr. Cydnabuwyd y sylwadau.

Mynegwyd pryder ac anniddigrwydd gyda'r darpariaeth gofal ac iechyd ar draws y sir gan nodi bod trigolion yn cael trafferth gweld doctor a derbyn ambiwlans yn amserol. Rhoddwyd pwyslais ar bwysigrwydd gwaith ataliol a chadw bywyd iach a heini a

chanmolwyd yr ymdrechion gan yr adran Byw yn lach i gynnal gweithgareddau i bobl o bob oed sydd wedi cael budd o'r sesiynau.

Mynegwyd awgrym dylid newid y ffigwr o ystyried diffiniad 'pobl hyn' o'r oed 65 i 68, er mwyn cyd-fynd a'r oedran pensiwn gwlad.

Cyfeiriwyd at yr heriau cyllidol i'r gwaith gofal a chymorth, a'r heriau parhaus i ddenu gweithwyr i swyddi yn y maes gofal. Eglurwyd ei fod yn flaenoriaeth ceisio denu pobl i aros yng Ngwynedd ac i hyrwyddo gyrfaedd yn y maes, gan nodi bod gwaith rhagweithiol yn mynd rhagddo trwy'r Academi Gofal yng Ngwynedd. Cadarnhawyd bod llawer o waith yn mynd rhagddo i geisio denu teuluoedd i aros yng Ngwynedd, i ychwanegu at y ddarpariaeth gofal.

Wrth drafod y gofal lliniarol sydd ar gael yng Ngwynedd, canmolwyd y nyrsys sydd yn darparu'r gofal, ond nodwyd nad oes digon o ddarpariaeth ar gael i gyfarch y galw ledled y sir. Croesawyd mwy o waith ar ofal diwedd oes yn yr asesiad, er mwyn adnabod anghenion pobl ar ddiwedd eu hoes. Cydnabuwyd y rhwystredigaeth a derbyniwyd y sylwadau. Atgoffwyd mai adroddiad sydd yn adlewyrchu'r darlun yw'r asesiad anghenion poblogaeth, ac nid ydyw yn cynnig yr holl atebion. Sicrhawyd bydd cynlluniau ar y gweill i fynd i'r afael a'r blaenoriaethau amlinellwyd yn yr adroddiad. Nodwyd bydd yr adroddiad yn cael ei gyflwyno i Lywodraeth Cymru ym mis Ebrill 2027 a bydd cyfnod o 5 mlynedd i roi'r blaenoriaethau ar waith. Sicrhawyd bod y Cyngor yn parhau i lobio'r Llywodraeth am fwy o gyllid ond cydnabuwyd bod y sefyllfa ariannol yn cyfyngu ar y gwaith sydd yn gallu mynd rhagddo yn llwyddiannus.

Cyfeiriwyd at y ffigwr yn yr adroddiad sydd yn nodi bod 70% o bobl sydd yn cyflawni hunanladdiad yng Ngwynedd ddim yn hysbys i'r gwasanaethau iechyd meddwl. Mynegwyd pryder am hyn gan nodi dylid blaenoriaethu mynd i'r afael ar hyn fel rhan o'r gwaith ataliol. Llongyfarchwyd y Cabinet am basio'r Strategaeth Atal Hunanladdiad yn ddiweddar a gobeithiwyd bydd cyfeiriad at hwn yn cael ei ychwanegu at yr adroddiad.

Nodwyd y dylai'r Adran Dai ac Addysg gydweithio ar yr asesiad yma a defnyddio'r wybodaeth sydd wedi ei amlinellu er mwyn cynorthwyo eu strategaethau a chynlluniau. Cytunwyd bod yr asesiad yn adlewyrchu'r problemau mewn modd hygyrch a dylid gweld yr asesiad yn cael ei integreiddio i ddylanwadu ar y polisïau sydd ar waith ar draws adrannau'r Cyngor. Mynegwyd anfonlonrwydd bod ysgolion ar draws y sir yn cau a phwysleisiwyd pwysigrwydd plant ar gyfer dyfodol y sir. Cydnabuwyd bod hyn yn rhan allweddol o'r gwaith ataliol a sicrhawyd bod gwaith yn mynd rhagddo i fuddsoddi yn y dyfodol. Pwysleisiwyd yr angen i edrych ar yr asesiad anghenion gofal yn ei gyfanrwydd er mwyn ceisio hybu darpariaeth drawsadrannol.

7. ADRODDIAD BLYNYDDOL AR Y WEITHDREFN CWYNION, YMHOLIADAU A DIOLCHIADAU'R ADRAN PLANT A CHEFNOGI TEULUOEDD AC ADRAN OEDOLION IECHYD A LLESIANT AR GYFER 2025-26

Cyflwynwyd yr adroddiad gan yr Aelod Cabinet Oedolion Iechyd a Llesiant a'r Aelod Cabinet dros Blant a Chefnogi Teuluoedd. Nodwyd ei fod yn adroddiad statudol, blynyddol, yn unol â Rheoliadau Gweithdrefn Gwynion y Gwasanaethau Cymdeithasol

a'r Rheoliadau Gweithdrefn Sylwadau. Pwysleisiwyd pwysigrwydd yr adroddiad hon i gyfleu'r modd mae'r Cyngor yn ymchwilio ac yn ymdrin â chwynion o fewn yr Adran Plant a Chefnogi Teuluoedd a'r Adran Oedolion, Iechyd a Llesiant. Sicrhawyd bod y Cyngor yn cymryd cwynion ac ymholiadau o ddifri ac yn gweithredu arnynt yn effeithiol. Adroddwyd bod yr adran wedi meithrin diwylliant agored wrth groesawu adborth neu gwynion, bod yr adrannau yn dysgu o hyn ac yn llwyddo i ddatrys y cwynion a'r problemau ar lefelau lleol, cyn i achosion gynyddu. Cydnabuwyd bod heriau yn parhau o ran capasiti a'r galw cynyddol ar y gwasanaethau, ond hyderwyd bod lefelau'r cwynion a'r diffyg ymchwiliadau gan yr Ombwdsman yn adlewyrchu'r ffaith bod y ddwy adran yn rhagweithiol ac yn ymatebol i gwynion ac ymholiadau yn syth a bod gwelliant parhaus yn flaenoriaeth.

Rhoddwyd trosolwg o'r strwythur staff ymatebol o ran gweithdrefnau Sylwadau a Chwynion yr Adrannau, gan nodi fod swyddogion Gofal Cwsmer yr adrannau wedi eu lleoli o dan reolaeth y Penaethiaid Cynorthwyol Diogelu a Sicrwydd Ansawdd. Darparwyd gwybodaeth ar y nifer o gwynion a dderbyniwyd gan yr adrannau yn ystod y flwyddyn, a'r rhesymau drostynt ynghyd a datrysiadau.

Rhoddwyd cyfle i Aelodau mynegi sylwadau a gofyn cwestiynau;

Canmolwyd y ganmolïaeth sydd i weld yn yr adroddiad hwn a diolchwyd i'r staff am eu gwaith wrth ymdrin â chwynion mewn maes mor anodd a sensitif. Diolchwyd i holl staff yr adrannau yma, gan gydnabod nad yw'r cyfnod diweddar wedi bod yn hawdd gweithio yn yr adran. Canmolwyd y gofalfwyr yn y cartrefi gofal a chartrefi preswyl a mynegwyd balchder yn y nifer o ddiolchiadau sydd i weld yn yr adroddiad. Ymfalchiwyd bod llawer o'r gofal yn did trwy gyfrwng y Gymraeg, sydd yn galonogol i weld.

Wrth gyfeirio at y nifer o ymholiadau a chwynion anffurfiol, cydnabuwyd bod nifer o rhain yn cael eu datrys yn syth heb i bobl orfod mynd ymlaen i gyflwyno cwyn ffurfiol. Holwyd os oes cofnod o rhain yn cael eu cadw fel ymarfer da er mwyn adnabod themâu petaent yn codi? Cadarnhawyd bod y trefniadau statudol yn ceisio annog adrannau i ddelio efo cwynion ac ymholiadau anffurfiol dros y ffon er mwyn ceisio lleihau llwyth gwaith a sicrhau bod cwynion yn cael eu datrys yn brydlon ac effeithlon. Er hyn, cadarnhawyd bod ymholiadau anffurfiol yn cael eu cofnodi er mwyn ceisio adnabod unrhyw batrymau sydd yn codi. Nodwyd bod swyddogion yna yn adrodd ar hyn yn chwarterol i bob adran, a chaiff hyn ei drafod yn y cyfarfodydd Tîm Rheoli yn rheolaidd i weld os oes na themâu yn codi. Mynegwyd awydd i Aelodau'r Pwyllgor weld y cwynion anffurfiol sydd yn cael eu cofnodi er mwyn cael blas o'r hyn sydd yn codi a deall unrhyw batrymau sydd yn codi hefyd.

Wrth gyfeirio at yr atodiad sydd yn cynnwys yr enghreifftiau o gwynion, holwyd sut mae'r adran yn dehongli'r gwersi sydd i'w dysgu o'r cwynion, a pham bod rhai achosion penodol wedi eu nodi heb gwers i'w dysgu? Holwyd sut mae'r adran yn edrych tu hwnt i'r achos unigol sydd wedi ei nodi ac yn ystyried unrhyw newidiadau systemau? Cadarnhawyd bod hyn yn cael ei nodi oherwydd nad oes dim byd penodol i'w nodi neu efallai nad oes dim byd pendant i roi ar waith yn sgil y cwyn sydd wedi codi. Sicrhawyd bod pawb yn derbyn adborth yn sgil y cwyn sydd yn codi, a bod ymdrechion yn ceisio sicrhau nad oes cwyn o'r fath yn codi eto. Sicrhawyd bod y gwasanaeth yn

ceisio cydweithio efo defnyddwyr gwasanaeth i osgoi uchafu cwynion ac i wella gwasanaethau pob tro.

Holwyd pa mor hyderus yw'r adran bod trigolion yn hapus gyda'r ddarpariaeth gwasanaeth a bod y gwasanaethau yn cyfarch anghenion pobl Gwynedd? Gofynnwyd pa mor hyderus yw'r adran bod y nifer isel o gwynion yn adlewyrchiad teg o'r sefyllfa, yn hytrach na bod trigolion ddim yn ymwybodol o'r prosesau cywir o sut i godi cwyn? Cyfaddefwyd bod hwn yn gwestiwn anodd i ateb o ran ei natur, oherwydd nad yw'n bosib deall yn llwyr y rheswm dros y nifer isel o gwynion. Mynegwyd ei fod yn galonogol, ar un llaw, nad oes lawer o gwynion yn dod i sylw, ond cydnabuwyd bod heriau a rhwystrau yn parhau ac nid yw'n bosib cadarnhau bod pob trigolyn yn hapus bob amser efo'r gofal darparwyd gan y Cyngor. Sicrhawyd bod yr adrannau yn parhau i hyrwyddo'r broses cwynion ac ymholiadau ac yn annog trigolion i leisio barn a chydweithio efo'r adran i wella darpariaeth. Mynegodd Aelod bod lle i Gynghorwyr rymuso trigolion i gysylltu â'r adran a chodi cwyn ac i ddiolch lle fo'n briodol er mwyn cael gwell syniad o'r gwasanaethau sy'n cael ei darparu gan y Cyngor.

Gofynnwyd pa mor aml mae cwyn, neu gyfres o gwynion, am ddarparwr neu wasanaeth penodol yn arwain at gamau ehangach, megis adolygiad neu monitro ychwanegol, yn hytrach na chael ei ystyried fel cwyn unigol. Cydnabuwyd bod cwynion yn cael eu cyflwyno gan unigolion am eu profiad personol nhw, a'u anfodlonrwydd gyda'r gwasanaeth sydd wedi ei ddarparu. Cadarnhawyd bod y swyddog cyfathrebu yn cydweithio yn agos iawn efo'r adran, ac yn tynnu sylw gwasanaethau ehangach pe bai yn addas i wneud hynny. Sicrhawyd bod unrhyw faterion diogelu yn cael eu cyfeirio at y Swyddogion dynodedig a'r Swyddog Monitro a bydd yn arwain at yr adran yn agor mater diogelu ynghylch y darpariaeth penodol. Nodwyd bod patrymau a themâu yn cael eu monitro ac yn bwydo mewn i hyn, wrth i swyddogion adnabod achosion lle mae darpariaeth gofal wedi methu. Sicrhawyd bydd archwiliad yn cael ei gynnal, a bydd yr achos yn cael ei uchafu yn briodol. Bydd gwelliannau yn cael eu hystyried ynghyd a'r cwyn unigol.

Bu trafodaeth ynghylch yr argymhellion gan y Grŵp Tasg a Gorffen Cwynion Gwasanaethau Cymdeithasol.

Wrth gyfeirio at argymhelliad (a) gofynnwyd a wnaeth yr Aelod Cabinet Plant a Chefnogi Teuluoedd a'r Aelod Cabinet Oedolion lechyd a Llesiant ohebu gyda Llywodraeth Cymru er mwyn datgan pryder nad yw canllawiau ymdrin â chwynion wedi eu diweddaru ers 2014. Derbyniwyd bod gwaith wedi cychwyn ar hyn gan Swyddogion Gofal Cwsmer trwy'r All Wales Complaints Officers Group a chroesawyd hyn. Er hyn, mynegwyd awydd i'r Aelodau Cabinet lythyru'r Llywodraeth yn unol â'r argymhelliad gwreiddiol er mwyn uchafu llais Aelodau'r pwyllgor. Sicrhaodd yr Aelodau Cabinet byddent yn ysgrifennu llythyr i'r Llywodraeth yn uchafu'r mater ac yn gofyn am ddiweddariad.

Mynegodd Aelod rwystredigaeth am gynnwys yr adroddiad wrth gyfeirio at argymhelliad 15.8 (d). Nodwyd nad yw'r ateb yn cyfarch yr angen i ofalwyr gyflwyno cwynion ar ran defnyddwyr gwasanaeth, a bod angen mwy o sylw i gyfarch hwn. Derbyniwyd y sylw a sicrhawyd bydd yr adrannau yn ail ystyried y pwynt ac yn dod 'nôl at y Cynghorydd.

Mynegodd Aelod bryder am y ffaith bod diffyg capasiti o fewn swyddogaeth y Swyddog Gofal Cwsmer Adran Plant a Chefnogi Teuluoedd, a bod y nifer sylweddol o geisiadau gwybodaeth swmpus a dderbynnir yn golygu na fu'n bosibl ychwanegu unrhyw beth newydd i'r cynllun gwaith. Gofynnwyd sut gellir lleihau'r pwysau gwaith ac os oes modd ariannu swydd gofal cwsmer arall fel modd o gynyddu capasiti i ddelio efo hyn? Adroddwyd y byddai ystyriaeth yn caei ei roi i hyn.

PENDERFYNIAD

- 1. Derbyn a nodi'r adroddiad gan nodi'r awydd i'r Aelod Cabinet perthnasol weithredu ar yr argymhellion a gafwyd yn y Grŵp Tasg a Gorffen Cwynion gan roi diweddariad i'r pwyllgor.**
- 2. Gofyn i'r Aelodau Cabinet ystyried a oes modd rhoi adnoddau ychwanegol i leihau llwyth gwaith swyddogion gofal cwsmer.**

8. CYFARFODYDD HERIO PERFFORMIAD

Bu trafodaeth ynghylch enwebu dau gynrychiolydd o'r Pwyllgor Craffu Gofal i fynychu cyfarfodydd herio perfformiad mewnol y Cyngor ym maes Tai ac Eiddo, yn unol ag argymhelliad y Fforwm Craffu. Nodwyd bod y cyfarfodydd herio perfformiad yn cael eu cynnal pedair gwaith y flwyddyn, a bydd disgwyl i aelodau'r pwyllgor fynychu'r cyfarfod gwrandio ar y drafodaeth ac adrodd nôl i aelodau'r pwyllgor.

PENDERFYNIAD

Penderfynwyd enwebu y 2 cynrychiolydd canlynol i fynychu cyfarfodydd herio perfformiad tai ac eiddo.

- 1. Y Cynghorydd Geraint Wyn Parry**
- 2. Y Cynghorydd Jina Gwyrfaï**

Eitem 5

Cyfarfod:	Pwyllgor Craffu Gofal
Dyddiad:	5 Tachwedd 2026
Teitl:	Diweddariad ar Gynnydd y Cynllun Ymateb: Cyfiawnder Trwy Ein Dewrder
Aelod Cabinet:	Cyng. Nia Jeffreys – Arweinydd y Cyngor
Swyddog Cyswllt:	Dafydd Gibbard – Prif Weithredwr
Rheswm dros Graffu:	Eitem wedi ei chynnwys ar raglen waith craffu yn dilyn ystyriaeth blaenorol y pwyllgorau ym mis Ionawr 2026 ac fel rhan o'r angen i graffu ar gynnydd y Cynllun Ymateb.

1. Pam fod angen ei graffu?

- 1.1. Cyhoeddwyd *Cyfiawnder Trwy Ein Dewrder* (Adroddiad Adolygiad Ymarfer Plant gan Fwrdd Diogelu Gogledd Cymru) ar Dachwedd y 4ydd, 2025.
- 1.2. Cyn hynny, roedd y Cyngor wedi mabwysiadu ei Gynllun Ymateb gwreiddiol yn Ionawr 2025 ac yn dilyn cyhoeddi *Cyfiawnder Trwy Ein Dewrder* cyflwynwyd Cynllun Ymateb ar ei newydd wedd i'r Bwrdd Ymateb ar 8 Rhagfyr, i'r Pwyllgor Craffu Gofal ar 13 Ionawr 2026, y Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio ar 15 Ionawr 2026, y Pwyllgor Craffu Addysg ac Economi ar 19 Ionawr 2026 a'r Cyngor Llawn ar 5 Chwefror.
- 1.3. Yn dilyn mewnbwn y Pwyllgorau uchod bu i'r Cabinet fabwysiadu'r Cynllun terfynol, ar y 10fed o Fawrth 2026.
- 1.4. Cyflwynir yr adroddiad hwn er mwyn darparu diweddariad ar gynnydd y Cynllun Ymateb. Cydnabyddir bod cyflawni'r Cynllun Ymateb yn golygu mwy na chwblhau tasgau unigol. Mae gwaith pellach yn parhau ar faterion mwy hirdymor sy'n ymwneud â newid diwylliant, mesur effaith a gwreiddio gwelliannau yn gynaliadwy. Mewn unrhyw raglen o newid sylweddol fel hon, mae elfennau megis gwreiddio diwylliant yn rhai fydd angen parhau am gyfnod sylweddol ac yn rhai y bydd angen ail ymweld â hwy yn barhaus dros y blynyddoedd i ddod.
- 1.5. Mae'r adroddiad hefyd yn nodi'r camau a gymerwyd mewn ymateb i sylwadau ac argymhellion yr aelodau yn ystod y blaen-graffu, yn rhoi trosolwg o'r cynnydd a wnaed ar draws y ffrydiau gwaith ac yn amlinellu'r camau nesaf.

- 1.6. Diben y craffu yw galluogi aelodau i ystyried a herio'r cynnydd a wnaed, sut y mae sylwadau ac argymhellion blaenorol y pwyllgorau wedi dylanwadu ar y gwaith, a beth yw'r trefniadau ar gyfer parhau i sicrhau cynnydd.

2. Beth yn union sydd angen ei graffu?

2.1. Gofynnir i'r Pwyllgor:

- a) Nodi a chraffu ar y cynnydd a wnaed wrth gyflawni'r Cynllun Ymateb.
- b) Ystyried yr ymateb i'r sylwadau ac argymhellion a gyflwynwyd gan y Pwyllgorau Craffu ym mis Ionawr 2026.
- c) Cynnig unrhyw sylwadau pellach ar y gwaith sy'n mynd rhagddo.
- ch) Nodi'r awgrym ynghylch trefniadau craffu'r Cynllun Ymateb yn y dyfodol.

3. Diweddariad o'r cynnydd

- 3.1. Ers cyhoeddi adroddiad *Cyfiawnder Trwy Ein Dewrder* ym mis Tachwedd y llynedd, mae cynnydd sylweddol wedi'i wneud ar draws holl themâu rhaglen waith y Cynllun Ymateb.
- 3.2. Ar ôl cyhoeddi'r adroddiad bu i'r Cyngor ddatgan yn glir y byddem yn gweithredu'r argymhellion yn llawn.
- 3.3. Roedd *Cyfiawnder Trwy Ein Dewrder* yn gwneud 27 o argymhellion penodol ac yn gosod y cyfrifoldeb gweithredu ar wahanol sefydliadau lleol a chenedlaethol. Roedd yr adroddiad yn pwysleisio nid yn unig yr angen i wella trefniadau yn lleol, ond hefyd yr angen i ddysgu'r gwersi a gwella yn genedlaethol os am roi'r cyfle gorau i atal y fath droseddau erchyll yn y dyfodol. Gellir crynhoi'r argymhellion a'r cyfrifoldeb gweithredu fel a ganlyn:

Argymhelliad i bwy?	Nifer
Cyngor Gwynedd	1
Bwrdd Iechyd Prifysgol Betsi Cadwaladr	1
Bwrdd Diogelu Rhanbarthol / Rheoleiddwyr	4
Bob Sefydliad / Awdurdodau Lleol	8
Llywodraeth Cymru	13

- 3.4. Er mai dim ond un argymhelliad oedd yn benodol i Gyngor Gwynedd, bu i ni ddatgan yn glir y byddem yn mynd ati i weithredu ar bob argymhelliad posib. Er nad oedd posib i ni

weithredu ar argymhelliaid at y Bwrdd Iechyd (1), roedd modd, ac yn wir angen, i ni sicrhau ein bod ar y blaen o ran yr argymhellion oedd wedi eu dynodi ar gyfer “Pob Awdurdod Lleol” a hefyd ceisio popeth o fewn ein gallu i gyflawni’r argymhellion Rhanbarthol a Chenedlaethol, tra’n derbyn na fyddai modd i ni gyflawni rhain yn llawn tan y byddai sefydliadau eraill wedi cyflawni eu gwaith hwy.

3.5. Yn ychwanegol i hyn, gwnaethpwyd yn glir hefyd fod ein Cynllun Ymateb am fynd ymhellach na’r argymhellion penodol a nodwyd yn Cyfiawnder Trwy Ein Dewrder. Aethpwyd drwy gorff yr adroddiad gyda chrib mân gan adnabod pob cyfle i ni ddysgu, ac yn sgil hynny cryfhau ein trefniadau a’r diwylliant diogelu. Roeddem hefyd wedi comisiynu nifer o ymchwiliadau annibynnol ac roedd argymhellion penodol wedi deillio o’r rhain ac felly’n bwysig iddynt gael eu cynnwys yn ein Cynllun Ymateb.

3.6. Felly, mae’r Cynllun Ymateb yn cynnwys cyfanswm o 55 o ffrydiau gwaith, a gellir crynhoi rhain fel a ganlyn:

FFRYDIAU GWAITH	NIFER
Argymhellion CTED (i Gyngor Gwynedd neu bob sefydliad)	9
Argymhellion CTED (Cenedlaethol / Rhanbarthol)	17
Ffrydiau Gwaith Uwchlaw Argymhellion CTED	29

3.7. Er mwyn cyflawni’r gwaith anferth hwn, datblygwyd rhaglen waith fanwl yn cynnwys dros 200 o gamau gweithredu a thasgau unigol. Cytunwyd i roi’r flaenoriaeth uchaf posib i gyflawni’r gwaith. Adnabuwyd Arweinydd Thema i gyd-fynd a phob thema oedd yn Cyfiawnder Trwy Ein Dewrder ac wrth osod cyllideb ar gyfer 2026/27 bu i’r Cyngor benderfynu buddsoddi £600,000 yn ychwanegol o gyllideb refeniw i feysydd gwaith yn ymwneud â Diogelu. Maes o law bydd angen i Awdurdodau eraill fuddsoddi symiau tebyg, os ydynt am ymgorffori popeth oedd yn Cyfiawnder Trwy Ein Dewrder i’w trefniadau gwaith hwythau.

3.8. Flwyddyn yn ddiweddarach gellir crynhoi’r cyflawni a’r cynnydd ar draws yr holl ffrydiau gwaith yn y Cynllun Ymateb fel a ganlyn:

FFRYDIAU GWAITH	Nifer Argymhellion	Wedi cwblhau / Ymgorffori'n barhaol (yng Ngwynedd)	Ar waith ac ar drac i gwblhau erbyn diwedd y flwyddyn	Nifer fydd heb eu cyflawni neu sydd tu hwnt i reolaeth y Cyngor
-----------------	-----------------------	--	--	--

Argymhellion CTED (Cyngor Gwynedd neu bob sefydliad)	9	8	1	0
Argymhellion CTED (Rhanbarthol a Chenedlaethol)	17	9	1	7
CYFANSWM ARGYMHELLION CTED	26	17	2	7
Ffrydiau Gwaith Uwchlaw Argymhellion CTED	29	26	2	1
CYFANSWM HOLL FFRYDAU GWAITH Y BWRDD YMATEB	55	43	4	8

- 3.9. Fel y gwelir o'r tabl, mae 43 allan o'r 55 o'r holl ffrydiau gwaith bellach wedi'u cyflawni ac/neu wedi'u hymgorffori fel trefniadau a gweithgareddau parhaus o fewn gwasanaethau'r Cyngor.
- 3.10. Mae 8 allan o 9 o argymhellion Cyfiawnder Trwy Ein Dewrder oedd wedi eu dynodi i Gyngor Gwynedd (neu pob Cyngor) wedi eu cyflawni gyda'r un sy'n weddill ar y gweill ac wedi ei raglennu i'w gwblhau cyn y Nadolig.
- 3.11. Mae 9 o'r 17 o argymhellion Cyfiawnder Trwy Ein Dewrder oedd wedi eu dynodi ar gyfer sefydliadau Rhanbarthol a Chenedlaethol wedi eu cyflawni yng Ngwynedd. Mae 3 o'r rhain wedi eu cyflawni gan y sefydliadau hynny, gyda'r 6 arall wedi eu cyflawni gan y Cyngor ein hunain. Mae'r 8 argymhelliad sy'n weddill yn ddibynnol ar ffactorau y tu hwnt i reolaeth uniongyrchol y Cyngor, gan eu bod yn faterion rhanbarthol a/neu cenedlaethol sy'n ddibynnol a'r weithredu gan y sefydliadau hynny.
- 3.12. Mae 4 ffrwd gwaith arall ar y gweill ac yn agos at gael eu cwblhau, gyda'r amserlen i gwblhau'r rhain cyn y Nadolig.
- 3.13. Felly byddwn wedi cwblhau pob ffrwd gwaith sydd o fewn ein rheolaeth fel Cyngor erbyn diwedd 2026.
- 3.14. Yn ogystal, mae mwyafrif llethol yr argymhellion a dderbyniwyd gan y pwyllgorau craffu, y Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio a'r Cyngor llawn bellach wedi'u gweithredu'n llawn, gyda 28 o'r 30 wedi'u cwblhau. Mae'r ddau argymhelliad sy'n weddill ar y gweill, a manylir ar y cynnydd a'r effaith yn rhan 5 o'r adroddiad hwn.

- 3.15. Cydnabyddir bod cyflawni'r Cynllun Ymateb yn golygu mwy na chwblhau tasgau unigol. Mae gwaith pellach yn parhau ar faterion mwy hirdymor sy'n ymwneud â newid diwylliant, mesur effaith a gwreiddio gwelliannau yn gynaliadwy. Mewn unrhyw raglen o newid sylweddol fel hon, mae elfennau megis gwreiddio diwylliant yn rhai fydd angen parhau am gyfnod sylweddol ac yn rhai y bydd angen ail ymweld â hwy yn barhaus dros y blynyddoedd i ddod. Manylir ar hyn yn rhan 6 o'r adroddiad hwn.
- 3.16. Mae'r Bwrdd Ymateb wedi monitro cynnydd ar draws pob un o'r themâu gwaith ac wedi sefydlu trefniadau adrodd thematig er mwyn gallu rhoi sylw manwl i gynnydd, risgiau, camau gweithredu a mesur effaith. Mae'r trefniadau hyn wedi aeddfedu ymhellach ers y cyfnod adrodd diwethaf ac yn darparu mwy o sicrwydd ynghylch cyflawni'r rhaglen waith. Manylir ar hyn, a gwaith y bwrdd Sicrwydd Gweinidogol, yn rhan 7 o'r adroddiad hwn.
- 3.17. Mewn ymateb i adborth a cheisiadau gan y Pwyllgorau Craffu ac eraill, eleni gwnaed cynnydd pellach wrth gryfhau tryloywder ac atebolrwydd drwy gyhoeddi papurau'r Bwrdd Ymateb ar wefan y Cyngor a datblygu deunyddiau mwy hygyrch. Mae hyn yn cynnwys fersiwn o'r Cynllun Ymateb ar gyfer plant a theuluoedd, ynghyd ag infograffeg, er mwyn gwneud gwybodaeth allweddol yn fwy dealladwy i gynulleidfa ehangach. (Gweler **Atodiadau 3, 4 a 5**)
- 3.18. Bydd Aelodau'n ymwybodol o'r ymrwymiad i gomisiynu ymchwiliadau pellach i rhai meysydd. Bu i'r Cabinet gomisiynu rhain ar 19 Mai 2026 a gweler gopi o'r adroddiad hwnnw yn **atodiad 7**. Mae'r cyfan o'r rhain wedi eu comisiynu ac wedi/yn dilyn yr amserlen a gytunwyd ar y pryd.

4. Beth sydd wedi'i gyflawni fesul thema y Cynllun Ymateb?

- 4.1. Roedd adroddiad Cyfiawnder Trwy Ein Dewrder wedi ei rannu'n 6 Thema, ac fel a nodwyd yn 3.7 uchod, bu i'r Cyngor adnabod Arweinydd Thema unigol i gyd-fynd â phob un o'r Themâu hyn ac arwain ar gyflawni yr holl ffrydiau gwaith oedd yn deillio ohonynt.
- 4.2. Mae'r Themâu, a'r Arweinyddion Thema, fel ganlyn:

Thema	Arweinydd
Thema 1: Llais y Plentyn a Chefnogi Dioddefwyr	Gwern ap Rhisiart, Pennaeth Addysg
Thema 2: Rheoli Honiadau a Phryderon ynghylch Oedolion sy'n gweithio gyda Phlant	Sharron Williams Carter, Pennaeth Adran Plant a Chefnogi Teuluoedd

Thema 3: Hyfforddiant a Pholisïau	Ian Jones, Pennaeth Gwasanaethau Corfforaethol
Thema 4: Llywodraethiant Ysgolion	Alison Halliday, Pennaeth Cynorthwyol Cefnogaeth Ysgolion
Thema 5: Arferion Cyfyngol	Llion Williams, Arweinydd Ansawdd Diogelu a Llesiant
Thema 6: Cynllunio ar gyfer Argyfwng ac Ymateb mewn Argyfwng	Catrin Love, Pennaeth Cynorthwyol Gwasanaethau Corfforaethol

4.3. Er mwyn darparu mwy o fanylder ar y cynnydd a wnaed, gweler isod grynodedb o'r prif ddatblygiadau o dan bob un o themâu'r Cynllun Ymateb.

4.4. Thema 1 – Llais y Plentyn a Chefnogi Dioddefwyr

FFRYDIAU GWAITH THEMA 1	Nifer Argymhellion	Wedi cwblhau / Ymgorffori'n barhaol	Ar waith ac ar drac i gwblhau erbyn diwedd y flwyddyn	Nifer fydd heb eu cyflawni neu sydd tu hwnt i reolaeth y Cyngor
Argymhellion CTED (Cyngor Gwynedd neu bob sefydliad)	6	6	-	-
Argymhellion CTED (Rhanbarthol a Chenedlaethol)	1	-	-	1
Ffrydiau Gwaith Uwchlaw Argymhellion CTED	2	2	-	-
CYFANSWM	9	8	-	1

4.4.1. Mae'r holl argymhellion o dan Thema 1 sydd o fewn rheolaeth y Cyngor bellach wedi'u cwblhau neu wedi'u hymgorffori mewn trefniadau parhaus sydd wedi'u sefydlu ac yn weithredol.

4.4.2. Mae'r prif ddatblygiadau yn cynnwys:

- Datblygu Strategaeth Llais y Plentyn o ddrafft cynnar i strategaeth gynhwysfawr gyda phedwar atodiad penodol. Bydd yn mynd i'r Cabinet mis Hydref er mwyn ei ffurfioli.

- Cynnal gwaith ymgynghori ac ymgysylltu helaeth gyda'r Fforwm Ieuenctid drwy gydol y cyfnod.
- Sicrhau bod pob ysgol bellach â mynediad at system electronig i gofnodi pryderon a newidiadau mewn ymddygiad.
- Creu rhaglen waith ar gyfer hyfforddiant trawma-wybodus a thosturiol, a hawliau plant i'r gweithlu.
- Parhau i gefnogi dioddefwyr drwy ymgysylltu rheolaidd, cymorth ISVA ac ymyraethau wedi'u teilwra i anghenion unigolion a theuluoedd. Mae hwn yn faes gwaith parhaus sy'n darparu cefnogaeth hirdymor.
- Sicrhau bod pob plentyn a enwir fel rhan o gyfeiriad yn cael y cyfle i gael sgwrs â gweithiwr cymdeithasol er mwyn i'w lais gael ei glywed.

4.4.3. Yr unig argymhelliad* sy'n weddill o dan y thema hon yw un sy'n dibynnu ar newidiadau cenedlaethol i'r cwricwlwm gan Lywodraeth Cymru, ac felly mae y tu allan i reolaeth uniongyrchol y Cyngor.

**Argymhelliad CTED 8: Bod Llywodraeth Cymru yn datblygu'r cwricwlwm i sicrhau bod disgyblion yn meddu ar y wybodaeth i ddeall ymddygiad oedolion sy'n meithrin perthnasoedd amhriodol ac yn gwybod sut i roi gwybod am hyn yn ddiogel i oedolyn.*

Ni allwn weithredu nes bydd y cwricwlwm cenedlaethol wedi ei addasu

4.5. Thema 2 - Rheoli Honiadau a Phryderon ynghylch Oedolion sy'n gweithio gyda Phlant

FFRYDIAU GWAITH THEMA 2	Nifer Argymhellion	Wedi cwblhau / Ymgorffori'n barhaol	Ar waith ac ar drac i gwblhau erbyn diwedd y flwyddyn	Nifer fydd heb eu cyflawni neu sydd tu hwnt i reolaeth y Cyngor
Argymhellion CTED (Cyngor Gwynedd neu bob sefydliad)	1	1	-	-
Argymhellion CTED (Rhanbarthol a Chenedlaethol)	6	4	-	2
Ffrydiau Gwaith Uwchlaw Argymhellion CTED	8	7	-	1
CYFANSWM	15	12	-	3

4.5.1. Mae'r holl argymhellion o dan Thema 2 sydd o fewn rheolaeth y Cyngor bellach wedi'u cwblhau neu wedi'u hymgorffori mewn trefniadau parhaus sydd wedi'u sefydlu ac yn weithredol.

4.5.2. Mae'r prif ddatblygiadau yn cynnwys:

- Datblygu a gweithredu Fframwaith Sicrwydd Ansawdd newydd ar draws yr Adran Plant.
- Sicrhau bod gwybodaeth am honiadau hanesyddol yn cael ei hystyried fel rhan o'r broses o asesu trothwyon Rhan 5.
- Cynnal peilot llwyddiannus o *Beam Notes* (Magic Notes gynt). Mae *Beam Notes* bellach wedi'i ymgorffori fel rhan o ddatblygiadau ehangach i drefniadau cofnodi'r Gwasanaethau Cymdeithasol. Darparwyd hyfforddiant i'r holl weithlu, gan gynnwys pwyslais penodol ar gofnodi materion diogelu yn briodol.
- Adolygu'r trefniadau ar gyfer trosglwyddo a rhannu gwybodaeth mewn perthynas â materion diogelu a chyflogaeth.
- Darparu cyllid ychwanegol i'r Adran Plant, gan alluogi creu a llenwi swyddi newydd i gryfhau capasiti'r gwasanaeth.
- Cynnal archwiliad o gyfeiriadau Rhan 5, gan adolygu cyfeiriadau hanesyddol i sicrhau bod pryderon wedi cael sylw a'u trin yn briodol.

4.5.3. Mae'r argymhellion sy'n weddill* o dan y thema hon yn dibynnu ar newidiadau ac adolygiadau cenedlaethol, ynghyd â chanlyniadau'r peilot ffurflen gyfeirio. Er bod gwaith paratoadol a nifer o dasgau wedi'u cwblhau'n fewnol, ni fu modd gweithredu'r holl newidiadau arfaethedig hyd nes y gwneir penderfyniadau ar lefel genedlaethol.

**Argymhelliad CTED 10: Bod Llywodraeth Cymru yn sicrhau bod yr adolygiad o weithdrefnau Adran 5 yn cael ei lywio gan yr Adolygiad hwn ac yn rhoi ystyriaeth i'r hyn a ddysgwyd ohono*

Mae anghysondebau rhwng y gweithdrefnau newydd Rhan 5 ac argymhellion CTED, ac mae Cyngor Gwynedd wedi codi'r mater gyda Llywodraeth Cymru.

**Argymhelliad CTED 15: Bod Llywodraeth Cymru yn ystyried ei gwneud yn ofynnol i ysgolion ddatblygu 'Polisi Ymddygiad Oedolyn sy'n Peri Pryder' (a elwir yn 'Low-level Concerns Policy' yn Lloegr), ac yn ystyried darparu canllawiau ar arferion gweithio diogel.*

Rydym yn disgwyl am ganllaw gan Lywodraeth Cymru.

Mae Cyngor Gwynedd wedi codi'r mater yma yn gyson drwy'r Grŵp Ansawdd Gweinidogol.

**Ffrwd Gwaith Pellach Cynllun Ymateb: Sicrhau bod y cyhoedd yn ymwybodol o'r drefn gyfeirio, a bod y ffurflen gyfeirio ar gyfer gweithwyr proffesiynol yn hygyrch ac yn syml i'w chwblhau.*

Gan fod y ffurflen gyfeirio wedi'i mabwysiadu ar sail ranbarthol, mae unrhyw newidiadau'n gofyn am gytundeb a chefnogaeth partneriaid ar draws y rhanbarth.

4.6. Thema 3: Hyfforddiant a Pholisïau

FFRYDIAU GWAITH THEMA 3

Nifer
Argymhellion

Wedi
cwblhau /

Ar waith
ac ar drac i

Nifer fydd
heb eu

		Ymgorffori'n barhaol	gwblhau erbyn diwedd y flwyddyn	cyflawni neu sydd tu hwnt i reolaeth y Cyngor
Argymhellion CTED (Cyngor Gwynedd neu bob sefydliad)	2	1	1	-
Argymhellion CTED (Rhanbarthol a Chenedlaethol)	5	2	1	2
Ffrydiau Gwaith Uwchlaw Argymhellion CTED	10	9	1	-
CYFANSWM	17	12	3	2

4.6.1. Mae tri chwarter o'r argymhellion o dan Thema 3 sydd o fewn rheolaeth y Cyngor bellach wedi'u cwblhau neu wedi'u hymgorffori mewn trefniadau parhaus sydd wedi'u sefydlu ac yn weithredol.

4.6.2. Mae'r ddau ffrwd gwaith sy'n weddill ar y gweill ac yn ymwneud â chyflwyno'r modiwl hyfforddiant camfeithrin "grooming" NSPCC ar draws yr holl weithlu a gorffen y gwaith o sefydlu lefelau hyfforddiant priodol ar draws y gweithlu, gyda gwaith datblygu eisoes wedi dechrau drwy'r Grŵp Gweithredol Diogelu.

4.6.3. Mae'r prif ddatblygiadau yn cynnwys:

- Mabwysiadu Polisi Canu'r Gloch yn ffurfiol gan y Cyngor, gyda gwaith pellach yn mynd rhagddo i hyrwyddo ymwybyddiaeth o'r polisi ymysg y gweithlu.
- Cyflwyno hyfforddiant mandadol ar "Canu'r Gloch" ar gyfer y gweithlu.
- Datblygu hyfforddiant diogelu pwrpasol ar ffurf fideo ar gyfer staff rheng flaen.
- Adolygu a chryfhau'r Polisi Diogelu Corfforaethol.
- Cynyddu canran y gweithlu a gwblhaodd yr e-fodiwl diogelu o 36.4% i 77.8% dros y flwyddyn, er dylid nodi bod newid yn y dull adrodd wedi cyfrannu'n rhannol at y cynnydd hwn.
- Cwblhau archwiliad mewnol o ymwybyddiaeth y gweithlu o weithdrefnau diogelu'r Cyngor, gyda bwriad i ailadrodd yr ymarfer cyn diwedd y flwyddyn er mwyn mesur cynnydd pellach.

4.6.4. Mae'r argymhelliad sy'n weddill o dan y thema hon yn dibynnu ar waith Llywodraeth Cymru i ddatblygu adnodd hyfforddi cenedlaethol yn seiliedig ar ganfyddiadau Cyfiawnder Trwy ein Dewrder, i'w ddefnyddio ar draws ysgolion ac asiantaethau eraill sy'n gweithio gyda phlant.

4.7. Thema 4: Llywodraethu Ysgolion

- 4.7.1. Mae cynnydd o dan y thema hon wedi bod yn ddibynnol i raddau helaeth ar adolygiad Llywodraeth Cymru o drefniadau llywodraethu ysgolion. Er gwaethaf hyn, mae gwaith sylweddol wedi'i gyflawni'n lleol i gryfhau trefniadau mewnol a chefnogi datblygiadau yn y maes yn yr interim.
- 4.7.2. Mae'r Cyngor wedi cynnal deialog barhaus â Llywodraeth Cymru ynghylch yr angen am newidiadau angenrheidiol i'r trefniadau cenedlaethol, ac wedi sicrhau bod safbwyntiau a phrofiadau lleol yn cael eu hadlewyrchu drwy gyfrannu at yr ymgynghoriad.

FFRYDIAU GWAITH THEMA 4	Nifer Argymhellion	Wedi cwblhau / Ymgorffori'n barhaol	Ar waith ac ar drac i gwblhau erbyn diwedd y flwyddyn	Nifer fydd heb eu cyflawni neu sydd tu hwnt i reolaeth y Cyngor
Argymhellion CTED (Cyngor Gwynedd neu bob sefydliad)	-	-	-	-
Argymhellion CTED (Rhanbarthol a Chenedlaethol)	3	2	-	1
Ffrydiau Gwaith Uwchlaw Argymhellion CTED	4	4	-	-
CYFANSWM	7	6	-	1

- 4.7.3. Mae'r prif ddatblygiadau o dan Thema 4 yn cynnwys:

- Cryfhau capasiti'r gwasanaeth llywodraethu drwy ddyblu maint y tîm o ddau i bedwar aelod o staff.
- Treialu platfform GovernorHub gyda sampl o ysgolion i gefnogi cyfathrebu, llywodraethu a rhannu gwybodaeth.
- Cyflwyno holiadur newydd i asesu hyder llywodraethwyr yn eu rôl fel cyfeillion beirniadol ac i lywio datblygiad hyfforddiant yn y dyfodol
- Sefydlu fforwm rheolaidd i gefnogi ymgysylltiad a rhannu arfer da ymysg llywodraethwyr.
- Cyflwyno pryderon ynghylch statws a rôl llywodraethwyr i Lywodraeth Cymru, gan gyfrannu at y drafodaeth genedlaethol ar ddiwygio trefniadau llywodraethu.
- Darparu rhaglen hyfforddi gynhwysfawr a hyfforddiant diwygiedig i Lywodraethwyr Dynodedig Diogelu a Chadeiryddion Llywodraethwyr.

4.8. Thema 5: Arferion Cyfyngol

4.8.1. Mae Thema 5 wedi datblygu'n sylweddol y tu hwnt i gwmpas gwreiddiol argymhelliad Cyfiawnder Trwy Ein Dewrder, a oedd yn canolbwyntio ar drefniadau ffilmio digwyddiadau ysgolion*. Ni fu modd cyflawni'r argymhelliad penodol hwn gan ei fod yn ddibynnol ar weithredu cenedlaethol gan Lywodraeth Cymru.

**Argymhelliad CTED 25: Bod Llywodraeth Cymru yn cyhoeddi atodiad i ganllaw y Fframwaith ar gyfer lleihau arferion cyfyngol 2022 sy'n ymwneud ag oedolion yn ffilmio digwyddiadau ac yn rhoi arweiniad am gyfnod cadw priodol fideos o'r fath*

Mae'r Cyngor yn aros am unrhyw ganllawiau neu ddiwygiadau pellach gan Lywodraeth Cymru.

4.8.2. Serch hynny, defnyddiwyd y ffrwd waith fel cyfle i gryfhau trefniadau ehangach sy'n cefnogi diogelwch a llesiant plant a phobl ifanc mewn perthynas ag arferion cyfyngol.

FFRYDIAU GWAITH THEMA 5	Nifer Argymhellion	Wedi cwblhau / Ymgorffori'n barhaol	Ar waith ac ar drac i gwblhau erbyn diwedd y flwyddyn	Nifer fydd heb eu cyflawni neu sydd tu hwnt i reolaeth y Cyngor
Argymhellion CTED (Cyngor Gwynedd neu bob sefydliad)	-	-	-	-
Argymhellion CTED (Rhanbarthol a Chenedlaethol)	1	-	-	1
Ffrydiau Gwaith Uwchlaw Argymhellion CTED	5	5	-	-
CYFANSWM	6	5	-	1

4.8.3. Mae'r prif ddatblygiadau o dan Thema 5 yn cynnwys:

- Cryfhau trefniadau monitro ysgolion i sicrhau mabwysiadu a gweithredu cyson o'r Polisi Rhanbarthol, gyda phob ysgol a ymwelwyd â hi wedi mabwysiadu'r polisi model.
- Derbyn gwerthusiad allanol cynhwysfawr o'r Polisi a'r Trefniadau Grym Rhesymol, gan lywio rhaglen o waith pellach i gryfhau'r trefniadau presennol.

- Sefydlu grŵp mewnol sy'n cynnwys cynrychiolwyr o'r gwasanaethau Diogelu a Llesiant Addysg a Chynhwysiad i oruchwylio'r maes hwn, gan fonitro gweithrediad trefniadau presennol ac yrru gwelliannau pellach.

4.9. Thema 6: Cynllunio ar gyfer Argyfwng ac Ymateb mewn Argyfwng

FFRYDIAU GWAITH THEMA 4	Nifer Argymhellion	Wedi cwblhau / Ymgorffori'n barhaol	Ar waith ac ar drac i gwblhau erbyn diwedd y flwyddyn	Nifer fydd heb eu cyflawni neu sydd tu hwnt i reolaeth y Cyngor
Argymhellion CTED (Cyngor Gwynedd neu bob sefydliad)	-	-	-	-
Argymhellion CTED (Rhanbarthol a Chenedlaethol)	1	1	-	-
Ffrydiau Gwaith Uwchlaw Argymhellion CTED	-	-	-	-
CYFANSWM	1	1	-	-

4.9.1. Mae'r prif ddatblygiadau o dan Thema 6 yn cynnwys:

- Datblygu a mireinio Cynllun Argyfwng drwy ymgynghori ag ysgolion a phartneriaid allweddol, gan sicrhau ei fod yn adlewyrchu anghenion ysgolion o wahanol feintiau.
- Paratoi cytundeb cydweithio gyda Heddlu Gogledd Cymru, gan sefydlu model mwy hyblyg ar gyfer ymateb amlasiantaethol, gan gynnwys y posibilrwydd o secondio gweithiwr cymdeithasol pan fo angen.
- Paratoi rhaglen codi ymwybyddiaeth i'w chyflwyno yn ystod tymor yr hydref 2026 er mwyn sicrhau dealltwriaeth gyson o'r trefniadau a'r cyfrifoldebau perthnasol.

4.9.2. Mae ffocws Thema 6 bellach wedi symud at fonitro gweithrediad y trefniadau a sicrhau dealltwriaeth gyson ar draws ysgolion. Er mwyn osgoi dyblygu ac integreiddio'r gwaith hwn â phrosesau presennol, bydd hyn yn cael ei ymgorffori fel rhan o'r ymweliadau lechyd a Diogelwch rheolaidd â ysgolion.

4.10. Thema 7: Ysgol Friars

4.10.1. Yn ogystal a'r 6 thema yn Cyfiawnder Trwy Ein Dewrder, ychwanegwyd thema arall yn ein Cynllun Ymateb er mwyn cefnogi a sefydlogi Ysgol Friars.

4.10.2. Mae gwaith sylweddol wedi'i wneud i sefydlogi trefniadau yn Ysgol Friars. Mae pwyslais cryf wedi'i roi ar lesiant disgyblion a staff drwy ehangu mynediad at wasanaethau cwnsela, sefydlu gofodau lles pwrpasol a chryfhau'r gefnogaeth sydd ar gael i ddisgyblion ag anghenion emosiynol a llesiant. Mae buddsoddiad ychwanegol gan y Cyngor, ynghyd â chyllid grant gan Lywodraeth Cymru, wedi galluogi'r ysgol i gryfhau'r ddarpariaeth hon ymhellach a dechrau cyflwyno hyfforddiant trawma-wybodus i staff.

4.10.3. O ran arweinyddiaeth a llywodraethiant, mae corff llywodraethu a thîm rheoli newydd bellach mewn lle. Mae penodi Pennaeth parhaol a gweithredu cynllun clir mewn ymateb i arolygiad Estyn wedi darparu sylfaen gadarn ar gyfer gwelliant parhaus.

4.10.4. Mae'r ysgol yn parhau i chwarae rhan lawn yng ngwaith y Bwrdd Rhaglen, gan gyfrannu'n agored ac adeiladol a dangos ymrwymiad parhaus i'r rhaglen welliant.

4.11. Mae **Atodiad 2** yn cynnwys y gyfres lawn o adroddiadau cynnydd y Bwrdd Rhaglen, gan ddarparu manylion pellach am y gweithredu a'r cynnydd yn erbyn pob thema yn y cyfnod ers mis Ionawr.

5. Pa newidiadau sydd wedi eu gwneud o ganlyniad i graffu?

5.1. Mae sylwadau ac argymhellion y Pwyllgorau Craffu wedi arwain at 28 o newidiadau pendant i waith y Bwrdd Ymateb. Mae'r rhain yn cynnwys diwygio'r Cynllun Ymateb, cryfhau trefniadau diogelu a sicrwydd ansawdd, ymestyn cwrddas archwiliadau a chynnal adolygiadau pellach i brofi effeithiolrwydd trefniadau, datblygu hyfforddiant ac adnoddau newydd, gwella hygyrchedd gwybodaeth i blant a'r cyhoedd, a chynyddu tryloywder drwy gyhoeddi gwybodaeth ac adroddiadau yn ehangach.

5.2. Mae dau argymhelliad craffu sy'n weddill ar y gweill, gan ymwneud yn bennaf â datblygu'r gwaith o fesur effaith fwy hirdymor y cynllun (gweler rhan 6 isod).

5.3. Darperir ymateb manwl i'r sylwadau a'r argymhellion a gyflwynwyd drwy'r Pwyllgorau Craffu yn **Atodiad 1**.

5.4. Tynnir sylw hefyd at **Atodiadau 1a** sy'n cynnwys gwaith a gomisiynwyd neu a ddatblygwyd yn uniongyrchol o ganlyniad i geisiadau a wnaed gan yr Aelodau yn ystod y sesiynau craffu

6. Mesur effaith a newid diwylliant

- 6.1 Wrth geisio cyflawni newid, a gwreiddio'r newid hwnnw ar draws pob rhan o sefydliad mawr ac eang fel Awdurdod Lleol, mae rhai elfennau o'r newid yn haws na'i gilydd i'w gweithredu a mesur eu heffaith.
- 6.2 Fel y gwelir yn rhan 3 a 4 uchod, mae mwyafrif o'r tasgau a camau gweithredol oedd angen canolbwyntio arnynt bellach wedi eu cwblhau. Roedd yn rhaid blaenoriaethu a dyrannu adnoddau staff tuag at y cyflawni hwnnw ar fyrder yn amlwg; ein blaenoriaeth oedd sicrhau ein bod yn ymateb i'r argymhellion oedd yn yr adroddiad, ynghyd â'r gwelliannau oedd eu hangen i'n trefniadau gwaith.
- 6.3 Rydym bellach wedi cychwyn symud o'r gwaith cyflawni i'r cam o weithredu'r trefniadau newydd, ac yn sgil hynny, mesur pa wahaniaeth mae hyn oll wedi/am ei wneud i sicrhau fod ein trefniadau diogelu i'r safon uchaf posib.
- 6.4 Mae gennym stôr o dystiolaeth anecdotaidd sy'n dangos fod y newid yn ein trefniadau Diogelu bellach yn arwain at newid diwylliant ar draws y sefydliad. Mae diogelu, a herio yn cael ei drafod yn fwy naturiol ar draws y sefydliad a hynny mewn adrannau y tu hwnt i'r hai sy'n delio gyda'r gwaith o amddiffyn plant o ddydd i ddydd. Gwelwn hyn mewn cyfarfodydd timau rheoli ar draws y cyngor, mewn cyfarfodydd herio perfformiad ac mewn sefyllfaoedd anffurfiol yn ein swyddfeydd.
- 6.5 Er nad yw trefniadau ffurfiol i fesur effaith dros amser wedi'u sefydlu'n llawn eto, mae nifer o ffynonellau gwybodaeth ar gael sy'n darparu darlun cychwynnol o'r sefyllfa bresennol ac yn cynnig llinell sylfaen ar gyfer mesur cynnydd yn y dyfodol. Mae'r rhain yn cynnwys:
- Holiadur i Gyrff Llywodraethu wedi'i gynnal i fesur lefel hyder aelodau wrth gyflawni eu cyfrifoldebau ac i nodi pa gymorth ychwanegol fyddai'n eu helpu i weithredu'n fwy effeithiol fel cyfeillion beirniadol.
 - Ymchwiliad annibynnol gan Dr Ceryl Davies, Prifysgol Bangor, fel rhan o Ymchwiliad Craffu i drefniadau diogelu mewn ysgolion wedi darparu mewnwelediad i ymwybyddiaeth plant a phobl ifanc o brosesau codi pryder mewn, gan amlygu cryfderau a meysydd i'w datblygu.
 - Archwiliad mewnol o ymwybyddiaeth staff wedi darparu darlun o ddealltwriaeth staff o bolisiau a gweithdrefnau diogelu'r Cyngor, gan helpu i adnabod meysydd lle mae angen rhagor o gefnogaeth neu gyfathrebu.
 - Holiadur profiad staff o'r broses gyfeirio Adran 5 wedi'i ddosbarthu i sampl o staff sydd wedi gwneud cyfeiriad er mwyn deall eu profiad o'r broses a nodi cyfleoedd i wella canllawiau a chefnogaeth.

- 6.6 Gyda'i gilydd, mae'r gweithgareddau hyn yn darparu llinell sylfaen bwysig ac yn cynnig darlun o'r sefyllfa bresennol. Fodd bynnag, bydd angen olrhain y mesurau hyn dros amser er mwyn gallu dangos newid a gwerthuso effaith y gwaith yn fwy cadarn.
- 6.7 Felly, rydym wedi datblygu mesurau effaith ar draws pob un o'r themâu, fel a ganlyn:

Beth sy'n cael ei fesur?	Sut byddwn yn mesur effaith?	Amserlen
I ba raddau mae plant a phobl ifanc yn teimlo bod eu llais yn cael ei glywed a'i ystyried wrth wneud penderfyniadau.	Drwy Holiadur Llais Plant a Phobl Ifanc, gan fesur i ba raddau mae plant a phobl ifanc yn teimlo bod eu barn yn cael ei chlywed a'i hystyried, eu bod yn gallu dylanwadu ar benderfyniadau, a'u bod yn gwybod ble i fynd am gymorth pan fo angen.	Yn flynyddol, gyda'r holiadur yn cael ei gynnal mewn ysgolion uwchradd un flwyddyn ac ysgolion cynradd y flwyddyn ganlynol.
Cymorth i ddioddefwyr	Casglu adborth gan ddioddefwyr drwy swyddogion cefnogol ac IDVAs, gan ofyn a ydynt yn cael y gefnogaeth sydd ei hangen arnynt ac a oes meysydd y gellid eu gwella.	Pob 6-mis
Profiad gweithwyr o wneud cyfeiriadau rhan 5 i Wasanaethau Plant.	Drwy holiadur dilynol i'r broses gyfeirio, yn cynnwys cwestiynau am brofiad y broses, unrhyw rwystrau a wynebwyd, ac a fyddent yn fodlon gwneud cyfeiriad eto yn y dyfodol.	Mae'r holiadur peilot wedi ei anfon i unigolion sydd wedi gwneud cyfeiriad rhan 5 rhwng Ionawr a Medi 2026.
Hyder, ymwybyddiaeth a dealltwriaeth staff o'u cyfrifoldebau diogelu.	Drwy ail-gynnal archwiliad mewnol o ymwybyddiaeth a dealltwriaeth staff o weithdrefnau diogelu, a mesur eu hyder i adnabod a gweithredu ar bryderon diogelu.	Blynyddol
Hyder staff i godi pryderon a defnyddio trefniadau Canu'r Gloch.	Drwy Holiadur Llais Staff, gan fesur lefelau hyder staff i godi pryderon ac ymwybyddiaeth o'r gefnogaeth a'r trefniadau sydd ar gael. Bydd canlyniadau'n cael eu cymharu â'r arolwg blaenorol lle bo modd.	Cylch nesaf llais staff

Hyder a gallu llywodraethwyr i gyflawni eu rôl fel cyfeillion beirniadol effeithiol.	Drwy ailadrodd holiadur hunanasesu llywodraethwyr yn flynyddol a chymharu'r canlyniadau â'r llinell sylfaen a gasglwyd cyn haf 2026. Bydd hyn yn mesur newidiadau yn hyder llywodraethwyr wrth herio, craffu a dwyn arweinwyr ysgolion i gyfrif.	Blynyddol
Effeithiolrwydd trefniadau ysgolion mewn perthynas ag arferion cyfyngol.	Drwy drefniadau monitro misol gan grŵp mewnol sy'n adolygu tueddiadau, data digwyddiadau ac ansawdd cofnodion, gan gynnwys ystyriaeth o lais y plentyn a'r camau dilynol a gymerwyd.	Misol
Dealltwriaeth a gweithrediad y Cynllun Argyfwng mewn ysgolion.	Asesu dealltwriaeth staff drwy adborth ar ddiwedd gweithdai hyfforddi, ac yna gwirio gweithrediad y trefniadau drwy ymweliadau monitro ag ysgolion.	Gweithdai yn Hydref 2026, gyda monitro parhaus drwy ymweliadau ysgolion.

6.8 Gan fod llawer o'r pethau sydd wedi eu cyflawni hyd yma heb fod mewn lle ers cyfnod hir, mae angen iddynt weithredu am beth amser cyn y gellir mesur os ydynt wir yn effeithiol a'i peidio.. Wrth i themâu gael eu craffu yn y dyfodol byddwn yn gallu canolbwyntio mwy ar ddangos tystiolaeth o'r effaith dros gyfnod o amser. Dyma y mae'r Bwrdd Ymateb wedi pwysleisio o'r cychwyn cyntaf a dyma fydd y Grŵp Sicrwydd Gweinidogol yn debygol o ganolbwyntio arno hefyd dros y cyfnod nesa.

6.9 Yn ogystal â'r mesurau uchod, rydym wedi datblygu briff, gyda chymorth Cadeirydd y Bwrdd Ymateb, i gomisiynu cyfres o Grwpiau Ffocws rhwng nawr a'r Nadolig. Bydd y gwaith hwn yn adeiladu ar y dull a ddefnyddiwyd fel rhan o'r ymchwiliad craffu blaenorol. Bydd hyn yn cynnwys grwpiau ffocws gyda sampl o:

- Lywodraethwyr Ysgolion i asesu eu hyder i gyflawni eu rôl fel cyfeillion beirniadol ac i ddeall eu profiad o'r gefnogaeth, yr hyfforddiant a'r trefniadau newydd.
- Weithlu'r Cyngor i asesu eu hyder mewn perthynas â diogelu a chodi pryderon, a'u barn ar y newidiadau a wnaed i'r trefniadau presennol.
- Aelodau Etholedig i archwilio eu dealltwriaeth o'u cyfrifoldebau diogelu, Canu'r Gloch a'u hyder yn nhrefniadau'r Cyngor.
- Staff y Gwasanaeth Cynhwysiad o ran eu hyder wrth wneud penderfyniadau ac ymateb yn unol â'r Polisi Arferion Cyfyngol.

- Rhieni i ddeall eu canfyddiadau o ddiogelwch, cyfathrebu a'r gefnogaeth sydd ar gael i blant a theuluoedd.
- Blant a phobl ifanc gan adeiladu ar waith sydd eisoes wedi ei gynnal drwy'r Ymchwiliad Craffu Diogelu mewn Ysgolion.

6.10 Bydd casgliadau'r Grwpiau Ffocws yn ein galluogi i dderbyn barn gonest ac agored ar ein sefyllfa bresennol, a bydd hefyd o gymorth i fwydo mewn i'r adolygiad o ddiwylliant gwaith sydd yn cael ei arwain gan y Prif Weithredwr.

7. **Sut mae'r Bwrdd Ymateb yn sicrhau cynnydd?**

7.1. Mae'r Bwrdd Ymateb yn derbyn ac yn herio **adroddiadau cynnydd rheolaidd** ar bob un o'r themâu gwaith. Mae'r dull hwn wedi galluogi'r Bwrdd i ganolbwyntio ar feysydd penodol mewn mwy o fanylder, monitro cynnydd yn erbyn camau gweithredu, ystyried risgiau a rhwystrau i gyflawni, a darparu cyfleoedd rheolaidd i aelodau'r Bwrdd holi, herio a chynghori ymhellach.

7.2. Er bod cynnydd sylweddol wedi'i wneud o ran cyflawni'r camau gweithredu a ymrwymwyd iddynt, mae'r Bwrdd wedi cydnabod bod angen cryfhau'r trefniadau ar gyfer mesur a gwerthuso effaith y gwaith. O ganlyniad, mae gwaith pellach yn mynd rhagddo i:

- ddatblygu trefniadau mesur effaith;
- defnyddio grwpiau ffocws i gasglu safbwyntiau rhanddeiliaid;
- datblygu meini prawf ar gyfer trosglwyddo gwaith i drefniadau busnes arferol;
- sicrhau bod cynnydd a dogfennau ategol ar gael yn gyhoeddus.

7.3. Mae Cadeirydd annibynnol y Bwrdd, yr Athro Sally Holland, yn asesu cynnydd drwy gyflwyno **adroddiad chwarterol i'r Cabinet**. Yn ei hadroddiadau diweddar, mae wedi nodi bod trefniadau adrodd a chraffu'r Bwrdd wedi aeddfedu, gan ddarparu darlun cliriach o gynnydd a galluogi lefel uwch o her, sicrwydd a goruchwyliaeth. Fodd bynnag, mae hi hefyd yn pwysleisio'r angen i gryfhau'r gwaith o fesur effaith a deilliannau er mwyn deall y gwahaniaeth y mae'r newidiadau'n ei wneud yn ymarferol.

7.4. Mae **Bwrdd Sicrwydd Gweinidogol Llywodraeth Cymru** yn darparu haen bellach o sicrwydd a goruchwyliaeth. Mae'r berthynas ddwyffordd hon yn galluogi'r Bwrdd Ymateb i rannu cynnydd a dysgu, tra hefyd yn cadw golwg ar ddatblygiadau a newidiadau cenedlaethol perthnasol er mwyn sicrhau bod gwaith Gwynedd yn parhau i gyd-fynd â'r cyd-destun ehangach.

- 7.5. Mewn Datganiad Ysgrifenedig ym mis Mawrth 2026, cydnabu Lynne Neagle, cyn Ysgrifennydd y Cabinet dros Addysg, y cydweithio cadarnhaol ac adeiladol rhwng Cyngor Gwynedd a'r Grŵp Sicrwydd Gweinidogol:

“Hoffwn gofnodi fy nioch i'r Cynghorydd Jeffreys a'i thîm am eu cydweithrediad a'u hymgyssylltiad adeiladol drwy gydol gwaith y Grŵp Sicrwydd. Mae eu parodrwydd i ystyried heriau a dangos cynnydd wedi bod yn ganolog i'r broses hon.”

- 7.6. Mae trefniadau'r Grŵp Sicrwydd Gweinidogol wedi parhau o dan y Llywodraeth newydd, gyda'r cyfarfod ffurfiol cyntaf rhwng cynrychiolwyr y Bwrdd a Llywodraeth Cymru wedi'i gynnal ym mis Gorffennaf 2026. Mae hyn yn rhoi hyder bod y berthynas gadarnhaol a'r trefniadau sicrwydd dwyffordd a sefydlwyd hyd yma yn parhau i gefnogi goruchwyliaeth a dysgu ar lefel genedlaethol a lleol.

8. **Beth yw'r amserlen ar gyfer cyflawni?**

- 8.1. Nid yw'r Bwrdd Ymateb yn ystyried bod y gwaith yn dod i ben pan fydd camau gweithredu unigol wedi eu cwblhau.
- 8.2. Tra bod cynnydd da wedi'i wneud wrth gyflawni'r gweithredoedd a nodwyd yn y Cynllun Ymateb, mae'r ffocws bellach yn symud tuag at sicrhau bod y newidiadau'n cael eu hymgorffori'n gynaliadwy mewn ymarfer, yn dylanwadu ar ddiwylliant sefydliadol ac yn arwain at well canlyniadau i blant a phobl ifanc.
- 8.3. Bydd y gwaith dros y cyfnod nesaf yn canolbwyntio ar:
- Monitro effaith y cyflawni.
 - Grwpiau ffocws gyda rhanddeiliaid.
 - Parhau i adrodd yn gyhoeddus ar gynnydd.
 - Cwblhau'r gweithgareddau sy'n weddill o fewn pob thema.

9. **Pa anawsterau a heriau sydd wedi eu hwynebu, a sut maent wedi eu goresgyn? A oes rhwystrau i gyflawni?**

- 9.1. Fel y nodwyd eisoes, mae cynnydd sylweddol wedi'i wneud wrth gyflawni'r Cynllun Ymateb. Serch hynny, mae'n bwysig cydnabod nad yw'r gwaith wedi bod yn syml. Mae natur eang y cynllun, maint y sefydliad, a'r angen i weithredu ar draws nifer o wasanaethau a phartneriaid wedi golygu bod nifer o heriau ymarferol wedi codi ar hyd y ffordd.
- 9.2. Un o'r heriau fu troi rhai o'r argymhellion yn drefniadau ymarferol sy'n gweithio mewn sefyllfaoedd go iawn. Er enghraifft, wrth gryfhau llais y plentyn mewn trefniadau

- diogelu, bu achosion lle nad oedd rhieni yn dymuno i'w plant gael eu cyfweld, yn enwedig pan fo'r plentyn yn dyst yn hytrach na'r plentyn sydd wrth ganol y pryder.
- 9.3. Mae maint a chymhlethdod y Cyngor hefyd wedi bod yn ffactor. Mewn sefydliad sydd â dros 5,000 o staff ac ystod eang iawn o wasanaethau, mae sicrhau bod newidiadau yn cael eu deall, eu gweithredu a'u hymgorffori yn gyson yn cymryd amser. Mae hyn yn arbennig o wir mewn perthynas â staff rheng flaen nad oes ganddynt fynediad rheolaidd at gyfrifiaduron neu ddyfeisiau digidol. Er mwyn ymateb i hyn, penodwyd swyddog penodol i gryfhau'r gwaith o gyfathrebu, cefnogi mynediad at wybodaeth a hyrwyddo cyfleoedd hyfforddi.
- 9.4. Mae heriau hefyd wedi codi oherwydd bod rhai o'r ffrydiau gwaith yn ddibynnol ar benderfyniadau neu weithredoedd gan gyrff eraill. Mae hyn yn cynnwys elfennau sy'n gofyn am newid rhanbarthol neu genedlaethol, megis canllawiau Llywodraeth Cymru neu gamau gan bartneriaid eraill. Lle nad yw'r Cyngor yn gallu gweithredu'n llawn ar ei ben ei hun, rydym wedi ceisio gwneud cymaint ag sy'n rhesymol o fewn ein rheolaeth, gan gynnwys rhoi trefniadau dros dro ar waith hyd nes bydd unrhyw newid cenedlaethol / rhanbarthol wedi ei gyflwyno tra'n codi materion drwy'r fforymau priodol a pharhau i bwysu am gynydd.
- 9.5. Bu capasiti staff ac adnoddau hefyd yn her. Mae gweithredu argymhellion *Cyfiawnder Trwy Ein Dewrder*, ynghyd â'r ffrydiau gwaith ychwanegol a nodwyd gan y Cyngor, wedi golygu gwaith sylweddol i nifer o wasanaethau ar ben eu cyfrifoldebau arferol. Y gwaith hyn oedd y flaenoriaeth ac o ganlyniad, bu'n rhaid blaenoriaethu rhai gweithgareddau ar adegau, a buddsoddi mewn capasiti ychwanegol. Mae'r Cyngor eisoes wedi ymrwymo dros £500,000 o gyllideb refeniw flynyddol ychwanegol i gryfhau'r maes diogelu a chefnogi'r gwaith hwn.
- 9.6. Yn ogystal, nid oedd rhai o'r pecynnau hyfforddi neu'r adnoddau y cyfeiriwyd atynt yn yr argymhellion ar gael yn barod i'w prynu. Bu'n rhaid felly datblygu cynnwys newydd, addasu deunyddiau a sicrhau eu bod yn berthnasol i gyd-destun Gwynedd. Mae hyn wedi cymryd mwy o amser na'r disgwyl mewn rhai meysydd, ond mae hefyd wedi arwain at ddeunyddiau mwy pwrpasol ac addas i'r gweithlu.
- 9.7. Er bod y rhain yn heriau gwirioneddol, nid ydynt wedi atal y Cynllun Ymateb rhag symud yn ei flaen. Yn hytrach, maent wedi dylanwadu ar y ffordd y mae'r gwaith wedi'i raglennu, ei flaenoriaethu a'i gyflawni. Ar hyn o bryd, nid oes rhwystr mewnol sydd yn atal y Cyngor rhag cwblhau'r gwaith sydd o fewn ei reolaeth erbyn diwedd 2026. Mae'r prif risgiau sy'n weddill yn ymwneud â materion sydd y tu hwnt i reolaeth uniongyrchol y Cyngor, ac fe fydd y Bwrdd Ymateb yn parhau i'w monitro, eu huwchgwyfeirio lle bo angen, a rhoi trefniadau lliniaru ar waith lle bo hynny'n bosibl.

10. Trefniadau craffu i'r dyfodol

10.1. Mae rhaglen waith y Cynllun Ymateb yn un sylweddol ac felly wrth i ni nesáu at gwblhau y camau gweithredu unigol bydd y gweithgaredd yn cael ei ymgorffori i drefniadau busnes arferol, ac felly yn y dyfodol argymhellir mabwysiadu dull mwy thematig o graffu. Yn hytrach na chyflwyno'r holl themâu i bob pwyllgor craffu, argymhellir:

- Bod pob thema yn cael ei dyrannu i'r pwyllgor craffu mwyaf perthnasol.
- Bod pob thema yn destun craffu manwl gan ganolbwyntio ar sicrhau fod y trefniadau newydd wedi eu hymgorffori i waith dydd i ddydd yn llwyddiannus ac nad oes llithro yn y dyfodol.
- Bod materion trawsbynciol neu strategol yn cael eu hadrodd i fwy nag un pwyllgor yn ôl y gofyn.
- Bod y trefniadau hyn yn galluogi aelodau i ganolbwyntio ar y materion mwyaf perthnasol ac i gynnig her fwy manwl.

10.2. Byddai'r dull hwn yn sicrhau bod trefniadau llywodraethu'r Cynllun Ymateb ac yn gadarn ac yn effeithiol. Byddai hefyd yn galluogi'r pwyllgorau i dreulio mwy o amser yn craffu'n fanwl ar themâu penodol, gan gryfhau'r her a'r sicrwydd a ddarperir.

10.3. Yn unol â meysydd craffu y Pwyllgorau unigol, argymhellir y canlynol:

Thema	Pwyllgor
Thema 1: Llais y Plentyn	Pwyllgor Addysg ac Economi (Portffolio Addysg)
Thema 2: Rheoli honiadau a phryderon	Pwyllgor Craffu Gofal (Portffolio Plant a Diogelu)
Thema 3: Hyfforddiant a Pholisïau	Pwyllgor Addysg ac Economi (Portffolio Gwasanaethau Corfforaethol)
Thema 4: Llywodraethiant Ysgolion	Pwyllgor Addysg ac Economi (Portffolio Addysg)
Thema 5: Arferion Cyfyngol	Pwyllgor Addysg ac Economi (Portffolio Addysg)
Thema 6: Trefniadau Argyfwng	Pwyllgor Addysg ac Economi (Portffolio Gwasanaethau Corfforaethol)

11. Ymgynghori

- 11.1. Mae'r adroddiad wedi ei baratoi ar sail trafodaethau a gwaith paratoi ar draws y Tîm Arweinyddiaeth, arweinwyr themâu'r Cynllun Ymateb a swyddogion perthnasol. Mae'r gwaith hefyd yn adlewyrchu sylwadau a dderbyniwyd gan y pwyllgorau craffu ym mis Ionawr 2026.
- 11.2. Bydd yr adroddiad yn cael ei gyflwyno i'r Bwrdd Ymateb i'w drafod yn ei gyfarfod nesaf. Mae asesiad diweddaraf y Cadeirydd o'r cynnydd wedi'i nodi yn ei hadroddiad diweddaraf i'r Cabinet (**Atodiad 6**), a disgwylir adroddiad pellach ym mis Tachwedd, a fydd yn rhoi cyfle ychwanegol i fyfrio ar y cynnydd.
- 11.3. Mae gwaith pellach ar y gweill i gynnwys rhanddeiliaid drwy grwpiau ffocws, gan adeiladu ar y dull a ddefnyddiwyd fel rhan o'r ymchwiliad craffu blaenorol.

12. Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015

Pum ffordd o weithio	Sut mae'r Cynllun Ymateb yn cyfrannu
Cynnwys	Mae gwaith grwpiau ffocws a gwaith llais y plentyn yn rhoi cyfle i rhanddeiliaid, plant a phobl ifanc gyfrannu at y ffordd y caiff cynnydd ei fesur a'i ddeall.
Cydweithio	Mae'r Bwrdd Ymateb yn dod â gwasanaethau perthnasol ynghyd ac yn cynnwys cydweithio rhwng Addysg, Gwasanaethau Cymdeithasol, Adnoddau Dynol, Democratiaeth a gwasanaethau corfforaethol yn ogystal a nifer o Asiantaethau allanol.
Atal	Mae'r gwaith yn canolbwyntio ar atal methiannau rhag digwydd eto drwy gryfhau diogelu, hyfforddiant, cofnodi, llywodraethu a threfniadau codi pryder.
Hirdymor	Mae'r cynllun wedi ei ddiwygio i bwysleisio newid cynaliadwy a chefnogaeth hirdymor yn hytrach na chamau byr dymor yn unig.
Integreiddio	Mae'r camau gweithredu yn cysylltu â pholisïau, hyfforddiant, trefniadau ysgolion, gwaith llywodraethiant a threfniadau sicrwydd ehangach y Cyngor.

13. Effaith ar Nodweddion Cydraddoldeb, y Gymraeg a'r Dyletswydd Economaidd-Gymdeithasol

- 13.1. Mae'r Cynllun Ymateb yn ymwneud yn uniongyrchol â diogelu plant a phobl ifanc, sicrhau bod eu lleisiau'n cael eu clywed, a gwella mynediad at wybodaeth a chefnogaeth. Wrth i'r Rhaglen Waith ddatblygu bydd y Bwrdd yn parhau i ystyried hygyrchedd gwybodaeth i blant, pobl ifanc, teuluoedd a dioddefwyr a rhoi sylw i'r effaith ar bobl sy'n wynebu anfantais neu rwystrau i gael mynediad at gefnogaeth.

14. Camau nesaf

Cam nesaf	Disgrifiad	Amserlen arfaethedig
-----------	------------	----------------------

Datblygu mesurau effaith	Parhau i weithio gydag arweinwyr themâu i ddiffinio sut y bydd effaith yn cael ei ddangos yn ymarferol.	Hydref 2026 ymlaen / i'w gadarnhau gan y Bwrdd Ymateb
Cynnal grwpiau ffocws	Defnyddio grwpiau ffocws gyda rhanddeiliaid i brofi a herio cynnydd ac effaith y gwaith.	Hydref 2026 ymlaen / i'w gadarnhau gan y Bwrdd Ymateb
Adolygu cynnydd thematig	Parhau i gyflwyno adroddiadau cynnydd fesul thema i'r Bwrdd Ymateb.	Hydref 2026 ymlaen / i'w gadarnhau gan y Bwrdd Ymateb
Trefnu craffu i'r dyfodol	Cytuno ar raglen graffu thematig lle bydd pob thema yn cael ei chraffu o leiaf unwaith y flwyddyn gan y pwyllgor mwyaf perthnasol.	Hydref 2026 ymlaen / i'w gadarnhau gan y Bwrdd Ymateb
Parhau i gyhoeddi gwybodaeth	Sicrhau bod deunyddiau hygyrch a chyhoeddus yn parhau i gael eu diweddarau wrth i'r gwaith ddatblygu.	Hydref 2026 ymlaen / i'w gadarnhau gan y Bwrdd Ymateb

ATODIADAU

- **Atodiad 1:** Tabl ymateb i holl argymhellion Pwyllgor Craffu Addysg ac Economi, Pwyllgor Craffu Gofal a'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio.
 - **Atodiad 1a:** Rhaglen Waith Trawma Wybodus a Hawliau Plant
- **Atodiad 2:** Adroddiadau cynnydd thematig (Chwefror – Gorffennaf 2026)
- **Atodiad 3:** Gwefan Newydd Cynllun Ymateb: [Cyfiawnder Trwy Ein Dewrder: Cynllun Ymateb Cyngor Gwynedd](#)
- **Atodiad 4:** Infograffeg "Beth sydd wedi newid?"
- **Atodiad 5:** Cynllun Ymateb Plant a Teuluoedd: [Fersiwn Plant a Teuluoedd](#)
- **Atodiad 6:** Adroddiadau Chwarterol Cadeirydd y Bwrdd Ymateb
- **Atodiad 7:** [Ymchwiliadau Pellach - Adroddiad Cabinet](#)
- **Atodiad 8:** Cyfiawnder Trwy ein Dewrder – Cynnydd yn erbyn yr Argymhellion

DOGFENNAU ERAILL:

- Cynllun Ymateb Cyngor Gwynedd: [Cynllun Ymateb.pdf](#)

ATODIAD 1 - Tabl ymateb i holl argymhellion Pwyllgor Craffu Addysg ac Economi, Pwyllgor Craffu Gofal a'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio.

Pwyllgor	Argymhelliad / Sylw	Cynnydd a Wnaed	Statws
Craffu Gofal	Adroddiad ar gynnydd tuag at statws Plentyn Gyfeillgar a Thrawma-Wybodus	Datblygwyd rhaglen waith ar wahân yn y maes hwn a chyflwynwyd diweddariad i'r Tîm Arweinyddiaeth. Darperir manylion y Rhaglen Waith yn Atodiad 1a .	Wedi'i gwblhau
Craffu Gofal	Sicrhau bod gwybodaeth a manylion cyswllt diogelu benywaidd allanol ar gael mewn ysgolion	Mae rhif ffôn y Tîm Diogelu a Lles wedi'i gynnwys yn hytrach na manylion cyswllt unigolyn penodol. Mae aelodau'r Tîm yn cynnig dewis i unrhyw un sy'n cysylltu â'r gwasanaeth i siarad â dyn neu fenyw.	Wedi'i gwblhau
Craffu Gofal	Rhoi mwy o sylw i lais y teulu yn ogystal â llais y plentyn	Wedi ei gynnwys o fewn gwaith datblygu Strategaeth Llais y Plentyn a gwaith ehangach y ffrydiau gwaith.	Wedi'i gwblhau
Craffu Addysg ac Economi	Datblygu trefniadau mesuradwy i ddangos sut mae llais y plentyn yn dylanwadu ar benderfyniadau	Mae mesur effaith bellach yn rhan o'r Strategaeth Llais y Plentyn. Mae gwaith pellach ar ddatblygu mesurau effaith ar gyfer y Bwrdd yn parhau.	Ar waith
Craffu Addysg ac Economi	Sicrhau cefnogaeth hirdymor i ddioddefwyr	Diwygiwyd y Cynllun Ymateb i roi mwy o bwyslais ar newid a chefnogaeth hirdymor. Mae hyn yn cyd-fynd â Strategaeth Genedlaethol 10 Mlynedd Llywodraeth Cymru.	Wedi'i gwblhau. Mae hyn yn waith parhaus.
Craffu Addysg ac Economi	Sicrhau bod gwybodaeth ddiogelu yn hygyrch ac yn hawdd i blant ei deall	Mae ymweliadau sicrwydd blynyddol wedi cadarnhau bod gwybodaeth ddiogelu yn weladwy ac yn hygyrch ym mhob ysgol a ymwelwyd â hi	Wedi'i gwblhau

Craffu Addysg ac Economi	Cryfhau trefniadau rheoli honiadau a phryderon am oedolion	Cryfhawyd y cydweithio rhwng Addysg a Phlant. Mae trefniadau aml-asiantaethol bellach yn rhan allweddol o'r broses.	Wedi'i gwblhau
Craffu Addysg ac Economi	Ystyried digwyddiadau sydd ddim yn ymwneud yn uniongyrchol â phlant	Cynhaliwyd archwiliad o'r risgiau trosglwyddadwy, gweithdrefnau cyflogaeth a'r gofynion o dan Ran 5.	Wedi'i gwblhau
Craffu Addysg ac Economi	Sicrhau pontio priodol rhwng prosesau AD a Rhan 5	Cadarnhaodd yr awdit fod y trefniadau hyn wedi gweithredu'n briodol yn yr achosion a adolygwyd.	Wedi'i gwblhau
Craffu Addysg ac Economi	Estyn cyfnod yr awdit Rhan 5	Estynnwyd cwmpas yr awdit yn ôl hyd at 2020 a chyflwynwyd canfyddiadau i'r Panel Diogelu Strategol.	Wedi'i gwblhau
Craffu Addysg ac Economi	Casglu tystiolaeth o newid ac effaith	Mae'r Bwrdd wedi blaenoriaethu datblygu trefniadau mesur effaith a chynhelir gwaith pellach yn y maes hwn dros yr wythnosau nesaf.	Ar waith
Craffu Addysg ac Economi	Sicrhau ymateb corfforaethol cyflym i bryderon systemig	Mae'r mater wedi ei gynnwys o fewn trefniadau llywodraethu a sicrwydd y Bwrdd Ymateb.	Wedi'i gwblhau. Mae hyn yn waith parhaus.
Cyngor Llawn	Rhannu ffurflenni cyfeirio diogelu yn ehangach	Cadarnhawyd bod y drefn hon eisoes mewn lle a diweddarwyd y rhaglen waith i adlewyrchu hynny.	Wedi'i gwblhau
Craffu Gofal	Adrodd ar weithrediad Polisi Canu'r Gloch	Cynhwyswyd y maes hwn o fewn adroddiadau cynnydd Thema 3.	Wedi'i gwblhau

Craffu Gofal	Darparu hyfforddiant ar "grooming"	Datblygwyd pecyn hyfforddiant pwrpasol gyda'r NSPCC ar gyfer staff, aelodau etholedig ac ysgolion. Bydd ar gael o hydref 2026 ymlaen.	Wedi'i gwblhau
Craffu Addysg ac Economi	Sicrhau bod "grooming" yn cael sylw penodol mewn hyfforddiant	Mae'r hyfforddiant newydd yn rhoi ffocws penodol i'r mater hwn, gan gynnwys dysgu ac ymwybyddiaeth o Fodel Finkelhor er mwyn cryfhau dealltwriaeth ac ymarfer yn y maes.	Wedi'i gwblhau
Llywodraethu ac Archwilio	Diweddariad ar Bolisi Canu'r Gloch a Pholisi Diogelu	Mae'r ddau bolisi wedi'u mabwysiadu'n ffurfiol gan y Cyngor a'r Cabinet.	Wedi'i gwblhau
Craffu Addysg ac Economi	Rhoi sylw i ragfarn ddjarwybod	Mae hyfforddiant yn y maes hwn eisoes ar gael ac mae cynnwys pellach yn cael ei ychwanegu i hyfforddiant ysgolion.	Wedi'i gwblhau
Craffu Addysg ac Economi	Sicrhau trefniadau clir i weithwyr sy'n codi pryderon diogelu.	Mae trefniadau adrodd wedi'u cynnwys yn y Polisi Diogelu ac ar y fewnwyd.	Wedi'i gwblhau
Craffu Addysg ac Economi	Adolygu cofnodion diogelu yn rheolaidd	Datblygwyd Fframwaith Sicrwydd Ansawdd newydd a chryfhawyd capasiti ansawdd o fewn yr Adran Plant.	Wedi'i gwblhau
Craffu Gofal	Codi pryderon ynglŷn â rôl llywodraethwyr gyda Llywodraeth Cymru	Anfonwyd llythyr ffurfiol at Lywodraeth Cymru a chynhaliwyd trafodaethau rheolaidd gyda swyddogion, gan gynnwys drwy gyfrwng y Grŵp Sicrwydd Gweinidogol.	Wedi'i gwblhau

Craffu Addysg ac Economi	Datblygu hyfforddiant i Lywodraethwyr Dynodedig Diogelu	Addaswyd yr hyfforddiant gan gynnwys mwy o bwyslais ar her a sicrwydd diogelu.	Wedi'i gwblhau
Craffu Addysg ac Economi	Sicrhau dealltwriaeth briodol o'r defnydd o Rym Rhesymol	Mae'r thema wedi ei hehangu a'i chynnwys yn rhaglen waith y Bwrdd. Roedd yr argymhelliad gwreiddiol yn canolbwyntio ar ffilmio digwyddiadau yn unig.	Wedi'i gwblhau
Craffu Addysg ac Economi	Cryfhau cyfathrebu ac eglurder rolau mewn argyfwng	Mae Cynllun Argyfwng wedi ei ddatblygu gyda'r Ysgolion. Bydd rhaglen hyfforddiant barhaus yn cael ei datblygu i gyd- fynd â'r Cynllun.	Wedi'i gwblhau
Craffu Gofal	Cynnwys mwy o bwyslais ar les plant o fewn thema Ysgol Friars	Mae geiriad y Cynllun Ymateb wedi ei ddiwygio.	Wedi'i gwblhau
Llywodraeth u ac Archwilio	Cynhyrchu crynodeb mwy hygrych a hawdd ei ddarllen	Datblygwyd gwefan bwrpasol, fersiwn gyfeillgar i blant ac infograffeg gyhoeddus.	Wedi'i gwblhau
Llywodraeth u ac Archwilio	Derbyn diweddariadau rheolaidd ar gynnydd	Mae trefniadau wedi eu sefydlu i adrodd yn rheolaidd i'r pwyllgorau craffu perthnasol.	Wedi'i gwblhau
Cyngor Llawn	Cyhoeddi fersiwn symlach a mwy hygrych o'r Cynllun	Mae gwefan, fersiwn gyfeillgar i blant ac infograffeg wedi eu datblygu.	Wedi'i gwblhau
Craffu Addysg ac Economi	Sicrhau trosolwg clir o'r ffrydiau gwaith	Mae'r Bwrdd bellach yn derbyn adroddiadau thematig fesul ffrwd waith.	Wedi'i gwblhau

Craffu
Addysg ac
Economi

Sicrhau mwy o dryloywder

Mae papurau'r Bwrdd Rhaglen Cynllun Ymateb bellach ar gael yn gyhoeddus.

Wedi'i gwblhau

ATODIAD 1a: Taith Cyngor Gwynedd i ddod yn Gyngor cyfeillgar i blant, caredig ac ystyriol o drawma.

Mae'r meysydd gwaith trawma-wybodus a phlentyn gyfeillgar wedi ennill momentwm o fewn y Cyngor dros y blynyddoedd diwethaf, yn enwedig yn dilyn cyhoeddi adroddiad Cyfiawnder Trwy Ein Dewrder. Yn sgil cais gan y Pwyllgor Craffu ym mis Ionawr, mae'r papur hwn yn rhoi diweddariad ar y cynnydd hyd yma ac yn amlinellu'r camau nesaf ar gyfer datblygu'r agenda hon ar draws y Cyngor.

1. Gwaith Trawma-Wybodus yng Ngwynedd

1.1. Gwaith Mapio a deall y sefyllfa bresennol

- 1.1.1. Dengys y gwaith mapio ac ymgysylltu a gynhaliwyd ar draws adrannau'r Cyngor bod lefelau ymwybyddiaeth, hyder, anghenion dysgu, darpariaeth hyfforddiant a rhwystrau yn amrywio'n sylweddol rhwng gwasanaethau.
- 1.1.2. Mae gwaith trawma-wybodus eisoes wedi datblygu'n gryf mewn rhai meysydd o'r Cyngor, yn arbennig yn y Gwasanaethau Cymdeithasol, y Gwasanaeth Digartrefedd, y maes Blynyddoedd Cynnar ac o fewn ysgolion a thimau yn Adran addysg. Mae'r gwasanaethau hyn wedi buddsoddi mewn hyfforddiant arbenigol, gan gynnwys hyfforddiant lefel diploma a rhaglenni hyfforddiant Ysgolion Trawma-Wybodus.
- 1.1.3. Wrth ddatblygu'r rhaglen waith, adolygwyd modelau, hyfforddiant ac arfer dda o sefydliadau eraill. Nid oes un ateb syml na dull unigol a fydd yn cyflawni'r weledigaeth hon, felly mae'r rhaglen yn cynnwys ystod o gamau gweithredu sy'n ategu ei gilydd ac a fydd yn parhau i esblygu wrth inni ddysgu a datblygu.

1.2. Sefydlu rhaglen hyfforddiant haenog

- 1.2.1. Bwriedir datblygu rhaglen hyfforddiant haenog sy'n cyd-fynd â Fframwaith Cenedlaethol Cymru sy'n Ystyriol o Drawma, ac sy'n adeiladu ar drefniadau presennol ar draws y Cyngor i symud yr agenda yn ei flaen
- 1.2.2. Mae ein dull o ddatblygu'r gweithlu yn cydnabod bod angen lefelau gwahanol o wybodaeth a sgiliau yn ôl rôl a chyfrifoldebau staff. Ar waelod y fframwaith mae ymarfer tosturiol yn darparu'r sylfaen i bawb, gan adlewyrchu gwerthoedd y Cyngor a chysylltu'n uniongyrchol â'n Fframwaith Dysgu a Datblygu.
- 1.2.3. Wrth symud drwy'r haenau, mae'r fframwaith yn darparu cyfleoedd i ddatblygu gwybodaeth a chymwyseddau mwy arbenigol, gan gynnwys ymarfer sy'n ystyriol o drawma lle bo hynny'n briodol. Mae'r dull hwn yn pwysleisio pwysigrwydd deall profiadau ac amgylchiadau pobl heb ruthro i labelu unigolion neu sefyllfaoedd fel rhai sy'n deillio o drawma. Yn hytrach, y nod yw meithrin hyder staff i ymateb mewn ffordd dosturiol, chwilfrydig ac ystyriol, gan weld yr unigolyn yn gyntaf a chan ganolbwyntio ar ei gryfderau, ei anghenion a'i brofiadau unigryw.

1.2.4. Mae'r tabl isod yn egluro'r haenau sydd dan sylw:

Beth?	Sut?
Haen 1: Arweinyddiaeth a dealltwriaeth uwch	Mae hyfforddiant pellach yn cael ei gomisiynu ar gyfer grwpiau penodol megis Penaethiaid, Penaethiaid Cynorthwyol ac Aelodau Cabinet. Bydd hyn yn cryfhau eu dealltwriaeth o effaith trawma a'r goblygiadau ar gyfer arwain gwasanaethau, gwneud penderfyniadau a datblygu polisïau. Yn ogystal, bydd sesiynau ymwybyddiaeth byrrach yn cael eu cynnig i reolwyr drwy'r Rhwydwaith Rheolwyr, gan dynnu ar arbenigedd swyddogion y maes Blynyddoedd Cynnar.
Haen 2: Codi ymwybyddiaeth gyffredinol	Mae modiwl e-ddysgu corfforaethol, " <i>Cyflwyniad i Brofiadau Niweidiol yn ystod Plentyndod (ACEs) ac Ymarfer sy'n Ystyriol o Drawma</i> ", bellach ar gael i staff a chynghorwyr drwy'r Porth E-ddysgu. Ei nod yw darparu dealltwriaeth sylfaenol o drawma, ACEs, a'r effaith y gall profiadau niweidiol ei chael ar unigolion drwy gydol eu hoes. Hyd yma, mae dros 300 o unigolion wedi cwblhau'r hyfforddiant hwn.
Haen 3: Sgiliau tosturiol ar gyfer staff rheng flaen	Bydd y drydedd haen yn canolbwyntio ar staff sy'n gweithio'n uniongyrchol gyda thrigolion a defnyddwyr gwasanaethau o ddydd i ddydd. Y nod yw rhoi'r offer a'r hyder i staff ymateb mewn ffordd gadarnhaol, empathig a chefnogol i bobl sy'n wynebu heriau neu drawma. (Compassionate Service Delivery)
Haen 4: Hyfforddiant arbenigol trawma	Nid yw'r bwriad yn ymyrryd â'r gwaith da sydd eisoes yn digwydd o fewn gwasanaethau sydd â gofynion arbenigol. Bydd gwasanaethau fel y Gwasanaethau Cymdeithasol, Digartrefedd, Blynyddoedd Cynnar ac ysgolion yn parhau i drefnu a chomisiynu'r hyfforddiant mwyaf addas i'w hanghenion penodol, gan adeiladu ar y sylfeini cryf sydd eisoes mewn lle.

1.3. Diwylliant

- 1.3.1. Mae trafodaethau cychwynnol wedi dechrau gyda Phrifysgol Bangor i archwilio arferion da sy'n cefnogi creu'r amgylchedd a'r diwylliant sydd eu hangen i ddarparu gwasanaethau mewn ffordd dosturiol. Bydd y gwaith hwn yn llywio datblygiad hyfforddiant, adolygiadau polisi, a'r ffordd y caiff gweithdrefnau a phrosesau eu dehongli a'u gweithredu ar draws y sefydliad.
- 1.3.2. Bydd y Gwasanaeth Dysgu a Datblygu yn adolygu'r Fframwaith Dysgu a Datblygu presennol er mwyn sicrhau ei fod yn cyd-fynd â gwerthoedd y Cyngor ac yn darparu sylfaen gadarn ar gyfer datblygu ymarfer tosturiol ar draws pob gwasanaeth.
- 1.3.3. Fel arwydd pellach o ymrwymiad i arwain drwy esiampl, mae Aelod Cabinet Plant a Chefnogi Teuluoedd yn cwblhau Diploma Ymarfer Trawma Wybodus, gan gefnogi'r gwaith o hyrwyddo dealltwriaeth a diwylliant trawma wybodus ar draws y sefydliad.

1.4. Monitro a Dysgu

- 1.4.1. Bwriedir ail-gynnal yr holiadur mapio â Phenaethiaid Adran ac Ysgolion Gwynedd yn Tachwedd 2026 er mwyn asesu i ba raddau y mae'r egwyddorion a'r ymddygiadau a ddymunir wedi'u gwreiddio ar draws y sefydliad, a defnyddio'r canfyddiadau i lywio gwaith pellach.

1.5. Rhaglen Waith

Gweithred	Erbyn Pryd?
Fe gynhaliwyd gweithdy a hyfforddiant VR (Virtual Reality) ar ddull trawma-wybodus ym mis Mehefin 2025.	Mehefin 2025
Anfon holiadur allan i Benaethiaid Adran er mwyn deall ymwybyddiaeth Adrannau y Cyngor o weithio yn drawma wybodus	Tach 2025
Trafod a chynllunio opsiynau posib o ran hyfforddiant trawma wybodus gyda'r Gwasanaeth Dysgu a Datblygu	Rhagfyr 2025
Gosod Hyfforddiant E-fodiwl Cyflwyniad i Brofiadau Niweidiol yn ystod Plentyndod (ACEs) ac Ymarfer sy'n Ystyriol o Drawma	Mawrth 2026
Paratoi rhaglen waith i'w gyflwyno i'r Tîm Arweinyddiaeth	Mawrth 2026
Cyflwyno Adroddiad Cabinet sy'n datgan yr ymrwymiad corfforaethol sy'n nodi'r uchelgais i ddatblygu'r Cyngor fel sefydliad sy'n gyfeillgar i blant, caredig ac ystyriol o drawma	Mai 2026
Cynnal sesiynau hyfforddiant Sgyrsiau Cydweithredol wedi'u cynnal ar gyfer staff rheng flaen sy'n gweithio'n uniongyrchol gyda thrigolion a defnyddwyr gwasanaethau.	Mai 2026
Archwilio sut y gellir adolygu polisïau, gweithdrefnau a phrosesau'r Cyngor drwy lens trawma-wybodus	Gorffennaf 2026
Cynnal sesiwn hyfforddiant trawma wybodus yn defnyddio VR i'r Aelodau Cabinet a'r Tîm Rheoli Corfforaethol	Hydref 2026
Cynnal sesiwn hyfforddiant trawma wybodus yn defnyddio VR i'r Fforwm Penaethiaid Cynorthwyol	Tachwedd 2026
Sesiwn hyrwyddo Ymarfer Trawma Wybodus yn y rhwydwaith Rheolwyr (cais i'r Uned Blynnyddoedd Cynnar roi cyflwyniad)	Tachwedd 2026
Ail-asesu lefel ymwybyddiaeth Adrannol drwy gylchredeg holiadur pellach i Benaethiaid Adran.	Rhagfyr 2026
Sgopio a chomisiynu'r gwaith o "policy proofing" a datblygu rhaglen waith fanylach yn dilyn adborth yr holiadur Adrannol ar gyfer Blwyddyn 2.	Mawrth 2027

2. Gwaith Gwynedd Plentyn Gyfeillgar

- 2.1. Fel y bydd aelodau'n ymwybodol, mae sicrhau bod llais plant a phobl ifanc yn cael ei glywed a'i ystyried yn ganolog i waith y Bwrdd Rhaglen Cynllun Ymateb. Mae sylfaen gadarn eisoes wedi'i gosod drwy waith y Fforwm Ieuencid a datblygiad y Strategaeth Llais Plant a Phobl Ifanc, sy'n darparu cyfeiriad clir ar gyfer y maes gwaith hwn.

2.2. Bwriad y ffrwd waith hon yw adeiladu ar y gwaith presennol a chefnogi adrannau'r Cyngor i ddeall eu rôl wrth hyrwyddo hawliau plant a sicrhau bod ystyriaeth briodol yn cael ei rhoi i lais plant a phobl ifanc wrth ddatblygu polisiâu, gwasanaethau a phenderfyniadau.

2.3. Gwaith Mapio

2.3.1. Cwblhawyd gwaith ymchwil i'r gwahanol gynlluniau achredu sydd ar waith mewn ardaloedd eraill. Er y rhoddwyd ystyriaeth i achrediad Dinasoedd a Chymunedau sy'n Gyfeillgar i Blant UNICEF, nid yw'r cynllun hwnnw ar gael ar hyn o bryd. O ganlyniad, bwriedir mabwysiadu egwyddorion *Y Ffordd Gywir*, a hyrwyddir gan Gomisiynydd Plant Cymru.

2.3.2. Mae'r dull hwn yn darparu fframwaith ymarferol ar gyfer ymgorffori hawliau plant mewn polisi, ymarfer a gwneud penderfyniadau ar draws y sefydliad, heb yr angen am broses achredu ffurfiol.

2.4. Ymgwyfarwyddo a Hyfforddiant "Y Ffordd Gywir"

2.4.1. Er mwyn cefnogi hyn, mae rhaglen hyfforddiant yn cael ei datblygu. Mae'r gwaith eisoes wedi cychwyn drwy sesiynau ar gyfer Penaethiaid a gynhaliwyd drwy'r Bwrdd Rhaglen Cynllun Ymateb a'r Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus. Yn ogystal, mae modiwl e-ddysgu ar Hawliau'r Plentyn ar gael ar y Porth E-ddysgu i godi ymwybyddiaeth a dealltwriaeth sylfaenol ar draws y gweithlu.

2.4.2. Y cam nesaf fydd weithio gyda Swyddfa Comisiynydd Plant Cymru a defnyddio'r fframwaith *Y Ffordd Gywir* i gynnal hunanasesiad mewn tri gwasanaeth. Bydd hyn yn darparu dealltwriaeth sylfaenol o lefel yr ymwybyddiaeth a'r ddealltwriaeth o Hawliau Plant ar draws y gwasanaethau hynny, ac yn llywio camau gweithredu pellach i gryfhau ymarfer.

2.4.3. Er mwyn cryfhau capasiti a sicrhau gallu i gynnal momentwm y gwaith hwn yn y tymor hwy, bwriedir penodi adnodd ychwanegol i gefnogi'r maes cydraddoldeb. Disgwylir y bydd hyn yn cynyddu'r gallu i gydlynu, cefnogi a datblygu'r agenda Hawliau Plant ar draws y Cyngor, gan ategu'r trefniadau sydd eisoes mewn lle.

2.5. Rhaglen Waith

Deiliant Plentyn Gyfeillgar	Erbyn Pryd?
Ymchwil Pen-ddesg i archrediad UNICEF "Dinasoedd Plentyn Gyfeillgar)	Rhagfyr 2025
Cynnal Gweithdy "Hawliau Plant" i'r Aelodau Cabinet, Cadeiryddion Craffu â'r Tîm Rheoli	Chwefror 2026
Paratoi rhaglen waith i'w gyflwyno i'r Tîm Arweinyddiaeth	Mawrth 2026
Llythyru Llywodraeth Cymru o ran cais am arian i fod yn Cynnal ail weithdy "Hawliau Plant" ar y cyd â'r Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus	Mawrth 2026

Cynnal ail weithdy “Hawliau Plant” ar y cyd â’r Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus	Mawrth 2026
Cyflwyno Adroddiad Cabinet sy’n datgan yr ymrwymiad corfforaethol sy’n nodi’r uchelgais i ddatblygu’r Cyngor fel sefydliad sy’n gyfeillgar i blant, caredig ac ystyriol o drawma	Mai 2026
Cynnal gweithdy “Y Ffordd Gywir ar Waith” ar y cyd â’r Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus	Gorffennaf 2026
Hunan-asesiad mewn 3 Gwasanaeth o ran ymwybyddiaeth a dealltwriaeth o “Hawliau Plant” yn defnyddio Fframwaith “Y Ffordd Gywir”	Hydref 2026
Cynnal sesiwn “hawliau plant” yn y Rhwydwaith Rheolwyr	Tachwedd 2026

3. Cynnydd a Chantau Nesaf

- 3.1. Mae'r rhaglenni gwaith bellach o dan ofal y Gweithgor Cefnogi Pobl, sef gweithgor trawsadrannol sy'n dod â swyddogion o ystod o wasanaethau ynghyd i gefnogi, cydlynu a monitro'r gwaith. Bydd y Gweithgor Cefnogi Pobl yn parhau i gymryd cyfrifoldeb am oruchwylio cynnydd y ddwy ffrwd waith, gan ddarparu her adeiladol a chefnogaeth briodol er mwyn sicrhau bod egwyddorion Hawliau Plant ac ymarfer tosturiol yn cael eu gwreiddio'n gynyddol yn niwylliant, trefniadau ac arferion y Cyngor.
- 3.2. Yn ogystal, mae'r gweithgor eisoes yn goruchwylio'r peilot Gafael Llaw a'r rhaglen Sgyrsiau Cydweithredol, gan sicrhau cyd-lyniant rhwng y gwahanol ddarnau o waith a chyfleoedd i ddysgu ar draws y rhaglen gyfan.
- 3.3. Cydnabyddir bod hwn yn faes sy'n parhau i ddatblygu. O ganlyniad, bydd y rhaglen waith yn esblygu dros amser wrth i ni ddysgu o'n profiadau ein hunain, gwerthuso effaith y gweithgareddau a chymryd i ystyriaeth arferion da a datblygiadau newydd.

Cyfiawnder Trwy Ein Dewrder - Cynllun Ymateb

Cyngor Gwynedd

Adroddiad Cynnydd

25.02.2026

Thema 1 - Llais y Plentyn a Chefnogi Dioddefwyr Swyddog Adrodd: Gwern ap Rhisiart	
1. Nod Thema:	- Sicrhau y gwrandewir ar blant, a'u bod yn cael eu credu a'u cymryd o ddifri. - Rhoi llais i blant a phobl ifanc mewn prosesau sydd wedi'u cynllunio i'w cadw'n ddiogel. - Gwneud popeth o fewn ein gallu i gefnogi'r dioddefwyr a'r goroeswyr.
2. Arweiniad a geisir gan y Bwrdd:	Gofynnwn i'r Bwrdd; - Herio a chraffu ar gynnydd - Cynnig unrhyw arweiniad pellach ar y camau nesaf.
3. Cynnydd hyd yma:	- Trafodaeth gychwynnol wedi bod ar lunio cynllun gweithredu ymarferol sy'n nodi blaenoriaethau, cyfrifoldebau ac amserlenni clir ar gyfer ymgorffori diwylliant sy'n canolbwyntio ar blant ar draws pob gwasanaeth – erbyn Ebrill 2026. Mae'r drafodaeth wedi arwain at y bwriad o gyflwyno Strategaeth Llais Plant a Phobl Ifanc mewn ymgais i ddal popeth mewn un cynllun cydlynus. - Bydd y Strategaeth yn amlygu 5 prif beth; - Llais Plant a Phobl Ifanc yn y drefn ddiogelu - Llais Plant a Phobl Ifanc mewn addysg - Llais Plant a Phobl Ifanc ar draws Gwasanaethau'r Cyngor - Dylanwad ar Brosesau Corfforaethol - Effaith - Strategaeth drafft wedi ei llunio a thrafodaeth gyda'r Fforwm Ieuenctid wedi eu trefnu i sicrhau llais plant a phobl ifanc yn y strategaeth ei hun. - Gwasanaeth Plant wedi cyflwyno drafft cychwynnol o bolisi llais y plentyn - Yr Adran Addysg wedi cychwyn ar waith i lunio arweiniad or arfer gorau un o ran llais y dysgwr o fewn addysg gan dynnu ar arweiniad ac arferion gorau yn genedlaethol. - Gweithdy gyda Sally Holland a thîm Comisiynydd Plant wedi ei gynnal gyda cynrychiolaeth o Fforwm Ieuenctid, phenaethiaid gwasanaeth, aelodau'r Cabinet a chynrychiolaeth o bwyllgorau craffu yn bresennol. - Mae pob ysgol gynradd yn defnyddio system gofnodi electroneg bellach i nodi digwyddiadau o bryder gyda y

	rhai nad oedd a system (5 ysgol fychan) bellach yn defnyddio Bromcom. - Gwaith trawsadrannol wedi ei wneud i adnabod hyfforddiant priodol yn y maes "Grooming" ar gyfer staff y Cyngor ac ysgolion. Mae panel traws adrannol wedi ystyried pecynnau gan ddau ddarparwr cenedlaethol. - Cyswllt wedi ei wneud efo'r bechgyn a oedd wedi eu hadnabod yr adroddiad fel dioddefwyr. Cymorth wedi ei gynnig iddynt.		
4. Heriau a wynebwyd:	- Cryn dipyn yn mynd ymlaen, ac oherwydd hyn mae risg i ni fod yn dyblygu gwaith. Llunio Strategaeth yn mynd i sicrhau cydlynedd a chysondeb. Ffocws hefyd ar effaith fel nad ydym yn gwneud pethau heb ystyried effaith o'r cychwyn cyntaf. - Dymuniad i ni fod yn symud i fod yn Awdurdod Plentyn Gyfeillgar. Mae hwn Bellach wedi ei ddatgysylltu o'r themâu yma ond yn mynd ymlaen dan arweiniad Gwasanaethau Plant.		
5. Camau nesaf / cerrig milltir allweddol:	- Mae'r bwriad i ddatblygu siarter ar wrando ar lais y plentyn a fersiynau plentyn gyfeillgar o'r strategaeth gyda'r dyddiad cwblhau erbyn Ebrill 2026.. - Gweithredu hyfforddiant i staff i adnabod a dogfennu newidiadau ymddygiadol mewn plant a allai fod yn arwydd o feithrin perthnasoedd amhriodol neu gam-drin – erbyn mis Mawrth 2026. - Cefnogi dioddefwyr trawma a theilwra cymorth i gyfateb ag anghenion yr unigolyn – Parhaus - Cyflwyno system Bromcom newydd ar draws holl ysgolion Gwynedd, ochr yn ochr ag ymgyrch hyfforddi a chodi ymwybyddiaeth – erbyn Medi 2027 - Cynnwys Fforwm Ieuenctid y Sir a cheisio cymeradwyaeth o ran cynnwys ein Strategaeth Llais Plant a Phobl Ifanc – Mawrth 2026		
6. Risgiau / Adnoddau:	Adnoddau: - Sicrhau fod modd i ni glywed llais a barn carfannau penodol o blant a phobl ifanc sydd yn anoddach ei clywed. Wedi cael adnodd newydd i fod yn targedu'r gwaith yma. Aros am arweiniad pellach: - Arweiniad rhanbarthol a chenedlaethol ar hyfforddiant "grooming"		
7. Ystyriaethau Cyfathrebu			
8. Amserlenni:	CPR – 1 (1)	Gwrando ar lais y plentyn	Ebrill 2026
	CPR – 2 (2)	Systemau / mesurau / adrodd – llais y plentyn	Ebrill 2026
	CPR – 3 (3)	Hyfforddiant – adnabod newid mewn ymddygiad	Mawrth 2026
	CPR – 4 (4)	Cofnodi – newid mewn ymddygiad	Medi 2027
	CPR – 6 (5)	Siarad efo'r plentyn – Rhan 5	

	CPR – 7 (6)	Cyswllt tu allan i'r ysgol (adrodd pryder)	Ionawr 2026
	CPR – 8 (7)	Newidiadau cwricwlwm	Medi 2026
	CPR – 9 (8) RP - A4 RP - A1	Cefnogi dioddefwyr	Parhaus
	RP- A5 (9)	Hawliadau iawndal	Parhaus
	NEWYDD – 1 (10)	Gwreiddio diwylliant o wrando ar lais a phrofiadau plant/pobl ifanc	Mawrth 2026

Thema 2 - Rheoli Honiadau a Phryderon am Oedolion sy'n gweithio gyda Phlant
Swyddog Adrodd: Dylan Owen

1. Nod Thema:	• Amddiffyn plant trwy sicrhau bod pryderon yn cael eu cymryd o ddifri ac yn gweithredu arnynt yn gyflym. • Sicrhau bod trefniadau Adran 5 yn cefnogi ymateb aml-asiantaeth cyson a chadarn i honiadau a phryderon am oedolion sy'n gweithio gyda phlant.
2. Arweiniad a geisir gan y Bwrdd:	Gofynnwn i'r Bwrdd: - Herio a chraffu ar gynnydd - Cynnig unrhyw arweiniad pellach ar y camau nesaf. Canllawiau penodol: • Amlygu risg o ran siarad â pob plentyn sy'n destun cyfeiriad Rh5. • Sicrhau cytundeb ar y penderfyniad ynghylch y gwaith ar Bolisiau Pryderon Lefel Isel (Rhif 14). • Tynnu sylw at y ffaith bod rhai o'r argymhellion yn y rhaglen waith wedi'u huno, gan eu bod yn rhan o'r gwaith sicrwydd ansawdd a rhaglen awdit yr Adran Plant. • Tynnu sylw hefyd at y ffaith bod argymhellion sy'n deillio o adroddiad ESTYN / AGC (Tachwedd 2025) wedi'u hychwanegu at y rhaglen waith.

3. Cynnydd hyd yma:	<u>Cyfeiriadau Rhan 5:</u> • Addaswyd y templedi trafodaeth a chyfarfodydd strategaeth ac maent yn cael eu defnyddio i sicrhau bod gwybodaeth ddiogelu flaenorol yn cael ei wirio. • Mae gweithiwr cymdeithasol yn siarad gyda <u>pob un</u> plentyn sy'n destun Rhan 5. • Nid yw penderfyniadau trothwy yn cael eu gwneud gan un person yn unig (Arweinydd Tîm Derbyn, LADO a/neu DOS pob tro). • Amlygwyd y ffurflen gyfeirio ar gyfer oedolion proffesiynol ar y wefan. Gellir weld yma: Cam-drin plant. Rydym wedi gofyn am y trefniadau a'r amserlen ar gyfer y newidiadau cenedlaethol arfaethedig i'r ffurflen gyfeirio. Mae cynlluniau hefyd i edrych sut gall MOSAIC gefnogi creu ffurflen ddigidol pan ddaw'r system yn fyw yn yr hydref. • Mae penderfyniad wedi ei wneud i dreialu'r defnydd o Magic Notes yn ystod y cyfarfodydd strategaeth. Peilota i ddechrau yn y mis nesaf ar ôl cadarnhau gyda'r cwmni. <u>Tîm Diogelu a Llesiant Ysgolion</u> • Defnyddiwyd Arian Llywodraeth Cymru i recriwtio a phenodi swyddog ychwanegol i'r tîm diogelu. Mae'r swyddog yn cychwyn cyn diwedd mis Chwefror. <u>Fframwaith Sicrwydd Ansawdd</u> • Paratowyd a cyflwynwyd ddrafft cychwynnol o'r Fframwaith i'r Grŵp Sicrwydd Gweinidogol. • Bwriad yw cyflwyno'r drafft i'r cyfarfod Bwrdd ar 25.2.26.
4. Heriau a wynebwyd:	<u>Siarad efo Plentyn sy'n destun Cyfeiriad Rh5</u> Mae rhai rhieni yn teimlo'n anghyfforddus iawn gyda gweithiwr cymdeithasol yn siarad â'u plentyn ac, o ganlyniad, yn gwrthod caniatâd. Cofnodir cwynion o'r fath ac byddent yn cael eu monitro'n barhaus. Mae trafodaethau cychwynnol hefyd wedi'u cynnal gydag arbenigwr cyfreithiol er mwyn adolygu hawliau rhieni a phlant yn unol â gweithdrefnau diogelu. <u>Polisi Pryderon Lefel Isel.</u> Yn dilyn y Cyfarfod Bwrdd Ymateb diwethaf a'r angen am arweiniad gan Lywodraeth Cymru ar y mater "Polisi Pryderon Lefel Isel", rydym bellach wedi derbyn cadarnhad: <i>Fod y Llywodraeth yn rhoi ystyriaeth gyflwyno Polisi Pryderon ynghylch Ymddygiad Oedolion (yn debyg i Bolisi Pryderon Lefel Isel Lloegr) mewn ysgolion, fel rhan o'r gwaith i adolygu'r canllawiau ar weithdrefnau disgyblu a diswyddo staff ysgol. Bydd hyn yn cael ei wneud ochr yn ochr â Cadw Dysgwyr yn Ddiogel, y bwriad yw ymgynghori arno yn dilyn etholiadau'r Senedd.</i> Yn ystod cyfarfod o Grŵp Gorchwyl a Gorffen ar y 4ydd Chwefror aethpwyd drwy'r opsiynau y gellir ei ystyried wneud yn fewnol.

	O ran creu Polisi Pryderon Lefel Isel, yn sgil cadarnhad gan Llywodraeth Cymru o'u bwriadau ni fydd y Cyngor yn gweithredu nac yn bwrw ymlaen â threfniadau newydd hyd nes y caiff yr arweiniad perthnasol ei gyhoeddi gan Lywodraeth Cymru. O ran ail-edrych ar y rhestr ganolog mewnol: • Bydd y Gwasanaeth TG (drwy Bennaeth Gwasanaethau Corfforaethol) yn gwneud trefniadau i roi mynediad i'r Swyddog Diogelu Adran Plant ar yr enwau sydd ar y bas-data staff presennol, nad yw wedi cael ei ddefnyddio ers cyfnod COVID. Gan nad yw'r rhestr hon yn cael ei defnyddio ar gyfer unrhyw ddibenion gwirio, nid oes sail dros gadw'r data. • Bydd y Swyddog Diogelu Adran Plant yn gwirio ac yn croesgyfeirio'r cofnodion unigol sydd ar y rhestr er mwyn sicrhau bod yr holl wybodaeth berthnasol yn cael ei throsglwyddo i WCCIS. Bydd hefyd yn gwirio a oes unrhyw gofnodion diogelu perthnasol sy'n ymwneud â'r Adran Oedolion, a bydd y rhain yn cael eu pasio ymlaen at y tîm priodol yn ôl yr angen. • Mae'r Gwasanaethau Cymdeithasol ar hyn o bryd yn paratoui trosglwyddo i system dal data newydd (MOSAIC), bydd yn galluogi i ni weld yn syth os oes honiadau/cyfeiriadau blaenorol a gwirio hynny yn erbyn enw a manylion person. • Gyda dwy system newydd yn cael eu cyflwyno (MOSAIC a'r system Adnoddau Dynol newydd), mae'n bosib y daw datrysiadau pellach o ran fflagio materion, awtomeiddio a rheoli achosion. Bydd y trafodaethau hynny'n parhau i gael eu cynnal rhwng Pennaeth Gwasanaethau Corfforaethol, Swyddog Diogelu Adran Plant a'r Gwasanaeth TG. • O ran pryderon anffurfiol, y dull a ffafrir fydd dod â phob pryder i mewn i broses ffurfiol. Yn hytrach na chynnal trafodaethau anffurfiol, bydd pob pryder, gan gynnwys pryderon lefel isel, yn cael ei gofnodi ar system MOSAIC newydd er mwyn sicrhau bod cofnod clir ar gael. Gall systemau megis Magic Notes hefyd gynorthwyo i symleiddio'r broses hon. • Bydd y Swyddog Diogelu Data hefyd yn edrych ar y canllaw grëwyd n ôl yn 2013 o ran diffinio pryderon. Penderfyniad felly yw gofyn am gytundeb y Bwrdd i gau'r argymhelliad yn ffurfiol hyd nes bydd datblygiadau system / technoleg yn ei le (Hydref 2026).
5. Y camau nesaf/cerrig milltir allweddol:	• Mawrth/Ebrill – Penodi Swyddog DOS/Sicrwydd Ansawdd • Hydref –Trosglwyddo i system MOSAIC
6. Risgiau / Adnoddau:	Adnoddau: • Bid corfforaethol eisoes wedi ei gyflwyno er mwyn gweithredu'r argymhellion yn Thema 2. Risg: Risg Recriwtio

	Cyflwynwyd fid corfforaethol ar gyfer sawl swydd newydd er mwyn cynyddu capasiti yn Adran Plant. Gan fod recriwtio ar gyfer swyddi gwaith cymdeithasol yn heriol o fewn yr amgylchedd presennol, mae'n bosib y bydd angen ystyried dulliau amgen i lenwi'r rolau a phenderfynu ar ffyrdd creadigol o recriwtio.		
7. Ystyriaethau Cyfathrebu	Gwerthfawrogi unrhyw gefnogaeth ar gyfer recriwtio a chodi ymwybyddiaeth o'r swyddi newydd.		
8. Amserlenni:	CPR-11 (11)	Gwranddo ar lais y plentyn	Wedi gwblhau - monitro
	CPR - 14 (12)	BDRh yn craffu – rheoli honiadau	I'w gadarnhau – Bwrdd Diogelu Rhanbarthol
	RP- B5 (13)	Arolygiadau Estyn – trefniadau diogelu	Wedi gwblhau - monitro
	CPR - 15 RP- C2 RP - C2a (14)	Pryderon Lefel Isel	Hyd 25 – Ebrill 26
	CPR – 12 (15)	Penderfyniadau mewn ymgynghoriad	I'w gadarnhau – rhywfaint o oedi o ran cysylltiad gyda'r Heddlu
	CPR – 5 (16)	Ystyried gwybodaeth diogelu ar gofnod y plentyn wrth asesu risg	Wedi gwblhau – angen rhoi trefniadau monitor yn ei le
	NEW- 2 NEW - 3 (17)	Trefniadau gweithredu Rhan 5	Parhaus – penodi swydd Mawrth / Ebrill
	NEW- 4 (18)	Ffurflen gyfeirio Rhan 5	Tymor byr amlygu'r ffurflen – wedi gwblhau Tymor hir – ffurflen ddigidol – Hydref 2026 ymlaen
	NEW- 5 (19)	Diwylliant tryloyw ac agored o drîn ac atgyfeiriadau	Parhaus
	CPR – 10 (20)	Gwersi i ddysgu / Rhan 5 – Llywodraeth Cymru	I'w gadarnhau – aros am gopi gan LIC
	CPR 16 (21)	Strategaeth 10 mlynedd – Llywodraeth Cymru	Dechrau Mawrth 2026
	RP- B2 (22)	Sefydlu Gwasanaeth Diogelu a Llesiant Ysgolion	Parhaus

	NEW- 8 (23)	Gwella perthynas gyda ysgolion - trefn cyfeiriadau	Parhaus
	NEW- 9 (24)	Cyfathrebu rhwng adrannau plant/addysg	Parhaus
	NEW- 10 (25)	Cofnodi Trafodaethau Strategaeth	Peilot Magic Notes – Mawrth 2026 Penodi swydd Mawrth / Ebrill

Thema 3 - Hyfforddiant a Pholisïau Swyddog Adrodd: Ian Jones	
1. Nod Thema:	Sicrhau bod staff wedi'u hyfforddi i "feddwl yr hyn na ellir ei amgyffred" a deall "y gallai ddigwydd yma".
2. Arweiniad a geisir gan y Bwrdd:	- Gofynnwn i'r Bwrdd - Herio a chraffu ar gynnydd - Cynnig unrhyw arweiniad pellach ar y camau nesaf.
3. Cynnydd hyd yma:	Canu'r Gloch - Bu i'r Cabinet gymeradwyo'r Polisi Canu'r Gloch ar gyfer Staff yn ei gyfarfod ar 20 Ionawr. Bydd y polisi yn cael ei fabwysiadu'n ffurfiol fel rhan o Gyfansoddiad y Cyngor gan y Cyngor Llawn ym mis Mawrth, 2026. Bu i'r Cabinet ofyn am waith brys o ran datblygu polisi cyffelyb ar gyfer Aelodau yn ogystal ac mae'r gwaith hynny wedi cychwyn. - Yn sgil y penderfyniad hwn, byddwn yn symud ymlaen i gyflwyno rhaglen waith drafft ar gyfer cyfathrebu a chodi ymwybyddiaeth ymysg holl staff y Cyngor o gynnwys y Polisi. Byddwn yn cyflwyno'r rhaglen waith i'r Grŵp Tasg Canu'r Gloch yn ei gyfarfod nesaf. - Mae pob ysgol wedi derbyn cais i fabwysiadu Polisi Canu'r Gloch a ddarperir gan Llywodraeth Cymru a byddwn yn monitro hynny i'r dyfodol. Hyfforddiant Diogelu - Cwblhawyd Archwiliad Mewnol ar drefniadau Hyfforddiant Mandadol o fewn y Cyngor a bydd camau gweithredu'r adroddiad hwnnw yn cael ei fabwysiadu gan y Grŵp Tasg. - Mae gwaith o ddadansoddi anghenion hyfforddiant y gwahanol carfannau staff o ran Diogelu ar waith. - Mae gwaith ar ddatblygu cyfres o glipiau fideo wedi cychwyn er mwyn cynorthwyo gyda'r dasg o gyrraedd pob carfan o staff gyda negeseuon priodol. Mae'r gwaith hynny wedi gynnwys gwneud cyswllt gyda nifer o gynghorau a sefydliadau eraill yn y sector gyhoeddus ar draws Cymru er mwyn adnabod ymarfer da.

	- Mae'r canran o staff sydd wedi cwblhau'r hyfforddiant mandadol yn 75.7% ar hyn o bryd. Ymchwiliad Craffu - Llithriad yn yr amserlen ond disgwylir adroddiad terfynol yn y dyfodol agos.		
4. Heriau a wynebwyd:	- Cais gan y Cabinet ar gyfer datblygu trefn cyffelyb ar gyfer Canu'r Gloch o ran Aelodau yn debygol o gael effaith tymor byr ar rhaglen waith y Grwp Tasg. - Mynediad i systemau TG ar gyfer staff rheng flaen yn parhau i fod yn her benodol.		
5. Y camau nesaf/cerrig milltir allweddol:	- Mabwysiadu Polisi Canu'r Gloch diwygiedig – Cabinet (Ionawr 26), Cyngor Llawn (Mawrth 26) a gweithredu'r polisi (Ebrill 26) - Cynllun cyfathrebu clir ar gyfer holl staff y Cyngor, gan sicrhau ei fod yn diwallu anghenion timau rheng flaen – Mawrth, 2026. - Is-grŵp i ddatblygu a chynhyrchu offer ymarferol i atgyfnerthu a hyrwyddo pwysigrwydd hyfforddiant diogelu ar draws y Cyngor – Chwefror, 2026 - Ychwanegu hyfforddiant cadw cofnodion diogelu ychwanegol i'r e-fodiwl presennol gyda chytundeb SCW - Wedi ei gwblhau. - Adroddiad Ymchwiliad Craffu (Trefniadau Diogelu) - Chwefror 2026 - Adolygiad pellach o'r Polisi Diogelu Corfforaethol – Ebrill 2026		
6. Risgiau / Adnoddau:	Adnoddau Penodiad Rheolwr y Gwasanaeth Ymgynghorol Adnoddau Dynol i swydd gyda Chyngor arall am gael effaith tymor byr ar yr adnoddau sydd ar gael i'r Grwp Tasg Canu'r Gloch. Proses recriwtio a phenodi wedi cychwyn a disgwylir penodi rheolwr newydd ym mis Chwefror.		
7. Ystyriaethau Cyfathrebu:			
8. Amserlenni:	CPR – 17 (29)	Adolygiad LIC (Hyfforddiant)	I'w gadarnhau gan LIC
	CPR – 18 (30)	Hyfforddiant "grooming"	I'w gadarnhau
	CPR – 19 (31)	Sicrwydd i'r Bwrdd Diogelu o'r uchod	I'w gadarnhau (gweler CPR-18)
	CPR – 20 (32)	Polisi Canu'r Gloch	Ebrill 2026
	CPR – 13 (33)	Hyfforddiant/goruchwyliaeth Swyddogion LADO	i'w gadarnhau
	CPR – 24 (34)	UDD/Goruchwyliaeth gan weithwyr cymdeithasol	i'w gadarnhau
	RP- C2 (35)	Hyfforddiant cadw cofnodion diogelu	Rhagfyr 2025
	RP- B1b (36)	Hyfforddiant diogelu/VAWDASV adrannol	Parhaus

	RP- B2 (37)	Pecyn hyfforddiant diogelu ysgolion	Cwblhau
	RP- C2d (38)	Hyfforddiant diogelu gorfodol – penderfyniadau diogelu	Parhaus
	NEWYDD-11 (39)	Hyfforddiant diogelu “uwch”	i'w gadarnhau
	RP- B1 (40)	Adolygu Polisi Diogelu	Ebrill 2026
	RP- B2 (41)	Adolygu Polisi Diogelu (Ysgolion)	i'w gadarnhau
	RP- B1a (42)	Archwiliad mewnol – trefniadau diogelu	Mehefin 2026
	RP- B1c (43)	Monitro cydymffurfiaeth DBS	Cwblhau
	RP- B5 (44)	Monitro trefniadau diogelu ysgolion	Cwblhau
	RP- B6 (45)	Ymchwiliad craffu - diogelu	Rhagfyr 2025

Thema 4 - Llywodraethu

Swyddog Adrodd: Alison Halliday

1. Nod Thema:	- Sicrhau bod llywodraethwyr ysgolion yn deall eu rolau a'u cyfrifoldebau neu gadw plant yn ddiogel - Sicrhau bod systemau yn eu lle sy'n mesur iechyd a diwylliant ehangach ysgolion
2. Arweiniad a geisir gan y Bwrdd:	Gofynnwn i'r Bwrdd; - Herio a chraffu ar gynnydd - Cynnig unrhyw arweiniad pellach ar y camau nesaf. Canllawiau penodol: - Mae amserlenni yn risg ar hyn o bryd – rhagwelir y bydd adolygiad Llywodraeth Cymru yn cymryd rhwng 6 a 9 mis. A allwn ni symud ymlaen yn gynt gyda rhai o'r argymhellion? Sut?
3. Cynnydd hyd yma:	- Hyfforddiant diogelu gorfodol yn ei le ar gyfer pob Cadeirydd a Llywodraethwr Dynodedig ar gyfer Diogelu mewn ysgolion. - Ei gwneud hi'n orfodol i Lywodraethwyr gwblhau hyfforddiant diogelu sylfaenol - Llawlyfr llywodraethwr newydd wedi'i rannu gyda'r holl lywodraethwyr ac ar Wefan Gwynedd - Dechrau coladu gwybodaeth i asesu sefyllfa'r ysgol gan gynnwys iechyd a diwylliant ehangach - Cyfarfodydd gyda awdurdodau cyfagos i adnabod arferion gorau o ran clecio a threfniadaeth llywodraethiant effeithiol ac effeithlon. - Ymchwilio i ddangos fwrdd i ddal holl wybodaeth a data llywodraethu mewn un man hwylus a hylaw.
4. Heriau a wynebwyd:	Dibyniaethau - yn aros am arweiniad pellach gan LLC yn dilyn ei adolygiad o drefniadau llywodraethu o fewn ysgolion

5. Y camau nesaf/cerrig milltir allweddol:	- Grymuso trefn llywodraethiant ein hysgolion drwy sicrhau bod pob Corff Llywodraethol yn derbyn cefnogaeth glercio broffesiynol o ansawdd. Ystyried cynnal peilot clerc proffesiynol ar gyfer yr ysgolion hynny sydd heb glerc erbyn Mawrth 2026. - Adolygu a diwygio rhaglen hyfforddiant ar gyfer Cadeiryddion a Chyrff Llywodraethol er mwyn ymateb i anghenion cyfredol . Bydd hyn yn cynnwys hyfforddiant megis ‘grooming’ a rhagfarn diarwybod yn unol â’r gofyn lleol. - Sicrhau hyfforddiant i benaethiaid ar hanfodion llywodraethiant effeithiol gyda ffocws barhaus ar ddatblygu rôl y corff fel Cyfaill Beirniadol gan sefydlu diwylliant o onestrwydd a thryloywder fel themâu canolog. Rhaglen Arweinwyr y Dyfodol / darpar Benaethiaid wedi derbyn cyflwyniad Ionawr 2026. Rhaglen Penaethiaid Newydd i’w chyflwyno erbyn Mawrth 2026. - Adran Addysg i ddatblygu a chylchredeg agenda / rhaglen sefydlog ar gyfer cyrff llywodraethu ysgolion Gwynedd, a fydd yn canolbwyntio ar faterion diogelu a llesiant , ynghyd â darparu'r data priodol i’w helpu i asesu sefyllfa'r ysgolion erbyn Mawrth 2026. Bydd y gwaith o adolygu a diwygio rhaglenni cyfarfodydd wedi ei gwblhau erbyn Ionawr 2026. Hyfforddiant i Glercod a threfn newydd yn weithredol erbyn Mawrth 2026. - Ymateb a gweithredu’n brydlon i holl argymhellion Adolygiad Llywodraeth Cymru o drefniadau llywodraethu mewn ysgolion yng Nghymru – amserlen i’w bennu yn unol â’r adolygiad - Penodi swyddog cefnogaeth llywodraethu ychwanegol i gefnogi ysgolion gyda holl agweddau llywodraethiant a chwynion erbyn Ebrill 2026. Swydd-ddisgrifiad a manyleb person wedi ei gadarnhau Ionawr 2026.		
6. Risgiau / Adnoddau:	Adnoddau: RP-Ch7 (51)- Bydd angen swyddog ychwanegol arnom i gefnogi 94 o gyrff llywodraethu. Ar hyn o bryd mae gennym un swyddog. Rydym wedi derbyn grant gan LIC a fydd yn caniatáu i ni benodi swyddog ychwanegol. Adnoddau: CPR-22 (47) - Bydd angen adnoddau arnom i greu dangosfwrdd a fyddai'n hwyluso casglu data o'r fath. Adnoddau: (46.10) Bydd angen adnoddau ychwanegol i sefydlu model clercio proffesiynol.		
7. Ystyriaethau Cyfathrebu:			
8. Amserlenni:	CPR – 21 (46)	Cyfrifoldebau Llywodraethwyr	i’w gadarnhau gan LIC
	CPR – 22 (47)	Dangosfwrdd	i’w gadarnhau gan LIC

	CPR – 23 (48)	Cofnodion cywir	Mai 2026
	NEWYDD-12 (49)	Trefn ymchwilio ac atal	Mehefin 2026 / Parhaus
	RP- C3 (50)	Argymhellion ICP	Parhaus
	RP- Ch7 (51)	Hyfforddiant	Parhaus
	RP- Ch6 (52)	Cymharu trefniadau	Mai 2026

Thema 5 – Arferion Cyfyngol Swyddog Adrodd: Llion Williams	
1. Nod Thema:	• Diweddarau canllawiau am ffilmio atal yn gorfforol gan oedolion, a sut y dylid cadw cofnodion ffilmio.
2. Arweiniad a geisir gan y Bwrdd:	Gofynnwn i'r Bwrdd; - Herio a chraffu ar gynnydd - Cynnig unrhyw arweiniad pellach ar y camau nesaf.
3. Cynnydd hyd yma:	• Gweithredodd y troseddwr yn groes i'r Polisi Ysgolion trwy ffilmio achosion - nid yw hyn yn arfer safonol. • Yn ystod ymweliadau Sicrwydd Ansawdd rydym bob amser yn edrych ar y polisi arfer cyfyngol i sicrhau bod hynny'n cyd-fynd â'r polisi enghreifftiol a ddarperir. • Darperir hyfforddiant am ddim trwy'r tîm cynhwysiant • Mae cofnodion gwaharddiadau disgyblion yn amlygu gofynion hyfforddiant ysgolion - Mae'r tîm cynhwysiad yn cysylltu a chefnogi ysgolion yn ychwanegol i'r amserlen hyfforddi parhaol. • Penodi Swyddog Diogelu a Llesiant ychwanegol i'r Tîm er mwyn gallu cyflawni ymweliadau ansawdd blynyddol • Cwmni yn cael ei gomisiynu i: 1. Werthuso'r polisi presennol yn erbyn canllawiau cenedlaethol a gofynion statudol 2. Dadansoddi cryfderau a gwendidau'r polisi gan nodi arferion da, bylchau, a risgiau o ran cydymffurfiaeth ac arfer adferol. 3. Argymhell camau gwella ymarferol sy'n sicrhau cydymffurfiaeth lawn ac integreiddio dulliau a sgysiau adferol. 4. Argymhell trefniadau gweithredu clir gyda rolau, atebolrwydd, a dull adferol wedi'i wreiddio mewn ymarfer dyddiol. 5. Gwerthuso'r cynllun hyfforddi staff mewn gofynion polisi a sgysiau adferol. 6. Sefydlu trefniadau adrodd clir ar gyfer digwyddiadau, pryderon, a chanlyniadau sgysiau adferol. 7. Gweithredu trefniadau monitro ac ymyrryd cadarn • Gweithgor Addysg/Diogelu/ADY wedi ei sefydlu i arwain a hwyluso'r gweithredu fydd yn deillio o'r gwerthusiad
4. Heriau a wynebwyd:	• Llywodraeth Cymru i weithredu ar yr argymhelliad o gyhoeddi atodiad i Ganllaw y Fframwaith ar gyfer lleihau arferion cyfyngol.

	- Sicrhau bod pob ysgol yn gallu rhyddhau staff i gadw hyfforddiant yn gyfredol - Symudiadau a phenodiadau staff ysgolion yn golygu bod yn sefyllfa o ran hyfforddiant yn amrywio yn ystod y flwyddyn – capasiti adran ac ysgolion i’w gadw yn gyfredol																		
5. Y camau nesaf/cerrig milltir allweddol:	- Sefydlu Gweithgor i arwain a hwyluso gweithredu - Rhagfyr 2025 - Sefydlu briff ar gyfer gwerthuso polisi a trefniadau presennol - Rhagfyr 2025 - Adnabod a comisiynu cwmni allanol i werthuso polisi, trefniadau hyfforddiant, cefnogaeth ysgolion, cefnogaeth disgyblion, dulliau monitro cydymffurfiaeth - Ionawr 2026 - Sefydlu cynllun gweithredu yn dilyn y gwaith gwerthuso – Mawrth 2026 - Sefydlu a gweithredu trefn monitro a chydymffurfiaeth gyda’r polisi – Mawrth 2026 - Adolygu strategaeth a chynllun hyfforddi – I’w gadarnhau - Grymuso trefniadau adrodd a monitro data adroddiadau ysgolion - I’w gadarnhau																		
6. Risgiau / Adnoddau:	Risgiau: - Y broses o gomisiynu a chwblhau’r gwaith gwerthuso polisi a trefniadau yn cymryd hirach na’r disgwyl - Cydymffurfiaeth parhaus ysgolion Adnoddau: - Bydd angen adnodd a system i gofnodi 53.5 – cydweithio gyda Adran TG i sefydlu system/Power Ap i gadw data																		
7. Ystyriaethau Cyfathrebu:																			
8. Amserlenni:	<table><tr><td>CPR 25 (53)</td><td>Atodiad i ganllaw - LIC</td><td>Aros am y Llywodraeth</td></tr><tr><td>53.1</td><td>Sefydlu is-grwp - ymchwilio</td><td>Rhagfyr - Cwblhawyd</td></tr><tr><td>53.2</td><td>Adolygu’r polisi</td><td>Ionawr 2026</td></tr><tr><td>53.3</td><td>Mabwysiadu’r polisi</td><td>Chwefror ac yn flynyddol</td></tr><tr><td>53.4</td><td>Darparu hyfforddiant</td><td>Chwefror 2026</td></tr><tr><td>53.5</td><td>Monitro</td><td>Mawrth 2026 ac yn flynyddol</td></tr></table>	CPR 25 (53)	Atodiad i ganllaw - LIC	Aros am y Llywodraeth	53.1	Sefydlu is-grwp - ymchwilio	Rhagfyr - Cwblhawyd	53.2	Adolygu’r polisi	Ionawr 2026	53.3	Mabwysiadu’r polisi	Chwefror ac yn flynyddol	53.4	Darparu hyfforddiant	Chwefror 2026	53.5	Monitro	Mawrth 2026 ac yn flynyddol
CPR 25 (53)	Atodiad i ganllaw - LIC	Aros am y Llywodraeth																	
53.1	Sefydlu is-grwp - ymchwilio	Rhagfyr - Cwblhawyd																	
53.2	Adolygu’r polisi	Ionawr 2026																	
53.3	Mabwysiadu’r polisi	Chwefror ac yn flynyddol																	
53.4	Darparu hyfforddiant	Chwefror 2026																	
53.5	Monitro	Mawrth 2026 ac yn flynyddol																	

Thema 6 - Cynllunio Argyfwng ac Ymateb i Argyfwng

Swyddog Adrodd: Catrin Love

1. Nod Thema:	Sicrhau bod cynllun clir, strategol a chydgyssylltiedig ar waith mewn achos o argyfwng
2. Arweiniad a geisir gan y Bwrdd:	Gofynnwn i'r Bwrdd; - Herio a chraffu cynnydd - Cynnig unrhyw sylw neu arweiniad, ac arweiniad yn benodol ar bwynt 26d

3. Cynnydd hyd yma:	• Grwp Prosiect wedi ei sefydlu • Wedi camu nôl o'r bwriad gwreiddiol er mwyn cael gwell dealltwriaeth o'r sefyllfa a chanllawiau presenol. • Sgwrs allweddol eisoes wedi digwydd gyda Ditectif Arolygydd o Dîm arest yr Heddlu sydd wedi gwella dealltwriaeth yn sylweddol a newid trywydd y cynnwys. Penderfyniad i beidio siarad a staff yr Ysgol. • Deall pa brotocolau ffurfiol Rhannu Gwybodaeth sydd mewn lle yn y maes diogelu a chynllunio argyfwng er mwyn sefydlu os mai mater o godi ymwybyddiaeth ohonynt sydd yma yntau fod angen creu cytundebau newydd. Mae cytundebau WASPI mewn lle ym maes Diogelu ac ar gyfer agweddau penodol o Gynllunio Argyfwng ac mae canllawiau clir gan yr ICO o ran rhannu gwybodaeth mewn argyfwng felly dim angen sefydlu dim canllaw newydd. • Drafft cynnar o Gynllun Crisis Strategol a gweithredol mewn lle. • Trafodaeth wedi bod gyda'r Heddlu ar secondio Gweithiwr Cymdeithasol i'r Heddlu mewn achos diogelu difrifol. Ffafiaeth i gael ymateb hyblyg er mwyn cael y trefniant fwyaf priodol i bob achos yn unigol. Gallai hynny fod yn dimau cyswllt dioddefwr ar y cyd (Heddlu a Gweithwyr Cymdeithasol), gallai fod yn drefniant 'open access' i'r Heddlu neu yn secondiad ffurfiol.
4. Heriau a wynebwyd:	• Sefydlu beth sydd mewn lle yn barod yn y meysydd sydd yn pontio yma – diogelu, diogelwch ac argyfwng. • Plethu yr holl ddogfennaeth sydd mewn lle yn barod i un ddogfen hawdd a chryno sy'n cyfarch meysydd iechyd a diogelwch, diogelu, argyfwng a gwybodaeth. • Mae hwn yn ofyn ar bob Cyngor erbyn hyn yn sgil Lythyr y Llywodraeth i arweinyddion ac felly cwestiwn yn codi o ran safoni templedi / ddogfennaeth ar draws Siroedd y Gogledd. Mae'n ofyn cenedlaethol ond dim canllaw cenedlaethol. • Mae'n mynd i fod yn her cyrraedd pawb ym mhob ysgol ac mae'r gwaith cychwynnol o fapio'r broses hyfforddi wedi cychwyn fel na fydd oediad unwaith fydd y Cynllun wedi ei gymeradwyo.
5. Y camau nesaf/cerrig milltir allweddol:	• Ymgynghori (diwedd Mawrth 2026) • Mapio hyfforddiant a pharatoi adnodd hyfforddi (Tymor addysgol yr Haf 2026) • Hyfforddi staff ysgolion (I'w gadarnhau)
6. Risgiau / Adnoddau:	• Unwaith bydd y gwaith o fapio'r hyfforddiant wedi ei gwblhau daw'r adnodd a fydd ei angen yn gliriach ond mae cais am adnodd ychwanegol yn y maes argyfwng wedi ei gyflwyno.

7. Ystyriaethau Cyfathrebu:	•		
8. Amserlenni:	CPR – 26a (54)	Adolygu'r cynllun digwyddiadau difrifol strategol	Cynllun drafft erbyn 31/1/26 Cyfnod ymgynghori 31/3/26 Rhaglen hyfforddi <i>Tymor yr Haf 2026</i> Argymhelliad i'r Bwrdd i'w gytuno er mwyn cwblhau y weithred.
	CPR - 26b (55)	Protocol swyddogol – rhannu gwybodaeth	Wedi ei gwblhau
	CPR – 26c (56)	Cynllun mewn grym / camau cymorth cyflym	Wedi ei gwblhau
	CPR - 26d (57)	Symud GC i weithio ar secondiad gyda'r Heddlu	Ebrill 2026

Cyfiawnder Trwy Ein Dewrder - Cynllun Ymateb

Cyngor Gwynedd

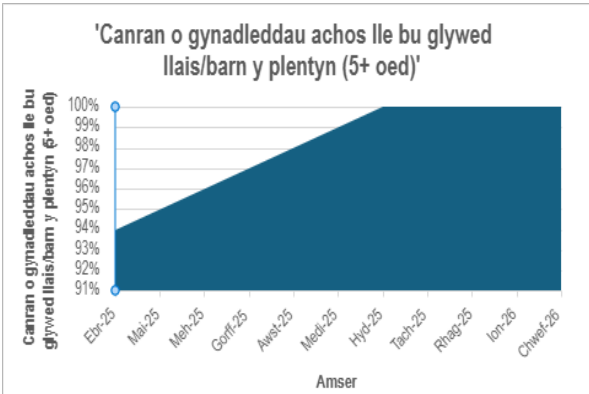
Adroddiad Cynnydd

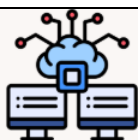
27.04.2026

THEMA 1 - LLAIS Y PLENTYN A CHEFNOGI DIODDEFWYR	
Swyddog Adrodd: Gwern ap Rhisiart	
1. Nod Thema:	- Sicrhau y gwrandewir ar blant, a'u bod yn cael eu credu a'u cymryd o ddifri. - Rhoi llais i blant a phobl ifanc mewn prosesau sydd wedi'u cynllunio i'w cadw'n ddiogel. - Gwneud popeth o fewn ein gallu i gefnogi'r dioddefwyr a'r goroeswyr.
2. Arweiniad a geisir gan y Bwrdd:	Gofynnwn i'r Bwrdd: - Herio a chraffu ar gynnydd - Cynnig unrhyw arweiniad pellach ar y camau nesaf
3. Cynnydd hyd yma:	<u>Strategaeth Llais y Plentyn</u> Mae Strategaeth Llais y Plentyn wedi ei gwblhau ar ffurf drafft. Sylwadau wedi ei derbyn ar y cynnwys gan aelodau'r bwrdd adfer ac wedi eu hymgorffori i'r fersiwn gyfredol. Mae gwaith wedi ei wneud ar lunio rhai o'r atodiadau ond nid pob un. Mae'r atodiad ar lais plant a phobl ifanc mewn addysg yn barod i'w drafod gyda'r Fforwm Plant a Phobl Ifanc, Grwpiau Strategol Addysg a Fforwm Llywodraethwyr Gwynedd. Mae gwaith i'w wneud i addasu arweiniad presennol y Gwasanaethau Plant fel ei fod yn rhan naturiol o'r Strategaeth fel cyfanwaith, mae'r cynnwys presennol yn gwbl briodol ond mae angen addasu ei ddiwyg i fel ei fod yn darllen fel un. Mae angen trafod y cynnwys gyda'r Fforwm Plant a Phobl Ifanc. Mae'n bosib y gall hyn fod yn dasg i'r Cydlynnydd Ymgysylltu sydd yn y broses o gael ei benodi ar hyn o bryd. <u>Cofnodi</u> Pob ysgol efo'r gallu i gofnodi newidiadau mewn ymddygiad plant yn ddigidol ar system Bromcom neu un o'r system flaenorol megis MyConcern. <u>Trawma Gwybodus a Phlentyn Cyfeillgar</u> Mae rhaglen waith wedi ei baratoi sy'n edrych ar: a) datblygu Gwynedd fel sir gyfeillgar i blant, gan roi hawliau plant wrth galon penderfyniadau; b) symud tuag at fod yn sefydliad trawma-wybodus, caredig ac empathig.

	Mae'r rhaglen yn canolbwyntio ar newidiadau hir dymor a datblygu diwylliant drwy: - Raglen hyfforddiant corfforaethol ac arbenigol; - Gwiriadau polisïau a gweithdrefnau; - Hunanasesiadau; - Monitro a gwerthuso effaith. Bydd y Cynllun Gweithredu a'i gyflawniad yn parhau o dan Maes Blaenoriaeth Gwynedd Gofalgar, a'r Gweithgor Trawsadrannol Cefnogi Pobl (yn hytrach na'r uniongyrchol i'r Bwrdd) er mwyn gwreiddio'r ymagwedd Cyngor Gyfan i'r themâu. Mae rhaglen waith i'w weld er gwybodaeth yn y Papurau Ychwanegol. <u>Cyswllt Tu Allan i'r Ysgol</u> Mae ymweliadau gwirio ansawdd yn parhau i wirio fod yna rifau cyswllt y gall plant eu defnyddio os am gysylltu ag asiantaethau allanol. Mae hwn yn rhan o gylch monitro parhaus y tîm diogelu a llesiant. Does dim enghraifft wedi bod hyd yma lle nad yw'r tîm wedi gweld manylion cyswllt amgen priodol mewn unrhyw ysgol.
4. Heriau a wynebwyd:	Un o'r prif heriau ydi'r gofyn cynyddol ar ein Fforwm Plant a Phobl Ifanc. Er eu bod yn fwy na thebol i ystyried a rhoi barn mae ganddyn nhw eu blaenoriaethau hefyd ac mae hynny ynddo ei hun yn bwysau arnyn nhw. Mae'n ymddangos fel fod pawb yn dymuno barn y fforwm ar ystod eang o feysydd ac mae angen i ni ystyried eu bod nhw ag arholiadau e.e. ac nad yw'n dderbyniol i'w tynnu allan o wersi yn barhaus. Mae'n rhywbeth sydd angen i'w ystyried wrth symud ymlaen ac fe fydd swyddogion yn ystyried rhaglen flynyddol gyda'r Fforwm yn ystod eu cyfarfodydd nesaf. O ystyried hyn byddwn yn oedi cwblhau'r gwaith ar y strategaeth dan ddiwedd Mehefin cychwyn Gorffennaf, gan y bydd cyfnod yr arholiadau wedi dirwyn i ben erbyn hynny.
5. Camau nesaf / cerrig milltir allweddol:	• Mireinio cynnwys arweiniad presennol Gwasanaethau Plant i gyd fynd a diwyg y strategaeth. • Cychwyn ar y gwaith o ystyried newidiadau corfforaethol er mwyn sicrhau llais y plentyn. • Llunio amserlen realistig o ran ymgynghori â'r Fforwm Plant a Phobl Ifanc gan ystyried y gofyn cynyddol arnyn nhw fel cynrychiolwyr.
6. Risgiau / Adnoddau:	Argaeledd ein Fforwm Plant a Phobl Ifanc yn enwedig dros gyfnod arholiadau.
7. Ystyriaethau Cyfathrebu	

8. Amserlenni:	Rhif	Blaenori aeth	Beth?	Amserlen
	1	1	Strategaeth Llais y plentyn	Gorff 2026
	6	1	Cyswllt tu allan i'r ysgol (adrodd pryder)	I'w gadarnhau
	4	2	System cofnodi newid mewn ymddygiad	Medi 2027
	8	2	Cefnogaeth i ddioddefwyr	Parhaus
	10	2	Gwaith ar ddiwylliant corfforaethol: Trawma Wybodus a'r Ffordd Gywir (Hawliau Plant)	Rhaglen waith hir dymor
	2	3	Systemau / mesurau / adrodd – llais y plentyn	I'w gadarnhau
	7	4	Llywodraeth Cymru i weithredu newidiadau i'r Cwricwlwm Cenedlaethol	LIC wedi nodi Medi 2026
	5	5	Gweithiwr Cymdeithasol i siarad efo pob plentyn	Wedi cwblhau - monitro
	9	5	Hawliadau iawndal	Parhaus
	3	Wedi cyfuno â rhif 30 (Thema 3)	Hyfforddiant – adnabod newid mewn ymddygiad / grooming	Gweler: Rhif 30 Thema 3
Llwyd = Wedi cwblhau neu ddim yn gallu gweithredu gan ein bod yn aros am newid cenedlaethol / rhanbarthol				
Mesurau (Effaith)				
Cyfleodd rheolaidd i ddioddefwyr/ goroeswyr roi adborth i Gyngor Gwynedd ynghylch ansawdd a digonolrwydd y gefnogaeth	Diweddariad: Y bwriad yw trafod efo'r eiriolwyr yn ystod mis Ebrill. Bydd modd rhoi diweddariad ar lafar os nad yw hyn wedi digwydd erbyn fod y papurau wedi eu rhannu â aelodau'r Bwrdd.			Amserlen: Cyfarfod Bwrdd Ebrill 2026 (ar lafar)
Hyder a phrofiad o ddiogelu mewn ysgolion	Diweddariad: Fforwm ieuenctid wedi datblygu ac cylchredeg holiadur i gasglu barn pobl ifanc am eu hyder a profiad o ddiogelu o fewn ysgolion. 1291 o bob ifanc ar draws y Sir wedi ymateb. Yr oedd yr ymatebion yn dangos fod dros 80% o ddisgyblion yn nodi eu bod nhw yn gallu siarad gyda rhywun yn yr ysgol os oes angen cymorth, 14% ddim yn gallu siarad gyda rhywun yn yr ysgol a 6% heb ateb.			Amserlen: Blynnyddol – canlyniadau Chwef / Maw

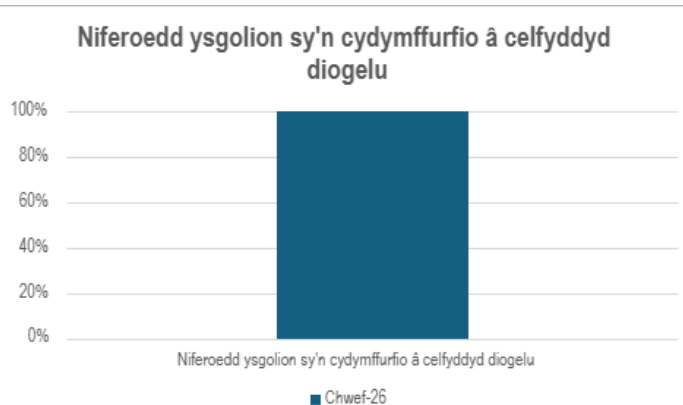
	Yr oedd 75% yn nodi eu bod yn gwybod lle i fynd am gymorth, 6% yn ansicr, 15% heb ymateb a 4% ddim yn gwybod lle i fynd am gymorth.																									
Iechyd a Lles Ysgolion Gwynedd (Bywyd Ysgol)	Diweddariad: Nid yw'r Adroddiad ar ganlyniadau'r <i>Arolwg y Rhwydwaith Ymchwil Iechyd Mewn Ysgolion (SHRN)</i> : <i>Gwella iechyd a lles dysgwyr</i> wedi ei gyhoeddi gan Iechyd Cyhoeddus Cymru eto.	Amserlen: Oedi rhag adrodd gan nad yw adroddiad SHRN wedi ei gyhoeddi eto. Bwrdd Gorff 2026																								
Canran o gynadleddau achos lle bu glywed llais/barn y plentyn (5+oed)	Diweddariad: <table border="1"><caption>'Canran o gynadleddau achos lle bu glywed llais/barn y plentyn (5+ oed)'</caption><thead><tr><th>Amser</th><th>Canran (%)</th></tr></thead><tbody><tr><td>Ebr-25</td><td>94%</td></tr><tr><td>Mai-25</td><td>95%</td></tr><tr><td>Meh-25</td><td>96%</td></tr><tr><td>Gorff-25</td><td>97%</td></tr><tr><td>Aws-25</td><td>98%</td></tr><tr><td>Med-25</td><td>98.5%</td></tr><tr><td>Hyd-25</td><td>99%</td></tr><tr><td>Tach-25</td><td>99%</td></tr><tr><td>Rhag-25</td><td>99%</td></tr><tr><td>Ion-26</td><td>99%</td></tr><tr><td>Chwef-26</td><td>99%</td></tr></tbody></table>	Amser	Canran (%)	Ebr-25	94%	Mai-25	95%	Meh-25	96%	Gorff-25	97%	Aws-25	98%	Med-25	98.5%	Hyd-25	99%	Tach-25	99%	Rhag-25	99%	Ion-26	99%	Chwef-26	99%	Amserlen: Dyma fesur sy'n cael ei adrodd yn reolaidd i'r cyfarfod Herio Perfformiad Plant. Bydd y cyfarfod Herio Perfformiad nesaf fis Mai.
Amser	Canran (%)																									
Ebr-25	94%																									
Mai-25	95%																									
Meh-25	96%																									
Gorff-25	97%																									
Aws-25	98%																									
Med-25	98.5%																									
Hyd-25	99%																									
Tach-25	99%																									
Rhag-25	99%																									
Ion-26	99%																									
Chwef-26	99%																									
Canran o gyfeiriadau rhan 5 lle mae gweithiwr gofal cymdeithasol wedi ymdrechu'n rhagweithiol i ymweld a gwrando ar lais y plentyn (5+oed)	Diweddariad: Canran o blant wedi eu gweld yn ystod asesiad (Rhag-Ion) = 97% 3 plentyn ddim wedi eu gweld yn ystod asesiad Rhesymau yn cynnwys plant ddim eisiau gadael ei loft /ddim eisiau bod yn rhan or asesiad. Cafwyd un achos lle bu rhiant gwrthod ymweliad asesiad dros ffôn yn unig. Cafwyd trafodaeth strategaeth a uchafu i Strategaeth 47 ar gyfer mynediad heb ganiatâd riant.	Amserlen: Dyma fesur sy'n cael ei adrodd yn reolaidd i'r cyfarfod Herio Perfformiad Plant. Bydd y cyfarfod Herio Perfformiad nesaf fis Mai.																								
Allbynnau hyd yma																										
 Mae gweithiwr cymdeithasol yn gwneud ymdrech rhagweithiol i glywed llais pob un plentyn sy'n destun Cyfeiriad Diogelu (Adran 5)	 Mae pob ysgol yn dangos gwybodaeth am berson annibynnol y gall disgyblion siarad efo os oes ganddynt bryderon diogelu.	 Penodwyd swydd arbennig i helpu datblygu Fforwm Ieuenctid Gwynedd.	 Mae'r Cyngor yn cyd-weithio â phartneriaid er mwyn cynnig cefnogaeth barhaus i'r dioddefwyr.																							

Erbyn hyn mae gan **pob**
ysgol fynediad i system
rheoli data electroneg fel
bod modd cofnodi newid
ymddygiad mewn plentyn.

THEMA 2 - RHEOLI HONIADAU A PHRYDERON AM OEDOLION SY'N GWEITHIO GYDA PHLANT Swyddog Adrodd: Dylan Owen / Sharron Carter Williams	
1. Nod Thema:	• Amddiffyn plant trwy sicrhau bod pryderon yn cael eu cymryd o ddifri ac yn gweithredu arnynt yn gyflym. • Sicrhau bod trefniadau Adran 5 yn cefnogi ymateb aml-asiantaeth cyson a chadarn i honiadau a phryderon am oedolion sy'n gweithio gyda phlant.
2. Arweiniad a geisir gan y Bwrdd:	Gofynnwn i'r Bwrdd; • Herio a chraffu ar gynnydd • Cynnig unrhyw arweiniad pellach ar y camau nesaf.
3. Cynnydd hyd yma:	• Cwblhawyd y Fframwaith Sicrwydd Ansawdd (copi er gwybodaeth wedi'i gynnwys yn y pecyn). • Cychwynnwyd peilot Magic Notes, gyda chanlyniadau cadarnhaol hyd yma, gan fod staff yn nodi ei fod yn hwyluso eu gwaith. • Rhoddwyd gais i fod yn rhan o beilot cenedlaethol ar gyfer treialu y ffurflen cyfeirio genedlaethol newydd. Rydym yn aros i glywed a fu'r cais yn llwyddiannus.
4. Heriau a wynebwyd:	• Er bod y cyfarfod cychwynnol gyda'r Heddlu yn gadarnhaol o ran sefydlu sianel TEAMS, maent ar hyn o bryd wedi gwrthod y cais gan nodi bod y trefniadau presennol yn gweithio'n effeithiol. Bydd cyswllt pellach yn cael ei wneud i egluro'r sefyllfa ymhellach. • Gyda'r cyllid ar gyfer swyddi ychwanegol wedi'i gadarnhau, bydd yr Adran yn symud i'w hysbysebu. Fodd bynnag, gan fod recriwtio gweithwyr cymdeithasol eisoes yn heriol, mae risg gwirioneddol na fydd modd llenwi'r rolau hyn.
5. Y camau nesaf/cerrig milltir allweddol:	• Sgyrsiau dilynol i'w gynnal â'r Heddlu (Ebrill 2026) • Penodi Swydd DOS / Sicrwydd Ansawdd (Mai / Mehefin 2026) • Gwerthuso Peilot Magic Notes (Gorff 2026)
6. Risgiau / Adnoddau:	• Gyda'r cyllid ar gyfer swyddi ychwanegol bellach wedi'i gadarnhau, bydd yr Adran yn symud ymlaen i'w hysbysebu. Fodd bynnag, gan fod recriwtio gweithwyr cymdeithasol yn heriol, mae risg gwirioneddol na fydd modd llenwi'r rolau.
7. Ystyriaethau Cyfathrebu	• Bydd angen gwaith i godi ymwybyddiaeth gweithlu'r Adran Plant o'r Fframwaith Sicrwydd Ansawdd newydd. • Disgwylir her wrth geirio recriwtio ar gyfer swyddi ychwanegol. Bydd angen ystyried ymgyrch pellach gyhoeddus a mewnl yn unol â'r angen.

8. Amserlenni:	Rhif	Blaenoriaeth	Beth?	Amserlen
	15	1	Penderfyniadau diogelu (Adran 5) yn cael ei wneud yn aml-asiantaethol a dim gan y LADO yn unig	Oedi – disgwyl trafod efo'r Heddlu
	17	1	Trefniadau gweithredu Rhan 5 a Fframwaith Sicrwydd Ansawdd	Fframwaith wedi gwblhau
	23	1	Gwella perthynas rhwng y timau plant a'r ysgolion	Parhaus
	24	1	Cryfhau cydweithio / Cyfathrebu rhwng yr Adrannau Plant ac Addysg	Parhaus
	25	1	Ansawdd cofnodi Trafodaethau Strategaeth (Adran 5)	Gorff-2026
	18	2	Sicrhau bod y ffurflen gyfeirio Adran 5 yn hawdd ei chanfod ac yn hawdd ei defnyddio.	Hyd-2026
	14	4	Llywodraeth Cymru i ddatblygu Polisi Pryderon Lefel Isel	Aros am weithredu gan LIC
	11	4	Llywodraeth Cymru i nodi fod angen clywed Llais y Plentyn yn dilyn cyfeiriad Adran 5	Aros am gopi gan LIC
	12	4	Bwrdd Diogelu Rhanbarthol i graffu trefniadau delio efo honiadau Awdurdodau Lleol	Aros am gadarnhad gan BDRh
	20	4	Llywodraeth Cymru i Adolygu gweithredfau Adran 5	Aros am gopi gan LIC
	21	4	Llywodraeth Cymru i gyhoeddi'r Strategaeth 10 Mlynedd atal camdrin plant yn rhywiol	Wedi cyhoeddi
	13	5	Cydweithio efo ysgolion ar unrhyw faterion diogelu sy'n codi yn dilyn arolygon ESTYN	Parhaus
	16	5	Ystyried gwybodaeth diogelu hanesyddol ar gofnod plentyn	Wedi cwblhau
	19	5	Diwylliant tryloyw ac agored o drîn ac atgyfeiriadau	Parhaus
	22	5	Sefydlu Gwasanaeth Diogelu a Llesiant Ysgolion	Adolygu Parhaus
Llwyd = Wedi cwblhau neu ddim yn gallu gweithredu gan ein bod yn aros am newid cenedlaethol / rhanbarthol				
Mesurau (Effaith)				
Hyder a phrofiadau staff o gyfeiriadau Rhan 5 ac ymdrin â phryderon lefel isel	Diweddariad: Rydym yn ystyried â oes modd gwneud rhywbeth fel rhan o'r archwiliad mewnol o ymwybyddiaeth y gweithlu o ddiogelu (archwilio mewnol), gan ofyn barn unigolion sydd wedi cael profiad o wneud cyfeiriad diogelu neu gwneud arolwg ar y cyd â'r Tîm Diogelu a Lles.		Amserlen: Bwrdd mis Hydref 2026. Rydym yn oedi cyn cynnal archwiliad mewnol ar ymwybyddiaeth y gweithlu er mwyn rhoi amser i ddeunyddiau a gynhyrchwyd gan yr	

		Hyrwyddwr Diogelu Corfforaethol gael amser i wreiddio.
Presenoldeb Cadeirydd Llywodraethwyr neu ddirprwy mewn cyfarfod strategaeth Rhan 5 os oes honiad am aelod o weithlu ysgol	Diweddariad: Ein bwriad yw ceisio adrodd ar hyn fesul chwarter . Noder, fodd bynnag, nad oes modd gwneud hyn yn defnyddio'r system ddata presennol a bydd rhaid wneud gwaith gweinyddol "manual" er mwyn ei gyfrifo.	Amserlen: Anelu i gychwyn adrodd ar y mesur yma i'r Bwrdd Gorffennaf 2026
Arolygiadau ysgolion Estyn: niferoedd sy'n cydymffurfio â celfyddyd diogelu	Diweddariad: 	Amserlen: Adroddir yn chwarterol

Allbynnau hyd yma

Mae'r ffurflen cyfeirio honiadau o gamdriniaeth yn haws i'w gweld ar wefan y Cyngor ac ar wefan "hwb" yr Ysgolion.

Nid oes unrhyw benderfyniadau diogelu yn cael ei wneud gan un gweithiwr yn unig.

Mae gwybodaeth hanesyddol ar gofnod plentyn yn cael ei wirio bob tro y gwneir Cyfeiriad Diogelu (Adran 5).

Mae gwybodaeth hanesyddol hefyd yn cael ei wirio ar gofnod yr oedolyn proffesiynol sy'n destun ymholiad Adran 5.

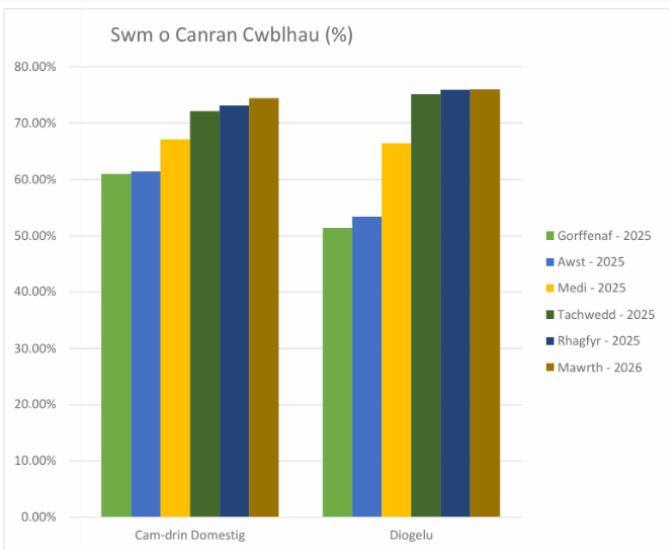
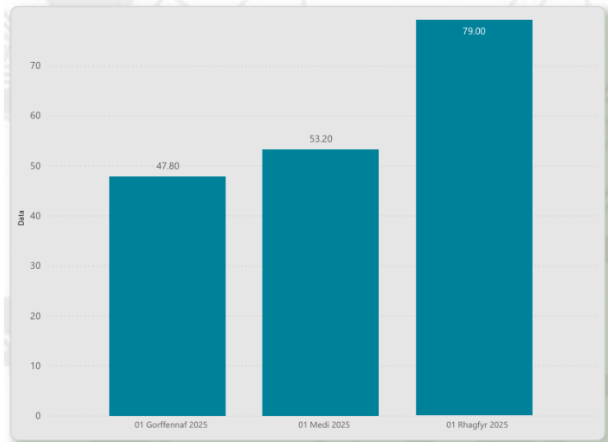
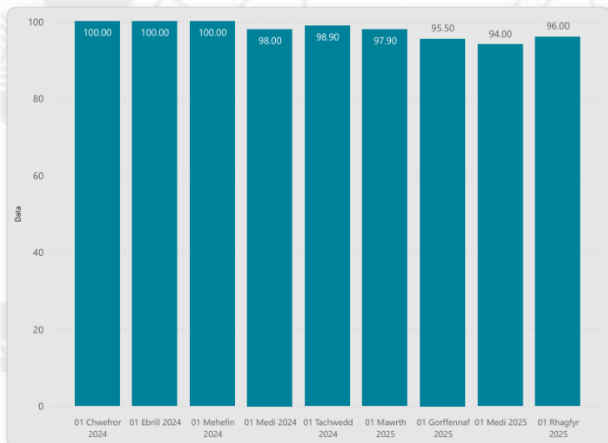
Peilota "Magic Notes" er mwyn symleiddio a hwyluso'r broses o gofnodi cyfarfodydd diogelu (Strategaeth Adran 5).

Cwblhau'r Fframwaith Sicrwydd Ansawdd - sef ffordd o wirio bod gwaith yr Adran Plant cael ei wneud yn dda ac yn gyson.

THEMA 3 - HYFFORDDIANT A PHOLISIÂU Swyddog Adrodd: Ian Jones	
1. Nod Thema:	Sicrhau bod staff wedi'u hyfforddi i "feddwl yr hyn na ellir ei amgyffred" a deall "y gallai ddigwydd yma".
2. Arweiniad a geisir gan y Bwrdd:	Gofynnwn i'r Bwrdd; - Herio a chraffu ar gynnydd - Cynnig unrhyw arweiniad pellach ar y camau nesaf.
3. Cynnydd hyd yma:	<u>Polisi Canu'r Gloch</u> Mae Polisi Canu'r Gloch diwygiedig wedi ei fabwysiadu gan y Cyngor llawn ym mis Mawrth, 2026 ac mae gwaith ar droed er mwyn codi ymwybyddiaeth o'r polisi ar draws y Cyngor. Yr ydym hefyd wedi ymrwymo bod swyddogion perthnasol yn mynychu hyfforddiant arbenigol gan y sefydliad Protect yn ystod y misoedd nesaf (union ddyddiadau l'w cadarnhau). <u>Hyfforddiant Diogelu</u> Mae cynnydd hefyd o ran trosi hyfforddiant Diogelu i gyflwyniadau fideo fel eu bod yn gallu cael eu cyflwyno i staff rheng flaen ar draws y Cyngor. Mae gwaith wedi cychwyn hefyd ar fapio anghenion hyfforddiant staff tu hwnt i'r modiwl sylfaenol fel eu bod yn gallu cefnogi staff yn y gweithle. Mae hyfforddiant Grwp F hefyd wedi ei gynnal gan Arbenigwr Allanol ar gyfer Aelodau'r Cyngor. <u>Hyfforddiant Grooming</u> Comisiynir yr NSPCC i baratoli'r pecyn hyfforddiant 'grooming'. Bydd yr hyfforddiant yn cynnwys dau ran: - Dosbarth ar lein i hyd at 5000 ar gyfer swyddogion ar hyd y Cyngor, codi ymwybyddiaeth o arwyddion 'grooming', a sut i ymateb etc. Bydd yr hyfforddiant hefyd ar gael i Aelodau Etholedig a Llywodraethwyr Ysgolion. - Hyfforddiant wyneb yn wyneb ar gyfer 20 swyddog (5 sesiwn wedi ei archebu, felly 100 o swyddog i gyd). Hwn yn benodol ar gyfer gweithwyr rheng flaen; Gweithwyr Cymdeithasol, Person Dynodedig Diogelu mewn Ysgolion a Prifathrawon. Anelir gychwyn y sesiynau fis Mehefin. Bu rhywfaint o oedi o ganlyniad i'r angen am ddeunyddiau dwyieithog.
4. Heriau a wynebwyd:	Mae mynediad i systemau TG y Cyngor gan holl staff y Cyngor yn parhau yn her. Fodd bynnag, mae bid ariannol wedi ei gymeradwyo yn ddiweddar er mwyn hwyluso'r gwaith a rhaglen waith bellach yn ei le er mwyn gwireddu'r uchelgais.
5. Y camau nesaf/cerrig milltir allweddol:	<u>Polisi Canu'r Gloch</u> Ebrill – Gorffennaf, 2026 > Codi ymwybyddiaeth o bolisi Canu'r Gloch ymysg staff y Cyngor. Ebrill - Rhagfyr, 2026 > Mynychu sesiynau hyfforddiant Ebrill – Medi, 2026 > Cyflwyno sesiynau i staff rheng flaen ar Ddiogelu Gorffennaf, 2026 – Cwblhau gwaith mapio ar anghenion hyfforddiant Rheolwr ac Arweinyddion Tîm
6. Risgiau / Adnoddau:	Mae blaenoriaethu gwaith yn parhau i fod yn heriol yn sgil rhaglenni gwaith ehangach y Cyngor.

7. Ystyriaethau Cyfathrebu:	Negeseuon cyfathrebu mewnol i'w paratoi o ran materion Canu'r Gloch a Diogelu																																																																											
8. Amserlenni:	<table><tr><th>Rhif</th><th>Blaenoriaeth</th><th>Beth?</th><th>Amserlen</th></tr><tr><td>32</td><td>1</td><td>Polisi Canu'r Gloch</td><td>Ebrill 2026</td></tr><tr><td>35</td><td>1</td><td>Hyfforddiant cadw cofnodion diogelu</td><td>Ebrill 2026</td></tr><tr><td>45</td><td>1</td><td>Ymchwiliad Craffu Diogelu</td><td>I'w gadarnhau</td></tr><tr><td>30</td><td>2</td><td>Hyfforddiant "grooming"</td><td>I'w gadarnhau</td></tr><tr><td>38</td><td>2</td><td>Hyfforddiant diogelu – lefelau a hyfforddiant uwch</td><td>I'w gadarnhau</td></tr><tr><td>34</td><td>3</td><td>Goruchwyliaeth Personau Diogelu Dynodedig gan weithwyr cymdeithasol</td><td>I'w gadarnhau</td></tr><tr><td>29</td><td>4</td><td>Llywodraeth Cymru i Gomisiynu Adnodd Hyfforddiant</td><td>I'w gadarnhau gan LIC</td></tr><tr><td>31</td><td>4</td><td>Sicrwydd i'r Bwrdd Diogelu Rhanbarthol o'r hyfforddiant "grooming" sy'n cael ei gynnal</td><td>I'w gadarnhau</td></tr><tr><td>33</td><td>4</td><td>Byrddau Diogelu Rhanbarthol yn cael sicrwydd fod LADO wedi derbyn hyfforddiant</td><td>I'w gadarnhau gan BDRh</td></tr><tr><td>36</td><td>5</td><td>Lefel hyfforddiant diogelu/VAWDASV adrannol</td><td>Wedi cwblhau – monitro parhaus</td></tr><tr><td>37</td><td>5</td><td>Adolygu pecyn hyfforddiant diogelu ysgolion</td><td>Parhaus</td></tr><tr><td>40</td><td>5</td><td>Adolygu Polisi Diogelu Corfforaethol pob dwy flynedd</td><td>Parhaus</td></tr><tr><td>41</td><td>5</td><td>Adolygu Polisi Diogelu (Ysgolion) pob blwyddyn</td><td>Parhaus</td></tr><tr><td>42</td><td>5</td><td>Archwiliad mewnol: Ymwybyddiaeth y gweithlu o ddiogelu</td><td>Gorffennaf, 2026</td></tr><tr><td>43</td><td>5</td><td>Monitro cydymffurfiaeth DBS</td><td>Parhaus</td></tr><tr><td>44</td><td>5</td><td>Ymweliadau monitro trefniadau diogelu ysgolion (Tîm Diogelu a Lles)</td><td>Parhaus</td></tr><tr><td>39</td><td>Wedi cyfuno efo Rhif 38</td><td>Hyfforddiant diogelu "uwch"</td><td>Wedi cyfuno efo Rhif 38</td></tr></table>	Rhif	Blaenoriaeth	Beth?	Amserlen	32	1	Polisi Canu'r Gloch	Ebrill 2026	35	1	Hyfforddiant cadw cofnodion diogelu	Ebrill 2026	45	1	Ymchwiliad Craffu Diogelu	I'w gadarnhau	30	2	Hyfforddiant "grooming"	I'w gadarnhau	38	2	Hyfforddiant diogelu – lefelau a hyfforddiant uwch	I'w gadarnhau	34	3	Goruchwyliaeth Personau Diogelu Dynodedig gan weithwyr cymdeithasol	I'w gadarnhau	29	4	Llywodraeth Cymru i Gomisiynu Adnodd Hyfforddiant	I'w gadarnhau gan LIC	31	4	Sicrwydd i'r Bwrdd Diogelu Rhanbarthol o'r hyfforddiant "grooming" sy'n cael ei gynnal	I'w gadarnhau	33	4	Byrddau Diogelu Rhanbarthol yn cael sicrwydd fod LADO wedi derbyn hyfforddiant	I'w gadarnhau gan BDRh	36	5	Lefel hyfforddiant diogelu/VAWDASV adrannol	Wedi cwblhau – monitro parhaus	37	5	Adolygu pecyn hyfforddiant diogelu ysgolion	Parhaus	40	5	Adolygu Polisi Diogelu Corfforaethol pob dwy flynedd	Parhaus	41	5	Adolygu Polisi Diogelu (Ysgolion) pob blwyddyn	Parhaus	42	5	Archwiliad mewnol: Ymwybyddiaeth y gweithlu o ddiogelu	Gorffennaf, 2026	43	5	Monitro cydymffurfiaeth DBS	Parhaus	44	5	Ymweliadau monitro trefniadau diogelu ysgolion (Tîm Diogelu a Lles)	Parhaus	39	Wedi cyfuno efo Rhif 38	Hyfforddiant diogelu "uwch"	Wedi cyfuno efo Rhif 38	Llwyd = Wedi cwblhau neu ddim yn gallu gweithredu gan ein bod yn aros am newid cenedlaethol / rhanbarthol		
Rhif	Blaenoriaeth	Beth?	Amserlen																																																																									
32	1	Polisi Canu'r Gloch	Ebrill 2026																																																																									
35	1	Hyfforddiant cadw cofnodion diogelu	Ebrill 2026																																																																									
45	1	Ymchwiliad Craffu Diogelu	I'w gadarnhau																																																																									
30	2	Hyfforddiant "grooming"	I'w gadarnhau																																																																									
38	2	Hyfforddiant diogelu – lefelau a hyfforddiant uwch	I'w gadarnhau																																																																									
34	3	Goruchwyliaeth Personau Diogelu Dynodedig gan weithwyr cymdeithasol	I'w gadarnhau																																																																									
29	4	Llywodraeth Cymru i Gomisiynu Adnodd Hyfforddiant	I'w gadarnhau gan LIC																																																																									
31	4	Sicrwydd i'r Bwrdd Diogelu Rhanbarthol o'r hyfforddiant "grooming" sy'n cael ei gynnal	I'w gadarnhau																																																																									
33	4	Byrddau Diogelu Rhanbarthol yn cael sicrwydd fod LADO wedi derbyn hyfforddiant	I'w gadarnhau gan BDRh																																																																									
36	5	Lefel hyfforddiant diogelu/VAWDASV adrannol	Wedi cwblhau – monitro parhaus																																																																									
37	5	Adolygu pecyn hyfforddiant diogelu ysgolion	Parhaus																																																																									
40	5	Adolygu Polisi Diogelu Corfforaethol pob dwy flynedd	Parhaus																																																																									
41	5	Adolygu Polisi Diogelu (Ysgolion) pob blwyddyn	Parhaus																																																																									
42	5	Archwiliad mewnol: Ymwybyddiaeth y gweithlu o ddiogelu	Gorffennaf, 2026																																																																									
43	5	Monitro cydymffurfiaeth DBS	Parhaus																																																																									
44	5	Ymweliadau monitro trefniadau diogelu ysgolion (Tîm Diogelu a Lles)	Parhaus																																																																									
39	Wedi cyfuno efo Rhif 38	Hyfforddiant diogelu "uwch"	Wedi cyfuno efo Rhif 38																																																																									
Mesurau (Effaith)																																																																												
Cyfraddau DBS ar gyfer staff	Canran staff sydd heb adnewyddu DBS yn amserol Blwyddyn ● 2024-2025 ● 2025-2026 <table><caption>Data for DBS Renewal Graph</caption><tr><th>Blwyddyn</th><th>Ebrill</th><th>Mai</th><th>Mehafin</th><th>Gorffennaf</th><th>Awst</th><th>Medi</th><th>Hydref</th><th>Tachwedd</th><th>Rhagfyr</th><th>Chwefror</th><th>Mawrth</th></tr><tr><td>2024-2025</td><td>0.9%</td><td>0.9%</td><td>1.0%</td><td>1.1%</td><td>1.2%</td><td>1.2%</td><td>1.1%</td><td>0.9%</td><td>0.9%</td><td>0.9%</td><td>0.9%</td></tr><tr><td>2025-2026</td><td>0.9%</td><td>0.9%</td><td>1.0%</td><td>1.1%</td><td>1.2%</td><td>1.2%</td><td>1.2%</td><td>1.2%</td><td>1.1%</td><td>1.0%</td><td>1.0%</td></tr></table>			Blwyddyn	Ebrill	Mai	Mehafin	Gorffennaf	Awst	Medi	Hydref	Tachwedd	Rhagfyr	Chwefror	Mawrth	2024-2025	0.9%	0.9%	1.0%	1.1%	1.2%	1.2%	1.1%	0.9%	0.9%	0.9%	0.9%	2025-2026	0.9%	0.9%	1.0%	1.1%	1.2%	1.2%	1.2%	1.2%	1.1%	1.0%	1.0%	Amserlen: Dyma fesur sy'n cael ei adrodd yn reolaidd i'r cyfarfod Herio Gwasanaethau Corfforaethol. Bydd y cyfarfod Herio Perfformiad nesaf diwedd mis Ebrill. Mae ffigyrau fesul Adran																																				
Blwyddyn	Ebrill	Mai	Mehafin	Gorffennaf	Awst	Medi	Hydref	Tachwedd	Rhagfyr	Chwefror	Mawrth																																																																	
2024-2025	0.9%	0.9%	1.0%	1.1%	1.2%	1.2%	1.1%	0.9%	0.9%	0.9%	0.9%																																																																	
2025-2026	0.9%	0.9%	1.0%	1.1%	1.2%	1.2%	1.2%	1.2%	1.1%	1.0%	1.0%																																																																	

		hefyd yn cael eu craffu drwy'r Grŵp Gweithredol Diogelu.																					
Cwblhau hyfforddiant diogelu mandadol	Diweddariad: Swm o Canran Cwblhau (%) <table><tr><th>Categori</th><th>Gorffennaf - 2025</th><th>Awst - 2025</th><th>Medi - 2025</th><th>Tachwedd - 2025</th><th>Rhagfyr - 2025</th><th>Mawrth - 2026</th></tr><tr><td>Cam-drin Domestig</td><td>61.00%</td><td>61.00%</td><td>67.00%</td><td>72.00%</td><td>73.00%</td><td>74.00%</td></tr><tr><td>Diogelu</td><td>51.00%</td><td>53.00%</td><td>66.00%</td><td>75.00%</td><td>76.00%</td><td>76.00%</td></tr></table> Disgwylir i'r canran godi yn sgil y sesiynau cyflwyno fideo ar hyfforddant mandado i staff rheng flaen.	Categori	Gorffennaf - 2025	Awst - 2025	Medi - 2025	Tachwedd - 2025	Rhagfyr - 2025	Mawrth - 2026	Cam-drin Domestig	61.00%	61.00%	67.00%	72.00%	73.00%	74.00%	Diogelu	51.00%	53.00%	66.00%	75.00%	76.00%	76.00%	Amserlen: Mae'r data yma yn cael ei graffu yn y Grŵp Gweithredol Diogelu. Mae'r data hefyd bellach yn cael ei gynnwys yn herio perfformiad pob Adran.
Categori	Gorffennaf - 2025	Awst - 2025	Medi - 2025	Tachwedd - 2025	Rhagfyr - 2025	Mawrth - 2026																	
Cam-drin Domestig	61.00%	61.00%	67.00%	72.00%	73.00%	74.00%																	
Diogelu	51.00%	53.00%	66.00%	75.00%	76.00%	76.00%																	
Nifer a chanran ymweliadau gwirio ansawdd ysgolion	Mesurydd: % o ysgolion sydd wedi derbyn ymweliad monitro yn y flwyddyn (calendri diwethaf) <table><tr><th>Dyddiad</th><th>Canran (%)</th></tr><tr><td>01 Gorffennaf 2025</td><td>47.80</td></tr><tr><td>01 Medi 2025</td><td>53.20</td></tr><tr><td>01 Rhagfyr 2025</td><td>79.00</td></tr></table>	Dyddiad	Canran (%)	01 Gorffennaf 2025	47.80	01 Medi 2025	53.20	01 Rhagfyr 2025	79.00	Amserlen: Dyma fesur sydd eisoes yn cael ei adrodd drwy drefniadau Herio Perfformiad Adran Addysg. Bydd cyfarfod nesaf mis Mai ac bydd modd adrodd ar ddata y 4 mis diwethaf yn y Bwrdd mis Gorffennaf.													
Dyddiad	Canran (%)																						
01 Gorffennaf 2025	47.80																						
01 Medi 2025	53.20																						
01 Rhagfyr 2025	79.00																						
Cydymffurfiaeth â pholisïau diogelu ysgolion	Mesurydd: % o ysgolion sydd wedi derbyn ymweliad monitro ac yn cydymffurfio yn dda neu'n well gyda'r golynion Diogelu <table><tr><th>Dyddiad</th><th>Canran (%)</th></tr><tr><td>01 Chwefror 2024</td><td>100.00</td></tr><tr><td>01 Ebrill 2024</td><td>100.00</td></tr><tr><td>01 Mehefin 2024</td><td>100.00</td></tr><tr><td>01 Medi 2024</td><td>98.00</td></tr><tr><td>01 Tachwedd 2024</td><td>98.90</td></tr><tr><td>01 Mawrth 2025</td><td>97.90</td></tr><tr><td>01 Gorffennaf 2025</td><td>95.50</td></tr><tr><td>01 Medi 2025</td><td>94.00</td></tr><tr><td>01 Rhagfyr 2025</td><td>96.00</td></tr></table>	Dyddiad	Canran (%)	01 Chwefror 2024	100.00	01 Ebrill 2024	100.00	01 Mehefin 2024	100.00	01 Medi 2024	98.00	01 Tachwedd 2024	98.90	01 Mawrth 2025	97.90	01 Gorffennaf 2025	95.50	01 Medi 2025	94.00	01 Rhagfyr 2025	96.00	Amserlen: Dyma fesur sydd eisoes yn cael ei adrodd drwy drefniadau Herio Perfformiad Adran Addysg. Bydd cyfarfod nesaf mis Mai ac bydd modd adrodd ar ddata y 4 mis diwethaf yn y Bwrdd mis Gorffennaf.	
Dyddiad	Canran (%)																						
01 Chwefror 2024	100.00																						
01 Ebrill 2024	100.00																						
01 Mehefin 2024	100.00																						
01 Medi 2024	98.00																						
01 Tachwedd 2024	98.90																						
01 Mawrth 2025	97.90																						
01 Gorffennaf 2025	95.50																						
01 Medi 2025	94.00																						
01 Rhagfyr 2025	96.00																						

% staff wedi cwblhau hyfforddiant ar droseddwy'r rhyw a 'grooming'	Diweddariad: Yn sgil oedi er mwyn sicrhau deunyddiau dwyieithog bydd y data bellach yn cael ei gasglu o fis Mehefin ymlaen.	Amserlen: Bwriedir gychwyn adrodd ar y data yma yn cyfarfod y Bwrdd fis Gorff 2026.
Hyder staff ac aelodau yn nhrefniadau Canu'r Gloch y Cyngor	Diweddariad: Mae gwaith pellach ei angen rhwng Ebrill a Gorffennaf er mwyn codi ymwybyddiaeth o'r trefniadau yn fewnol.	Amserlen: Anelir i adrodd ar y mesur yma yng nghyfarfod y Bwrdd mis Medi 2026.

Allbynnau hyd yma

Mae'r Cyngor wedi ychwanegu **gwybodaeth am feithrin perthnasoedd amhriodol ("grooming")** i'r hyfforddiant diogelu sy'n cael ei gyflwyno i bob ysgol.

Mae edrych ar **faint o staff sydd wedi cwblhau hyfforddiant Diogelu** yn rhan o drefniadau monitro **perfformiad** pob Adran.

Mae'r Cyngor wedi mabwysiadu **Polisi Canu'r Gloch newydd** i staff y Cyngor.

Penodwyd rôl **Hyrwyddwr Diogelu Corfforaethol** i godi ymwybyddiaeth o ddiogelu ar draws y Cyngor.

Sefydlwyd **Tîm Diogelu a Lles Addysg** newydd sbon yn 2024.

Mae'r Tîm Diogelu a Lles Addysg yn **ymweld â bob ysgol unwaith y flwyddyn** i wirio bod y rheolau cywir yn cael eu dilyn.

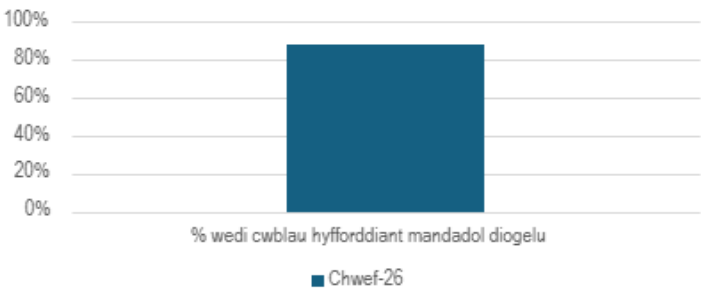
Rydym wedi **cynyddu capasiti y Tîm Diogelu a Lles Addysg** - mae 4 aelod o staff yn gweithio i'r tîm bellach.

Rydym wedi **creu fideo ar gyfer cyflwyno'r hyfforddiant diogelu** i staff rhengflaen.

THEMA 4 - LLYWODRAETHU Swyddog Adrodd: Alison Halliday	
1. Nod Thema:	- Sicrhau bod llywodraethwyr ysgolion yn deall eu rolau a'u cyfrifoldebau neu gadw plant yn ddiogel - Sicrhau bod systemau yn eu lle sy'n mesur iechyd a diwylliant ehangach ysgolion
2. Arweiniad a geisir gan y Bwrdd:	Gofynnwn i'r Bwrdd; - Herio a chraffu ar gynnydd - Cynnig unrhyw arweiniad pellach am y camau nesaf
3. Cynnydd hyd yma:	<u>Hyfforddiant Diogelu</u> - Hyfforddiant diogelu gorfodol yn ei le ar gyfer pob Cadeirydd a Llywodraethwr Dynodedig Diogelu mewn ysgolion - Hyfforddiant Diogelu sylfaenol yn orfodol ar gyfer pob Llywodraethwr - Llawlyfr Llywodraethwyr newydd wedi ei rannu gyda'r holl Lywodraethwyr ac ar Wefan Gwynedd <u>Penodi Swyddog Cefnogi Llywodraethiant</u> - Mae Swyddog Cefnogi Llywodraethiant wedi ei phenodi a bydd yn cychwyn yn ei rôl Mai 2026 <u>Llywodraethiant Effeithiol fel Cyfaill Beirniadol</u> - Mae pob rhaglenni datblygu arweinyddiaeth yr awdurdod yn rhoi sylw bwriadus i bwysigrwydd llywodraethiant effeithiol gyda'r angen am feithrin diwylliant o onestrwydd a thryloywder er mwyn sicrhau bod cyrff llywodraethol yn arddel eu rôl fel cyfaill beirniadol. - Mae penaethiaid newydd ac mewn gofal, ynghyd a cyfranogwyr o arweinwyr y dyfodol cynradd ac uwchradd wedi derbyn yr hyfforddiant hwn erbyn hyn. <u>Hyfforddiant i Glercod</u> - Mae rhaglenni cyfarfodydd wedi eu diwygio er mwyn sicrhau ffocws benodol a bwriadus ar lais y plenty, llesiant a diogelu. Mae'r rhaglenni hyn wedi eu rhannu gyda clercod cyrff llywodraethol ysgolion yr Awdurdod fis Ebrill 2026 <u>Llywodraeth Cymru</u> - Rydym wedi bod mewn cyfarfodydd gyda Llywodraeth Cymru i ganfod mwy o wybodaeth a diwedariadau am yr adolygiad. Bydd Cynrychiolydd o Lywodraeth Cymru yn mynychu cyfarfod nesaf o'r Fforwm Llywodraethu Gwynedd i rannu diweddariad a derbyn mewnbyn am heriau llywodraethiant ysgolion llai a gweldig. <u>Clerc Proffesiynol</u> - Aros am arfarniad swydd.
4. Heriau a wynebwyd:	Dibyniaethau – yn aros am arweiniad pellach gan Llywodraeth Cymru yn dilyn ei adolygiad o drefniadau llywodraethu o fewn ysgolion.
5. Y camau nesaf/cerrig milltir allweddol:	- Anwytho'r Swyddog Cefnogi Llywodraethiant newydd i'w rôl - Mai 2026 ymlaen - Sicrhau rhaglen hyfforddiant gynhwysfawr i Gyrff Llywodraethol Mehefin 2026 ymlaen - Penodi Clerc Proffesiynol er mwyn diwallu gofyn ac anghenion ysgolion am glerc

	- Ymateb a gweithredu'n brydlon i holl argymhellion Adolygiad Llywodraeth Cymru o drefniadau llywodraethu. Medi 2026 ymlaen - Parhau efo'r trafodaethau gyda cwmni Governance Hub er mwyn ymateb i'r angen am ddangosfwrdd i ddal holl ddata a gwybodaeth mewn man hwylus. - Llunio holiadur i lywodraethwyr er mwyn mesur effaith hyfforddiant ar ddiwylliant a'u hyder fel cyfaill beirniadol i'r ysgol Mehefin – Gorffennaf 2026 - Gweithredu ar unrhyw ganfyddiadau gan rymuso rhaglen hyfforddiant ar gyfer cyrff llywodraethol																																
6. Risgiau / Adnoddau:	Risg: - Addasu trefniadau'r Awdurdod o ran llywodraethiant yn ormodol cyn derbyn arweiniad cenedlaethol yn dilyn yr adolygiad - Yr awdurdod yn methu diwallu anghenion a gofyn yr ysgolion am glerc llywodraethol o Fedi ymlaen. Adnoddau: (Rhif 46) - Bydd angen adnoddau ychwanegol er mwyn gallu sefydlu model clercio proffesiynol.																																
7. Ystyriaethau Cyfathrebu:	- Bydd angen rhannu gwybodaeth efo Llywodraethwyr gan gynnwys rhaglen hyfforddiant gynhwysfawr. - Byddwn yn Penodi Clerc Proffesiynol er mwyn diwallu gofyn ac anghenion ysgolion.																																
8. Amserlenni:	<table><tr><th>Rhif</th><th>Blaenoriaeth</th><th>Beth?</th><th>Amserlen</th></tr><tr><td>46</td><td>2</td><td>Llywodraeth Cymru i amlygu cyfrifoldebau Llywodraethwyr</td><td>I'w gadarnhau gan LIC</td></tr><tr><td>47</td><td>2</td><td>Dangosfwrdd i lywodraethwyr ar iechyd a lles ysgol</td><td>i'w gadarnhau gan LIC</td></tr><tr><td>48</td><td>2</td><td>Llywodraethwyr i gadw cofnodion cywir o benderfyniadau diogelu</td><td>Mai 2026</td></tr><tr><td>49</td><td>2</td><td>Amlygu beth yw rôl Llywodraethwyr mewn trefn ymchwilio ac atal</td><td>Mehefin 2026 / Parhaus</td></tr><tr><td>52</td><td>3</td><td>Cymharu trefniadau Llywodraethu YF â Ysgolion eraill</td><td>Mai 2026</td></tr><tr><td>50</td><td>4</td><td>Dysgu gwersi wrth ymdrin a chwynion i'r dyfodol</td><td>Parhaus – achos tebyg i ICC 2019 heb ddigwydd</td></tr><tr><td>51</td><td>4</td><td>Hyfforddiant a Chefnogaeth i Lywodraethwyr</td><td>Aros canfyddiadau adolygiad LIC</td></tr></table> Llwyd = Wedi cwblhau neu ddim yn gallu gweithredu gan ein bod yn aros am newid cenedlaethol / rhanbarthol	Rhif	Blaenoriaeth	Beth?	Amserlen	46	2	Llywodraeth Cymru i amlygu cyfrifoldebau Llywodraethwyr	I'w gadarnhau gan LIC	47	2	Dangosfwrdd i lywodraethwyr ar iechyd a lles ysgol	i'w gadarnhau gan LIC	48	2	Llywodraethwyr i gadw cofnodion cywir o benderfyniadau diogelu	Mai 2026	49	2	Amlygu beth yw rôl Llywodraethwyr mewn trefn ymchwilio ac atal	Mehefin 2026 / Parhaus	52	3	Cymharu trefniadau Llywodraethu YF â Ysgolion eraill	Mai 2026	50	4	Dysgu gwersi wrth ymdrin a chwynion i'r dyfodol	Parhaus – achos tebyg i ICC 2019 heb ddigwydd	51	4	Hyfforddiant a Chefnogaeth i Lywodraethwyr	Aros canfyddiadau adolygiad LIC
Rhif	Blaenoriaeth	Beth?	Amserlen																														
46	2	Llywodraeth Cymru i amlygu cyfrifoldebau Llywodraethwyr	I'w gadarnhau gan LIC																														
47	2	Dangosfwrdd i lywodraethwyr ar iechyd a lles ysgol	i'w gadarnhau gan LIC																														
48	2	Llywodraethwyr i gadw cofnodion cywir o benderfyniadau diogelu	Mai 2026																														
49	2	Amlygu beth yw rôl Llywodraethwyr mewn trefn ymchwilio ac atal	Mehefin 2026 / Parhaus																														
52	3	Cymharu trefniadau Llywodraethu YF â Ysgolion eraill	Mai 2026																														
50	4	Dysgu gwersi wrth ymdrin a chwynion i'r dyfodol	Parhaus – achos tebyg i ICC 2019 heb ddigwydd																														
51	4	Hyfforddiant a Chefnogaeth i Lywodraethwyr	Aros canfyddiadau adolygiad LIC																														
Mesurau (Effaith)																																	

% o gyrff llywodraethu ysgolion sy'n adrodd bod pob aelod wedi cwblhau hyfforddiant mandadol	Diogelu - % Llywodraethwyr Gwynedd wedi cwblhau'r hyfforddiant mandadol diogelu 	Amserlen: Mae'r wybodaeth yma'n cael ei gasglu unwaith y flwyddyn yn ystod Tymor yr Hydref drwy'r Holiadur Diogelu Blyneddol.
Hyder y Corff Llywodraethol yn eu gallu i fod yn Gyfaill Beirniadol i'r ysgol.	Diweddariad: I'w gyflwyno mis Medi 2026.	Amserlen: Gwybodaeth yn cael ei gasglu cyn diwedd tymor yr Haf er mwyn gallu adrodd i'r Bwrdd ar ddechrau'r tymor newydd (Medi 2026).
Allbynnau hyd yma		
 Mae Llawlyfr Llywodraethwr newydd wedi'i greu ac wedi'i rannu gyda holl Lywodraethwyr Ysgolion Gwynedd.	 Penodi Swyddog newydd i gefnogi Llywodraethwyr Ysgolion	 Creu rhaglen hyfforddiant i glercod pob un corff llywodraethu ysgolion.

THEMA 5 – ARFERION CYFYNGOL	
Swyddog Adrodd: Llion Williams	
1. Nod Thema:	• Diweddarau canllawiau am ffilmio atal yn gorfforol gan oedolion, a sut y dylid cadw cofnodion ffilmio.
2. Arweiniad a geisir gan y Bwrdd:	Gofynnwn i'r Bwrdd; - Herio a chraffu ar gynnydd - Cynnig unrhyw arweiniad pellach ar y camau nesaf.
3. Cynnydd hyd yma:	• Cwmni allanol wedi ei gomisiynu i: 1. Werthuso'r polisi presennol yn erbyn canllawiau cenedlaethol 2. Dadansoddi cryfderau a gwendidau'r polisi. 3. Argymhell camau gwella ymarferol sy'n sicrhau cydymffurfiaeth lawn ac integreiddio dulliau a sgysiau adferol. 4. Argymhell trefniadau gweithredu clir gyda rolau, atebolrwydd, a dull adferol wedi'i wreiddio mewn ymarfer dyddiol. 5. Gwerthuso'r cynllun hyfforddi staff mewn gofynion polisi a sgysiau adferol. 6. Sefydlu trefniadau adrodd clir ar gyfer digwyddiadau, pryderon, a chanlyniadau sgysiau adferol. • Nifer o bolisiau cysylltiedig wedi eu rhannu i hwyluso'r gwerthusiad • Cyfarfod wedi ei gynnal rhwng Pennaeth Uned gyfeirio Camu i'r Copa, Rheolwr Cynhwysiad a'r swyddog sydd yn cwblhau'r gwaith gwerthuso i egluro trefniadau gweithredu y polisi a chynllun hyfforddiant presennol. • Camau terfynol yn cael eu cwblhau yn y gwaith gwerthuso cyn i'r adroddiad gael ei chyflwyno. • Yn dilyn hyn bydd cynllun gweithredu yn cael ei lunio a'r gweithredu i ymateb i'r canfyddiadau. • Craffu ar y polisi arferion cyfyngol / ymyrraeth gynnar wedi ei ychwanegu i ymweliadau ansawdd y Tîm diogelu a Llesiant ers diwedd Chwefror 2026 – Pob ysgol sydd wedi derbyn ymweliad hyd yma wedi mabwysiadu polisi arweiniol yr Adran Addysg • Bydd dyddiad mabwysiadu / adolygu y polisi yn rhan o'r holiadur blyneddol diogelu i Ysgolion (Cylchredeg yn flynyddol yn mis Hydref) • Grŵp Diogelu Rhanbarthol yn datblygu cymal ychwanegol i'r polisi Rhanbarthol i roi arweiniad i ysgolion ar ffilmio atal corfforol gan oedolion – nid yw hyn yn cael ei argymhell yn unol a rheoliadau GDPR a deddfau perthnasol. Mae'r cymal yn y broses o gael ei wirio gan adran gyfreithiol y Sir arweiniol.
4. Heriau a wynebwyd:	• Llunio a gweithredu gwelliannau yn dilyn yr ymgynghoriad allanol yn ddibynnol ar amserlen cwblhau y cwmni • Data hyfforddiant presennol yn cynnwys ysgolion môn ac asiantaethau eraill – Bydd angen datblygu ac addasu y dull o fonitro angen a niferoedd staff sydd angen/wedi eu hyfforddi
5. Y camau nesaf/cerrig milltir allweddol:	• Sefydlu cynllun gweithredu yn dilyn y gwaith gwerthuso – Mawrth 2026 • Sefydlu a gweithredu trefn monitro a chydymffurfiaeth gyda'r polisi – Mawrth 2026 • Adolygu strategaeth a chynllun hyfforddi – I'w gadarnhau yn dilyn adborth y gwerthusiad • Grymuso trefniadau adrodd a monitro data adroddiadau ysgolion - I'w gadarnhau yn dilyn adborth y gwerthusiad

6. Risgiau / Adnoddau:	Risgiau: - Y broses o gomisiynu a chwblhau'r gwaith gwerthuso polisi a trefniadau yn cymryd hirach na'r disgwyl - Cydymffurfiaeth parhaus ysgolion Adnoddau: - Bydd angen adnodd a system i gofnodi 53.5 – cydweithio gyda Adran TG i sefydlu system/Power Ap i gadw data																														
7. Ystyriaethau Cyfathrebu:	-																														
8. Amserlenni:	<table border="1"> <thead> <tr> <th>Rhif</th><th>Blaenoriaeth</th><th>Beth?</th><th>Amserlen</th></tr> </thead> <tbody> <tr> <td>53</td><td>2</td><td>Llywodraeth Cymru i gyhoeddi Canllaw ar ffilmio achosion arferion cyfyngol</td><td>I'w gadarnhau gan LIC</td></tr> <tr> <td>53.1</td><td>"</td><td>Sefydlu is-grwp - ymchwilio</td><td>Rhagfyr - Cwblhawyd</td></tr> <tr> <td>53.2</td><td>"</td><td>Adolygu'r polisi</td><td>Ionawr 2026</td></tr> <tr> <td>53.3</td><td>"</td><td>Mabwysiadu'r polisi</td><td>Chwefror ac yn flynyddol</td></tr> <tr> <td>53.4</td><td>"</td><td>Darparu hyfforddiant</td><td>Chwefror 2026</td></tr> <tr> <td>53.5</td><td>"</td><td>Monitro</td><td>Mawrth 2026 ac yn flynyddol</td></tr> </tbody> </table> Llwyd = Wedi cwblhau neu ddim yn gallu gweithredu gan ein bod yn aros am newid cenedlaethol / rhanbarthol			Rhif	Blaenoriaeth	Beth?	Amserlen	53	2	Llywodraeth Cymru i gyhoeddi Canllaw ar ffilmio achosion arferion cyfyngol	I'w gadarnhau gan LIC	53.1	"	Sefydlu is-grwp - ymchwilio	Rhagfyr - Cwblhawyd	53.2	"	Adolygu'r polisi	Ionawr 2026	53.3	"	Mabwysiadu'r polisi	Chwefror ac yn flynyddol	53.4	"	Darparu hyfforddiant	Chwefror 2026	53.5	"	Monitro	Mawrth 2026 ac yn flynyddol
Rhif	Blaenoriaeth	Beth?	Amserlen																												
53	2	Llywodraeth Cymru i gyhoeddi Canllaw ar ffilmio achosion arferion cyfyngol	I'w gadarnhau gan LIC																												
53.1	"	Sefydlu is-grwp - ymchwilio	Rhagfyr - Cwblhawyd																												
53.2	"	Adolygu'r polisi	Ionawr 2026																												
53.3	"	Mabwysiadu'r polisi	Chwefror ac yn flynyddol																												
53.4	"	Darparu hyfforddiant	Chwefror 2026																												
53.5	"	Monitro	Mawrth 2026 ac yn flynyddol																												
Mesurau (Effaith)																															
% o staff yr ysgol sy'n cwblhau hyfforddiant arferion cyfyngol	Diweddariad: Mae dros 300 o staff mewn 85 o ysgolion Gwynedd wedi derbyn hyfforddiant dros y 3 blynedd diwethaf. Mae hyn yn cynnwys hyfforddiant gloywi. Mae rhaglen hyfforddiant yn cael ei rheoli a'i monitro gan y tîm cynhwysiad. Ar hyn o bryd mae hyfforddiant yn cael ei gynnal ar sail angen, ceisiadau neu argymhelliad gan y gwasanaeth cynhwysiad. Disgwylir y bydd y drefn yma yn cael ei mireinio yn dilyn canfyddiadau'r gwerthusiad. Mae gwaith pellach angen ei gwblhau er mwyn casglu'r data yn fwy effeithiol.		Amserlen: Mireinio'r trefn casglu yn dilyn y gwerthusiad gan y cwmni allanol																												
% o ysgolion yn cydymffurfio gyda'r polisi model arferion cyfyngol.	Diweddariad: Craffu ar y polisi arferion cyfyngol / ymyrraeth gynnar wedi ei ychwanegu i ymweliadau ansawdd y Tîm diogelu a Llesiant ers diwedd Chwefror 2026 – Pob ysgol sydd wedi derbyn ymweliad hyd yma wedi mabwysiadu polisi arweiniol yr Adran Addysg Mae pob ysgol sydd wedi ymateb i'r holiadur diogelu blynyddol (Hydref 2025) yn cadarnhau eu bod nhw wedi mabwysiadu polisi arweiniol yr Adran Addysg.		Amserlen: Data'n cael ei gasglu drwy'r holiadur diogelu blynyddol / ymweliadau Tîm Diogelu a Lles																												
Ansawdd Diogelu -	Diweddariad:		Amserlen:																												

Cydymffurfiaeth polisi, lefel hyfforddiant, prosesau adrodd a gwerthuso yn cael eu cynnal yn ystod yr ymweliadau blynyddol.	Yn ystod y cylch newydd o ymweliadau ansawdd Diogelu mae'r 29 ysgol sydd wedi derbyn ymweliad yn cadarnhau eu bod wedi mabwysiadu ac yn cydymffurfio gyda'r polisi arweiniol yr Adran addysg (100%). Bydd addasiadau, yn dilyn y gwerthusiad allanol, bydd yn cael eu gweithredu yn y drefn adrodd yn dod yn rhan ychwanegol o'r ymweliadau gwirio ansawdd	Mae'r agwedd yma yn cael ei hychwanegu i ymweliadau Ansawdd Diogelu o ddechrau mis Chwefror 2026.
Adrodd ar y ddau fesur isod mewn cyfarfodydd herio perfformiad: -Nifer o adroddiadau o ddefnydd o arferion cyfyngol gan ysgolion. -% o'r adroddiadau sydd wedi derbyn llais y plentyn fel rhan o'r adroddiad	Diweddariad: Mae'r gweithredu yma yn ddibynnol ar yr argymhellion sy'n deillio o'r gwerthusiad allanol.	Amserlen: Disgwyl am ganlyniad y gwerthusiad y cwmni allanol.
Allbynnau hyd yma		
Dim infograff arferion cyfyngol ar hyn o bryd.		

THEMA 6 - CYNLLUNIO ARGYFWNG AC YMATEB I ARGYFWNG	
Swyddog Adrodd: <i>Catrin Love</i>	
1. Nod Thema:	Sicrhau bod cynllun clir, strategol a chydgyssylltiedig ar waith mewn achos o argyfwng
2. Arweiniad a geisir gan y Bwrdd:	Gofynnwn i'r Bwrdd; - Herio a chraffu ar gynnydd - Cynnig unrhyw arweiniad pellach ar y camau nesaf.
3. Cynnydd hyd yma:	Proses ymgynghorol wedi ei chynnal gyda unigolion penodol oedd ynghlwm â digwyddiadau ar ddiwrnod yr arest yn yr ysgol er mwyn cael dod i ddeall yn well. Drafft o Gynllun Crisis mewn lle sydd wedi ymgorffori yr holl argymhellion yn adroddiad CPR. Drafft wedi ei gyflwyno i gohort bychan o Benaethaid Ysgolion (cymysgedd o ysgolion bychan, mwy ac Uwchradd) gyda nifer o sylwadau wedi eu derbyn. Drafft o gytundeb cydweithio gyda'r Heddlu wedi ei baratoi yn dilyn trafodaethau gyda'r Heddlu. Cytundeb i gyd-weithio yn hyblyg a fydd weithiau yn gallu cynnwys secondiad, ond hefyd polisi drws agored neu dimau cyswllt dioddefwyr.
4. Heriau a wynebwyd:	Anghenion a gallu ysgolion yn wahanol yn ddibynol ar eu maint. Fersiwn drafft cyntaf yn adnabod 7 rôl allweddol mewn ysgolion mewn crisis ond yn ymarfer nid oes 7 aelod staff i gyd mewn ysgol fychan. Penaethaid yn teimlo fod gormod i o ddogfennau a gweithdrefnau yn ymwneud ac argyfwng mewn ysgolion gyda cais i resymoli dogfennau a'u ymgorffori i un ddogfen e.e. gweithdrefnau tân / cloi lawr /diogleu / crisis. Angen addasu y bwriad gwreiddiol o ran cyfathrebu y Cynllun gyda'r ysgolion, Penaethiaid ddim yn gweld cyflwyniad byr mewn Cyfarfod Busnes yn ddigonol.
5. Y camau nesaf/cerrig milltir allweddol:	Ail gyflwyno y Cynllun Crisis i'r un cohort o Benaethaid Ysgolion gyda'u sylwadau gwreiddiol wedi eu hymgorffori Ebrill 2026 Cytuno ar ddull o gyfathrebu a hyfforddi pob ysgol Mai 2026 Rhannu cytundeb cydweithio gyda'r Heddlu am sylwadau gyda'r bwriad o'i fabwysiadu yn ffurfiol. Ebrill 2026
6. Risgiau / Adnoddau:	Risgiau Awgrym fod canllawiau cenedlaethol i ddilyn yn y maes yma all newid y cynnwys. Adnoddau Cyllideb am adnodd ychwanegol wedi ei gymeradwyo ac yn y broses o hysbysebu swydd.

7. Ystyriaethau Cyfathrebu:	Angen cyfathrebu gyda Llywodraethwyr ysgolion			
	Angen cynnwys safleoedd ehangach nac ysgolion yn unig e.e. canolfannau hamdden, cartrefi preswyl ayb.			
8. Amserlenni:	Rhif	Blaenoriaeth	Beth?	Amserlen
	54	2	Adolygu'r cynllun digwyddiadau difrifol strategol	Cyfnod ymgynghori 31/3/26. Rhaglen hyfforddi <i>Tymor yr Haf 2026</i>
	57	2	Trefnu secondiad i weithiwr cymdeithasol i weithio â'r Heddlu (yn unol a'r angen)	Ebrill 2026
	55	5	Protocol swyddogol i rannu gwybodaeth	Wedi ei gwblhau
	56	5	Cynllun mewn grym sy'n gosod camau i gael cymorth cyflym mewn digwyddiad trawmatig	Wedi ei gwblhau
	Llwyd = Wedi cwblhau neu ddim yn gallu gweithredu gan ein bod yn aros am newid cenedlaethol / rhanbarthol			
Mesurau (Effaith)				
Nifer ysgolion / staff / Llywodraethwyr ym mhob ysgol sydd wedi derbyn hyfforddiant Cynllun Argyfwng.	Amserlen: Hyfforddiant i gael ei amserlennu		Diweddariad: Adrodd ar hwn yn parhau yn gynamserol gan fod angen diweddarau ac ymgynghori ar y Cynllun cyn rhoi hyfforddiant priodol yn ei le.	
Nifer archwiliadau boddhaol o gynlluniau argyfwng ar y safleoedd y Cyngor	Amserlen: Rhaglen archwiliadau blynyddol i gychwyn o Medi 2026.		Diweddariad: Adrodd ar hwn yn parhau yn gynamserol gan fod angen cynnig hyfforddiant priodol yn ei le cyn sefydlu rhaglen monitro.	
Allbynnau hyd yma				
 Cytundeb i gydweithio â'r Heddlu mewn argyfwng, er enghraifft, fod gweithiwr cymdeithasol yn gweithio i'r Heddlu am gyfnod (secondiad).				

Thema 7 – Ysgol Friars

Swyddog Adrodd: Margaret Davies

1. Nod y Thema:	• Cefnogi Ysgol Friars •
2. Canllaw a geisir gan y Bwrdd:	Gofynnwn i'r Bwrdd: – Herio a chraffu ar y cynnydd – Rhoi unrhyw ganllaw pellach ar y camau nesaf.
3. Cynnydd hyd yma:	Adolygu gallu'r Corff Llywodraethu i weithredu'r argymhellion a ddaw yn sgil yr Adolygiad Ymarfer Plant (CPR), gan asesu'n realistig pa gamau sydd y tu hwnt i'w gapasiti. • Mae trefniadau llywodraethu ar gyfer llesiant a diogelu yn parhau i gryfhau. Mae llywodraethwyr yn dangos hyder wrth werthuso'r adroddiad llesiant a diogelu, ac mae rhaglen strwythuredig o gyfarfodydd cefnogi a herio rhwng y Person Diogelu Dynodedig (DSP) a'r Llywodraethwr Diogelu yn digwydd bob tymor. Mae tystiolaeth glir o becyn data sy'n datblygu, wedi'i lunio mewn ymateb i adborth y llywodraethwyr—er enghraifft, cymariaethau presenoldeb tymhorol—sy'n gwella ansawdd goruchwyliaeth strategol. • Mae'r adroddiad tymhorol i'r Corff Llywodraethu yn darparu data i lywodraethwyr mewn perthynas ag atgyfeiriadau diogelu, amddiffyn plant a phlant sy'n derbyn gofal. • Mae'r ysgol wedi sefydlu is-bwyllgor llesiant sy'n cyfarfod yn rheolaidd i rannu gwybodaeth am ddata lefel uchel, patrymau, a'r camau/ymatebion y mae'r ysgol yn eu cymryd mewn ymateb i bryderon. • Mae'r Corff Llywodraethu yn craffu ar y polisïau diogelu cyn eu cadarnhau mewn cyfarfod llawn o'r Corff Llywodraethu. Caiff y rhain eu cadarnhau'n flynyddol. • Mae'r ysgol yn gweithio'n agos gyda swyddogion diogelu penodedig yr awdurdod lleol ac arbenigwr allanol. Mae'r awdurdod lleol yn cefnogi'r Llywodraethwyr wrth iddynt ddatblygu eu rôl "ffrind beirniadol". • Caiff SER diogelu ei gwblhau'n flynyddol bellach ac fe'i cyflwynir i'r Corff Llywodraethu llawn.

	• Mae'r Corff Llywodraethu wedi cael briff ar yr argymhellion posibl o'r Adolygiad Ymarfer Plant, a bydd yn gweithio'n agos gyda arweinwyr yr ysgol i sicrhau bod yr holl argymhellion sy'n berthnasol i'r ysgol yn cael eu cwblhau'n amserol. • Mae Swyddog Diogelu'r Awdurdod yn parhau i fynychu cyfarfodydd y Corff Llywodraethu ac is-bwyllgor Llesiant a Diogelu i ddarparu cefnogaeth a her adeiladol, sicrhau adborth rheolaidd i'r Awdurdod ynghylch cynnydd yn erbyn yr argymhellion, a chryfhau'r berthynas waith rhwng yr ysgol a'r Awdurdod. • Mae'r Arweinydd Diogelu yn cyfarfod â'r Pennaeth/Arweinydd Diogelu Dynodedig bob tair wythnos ac yn mynychu cyfarfodydd y Corff Llywodraethu. Cryfhau hyfforddiant a chefnogaeth i lywodraethwyr ym meysydd diogelu, atebolrwydd strategol, a monitro perfformiad. • Mae pob llywodraethwr wedi cwblhau hyfforddiant yr NSPCC. • Cynhaliwyd cyfarfod arbennig o'r Corff Llywodraethu ar 1 Rhagfyr i ganolbwyntio ar Ddiogelu fel a ganlyn: ○ Ffurflen hunanwerthuso ar gyfer Diogelu ac Amddiffyn Plant – Estyn ○ Archwiliad yr Awdurdod Lleol ○ Protocol Amgylchedd Cysurus: Protocol Cymorth Cyn ac Ar Ôl Profedigaeth i Ddisgyblion Ysgol Friars ○ Hyfforddiant Diogelu – Staff a Llywodraethwyr ○ Bwrdd Rhaglen – Canlyniad yr Adolygiad Ymarfer Plant ○ Rôl a chyfrifoldebau'r Is-bwyllgor Llesiant a Diogelu Cefnogi'r Pennaeth dros dro, y Dirprwy a'r ddau Bennaeth Cynorthwyol newydd wrth iddynt ddatblygu fel tîm rheoli cryf. • Ymwelodd y SIA yn ystod cyhoeddi'r CPR ac wrth baratoi ar gyfer arolygiad Estyn. Mae'r SIA yn parhau i ymweld yn ôl yr angen yn ystod y flwyddyn i drafod gwelliannau i'r ysgol.
--	---

	• ‘Man diogel’ – mae sesiynau hanner tymor wedi’u trefnu i holl aelodau’r tîm arweinyddiaeth gan ‘ysgolion sy’n ystyriol o drawma’. • Ceir goruchwyliaeth fisol i’r Person Dynodedig gan ymgynghorydd annibynnol i gefnogi’r pwysau ar y DSP ar hyn o bryd. • Cydweithio traws-ysgol – mae’r ysgol yn parhau i weithio gyda chynghrair yr A55 sy’n canolbwyntio ar sgiliau llythrennedd, a hefyd gyda Ysgol Syr Hugh Owen, Ysgol Brynrefail ac Ysgol Dyffryn Ogwen mewn perthynas â Gwynedd. Mae cytundeb ffurfiol wedi’i ddatblygu rhwng pedair ysgol a’r ffocws cyntaf yw cynhwysiant. Cefnogi’r broses recriwtio a’r pontio i Brifathro parhaol yn ystod 2026, gan dawelu meddyliau staff a rhieni bod trefniadau cadarn ar waith gan Gyngor Gwynedd. • Wedi penodi Prifathro parhaol gyda dyddiad dechrau 1 Medi 2026. Cryfhau arweinyddiaeth ganol a sicrhau bod prosesau rheoli’r ysgol yn weithredol ac yn dryloyw. • Penodwyd Llywodraethwyr Cyswllt ac mae ‘Canllaw’r Ysgol ar gyfer Ymweliadau Cefnogol gan Lywodraethwyr’ wedi’i fabwysiadu gan y Corff Llywodraethu. Cynhaliwyd cyfarfodydd gyda’r adrannau ac maent yn parhau. Anfonir ffurflen cofnodi trosolwg cyffredinol yn dilyn ymweliad cefnogol i’r ysgol gan aelod o’r Corff Llywodraethu at y Prifathro a Phennaeth Adran. • Cwblhawyd rownd gyntaf o sicrwydd ansawdd, ac mae adroddiad o ganfyddiadau ysgol gyfan wedi’i gyflwyno i’r Corff Llywodraethu. Mae meysydd ysgol gyfan ar gyfer gwelliant pellach wedi’u cynnwys yng Nghynllun Datblygu’r Ysgol. • Mae’r Corff Llywodraethu wedi mabwysiadu’r Polisi PDR. Bu saib mewn rhaglenni datblygu arweinyddiaeth cenedlaethol eleni, ond byddant yn dechrau ym mis Medi. Mae anghenion Dysgu Proffesiynol (PL) y staff yn cael eu casglu ar hyn o bryd yn dilyn eu cyfarfodydd PDR cychwynnol. Llais y Disgybl
--	--

	- Mae arweinwyr a llywodraethwyr yn rhoi gwerth uchel ar lais y disgybl, ac mae'r ymrwymiad hwn yn fwyfwy amlwg yn strwythurau a phrosesau'r ysgol sy'n datblygu. Mae llywodraethwr dynodedig bellach yn mynychu cyfarfodydd y cyngor ysgol yn rheolaidd, gan ddarparu cyswllt effeithiol rhwng disgyblion a'r corff llywodraethu ac yn sicrhau bod safbwyntiau dysgwyr yn llywio trafodaethau strategol. Mae prif ddisgyblion yn cyfarfod yn rheolaidd â'r Pennaeth i godi materion pwysig, ac mae'r ddeialog hon yn dechrau dylanwadu ar agweddau ar ddatblygiad yr ysgol mewn ffordd ystyrlon. O ganlyniad, mae disgyblion yn teimlo bod eu barn yn cael ei chlywed a'u bod yn gallu dylanwadu ar newid o fewn yr ysgol. Fodd bynnag, mae arweinwyr yn cydnabod bod llais y disgybl yn gryfach ar lefel ysgol gyfan nag o fewn grwpiau tiwtor a grwpiau blwyddyn, lle mae cyfleoedd ar gyfer ymgynghori a chyfranogi yn parhau'n anghyson. Felly, mae cryfhau'r haenau hyn o lais y disgybl, ynghyd â sefydlu is-bwyllgorau pwrpasol i gefnogi gwaith eang y cyngor ysgol, yn gam clir nesaf. Mae hyfforddiant cychwynnol a gynllunnir gyda thîm Comisiynydd Plant Cymru yn ddatblygiad amserol a chadarnhaol, ac mae disgwyl iddo wella hyder disgyblion, eu sgiliau eiriolaeth, a'r effaith gyffredinol ar lais y disgybl ar draws cymuned yr ysgol. Adolygu a chryfhau trefniadau cwnsela a chefnogaeth emosiynol, gan sicrhau darpariaeth gynaliadwy o ansawdd uchel i blant a phobl ifanc. <u>Canolfan llesiant</u> - Cyflwynwyd 'adroddiad canolfan llesiant' i'r Corff Llywodraethu ym mis Mawrth 2026. Ar hyn o bryd mae 4 cwnselydd yn yr ysgol ac mae cyfanswm o 53 o ddisgyblion wedi'u hatgyfeirio yn y cyfnod hwn (01/09/25–31/01/26) (Cyfnod Allweddol 3 – 31 o ddisgyblion, Cyfnod Allweddol 4 – 10, Cyfnod Allweddol 5 – 12). Mae cyfarfodydd gyda thîm cwnsela'r ysgol, y DSP a'r Swyddog Diogelu yn digwydd bob hanner tymor. Canolbwyntiodd y cyfarfodydd cychwynnol ar y broses atgyfeirio, gwella cyfathrebu ynghylch apwyntiadau, a gwella cyfathrebu rhwng cwnselwyr yn yr ysgol a'r tîm diogelu. Cytunwyd ar sesiynau cymorth ychwanegol
--	--

	gan gwnselwyr yr ysgol lle bu dyddiau ‘sbardun’ posibl. Hyd yma, mae’r rhain wedi bod ar y canlynol: - Rhyddhau adroddiad y CPR - Diwrnod canlyniadau Mathemateg TGAU - Diwrnod gweithdy “Peidiwch â Dwyn Fy Nyfodol” (RASASC) Defnyddir yr ystafelloedd yn y ganolfan llesiant yn rheolaidd gan nifer o wasanaethau cymorth ychwanegol: <u>Gwasanaeth Nyrsio Ysgol</u> sydd wedi’i leoli yn y Ganolfan ac sy’n cynnig cymorth a chynghor i blant, pobl ifanc a’u teuluoedd neu ofalwyr i’w helpu i gyrraedd eu potensial llawn yn ystod eu blynyddoedd ysgol ac y tu hwnt. Gellir cynnig cynghor a chymorth gyfrinachol ar ystod eang o faterion. <u>Be' Di'r Sgôr</u> – Gwasanaeth Camddefnyddio Cyffuriau ac Alcohol Pobl Ifanc Gwynedd ac Ynys Môn. Mae’r gwasanaeth ar gael i unrhyw berson ifanc hyd at 25 oed sydd wedi’i effeithio gan gyffuriau neu alcohol, yn uniongyrchol neu drwy rywun arall. Maent yn gweithio’n gyfrinachol gyda phobl ifanc i gynnig cymorth a chynghor un-i-un, sesiynau galw heibio yn y gymuned, adnoddau addysg ac atal, a chanllawiau i deuluoedd a gweithwyr proffesiynol. Mae dau aelod o’r tîm wedi sefydlu clinig wythnosol yn Ysgol Friars. Mae’r gwaith hwn yn cynnwys: • Cynnal sesiynau un-i-un neu grŵp wedi’u targedu gyda disgyblion • Cynnig cynghor a sesiynau cymorth i staff, os yw’n ddefnyddiol <u>Hwb CAMHS</u> – Bob mis, cynhelir cyfarfod o hwb CAMHS. Mae hwn yn wasanaeth ymyrraeth gynnar, atal a hyrwyddo. Pwrpas y hwb yw: • Darparu cynghor, canllaw a chefnogaeth i amgylchedd ysgol amlldisgyblaethol. • Uwchsgilio’r rhai sy’n gweithio o amgylch y plentyn o fewn lleoliad yr ysgol. • Adnabod anawsterau iechyd meddwl, atgyfeirio ac ymyrryd yn gynnar o fewn amgylchedd yr ysgol. • Cynyddu ymwybyddiaeth a gwybodaeth am iechyd meddwl plant, a sut i ddylanwadu a meithrin gwydnwch.
--	---

	- Galluogi'r system addysg i ddylanwadu'n gadarnhaol ar iechyd meddwl. <u>Gwaith aml-asiantaeth – Cefnogi presenoldeb</u> – Mae'r ganolfan llesiant hefyd yn cael ei defnyddio i gefnogi disgyblion i ddychwelyd i'r ysgol yn dilyn cyfnodau hir o absenoldeb. Mae asiantaethau sy'n cefnogi disgyblion ag absenoldebau tymor hir wedi dechrau trefnu sesiynau yn y ganolfan llesiant i bontio'r bwlch rhwng y cartref a'r ysgol. Mae hyn yn digwydd ar hyn o bryd gyda dau ddisgybl ym Mlwyddyn 9 nad ydynt wedi mynychu'r ysgol yn y flwyddyn academaidd hon. Defnyddir y ganolfan llesiant hefyd ar gyfer cyfarfodydd gyda gweithwyr cymdeithasol, gweithwyr cymorth, cyfweiliadau'r heddlu a chyfarfodydd â rhieni. Cefnogi staff i feithrin diwylliant o ddiogelwch, ymddiriedaeth a pharch, gan ddarparu hyfforddiant ychwanegol lle bo angen. Ers 2023, mae'r ysgol wedi adolygu ei model hyfforddiant ar gyfer diogelu ac amddiffyn plant. Yn unol â Chyngor Gwynedd, mae'r ysgol yn cydymffurfio â hyfforddiant Grŵp A, B a C. Byddwn yn parhau i adolygu'r model hyfforddiant hwn yn seiliedig ar adborth gan staff a swyddogion yr awdurdod lleol. - Ym mis Mai, cwblhaodd yr holl Arweinwyr Uwch hyfforddiant Grŵp C yr NSPCC ar gyfer personau dynodedig. Cwblhaodd aelodau newydd y tîm arweinyddiaeth uwch yr hyfforddiant ym mis Medi 2025. - Yn ogystal, mae'r swyddog diogelu hefyd wedi cwblhau hyfforddiant Grŵp C. - Yn ogystal, mae'r Person Diogelu Dynodedig wedi mynychu hyfforddiant Grŵp C a hwyluswyd gan Gyngor Gwynedd. - Ym mis Medi 2025, comisiynodd y tîm arweinyddiaeth uwch hyfforddwr annibynnol i hwyluso hyfforddiant Grŵp B i'r holl staff ar ddiwrnod HMS. Roedd hwn yn becyn hyfforddi cynhwysfawr sy'n bodloni gofynion hyfforddiant Grŵp B. - Yn ogystal, comisiynodd yr ysgol yr hyfforddwr annibynnol i weithio'n agos gyda'n Person Diogelu Dynodedig newydd i gefnogi, herio a gwella ein trefniadau diogelu ac amddiffyn plant. Mae'r gwasanaeth cymorth hwn i'n DSP a'r tîm diogelu yn parhau'n fisol.
--	--

	• Yn ogystal, mae'r holl staff wedi cwblhau hyfforddiant ar-lein Grŵp A, Prevent, a hyfforddiant Trais yn erbyn Menywod, sy'n fodiwlau hyfforddi ar-lein. • Mae'r ysgol yn cynnal cofnodion ac yn sicrhau bod yr holl staff wedi'u hyfforddi'n briodol ar amddiffyn plant a diogelu, Prevent a thrais rhywiol. • Mae'r holl staff yn ymwybodol o wahanol lefelau anghenion plant ac o sut i ymateb i'w hanghenion mewn sefyllfaoedd gwahanol. • Mae'r ysgol wedi symud tuag at dîm diogelu dynodedig sy'n gallu ymateb yn briodol ac yn amserol, gan sicrhau bod cymorth ar gael pan fo angen ac y caiff atgyfeiriadau eu gwneud yn amserol. • Ers Mehefin 2025, mae pob aelod newydd o staff yn derbyn hyfforddiant diogelu fel rhan o'u hymsefydlu. Caiff hyn ei hwyluso gan ein Person Diogelu Dynodedig. • Mae Arweinydd Diogelu Dynodedig yr awdurdod lleol yn cyfarfod â thîm diogelu'r ysgol yn fisol i drafod tueddiadau a darparu cefnogaeth. Mae hyfforddiant diogelu ac amddiffyn plant yn flaenoriaeth yn Ysgol Friars. Mae'r ysgol yn cydymffurfio â pholisi'r awdurdod lleol o ran darparu hyfforddiant Grŵp A a Grŵp B. Caiff personau dynodedig a dirprwy bersonau dynodedig eu hyfforddi i lefel Grŵp C. Mae'r ymagwedd dîm hon yn sicrhau bod trefniadau cadarn ar waith i ddarparu arweiniad i staff ac i gysylltu â Chyngor Gwynedd er mwyn sicrhau ein bod yn gyfredol ac yn cydymffurfio. Cynnal archwiliadau diogelu rheolaidd a darparu sicrwydd parhaus i'r Awdurdod a'r Bwrdd Rhaglen. • Cyflwynwyd hunanwerthusiad diogelu Estyn ac archwiliad Gwynedd i'r llywodraethwyr. • Mae archwiliad ysgol ar waith ac mae'n bwydo i'r cynllun gweithredu. • Cwblhawyd ymweliad diogelu'r awdurdod lleol. • Cyflwynir adroddiadau tymhorol i'r llywodraethwyr mewn perthynas ag amddiffyn plant/diogelu a rolau staff.
--	--

	Cyfathrebu a Thryloywder Mae cyfathrebu â rhieni yn parhau'n faes i'w ddatblygu. Mae cynlluniau i greu grwpiau ffocws pwrpasol y tymor nesaf yn darparu ffordd glir ymlaen ac yn cynnig y potensial ar gyfer ymgysylltu mwy ystyrlon â rhieni mewn trafodaethau llesiant a diogelu.
4. Heriau a wynebwyd:	Parhau i glercio'r Corff Llywodraethu hyd nes bod trefniadau cynaliadwy ar waith. - Mae'r ysgol wedi hysbysebu'r rôl Clerc i'r Corff Llywodraethu dair gwaith ond heb lwyddo i benodi. Bydd yr ysgol yn ail-hysbysebu yn ystod yr wythnosau nesaf yn dilyn cyhoeddi Adroddiad Estyn. Yn y cyfamser, mae'r clerc presennol yn parhau i weithio'n agos gyda'r Arweinydd Prosiect. Cryfhau hyfforddiant a chefnogaeth i lywodraethwyr ym meysydd diogelu, atebolrwydd strategol, a monitro perfformiad. - Yn aros i glywed sut y bydd hyfforddiant gorfodol yn newid yn genedlaethol cyn manylu ymhellach.
5. Camau nesaf / cerrig milltir allweddol:	- Parhau i wreiddio llais y disgybl drwy weithio'n agos gyda thîm comisiynydd y plant - Sicrhau bod argymhellion ein hadroddiad Estyn yn cael eu hymgorffori mewn cynllunio ysgol gyfan - Parhau i ddatblygu ein hymateb graddedig i ymddygiad cymdeithasol-emosiynol a heriol
6. Risgiau / Adnoddau:	Sicrhau bod rôl y Swyddog Diogelu ychwanegol dros dro wedi'i hintegreiddio'n effeithiol, gyda fframwaith clir o ran atebolrwydd a goruchwyliaeth. Bydd y pwyllgor cyllid a staffio yn ystyried y dyfodol ar ôl derbyn cyllideb y flwyddyn nesaf.
7. Ystyriaethau Cyfathrebu	Cyfathrebu a Thryloywder Mae cyfathrebu â rhieni yn parhau'n faes i'w ddatblygu.
8. Amserlenni:	

Cyfiawnder Trwy Ein Dewrder - Cynllun Ymateb

Cyngor Gwynedd

Adroddiad Cynnydd

15.07.2026

THEMA 1 - LLAIS Y PLENTYN A CHEFNOGI DIODDEFWYR	
Swyddog Adrodd: Gwern ap Rhisiart	
1. Nod Thema:	- Sicrhau y gwrandewir ar blant, a'u bod yn cael eu credu a'u cymryd o ddifri. - Rhoi llais i blant a phobl ifanc mewn prosesau sydd wedi'u cynllunio i'w cadw'n ddiogel. - Gwneud popeth o fewn ein gallu i gefnogi'r dioddefwyr a'r goroeswyr.
2. Arweiniad a geisir gan y Bwrdd:	Gofynnwn i'r Bwrdd: - Herio a chraffu ar gynnydd - Cynnig unrhyw arweiniad pellach ar y camau nesaf
3. Cynnydd hyd yma:	Strategaeth Llais y Plentyn Mae Strategaeth Llais y Plentyn bellach wedi ei llunio'n llawn ar ffurf drafft, gyda'r atodiadau penodol canlynol wedi eu datblygu i gefnogi'r strategaeth fel cyfanwaith: - Llais y Plentyn mewn Gwasanaethau Plant - Llais y Dysgwr mewn Addysg - Fforymau Llais Plant a Phobl Ifanc - Integreiddio a Llywodraethu Strategol Llais y Plentyn Mae'r strategaeth a'r atodiadau yn gosod trefn gliriach ar gyfer sut mae llais plant a phobl ifanc yn cael ei glywed, ei gofnodi, ei ddefnyddio i lywio penderfyniadau, a'i integreiddio i drefniadau llywodraethu'r Cyngor. (Mae drafft wedi gylchredeg l'r Bwrdd er gwybodaeth) Mae diwrnod llawn wedi ei drefnu ar gyfer 16 Gorffennaf i fynd drwy'r strategaeth gyflawn gyda'r Fforwm Plant a Phobl Ifanc. Bydd hyn yn rhoi cyfle priodol iddynt ystyried y strategaeth a'r atodiadau yn fanwl, trafod y cynnwys, a gwyntyllu'r trefniadau arfaethedig cyn symud ymlaen i'r camau nesaf. Bydd adborth y Fforwm yn rhan bwysig o'r broses o fireinio'r strategaeth cyn ei chymeradwyo'n derfynol a'i gwreiddio ar draws gwasanaethau perthnasol. Yr ydym wedi hysbysebu ddwy waith ac wedi cyfweld ddwy waith ar gyfer swydd Swyddog Ymgysylltu. Yn anffodus ni fu i lwyddo i benodi ac ar ydym ni wedi mynd allan i chwilio am y trydydd tro. Byddwn yn gwneud defnydd o dim cyfathrebu'r Cyngor er mwyn hyrwyddo'r rôl drwy ein gwefannau cymdeithasol. Cofnodi Nid oes newid sylweddol wedi bod o ran y trefniadau cofnodi ers yr adroddiad blaenorol, ond mae cynnydd cadarnhaol wedi ei wneud o ran sicrhau bod pob ysgol bellach â mynediad at system electronig ar gyfer cofnodi materion perthnasol.

	Mae pob ysgol felly bellach mewn sefyllfa i gofnodi newidiadau mewn ymddygiad, pryderon neu wybodaeth berthnasol yn ddigidol, naill ai drwy Bromcom neu drwy systemau presennol megis MyConcern. Mae'n bwysig nodi bod mwyafrif yr ysgolion yn parhau i ddefnyddio MyConcern ar hyn o bryd, ond nad oes bellach unrhyw ysgol heb fynediad at system electronig addas. Mae hyn yn rhoi sail fwy cyson i waith cofnodi ac yn lleihau'r risg o ddibynnu ar drefniadau papur neu brosesau anghyson. Trawma Gwybodus a Phlentyn Gyfeillgar Mae'r e-fodiwlau Trawma-Wybodus bellach yn fyw ar y porth e-ddysgu, gan ddarparu'r wybodaeth sylfaenol i bob aelod o staff a chynghorwyr. Mae gwaith hefyd ar y gweill i drefnu sesiynau hyfforddi ar gyfer Aelodau'r Cabinet, Penaethiaid a Penaethiaid Cynorthwyol, tra bo Aelod Cabinet Plant yn cwblhau Diploma mewn ymarfer trawma wybodus. Mae cynnydd hefyd yn parhau ar waith Hawliau Plant ar draws y Cyngor, gan gynnwys cydweithio â'r Gwasanaeth Prifffyrdd i ddatblygu dull mwy plentyn-gyfeillgar o ymgysylltu wrth gynllunio parciau chwarae. Mae angen paratoi a chefnogi pob adran i ymgorffori hawliau plant yn eu gwaith o ddydd i ddydd a datblygu ymwybyddiaeth gorfforaethol gryfach o'r egwyddorion hyn – mae hyfforddiant e-fodiwl (drwy hwb Llywodraeth Cymru) a bwriedir drefnu sesiynau ar hawliau plant i reolwyr a timau yn yr hydref. Cyswllt Tu Allan i'r Ysgol Mae ymweliadau gwirio ansawdd yn parhau i wirio bod rhifau cyswllt a gwybodaeth briodol ar gael i blant a phobl ifanc pe byddent angen cysylltu ag asiantaethau allanol neu ofyn am gymorth tu allan i'r ysgol. Mae hyn yn rhan o gylch monitro parhaus y Tîm Diogelu a Llesiant. Ers y cyfarfod diwethaf, nid oes unrhyw enghraifft wedi codi lle gwelwyd bod y wybodaeth sydd ar gael i ddysgwyr yn annigonol neu'n amhriodol.
4. Heriau a wynebwyd:	Un o'r prif heriau wrth symud y gwaith hwn ymlaen yw'r gofyn cynyddol sydd ar y Fforwm Plant a Phobl Ifanc. Er bod aelodau'r Fforwm yn gwbl abl i ystyried, herio a rhoi barn ar feysydd pwysig, mae angen cydnabod bod ganddynt eu blaenoriaethau a'u pwysau eu hunain hefyd, gan gynnwys ymrwymadau ysgol, arholiadau a gweithgareddau eraill. Mae'n amlwg bod nifer cynyddol o feysydd gwaith yn dymuno cael mewnbwn gan y Fforwm, ac mae hyn yn rhywbeth y bydd angen ei reoli'n ofalus. Nid yw'n briodol tynnu pobl ifanc allan o wersi yn barhaus, ac mae dod â phobl ifanc ynghyd o bob rhan o Wynedd i un lleoliad hefyd yn her ymarferol sylweddol. Her arall sydd angen ei chydabod yw'r pryder y gallai blaenoriaethau'r Fforwm leuenctid gael eu gwrthio i'r neilltu oherwydd agenda'r Adran a gofynion y Cynllun Ymateb. Er bod angen sicrhau mewnbwn clir a phwrpasol gan blant a phobl ifanc ar y gwaith hwn, mae hefyd yn bwysig nad yw hynny'n golygu bod eu blaenoriaethau nhw yn cael eu colli neu eu hisraddio. Y cydbwysedd sydd angen ei sicrhau yw bod y Fforwm yn gallu cyfrannu'n ystyrllon at flaenoriaethau'r Cynllun Ymateb, ond hefyd yn parhau i fod yn ofod lle mae pobl ifanc yn medru codi'r materion sydd bwysicaf iddyn nhw. Mae dyddiad bellach wedi ei drefnu i gyfarfod â'r Fforwm ar 16 Gorffennaf, pryd y bydd cyfle i fynd drwy'r strategaeth gyflawn a'r atodiadau cysylltiedig. Bydd hyn yn rhoi amser priodol i'r bobl ifanc ystyried a gwyntyllu'r cynnwys mewn ffordd

	ystyrlon. Mae hefyd angen cydnabod bod cyfnod diwedd y flwyddyn ysgol yn dod â newid naturiol yn aelodaeth y Fforwm, wrth i rai pobl ifanc adael addysg neu symud ymlaen i gyfnod newydd. Yn ogystal, mae gallu'r Adran i roi'r amser a'r capasiti angenrheidiol i'r gwaith hwn yn parhau i fod yn her, o ystyried y nifer o flaenoriaethau strategol ac ymarferol sydd ar waith ar hyn o bryd. Er hynny, mae'r gwaith yn parhau i symud ymlaen, a bydd swyddogion yn ystyried rhaglen flynyddol fwy strwythuredig gyda'r Fforwm er mwyn sicrhau bod eu mewnbwn yn cael ei gynllunio'n ofalus ac yn cael ei ddefnyddio'n effeithiol. Wrth symud ymlaen, bydd angen sicrhau bod rhaglen waith y Fforwm yn rhoi digon o le i flaenoriaethau'r bobl ifanc eu hunain, tra hefyd yn sicrhau bod eu llais yn cyfrannu'n uniongyrchol at y gwaith gwella sy'n rhan o'r Cynllun Ymateb. Bydd hyn yn helpu i gynnal hygyrdd y Fforwm, lleihau'r pwysau ar aelodau, a sicrhau bod y trefniadau'n parhau i fod yn ystyrlon ac yn deg i'r bobl ifanc sy'n cymryd rhan. O ystyried hyn, bydd cwblhau'r gwaith ar y strategaeth yn cael ei amseru yn dilyn y sesiwn gyda'r Fforwm ar 16 Gorffennaf, fel bod adborth y bobl ifanc yn gallu cael ei ymgorffori'n briodol cyn symud ymlaen i'r camau nesaf. Her arall fydd recriwtio ar gyfer y swydd Swyddog Ymgysylltu. Yr ydym bellach yn cychwyn y broses am y trydydd tro. Mae hyn yn adlewyrchiad ar ddiffyg pobl addas allan yn fan yna i wneud y gwaith.
5. Camau nesaf / cerrig milltir allweddol:	• Cynnal sesiwn lawn gyda'r Fforwm Plant a Phobl Ifanc ar 16 Gorffennaf i drafod y Strategaeth Llais y Plentyn a'r atodiadau cysylltiedig yn eu cyfanrwydd, gan roi cyfle digonol i'r bobl ifanc wyntyllu'r cynnwys a chynnig adborth ystyrlon. • Ymgorffori adborth y Fforwm i'r strategaeth derfynol a'r atodiadau, gan sicrhau bod barn y bobl ifanc yn cael ei hadlewyrchu'n glir cyn symud ymlaen i gymeradwyaeth ffurfiol. • Cwblhau a mireinio'r atodiadau penodol ar gyfer: - o Llais y Plentyn mewn Gwasanaethau Plant; - o Llais y Dysgwr mewn Addysg; - o Fforymau Llais Plant a Phobl Ifanc; - o Integreiddio a Llywodraethu Strategol Llais y Plentyn. • Datblygu rhaglen waith flynyddol gyda'r Fforwm leuenctid, er mwyn sicrhau cydbwysedd priodol rhwng blaenoriaethau'r bobl ifanc eu hunain a'r angen i dderbyn eu mewnbwn ar flaenoriaethau'r Cynllun Adfer. • Ystyried trefniadau ymarferol a chynaliadwy ar gyfer ymgysylltu â phobl ifanc o bob rhan o Wynedd, gan gynnwys heriau teithio, amseru cyfarfodydd, a newidiadau naturiol i aelodaeth y Fforwm ar ddiwedd y flwyddyn ysgol. • Parhau i gryfhau trefniadau corfforaethol ar gyfer llais y plentyn, gan sicrhau bod y strategaeth yn dylanwadu ar brosesau penderfynu, trefniadau llywodraethu a chynlluniau gwasanaeth perthnasol. • Cadarnhau'r trefniadau cofnodi ar draws ysgolion, gan nodi bod pob ysgol bellach â mynediad at system electronig, tra'n parhau i fonitro defnydd cyson ac effeithiol o systemau megis MyConcern a Bromcom. • Parhau â'r cylch monitro drwy ymweliadau gwirio ansawdd, gan gynnwys gwirio bod gwybodaeth briodol ar gael i ddysgwyr ynghylch sut i gysylltu ag asiantaethau allanol neu gael cymorth tu allan i'r ysgol. • Penodi Swyddog Ymgysylltu.

6. Risgiau / Adnoddau:	Y prif risgiau yw argaeledd a chapasiti'r Fforwm Plant a Phobl Ifanc, yn enwedig o ystyried pwysau arholiadau, pellteroedd teithio a newid naturiol yn aelodaeth y Fforwm ar ddiwedd y flwyddyn ysgol. Mae risg hefyd bod blaenoriaethau'r Fforwm leuenctid yn cael eu gwrthio i'r neilltu gan ofynion y Cynllun Ymateb, ynghyd â'r her o sicrhau capasiti digonol o fewn yr Adran i symud y gwaith ymlaen.																																										
7. Ystyriaethau Cyfathrebu	Bydd angen cynllun cyfathrebu clir wrth gyhoeddi'r strategaeth, gan sicrhau bod plant a phobl ifanc yn gweld sut mae eu mewnbwn wedi dylanwadu ar y gwaith. Bydd angen fersiwn hygyrch a phlentyn-gyfeillgar, ynghyd â negeseuon clir i ysgolion, llywodraethwyr, gwasanaethau a phartneriaid. Bydd hefyd yn bwysig rheoli disgwyliadau a dangos yn glir sut mae llais plant a phobl ifanc yn arwain at weithredu.																																										
8. Amserlenni:	<table border="1"> <thead> <tr> <th>Rhif</th><th>Blaenoriaeth</th><th>Beth?</th><th>Amserlen</th></tr> </thead> <tbody> <tr> <td>1</td><td>1</td><td>Strategaeth Llais y plentyn</td><td>Gorff 2026</td></tr> <tr> <td>2</td><td>1</td><td>Systemau / mesurau / adrodd – llais y plentyn</td><td>I'w gadarnhau</td></tr> <tr> <td>4</td><td>1</td><td>System cofnodi newid mewn ymddygiad</td><td>Medi 2027</td></tr> <tr> <td>6</td><td>1</td><td>Cyswllt tu allan i'r ysgol (adrodd pryder)</td><td>I'w gadarnhau</td></tr> <tr> <td>8</td><td>1</td><td>Cefnogaeth i ddiodefwyr</td><td>Parhaus</td></tr> <tr> <td>9</td><td>1</td><td>Hawliadau iawndal</td><td>Parhaus</td></tr> <tr> <td>10</td><td>1</td><td>Gwaith ar ddiwylliant corfforaethol: Trawma Wybodus a'r Ffordd Gywir (Hawliau Plant)</td><td>Rhaglen waith hir dymor</td></tr> <tr> <td>7</td><td>3</td><td>Llywodraeth Cymru i weithredu newidiadau i'r Cwricwlwm Cenedlaethol</td><td>LLC wedi nodi Medi 2026</td></tr> <tr> <td>5</td><td>4</td><td>Gweithiwr Cymdeithasol i siarad efo pob plentyn</td><td>Wedi cwblhau - monitro</td></tr> </tbody> </table> Llwyd = Oedi nes y daw newid cenedlaethol / rhanbarthol Gwyrdd = Wedi gwblhau (monitro)			Rhif	Blaenoriaeth	Beth?	Amserlen	1	1	Strategaeth Llais y plentyn	Gorff 2026	2	1	Systemau / mesurau / adrodd – llais y plentyn	I'w gadarnhau	4	1	System cofnodi newid mewn ymddygiad	Medi 2027	6	1	Cyswllt tu allan i'r ysgol (adrodd pryder)	I'w gadarnhau	8	1	Cefnogaeth i ddiodefwyr	Parhaus	9	1	Hawliadau iawndal	Parhaus	10	1	Gwaith ar ddiwylliant corfforaethol: Trawma Wybodus a'r Ffordd Gywir (Hawliau Plant)	Rhaglen waith hir dymor	7	3	Llywodraeth Cymru i weithredu newidiadau i'r Cwricwlwm Cenedlaethol	LLC wedi nodi Medi 2026	5	4	Gweithiwr Cymdeithasol i siarad efo pob plentyn	Wedi cwblhau - monitro
Rhif	Blaenoriaeth	Beth?	Amserlen																																								
1	1	Strategaeth Llais y plentyn	Gorff 2026																																								
2	1	Systemau / mesurau / adrodd – llais y plentyn	I'w gadarnhau																																								
4	1	System cofnodi newid mewn ymddygiad	Medi 2027																																								
6	1	Cyswllt tu allan i'r ysgol (adrodd pryder)	I'w gadarnhau																																								
8	1	Cefnogaeth i ddiodefwyr	Parhaus																																								
9	1	Hawliadau iawndal	Parhaus																																								
10	1	Gwaith ar ddiwylliant corfforaethol: Trawma Wybodus a'r Ffordd Gywir (Hawliau Plant)	Rhaglen waith hir dymor																																								
7	3	Llywodraeth Cymru i weithredu newidiadau i'r Cwricwlwm Cenedlaethol	LLC wedi nodi Medi 2026																																								
5	4	Gweithiwr Cymdeithasol i siarad efo pob plentyn	Wedi cwblhau - monitro																																								

Cyfleoedd rheolaidd i ddioddefwyr/ goroeswyr roi adborth i Gyngor Gwynedd ynghylch ansawdd a digonolrwydd y gefnogaeth	Diweddariad: Parhau gyfarfodydd gyda eiriolwyr y dioddefwyr, gyda trafodaethau parhaus am y lefel gefnogaeth sydd ar gael, neu eu angen, hynny yn cynnwys anghenion y teulu yn ogystal a'r unigolyn. Mae pedair allan o bump o'r dioddefwyr mewn cyswllt unai â ISVA neu'r gwasanaethau cymdeithasol. Sgyrsiau bellach yn digwydd ar lefel unigol gyda'r ISVA's er mwyn teilwra pecynnau cefnogaeth "bespoke". Yn ogystal mae cysylltiad un i un gyda rhai o'r dioddefwyr yn cymryd lle, unai wyneb yn wyneb neu dros Teams yn seiliedig ar dymuniadau'r unigolyn, eto er mwyn trafod anghenion ar lefel unigol a teuluol. Un o'r heriau mwyaf ydy adnabod gwasanaethau / ymyraethau arbenigol ar gyfer dioddefwyr ym maes therapiwtig yn yr ardal. Mae cytundeb i fapio argaeledd gwasanaethau therapiwtig lleol / draws yr rhanbarth.	Amserlen: Cyfarfod Bwrdd Gorffennaf 2026
Hyder a phrofiad o ddiogelu mewn ysgolion	Diweddariad: Datblygodd y Fforwm Ieuenctid holiadur i gasglu barn pobl ifanc am eu hyder a'u profiad o ddiogelu mewn ysgolion, gyda 1,291 o ymatebion ar draws y sir. Dangosodd y canlyniadau fod dros 80% o ddisgyblion yn teimlo'n gallu siarad â rhywun yn yr ysgol os oes angen cymorth, tra bod 14% yn dweud nad ydynt yn gallu a 6% heb ymateb. Yn ogystal, nododd 75% eu bod yn gwybod ble i fynd am gymorth, gyda 6% yn ansicr, 4% ddim yn gwybod, a 15% heb ymateb. <u>Adroddiad Pwyllgor Craffu a Ddiogelu</u> Mae'r adroddiad yn dangos bod sylfaen gadarn o hyder a phrofiad diogelu mewn ysgolion Gwynedd, gyda staff a llywodraethwyr yn cymryd eu cyfrifoldebau o ddifri, ond bod angen cryfhau cysondeb hyfforddiant, eglurder llwybrau adrodd, a hyder pawb i weithredu'n syth pan fo unrhyw bryder.	Amserlen: Adolygiad Blynyddol (Mis Mawrth) Adroddwyd i'r Bwrdd mis Ebrill 2026. Diweddariad Gorffennaf 2026: Adroddiad Pwyllgor Craffu
Iechyd a Lles Ysgolion Gwynedd (Bywyd Ysgol)	Diweddariad: Nid yw'r Adroddiad ar ganlyniadau'r <i>Arolwg y Rhwydwaith Ymchwil Iechyd Mewn Ysgolion (SHRN)</i>: <i>Gwella iechyd a lles dysgwyr</i> ar gyfer Ysgolion Uwchradd wedi ei gyhoeddi gan Iechyd Cyhoeddus Cymru eto. Ar ôl derbyn y canlyniadau bydd swyddogion data'r adran yn ei ddadansoddi.	Amserlen: Bwrdd Hydref 2026
Canran o gynadleddau achos lle bu glywed llais/barn y plentyn (5+oed)	Diweddariad: Canran o gynadleddau achos lle bu glywed llais/barn y plentyn (5+oed) – 96%	Amserlen: Data ar gyfer Ebrill-Mehefin 2026

Canran o gyfeiriadau rhan 5 lle mae gweithiwr gofal cymdeithasol wedi ymdrechu'n rhagweithiol i ymweld a gwrando ar lais y plentyn (5+oed)	Diweddariad: Canran o gyfeiriadau rhan 5 lle mae gweithiwr gofal cymdeithasol wedi ymdrechu'n rhagweithiol i ymweld a gwrando ar lais y plentyn (5+oed) - 90%	Amserlen: Data ar gyfer Ionawr-Mehefin 2026
--	--	---

Allbynnau hyd yma

Mae **gweithiwr cymdeithasol** yn gwneud ymdrech rhagweithiol i glywed llais **pob un** plentyn sy'n destun Cyfeiriad Diogelu (Adran 5)

Mae pob ysgol yn dangos **gwybodaeth am berson** annibynnol y gall disgyblion siarad efo os oes ganddynt bryderon diogelu.

Penodwyd **swydd arbennig i helpu datblygu Fforwm Ieuenctid Gwynedd.**

Mae'r Cyngor yn cydweithio â phartneriaid er mwyn cynnig **cefnogaeth barhaus i'r dioddefwyr.**

Erbyn hyn mae gan **pob ysgol fynediad i system rheoli data electroneg** fel bod modd cofnodi newid ymddygiad mewn plentyn.

THEMA 2 - RHEOLI HONIADAU A PHRYDERON AM OEDOLION SY'N GWEITHIO GYDA PHLANT Swyddog Adrodd: Dylan Owen / Sharron Williams Carter	
1. Nod Thema:	• Amddiffyn plant trwy sicrhau bod pryderon yn cael eu cymryd o ddifri ac yn gweithredu arnynt yn gyflym. • Sicrhau bod trefniadau Adran 5 yn cefnogi ymateb aml-asiantaeth cyson a chadarn i honiadau a phryderon am oedolion sy'n gweithio gyda phlant.
2. Arweiniad a geisir gan y Bwrdd:	Gofynnwn i'r Bwrdd; • Herio a chraffu ar gynnydd • Cynnig unrhyw arweiniad pellach ar y camau nesaf.
3. Cynnydd hyd yma:	Newidiadau ffurflenni WCCIS • Newidiwyd ffurflenni WCCIS ar dderbyn cyfeiriad i sicrhau y gwiriwyd gwybodaeth ehangach, hanesyddol a chysylltiol; • Newidiwyd ffurflenni WCCIS ar benderfynu ar weithredu ar gyfeiriad i sicrhau bod trafodaeth aml-swyddog ac aml-asiantaeth lle bo'n briodol; Ffurflen Gyfeirio • Sicrhawyd fod y ffurflen gyfeirio a dulliau cyfeirio yn amlwg ac yn eglur ar ein gwefan gorfforaethol ac ar y fewnwyd; • Rhoddwyd cais i gael treialu'r ffurflen gyfeirio genedlaethol newydd; (<i>Gweler y Papur Briffio sy'n egluro'r newidiadau mewn manylder</i>) Trafodaeth Aml-Asiantaeth • Sicrhawyd fod sgysiau a thrafodaethau aml-swyddog ac aml-asiantaeth yn digwydd i gytuno ar weithrediadau yn dilyn derbyn cyfeiriadau; • Cynhaliwyd trafodaethau gyda phartneriaid i sicrhau systemau cyd-weithio a chyd-gynhyrchu rheolaidd a chyson. Cytunwyd i weithredu system o gyswllt uniongyrchol i drafod cyfeiriadau yn gyson a rheolaidd ac mae hynny ar waith gyda cheisiadau wedi eu gwneud i asiantaethau enwebu dolen ar gyfer cyfarfodydd rhan 5. Bydd hyn datblygu'r berthynas a'r arbenigedd yn y maes ac yn sicrhau cysondeb wrth ddilyn prosesau a gwneud penderfyniadau. Gweler papur atodol; (<i>Gweler y Papur Briffio sy'n egluro'r newidiadau mewn manylder</i>) Cofnodi Pryderon Diogelu • Paratowyd hyfforddiant cofnodi materion diogelu ychwanegol i'r gweithlu gwasanaethau cymdeithasol (oedolion a phlant) fel rhan o'r drefn cyflwyno a hyfforddi ar nodiadau Beam (Magic Notes gynt) a fydd yn cael ei roi ar waith yn nechrau Gorffennaf; Fframwaith Sicrwydd Ansawdd • Datblygwyd Fframwaith Sicrwydd Ansawdd newydd i'r Adran Plant yn ei gyfanrwydd ac mae bellach ar waith; • Sicrhawyd cyllid ychwanegol ar gyfer y tîm derbyn ac ar gyfer swydd DOS/Sicrwydd Ansawdd. Hysbysebwyd y swyddi hyn a bu apwyntiadau diweddar gyda dyddiadau dechrau yn y swyddi yn fuan; Recriwtio • Yn sgil penodiad swydd pennaeth Adran Plant am flwyddyn, bu effaith 'domino' a bellach llanwyd sawl swydd ar draws yr Adran ar bob haen o'r sefydliad;

	- Bu trafodaethau gyda'r Uned Hyfforddiant a'r Brifysgol ar allu'r Adran i recriwtio gweithwyr cymdeithasol digonol yn sgil y cynnydd yn y galw a'r cyllid ychwanegol. Cytunwyd y byddai'r Adran yn creu swyddi hyfforddai ychwanegol gan gydweithio gyda'r Uned Hyfforddiant i sicrhau cefnogaeth i'r darpar hyfforddai; - Cytunwyd i ariannu a chreu swydd cynllunio'r gweithlu gyda chyllid mewnol (nid cyllid newydd) i gydweithio gyda'r Adran Adnoddau Dynol i ddatblygu cynllun a'i roi ar waith; Cyd-weithio gyda'r Adran Addysg - Cynhaliwyd cyfarfodydd cyntaf ar y cyd rhwng penaethiaid ysgolion ag uwch reolwyr Adran Plant y Cyngor; - Cynhaliwyd cyfarfodydd Timau Rheoli (Adrannau Addysg a Plant) ar y cyd ers rhai misoedd ac mae'r Pennaeth Cynorthwyol sydd a chyfrifoldeb am y gwasanaeth llesiant addysg yn ymuno â'r Tîm rheoli Plant yn rheolaidd; Ymateb i geisiadau gan Pwyllgor Craffu Addysg - Ar gais Pwyllgor Craffu Addysg, cynhaliwyd archwiliad Rhan 5 gan edrych ar gyfeiriadau lluosog ar gyfer unigolion yn ôl at 2020, gan ystyried a weithredwyd yn briodol ac os oedd angen ail-ymweld â'r materion hynny. Adroddir ar yr archwiliad hwnnw i'r Panel Strategol Diogelu yn nechrau Gorffennaf; - Ar gais Pwyllgor Craffu Addysg, cynhaliwyd archwiliad ar drefniadau ystyried risgiau trosglwyddadwy o faterion Adnoddau Dynol a Disgyblaeth gweithlu addysg at gyfeiriad Rhan 5. Adroddir ar y archwiliad hwnnw i'r Panel Strategol Diogelu yn nechrau Gorffennaf.
4. Heriau a wynebwyd:	- Bu anesmwythyd mewn rhannau o'r Adran Plant oedd yn gallu lliniaru awch am risg oherwydd yr awyrgylch anniddig cyhoeddus oedd i'w weld yn y cyfryngau cymdeithasol yn gyffredinol, ond gwelwyd y sefyllfa honno'n gwella'n raddol; - Yn yr un modd golyga'r penodiadau rheolaethol newydd fod nifer o swyddogion newydd yn ennyn eu profiadau cyntaf o reoli ac arwain ar lefelau uwch; - Heriwyd ein defnydd o Beam gan yr Heddlu a'r Bwrdd Iechyd, gyda'r ddau sefydliad yn datgan na fyddent yn ymwneud â chyfarfodydd os y bydd Beam ar waith ynddynt. Disgwylir arweiniad cliriach ar hyn.
5. Y camau nesaf/cerrig milltir allweddol:	- Derbyniwyd cyfathrebu cenedlaethol ar systemau gweithredu newydd a fydd yn cael eu rhoi ar waith ar gyfer materion Rhan 5. Bydd angen gweithio i sicrhau fod systemau y Cyngor yn cyd-fynd ac yn ateb galw y canllawiau statudol newydd; - Gan ddefnyddio Beam, bwriedir galluogi cofnodi trafodaethau strategaeth (Rhan 5) yn awtomatig, gyda'r angen i wirio cywirdeb yn unig gan y LADO. Galluoga hynny ddatblygu system ansawdd cofnodi cyson a systematig; - Noder fod y Fframwaith Sicrwydd Ansawdd a'r systemau gweithredu Rhan 5 wedi eu lliwio'n llwyd i ddangos eu cwblhau yn y tabl ar y ddalen nesaf, ond bydd angen gwirio fod y materion hyn yn parhau'n weithredol ac effeithiol ymhen amser. Bwriedir ail-ymweld i ystyried hynny ymhen 6 mis (14 Ionawr 2027) gyda'r tîm rheoli Adran Plant i wirio a darparu sicrwydd pellach o'r effeithiau parhaol.
6. Risgiau / Adnoddau:	- Er bod gwaith yn mynd rhagddo ar gynllunio gweithlu a chreu swyddi hyfforddai, cydnabyddir heriau recriwtio allai lyffetheirio rhai datblygiadau cadarnhaol. - Mae pryder am fwriadau cwmni teledu sydd yn dangos diddordeb yn yr hanes am Ysgol Friars a'r adroddiad Cyfiawnder Drwy Ein Dewrder. Mae'r Cyngor yn ceisio canfod mwy o fanylion ar hynny.

7. Ystyriaethau Cyfathrebu	- Gyda naratif y wasg ar achosion hanesyddol eraill yn awgrymu ddiffygion yn nulliau diogelu'r Cyngor bydd angen cynllun ar gyfer rhoi sicrwydd cyhoeddus, yn enwedig drwy waith y Bwrdd Ymateb, arolygwyr allanol, a chydweithio gyda'r Llywodraeth ar ddarparu sicrwydd o wasanaethau effeithiol. - Gallai bwriadau posib cwmni teledu ail-gynnau'r sylw cyhoeddus a chreu heriau i'r Cyngor ac i hyder y gweithlu yn eu gwaith diogelu.																																																																			
8. Amserlenni:	<table><tr><th>Rhif</th><th>Blaenoriaeth</th><th>Beth?</th><th>Amserlen</th></tr><tr><td>18</td><td>1</td><td>Sicrhau bod y ffurflen gyfeirio Adran 5 yn hawdd ei chanfod ac yn hawdd ei defnyddio.</td><td>I'w gadarnhau</td></tr><tr><td>25</td><td>1</td><td>Ansawdd cofnodi Trafodaethau Strategaeth (Adran 5)</td><td>Medi-2026</td></tr><tr><td>14</td><td>3</td><td>Llywodraeth Cymru i ddatblygu Polisi Pryderon Lefel Isel</td><td>Aros am weithredu gan LIC</td></tr><tr><td>11</td><td>3</td><td>Llywodraeth Cymru i nodi fod angen clywed Llais y Plentyn yn dilyn cyfeiriad Adran 5</td><td>Aros am gopi gan LIC</td></tr><tr><td>12</td><td>3</td><td>Bwrdd Diogelu Rhanbarthol i graffu trefniadau delio efo honiadau Awdurdodau Lleol</td><td>Aros am gadarnhad gan BDRh</td></tr><tr><td>20</td><td>3</td><td>Llywodraeth Cymru i Adolygu gweithredfau Adran 5</td><td>Aros am gopi gan LIC</td></tr><tr><td>21</td><td>3</td><td>Llywodraeth Cymru i gyhoeddi'r Strategaeth 10 Mlynedd atal camdrin plant yn rhywiol</td><td>Wedi cyhoeddi</td></tr><tr><td>13</td><td>4</td><td>Cydweithio efo ysgolion ar unrhyw faterion diogelu sy'n codi yn dilyn arolygon ESTYN</td><td>Parhaus</td></tr><tr><td>15</td><td>4</td><td>Penderfyniadau diogelu (Adran 5) yn cael eu gwneud yn aml-asiantaethol a dim gan y LADO yn unig</td><td>Trefniadau yn cael eu gweithredu a'u mireinio</td></tr><tr><td>16</td><td>4</td><td>Ystyried gwybodaeth diogelu hanesyddol ar gofnod plentyn</td><td>Wedi cwblhau</td></tr><tr><td>17</td><td>4</td><td>Trefniadau gweithredu Rhan 5 a Fframwaith Sicrwydd Ansawdd</td><td>Fframwaith wedi gwblhau</td></tr><tr><td>19</td><td>4</td><td>Diwylliant tryloyw ac agored o drŷn ac atgyfeiriadau</td><td>Parhaus</td></tr><tr><td>22</td><td>4</td><td>Sefydlu Gwasanaeth Diogelu a Llesiant Ysgolion</td><td>Adolygu Parhaus</td></tr><tr><td>23</td><td>4</td><td>Gwella perthynas rhwng y timau plant a'r ysgolion</td><td>Parhaus</td></tr><tr><td>24</td><td>4</td><td>Cryfhau cydweithio / Cyfathrebu rhwng yr Adrannau Plant ac Addysg</td><td>Parhaus</td></tr></table>	Rhif	Blaenoriaeth	Beth?	Amserlen	18	1	Sicrhau bod y ffurflen gyfeirio Adran 5 yn hawdd ei chanfod ac yn hawdd ei defnyddio.	I'w gadarnhau	25	1	Ansawdd cofnodi Trafodaethau Strategaeth (Adran 5)	Medi-2026	14	3	Llywodraeth Cymru i ddatblygu Polisi Pryderon Lefel Isel	Aros am weithredu gan LIC	11	3	Llywodraeth Cymru i nodi fod angen clywed Llais y Plentyn yn dilyn cyfeiriad Adran 5	Aros am gopi gan LIC	12	3	Bwrdd Diogelu Rhanbarthol i graffu trefniadau delio efo honiadau Awdurdodau Lleol	Aros am gadarnhad gan BDRh	20	3	Llywodraeth Cymru i Adolygu gweithredfau Adran 5	Aros am gopi gan LIC	21	3	Llywodraeth Cymru i gyhoeddi'r Strategaeth 10 Mlynedd atal camdrin plant yn rhywiol	Wedi cyhoeddi	13	4	Cydweithio efo ysgolion ar unrhyw faterion diogelu sy'n codi yn dilyn arolygon ESTYN	Parhaus	15	4	Penderfyniadau diogelu (Adran 5) yn cael eu gwneud yn aml-asiantaethol a dim gan y LADO yn unig	Trefniadau yn cael eu gweithredu a'u mireinio	16	4	Ystyried gwybodaeth diogelu hanesyddol ar gofnod plentyn	Wedi cwblhau	17	4	Trefniadau gweithredu Rhan 5 a Fframwaith Sicrwydd Ansawdd	Fframwaith wedi gwblhau	19	4	Diwylliant tryloyw ac agored o drŷn ac atgyfeiriadau	Parhaus	22	4	Sefydlu Gwasanaeth Diogelu a Llesiant Ysgolion	Adolygu Parhaus	23	4	Gwella perthynas rhwng y timau plant a'r ysgolion	Parhaus	24	4	Cryfhau cydweithio / Cyfathrebu rhwng yr Adrannau Plant ac Addysg	Parhaus	Llwyd = Oedi nes y daw newid cenedlaethol / rhanbarthol Gwyrdd = Wedi gwblhau (monitro)		
Rhif	Blaenoriaeth	Beth?	Amserlen																																																																	
18	1	Sicrhau bod y ffurflen gyfeirio Adran 5 yn hawdd ei chanfod ac yn hawdd ei defnyddio.	I'w gadarnhau																																																																	
25	1	Ansawdd cofnodi Trafodaethau Strategaeth (Adran 5)	Medi-2026																																																																	
14	3	Llywodraeth Cymru i ddatblygu Polisi Pryderon Lefel Isel	Aros am weithredu gan LIC																																																																	
11	3	Llywodraeth Cymru i nodi fod angen clywed Llais y Plentyn yn dilyn cyfeiriad Adran 5	Aros am gopi gan LIC																																																																	
12	3	Bwrdd Diogelu Rhanbarthol i graffu trefniadau delio efo honiadau Awdurdodau Lleol	Aros am gadarnhad gan BDRh																																																																	
20	3	Llywodraeth Cymru i Adolygu gweithredfau Adran 5	Aros am gopi gan LIC																																																																	
21	3	Llywodraeth Cymru i gyhoeddi'r Strategaeth 10 Mlynedd atal camdrin plant yn rhywiol	Wedi cyhoeddi																																																																	
13	4	Cydweithio efo ysgolion ar unrhyw faterion diogelu sy'n codi yn dilyn arolygon ESTYN	Parhaus																																																																	
15	4	Penderfyniadau diogelu (Adran 5) yn cael eu gwneud yn aml-asiantaethol a dim gan y LADO yn unig	Trefniadau yn cael eu gweithredu a'u mireinio																																																																	
16	4	Ystyried gwybodaeth diogelu hanesyddol ar gofnod plentyn	Wedi cwblhau																																																																	
17	4	Trefniadau gweithredu Rhan 5 a Fframwaith Sicrwydd Ansawdd	Fframwaith wedi gwblhau																																																																	
19	4	Diwylliant tryloyw ac agored o drŷn ac atgyfeiriadau	Parhaus																																																																	
22	4	Sefydlu Gwasanaeth Diogelu a Llesiant Ysgolion	Adolygu Parhaus																																																																	
23	4	Gwella perthynas rhwng y timau plant a'r ysgolion	Parhaus																																																																	
24	4	Cryfhau cydweithio / Cyfathrebu rhwng yr Adrannau Plant ac Addysg	Parhaus																																																																	
Mesurau (Effaith)																																																																				

Hyder a phrofiadau staff o gyfeiriadau Rhan 5 ac ymdrin â phryderon diogelu	Diweddariad: Rydym yn ystyried â oes modd gwneud rhywbeth fel rhan o'r archwiliad mewnol o ymwybyddiaeth y gweithlu o ddiogelu (archwilio mewnol). Rydym yn oedi cyn cynnal archwiliad mewnol ar ymwybyddiaeth y gweithlu er mwyn rhoi amser i ddeunyddiau a gynhyrchwyd gan yr Hyrwyddwr Diogelu Corfforaethol gael amser i wreiddio. Mae'r cais yn cael ei gyflwyno i'r Panel Diogelu Strategol mis Gorffennaf am ystyriaeth.	Amserlen: Disgwyl am benderfyniad y Panel Strategol Diogelu. I'w adrodd erbyn cyfarfod Bwrdd mis Hydref 2026.
Presenoldeb Cadeirydd Llywodraethwyr neu ddirprwy mewn cyfarfod strategaeth Rhan 5 os oes honiad am aelod o weithlu ysgol	Diweddariad: Mae hyn yn cael ei fonitro'n rheolaidd fel rhan o gyfarfodydd Strategaeth Rhan 5. Mae heriau o ran adrodd ar y data drwy'r system bresennol (WCCIS), ac ar hyn o bryd mae angen gwneud gwaith gweinyddol â llaw i gyfrifo'r wybodaeth. Mae gwaith pellach yn mynd rhagddo i archwilio ffyrdd o symleiddio'r broses a hwyluso'r gwaith o adrodd ar y data yn y dyfodol.	Amserlen: Bwrdd mis Hydref 2026.
Arolygiadau ysgolion Estyn: niferoedd sy'n cydymffurfio â celfyddyd diogelu	Diweddariad: 18/19 ysgol yn cydymffurfio â celfyddyd diogelu yn ôl canfyddiadau ESTYN – un ysgol angen dilyn trefniadau recriwtio Diogel yn fwy cywir	Amserlen: Adroddir yn chwarterol

Allbynnau hyd yma

Mae rheolwyr o'r Adrannau Plant ac Addysg yn cyfarfod yn rheolaidd i gryfhau cydweithio.

Nid oes unrhyw benderfyniadau diogelu yn cael ei wneud gan un gweithiwr yn unig.

Mae cofnodion a gwybodaeth hanesyddol yn cael ei wirio bob tro y gwneir Cyfeiriad Diogelu (Adran 5).

Mae'r ffurflen cyfeirio honiadau o gamdriniaeth yn haws i'w gweld ar wefan y Cyngor ac ar wefan "hwb" yr Ysgolion.

Mae "Magic Notes" yn cael ei beilota er mwyn hwyluso'r broses o gofnodi cyfarfodydd diogelu (Adran 5).

Cwblhawyd y Fframwaith Sicrwydd Ansawdd - sef ffordd o wirio bod gwaith yr Adran Plant cael ei wneud yn dda ac yn gyson.

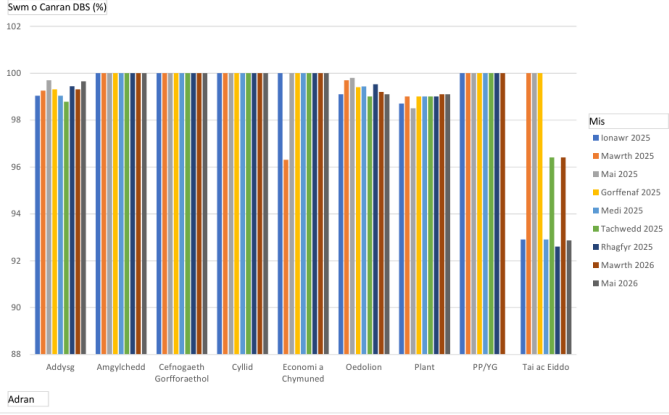

Rydym wedi penodi Rheolwr Sicrwydd Ansawdd i sicrhau bod y gweithdrefnau cywir yn cael eu dilyn yn yr Adran Plant.

THEMA 3 - HYFFORDDIANT A PHOLISIÂU Swyddog Adrodd: Ian Jones	
1. Nod Thema:	Sicrhau bod staff wedi'u hyfforddi i "feddwl yr hyn na ellir ei amgyffred" a deall "y gallai ddigwydd yma".
2. Arweiniad a geisir gan y Bwrdd:	Gofynnwn i'r Bwrdd; - Herio a chraffu ar gynnydd - Cynnig unrhyw arweiniad pellach ar y camau nesaf.
3. Cynnydd hyd yma:	Hyfforddiant Diogelu - Canran o staff y Cyngor sydd wedi cwblhau'r hyfforddiant Diogelu mandadol - 76.6% - Mae'r hyfforddiant torfol i weithwyr (drwy fideo) gan nad oes ganddynt fynediad i system digidol y Cyngor wedi cychwyn. Mae'r adborth wedi bod yn hynod bositif gydag ymateb cadarnhaol o ran ffurf yr hyfforddiant a'r drafodaeth ymysg y staff wedi bod yn dda iawn. Mae 67 o weithwyr wedi derbyn yr hyfforddiant yn y ffurf yma hyd yma. - Mae'r safle mewnwydd newydd hefyd yn ei le o ran hyrwyddo a chynnig arweiniad ac er hwylustod dyma'r linc os oes gennych fynediad i'r safle: Diogelu - Mae'n gyfrifoldeb i bawb. - Mae fideo hefyd wedi ei greu er mwyn hyrwyddo fod diogelu yn gyfrifoldeb ar bawb yn y gweithlu. Gweler copi o'r fideo fel atodiad. - Mae'r gwaith o adnabod carfanau o staff sydd angen hyfforddiant arbenigol ar Ddiogelu yn parhau ac yn cael ei fonitro gan y Panel Strategol Diogelu. Adolygu'r Polisi Diogelu - Mabwysiadodd y Cabinet Bolisi Diogelu diwygiedig yn ei gyfarfod ar y 7fed o Orffennaf, a hynny yn dilyn adolygiad cynhwysfawr a gynhaliwyd rhwng Ionawr a Mehefin 2026: Polisi Diogelu (Mehefin 2026) - Cryfhawyd y Polisi drwy wneud y llwybr ar gyfer codi pryderon yn gliriach ar flaen y Polisi, egluro rolau, cyfrifoldebau ac atebolrwydd ar bob lefel, ychwanegu cyfrifoldebau tra'n comisiynu gwasanaethau. - Cyflwynwyd mesurau llywodraethu newydd i gryfhau goruchwyliaeth, gan gynnwys monitro cyfraddau cwblhau hyfforddiant drwy'r broses Herio Perfformiad, sefydlu diogelu fel eitem sefydlog ar agendâu'r Tîm Rheoli Corfforaethol a thimau rheoli adrannol, a pharhau i gyflwyno Adroddiad Blynnyddol i'r Pwyllgor Craffu Gofal, y Cabinet a'r Cyngor Llawn. - Bydd gwaith pellach yn cael ei wneud gan yr Hyrwyddwr Diogelu Corfforaethol er mwyn hyrwyddo'r Polisi. Hyfforddiant Camfeithrin (Grooming) - Yn dilyn nifer o gwestiynau a godwyd yng nghyfarfod y Bwrdd ym mis Ebrill, mae nodyn briffio wedi'i baratoi i egluro cwmphas yr hyfforddiant camfeithrin a darparu amserlen gliriach ar gyfer ei gyflawni. <i>(Gweler y Papur Briffio sy'n egluro'r newidiadau mewn manylder)</i> Canu'r Gloch - Mae'r Polisi Canu'r Gloch newydd bellach wedi ei fabwysiadu gan y Cyngor a bu i addasiad pellach gael ei gymeradwyo gan y Cyngor Llawn ar yr 2ail o Orffennaf. Hynny er mwyn ymestyn y cwynion adroddiadwy i gynnwys rhai am aflonyddu rhywiol yn sgil newid yn y ddeddfwriaeth.

	• Mae'r E-Fodiwl newydd o ran y polisi bellach wedi ei ddatblygu a rhagwelir y byddwn yn ei rhyddhau i holl staff y Cyngor cyn diwedd mis Gorffennaf. Yn ogystal, mae oddeutu 120 o reolwyr y Cyngor wedi derbyn cyflwyniad ar y polisi newydd fel rhan o'r cyfarfodydd rhwydwaith rheolwyr diweddar. • Yn sgil y cydweithio gyda'r sefydliad Protect, bydd hyfforddiant arbenigol ar ganu'r gloch yn cael ei gyflwyno ym mis Hydref eleni a rhagwelir y bydd hynny yn arwain at ragor o sesiynau tebyg i'r dyfodol. • Er gwybodaeth yn unig, mae'r Polisi Canu'r Gloch ar gyfer Aelodau hefyd wedi ei fabwysiadu gan y Cyngor Llawn yn ei gyfarfod ar yr 2ail o Orffennaf.
4. Heriau a wynebwyd:	Bu i'r Swyddog Hyrwyddo Diogelu orfod bod i ffwrdd o'i gwaith oherwydd llawdriniaeth yn ddiweddar felly, bu llithriad o rai wythnosau o ran cyflwyno'r fideo i eraill. Disgwylir i hynny newid yn fuan iawn fel gall y momentwm barhau.
5. Y camau nesaf/cerrig milltir allweddol:	1. Parhau i gynnal sesiynau hyfforddi torfol ar ddiogelu i staff sydd heb fynediad i systemau digidol y Cyngor. 2. Cwblhau a chyflyno E-Fodiwl newydd ar Bolisi Canu'r Gloch i holl staff y Cyngor. 3. Adnabod ffyrdd amgen o ran cyflwyno'r hyfforddiant Canu'r Gloch i'r staff hynny sydd heb fynediad i systemau digidol y Cyngor.
4. Risgiau / Adnoddau:	
5. Ystyriaethau Cyfathrebu:	

6. Amserlenni:	Rhif	Blaenoriaeth	Beth?	Amserlen
	32	1	Polisi Canu'r Gloch	Hyrwyddo
	35	1	Hyfforddiant cadw cofnodion diogelu	Medi 2026
	30	1	Hyfforddiant "grooming"	Medi 2026
	38	1	Hyfforddiant diogelu – lefelau a hyfforddiant uwch	I'w gadarnhau
	34	2	Goruchwyliaeth Personau Diogelu Dynodedig gan weithwyr cymdeithasol	I'w gadarnhau
	29	3	Llywodraeth Cymru i Gomisiynu Adnodd Hyfforddiant	I'w gadarnhau gan LIC
	31	3	Sicrwydd i'r Bwrdd Diogelu Rhanbarthol o'r hyfforddiant "grooming" sy'n cael ei gynnal	I'w gadarnhau
	33	3	Byrddau Diogelu Rhanbarthol yn cael sicrwydd fod LADO wedi derbyn hyfforddiant	I'w gadarnhau gan BDRh
	36	4	Lefel hyfforddiant diogelu/VAWDASV adrannol	Wedi cwblhau – monitro parhaus
	37	4	Adolygu pecyn hyfforddiant diogelu ysgolion	Parhaus
	40	4	Adolygu Polisi Diogelu Corfforaethol pob dwy flynedd	Parhaus
	41	4	Adolygu Polisi Diogelu (Ysgolion) pob blwyddyn	Parhaus
	42	4	Archwiliad mewnol: Ymwybyddiaeth y gweithlu o ddiogelu	Wedi ei gwblhau
	43	4	Monitro cydymffurfiaeth DBS	Parhaus
	44	4	Ymweliadau monitro trefniadau diogelu ysgolion (Tîm Diogelu a Lles)	Parhaus
	45	4	Ymchwiliad Craffu Diogelu	Wedi ei gwblhau
Llwyd = Oedi nes y daw newid cenedlaethol / rhanbarthol Gwyrdd = Wedi gwblhau (monitro)				
Mesurau (Effaith)				

Cyfraddau DBS ar gyfer staff	 Diweddariad: Mae cyfraddau cydymffurfio yn parhau'n uchel ar draws yr adrannau, gyda phob adran yn uwch na 90%. Mae'r prif resymau dros unrhyw DBS sydd heb eu hadnewyddu yn cynnwys cyfnodau mamolaeth, absenoldeb salwch hirdymor ac aros i'r broses adnewyddu gael ei chwblhau.	Amserlen: Dyma fesur sy'n cael ei adrodd yn reolaidd i'r cyfarfod Herio Gwasanaethau Corfforaethol. Mae ffigyrau fesul Adran hefyd yn cael eu craffu drwy'r Grŵp Gweithredol Diogelu.
Cwblhau hyfforddiant diogelu mandadol	Diweddariad: 76.6% o holl staff y Cyngor wedi cwblhau hyfforddiant Diogelu. Mae 67 o weithwyr wedi derbyn yr hyfforddiant ar ffurf fideo hyd yma.	Amserlen: Mae'r data yma yn cael ei graffu yn y Grŵp Gweithredol Diogelu. Mae'r data hefyd bellach yn cael ei gynnwys yn herio perfformiad pob Adran.
Nifer a chanran ymweliadau gwirio ansawdd ysgolion	Diweddariad: Ers Ionawr 2026 hyd at ddiwedd mis Mai 2026 mae 52 o ysgolion (55%) wedi derbyn ymweliad monitro ansawdd. Mae 13 ymweliad arall wedi eu trefnu ar gyfer tymor yr Haf. Golygir hyn y bydd 65 ysgol (70%) wedi derbyn ymweliad monitro yn ystod tymor mewn 2 dymor ysgol o'r flwyddyn galendr. Bydd y 29 ysgol sydd yn weddill yn derbyn ymweliad yn yr 14 wythnos ysgol sydd rhwng Medi a diwedd Rhagfyr. Mae'r Gwasanaeth ar drac i ymweld â phob ysgol o leiaf unwaith mewn blwyddyn calendr. Yn ogystal â'r ymweliadau monitro mae'r gwasanaeth yn cynnal ymweliadau cefnogi ychwanegol mewn ymateb i geisiadau neu angen.	Amserlen: Dyma fesur sydd eisoes yn cael ei adrodd drwy drefniadau Herio Perfformiad Adran Addysg.
Cydymffurfiaeth â pholisïau diogelu ysgolion	Diweddariad: Mae'r Adran Addysg yn darparu polis enghreifftiol i ysgolion yn flynyddol. Mae'r holiadur diogleu Blynnyddol yn cadarnahu fod pob ysgol wedi	Amserlen: Dyma fesur sydd eisoes yn cael ei adrodd drwy drefniadau Herio

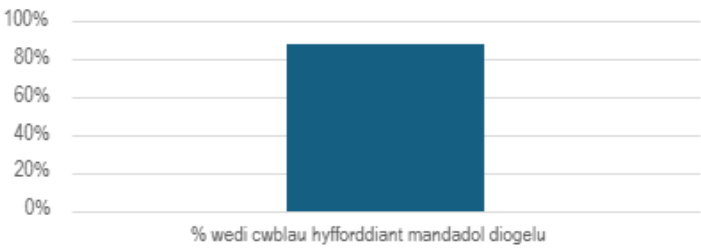
	mabwysiadu y polisi diogleu engreifftiol . Yn ogystal mae ymweliadau ansawdd blynyddol yn gwrio fod y polisi wedi wedi ei fabwysiadu ac nad oes newidiadau yn cael ei wneud iddo.	Perfformiad Adran Addysg.
% staff wedi cwblhau hyfforddiant ar droseddwy'r rhyw a 'grooming'	Diweddariad: Yn sgil oedi er mwyn sicrhau deunyddiau dwyieithog bydd y data bellach yn cael ei gasglu o fis Medi 2026 ymlaen.	Amserlen: Bwriedir gychwyn adrodd ar y data yma yn cyfarfod y Bwrdd fis Hydref 2026.
Hyder staff ac aelodau yn nhrefniadau Canu'r Gloch y Cyngor	Diweddariad: Mae gwaith pellach ei angen rhwng Ebrill a Gorffennaf er mwyn codi ymwybyddiaeth o'r trefniadau yn fewnol.	Amserlen: Anelir i adrodd ar y mesur yma yng nghyfarfod y Bwrdd mis Medi 2026.

Allbynnau hyd yma

 Mae'r Cyngor wedi ychwanegu gwybodaeth am feithrin perthnasoedd amhriodol ("grooming") i'r hyfforddiant diogelu sy'n cael ei gyflwyno i bob ysgol.	 Mae edrych ar faint o staff sydd wedi cwblhau hyfforddiant Diogelu yn rhan o drefniadau monitro perfformiad pob Adran.	 Mae'r Cyngor wedi mabwysiadu Polisi Canu'r Gloch newydd i staff y Cyngor.	 Penodwyd rôl Hyrwyddwr Diogelu Corfforaethol i godi ymwybyddiaeth o ddiogelu ar draws y Cyngor.
 Sefydlwyd Tîm Diogelu a Lles Addysg newydd sbon yn 2024.	 Mae'r Tîm Diogelu a Lles Addysg yn ymweld â bob ysgol unwaith y flwyddyn i wirio bod y rheolau cywir yn cael eu dilyn.	 Rydym wedi cynyddu capasiti y Tîm Diogelu a Lles Addysg - mae 4 aelod o staff yn gweithio i'r tîm bellach.	 Rydym wedi creu fideo ar gyfer cyflwyno'r hyfforddiant diogelu i staff rhengflaen.
 Mae'r Cyngor wedi mabwysiadu adolygiad o Bolisi Diogelu Corfforaethol			

THEMA 4 - LLYWODRAETHU Swyddog Adrodd: Alison Halliday	
1. Nod Thema:	- Sicrhau bod llywodraethwyr ysgolion yn deall eu rolau a'u cyfrifoldebau neu gadw plant yn ddiogel - Sicrhau bod systemau yn eu lle sy'n mesur iechyd a diwylliant ehangach ysgolion
2. Arweiniad a geisir gan y Bwrdd:	Gofynnwn i'r Bwrdd; - Herio a chraffu ar gynnydd - Cynnig unrhyw arweiniad pellach am y camau nesaf
3. Cynnydd hyd yma:	Swyddog Cefnogi Llywodraethiant Mae'r Swyddog Cefnogi Llywodraethiant bellach wedi cychwyn yn ei rôl ac wedi ymgyfarwyddo efo'i dyletswyddau newydd yn llwyddiannus. Mae'r swyddog wedi mynychu nifer o gyfarfodydd gyda swyddogion cyffelyb yn rhanbarthol ac yn genedlaethol yn ogystal a mynd ati i lunio holiadur i ganfod barn cyrff llywodraethol am eu hyder wrth arddel eu rôl fel cyfaill beirniadol ac anghenion hyfforddiant pellach. Holiadur i Lywodraethwyr Ysgolion Gwynedd Mae holiadur i fesur effaith hyfforddiant ar ddiwylliant a hyder aelodau i weithredu fel cyfaill beirniadol wedi ei ddosbarthu. Hyd yma rydym wedi derbyn 23 ymateb sy'n gyfystyr a 26% o'n cyrff llywodraethol. Mae canfyddiadau cynnar yn cynnig mewnwelediad defnyddiol o rediad y cyrff ac wedi bod yn sail i lunio rhaglen hyfforddiant ddrafft er mwyn diwallu anghenion a grymuso ein cyrff llywodraethol o Fedi 2026 ymlaen. Hyfforddiant Diogelu i Gadeiryddion Mae hyfforddiant Diogelu mandadol ar gyfer y Cadeiryddion a Llywodraethwr Diogelu Dynodedig sydd wedi methu a mynychu yn ystod y flwyddyn yn cael ei gynnal ar y 7fed o Orffennaf. Hyfforddiant i Glercod Cyflwynwyd hyfforddiant i glercod ddiwedd Ebrill 2026. Bu i 23 o glercod fynychu'r hyfforddiant sy'n gynrychiolaeth o 46% o'n cyrff llywodraethol. Cafwyd adborth cadarnhaol gan 19 clerc. Byddwn yn ail-redeg yr hyfforddiant unwaith efo ar gychwyn Medi 2026. Mae'n fwriad gennym sefydlu Fforwm Clercod er mwyn cyfarfod yn dymhorol a rhannu arferion da clercio yn gyson. Adolygiad Llywodraethiant – Llywodraeth Cymru Mae'r Adran Addysg wedi cynnig sylwadau'n ffurfiol i'r adolygiad. Bydd cynrychiolydd o Lywodraeth Cymru yn mynychu Fforwm Llywodraethwyr Gwynedd ar yr 8fed o Orffennaf er mwyn cywain barn a mewnbyn am heriau llywodraethu ysgolion llai a gwledig.
4. Heriau a wynebwyd:	- Dibyniaeth – yn aros am arweiniad terfynol gan Llywodraeth Cymru yn dilyn ei adolygiad o drefniadau llywodraethu o fewn ysgolion - Diffyg cynrychiolaeth o bob corff llywodraethol ar yr hyfforddiant clercio - Y swydd clerc proffesiynol wedi ei hail-hysbysebu o ganlyniad i ddiffyg diddordeb.

5. Y camau nesaf/cerrig milltir allweddol:	• Penodi clerc proffesiynol er mwyn ychwanegu capasiti i'r Adran Cefnogi Llywodraethiant ac i sicrhau ein bod yn diwallu y galw am glercod o blith ein ysgolion. Erbyn Medi 2026 • Dadansoddi'r data o'r Holiadur Llywodraethwyr er mwyn adrodd ar hyder ein Cyrff Llywodraethwyr wrth arddel eu rôl fel Cyfaill Beirniadol yn ein cyfarfod Medi 2026. Defnyddio'r canfyddiadau i lywio ein rhaglen hyfforddiant ar gyfer Llywodraethwyr ar gyfer 2026-27 • Llundio rhaglen Hyfforddiant gynhwysfawr i Cyrff Llywodraethol sy'n sicrhau bod Cadeiryddion a Llywodraethwyr newydd yn cwblhau hyfforddiant mandadol o fewn y terfynau amser statudol sef 6 mis o gychwyn yn eu rôl. • Sefydlu Fforwm Clercod er mwyn sicrhau bod hyfforddiant cyson yn cael ei gynnal i clercod a chyfle i rannu arferion da yn barhaus. Medi 2026 ymlaen • Sefydlu Fforwm Cadeiryddion er mwyn rhannu diweddariadau cyson am agweddau penodol e.e. polisïau																																
6. Risgiau / Adnoddau:	Risg • Addasu trefniadau'r Awdurdod o ran llywodraethiant yn ormodol cyn derbyn arweiniad cenedlaethol yn dilyn yr adolygiad. • Methu penodi ar gyfer y rôl clerc proffesiynol ac o ganlyniad yn methu diwallu anghenion a gofyn yr ysgolion am glerc o Fedi ymlaen. • Gorlwytho ein llywodraethwyr gyda hyfforddiant. Bydd rhaid sicrhau bod ein rhaglen hyfforddiant wedi ei rhesymoli dros gyfnod.																																
7. Ystyriaethau Cyfathrebu:	• Bydd angen cyfathrebu unrhyw newid yn ein disgwyliadau yn glir a di-amwys er mwyn i bod Cadeirydd a llywodraethwyr ddeall bod terfyn amser ar gyfer cwblhau unrhyw hyfforddiant mandadol.																																
8. Amserlenni:	<table><tr><th>Rhif</th><th>Blaenoriaeth</th><th>Beth?</th><th>Amserlen</th></tr><tr><td>46</td><td>2</td><td>Llywodraeth Cymru i amlygu cyfrifoldebau Llywodraethwyr</td><td>I'w gadarnhau gan LIC</td></tr><tr><td>47</td><td>2</td><td>Dangosfwrdd i lywodraethwyr ar iechyd a lles ysgol</td><td>i'w gadarnhau gan LIC</td></tr><tr><td>48</td><td>2</td><td>Llywodraethwyr i gadw cofnodion cywir o benderfyniadau diogelu</td><td>Mai 2026</td></tr><tr><td>49</td><td>2</td><td>Amlygu beth yw rôl Llywodraethwyr mewn trefn ymchwilio ac atal</td><td>Mehefin 2026 / Parhaus</td></tr><tr><td>52</td><td>3</td><td>Cymharu trefniadau Llywodraethu YF â Ysgolion eraill</td><td>I'w gadarnhau</td></tr><tr><td>50</td><td>4</td><td>Dysgu gwersi wrth ymdrin a chwynion i'r dyfodol</td><td>Parhaus – achos tebyg i ICC 2019 heb ddigwydd</td></tr><tr><td>51</td><td>4</td><td>Hyfforddiant a Chefnogaeth i Lywodraethwyr</td><td>Aros canfyddiadau adolygiad LIC</td></tr></table> Llwyd = Oedi nes y daw newid cenedlaethol / rhanbarthol	Rhif	Blaenoriaeth	Beth?	Amserlen	46	2	Llywodraeth Cymru i amlygu cyfrifoldebau Llywodraethwyr	I'w gadarnhau gan LIC	47	2	Dangosfwrdd i lywodraethwyr ar iechyd a lles ysgol	i'w gadarnhau gan LIC	48	2	Llywodraethwyr i gadw cofnodion cywir o benderfyniadau diogelu	Mai 2026	49	2	Amlygu beth yw rôl Llywodraethwyr mewn trefn ymchwilio ac atal	Mehefin 2026 / Parhaus	52	3	Cymharu trefniadau Llywodraethu YF â Ysgolion eraill	I'w gadarnhau	50	4	Dysgu gwersi wrth ymdrin a chwynion i'r dyfodol	Parhaus – achos tebyg i ICC 2019 heb ddigwydd	51	4	Hyfforddiant a Chefnogaeth i Lywodraethwyr	Aros canfyddiadau adolygiad LIC
Rhif	Blaenoriaeth	Beth?	Amserlen																														
46	2	Llywodraeth Cymru i amlygu cyfrifoldebau Llywodraethwyr	I'w gadarnhau gan LIC																														
47	2	Dangosfwrdd i lywodraethwyr ar iechyd a lles ysgol	i'w gadarnhau gan LIC																														
48	2	Llywodraethwyr i gadw cofnodion cywir o benderfyniadau diogelu	Mai 2026																														
49	2	Amlygu beth yw rôl Llywodraethwyr mewn trefn ymchwilio ac atal	Mehefin 2026 / Parhaus																														
52	3	Cymharu trefniadau Llywodraethu YF â Ysgolion eraill	I'w gadarnhau																														
50	4	Dysgu gwersi wrth ymdrin a chwynion i'r dyfodol	Parhaus – achos tebyg i ICC 2019 heb ddigwydd																														
51	4	Hyfforddiant a Chefnogaeth i Lywodraethwyr	Aros canfyddiadau adolygiad LIC																														
Mesurau (Effaith)																																	

% o gyrff llywodraethu ysgolion sy'n adrodd bod pob aelod wedi cwblhau hyfforddiant mandadol	Diogelu - % Llywodraethwyr Gwynedd wedi cwblhau'r hyfforddiant mandadol diogelu % wedi cwblhau hyfforddiant mandadol diogelu	Amserlen: Blynnyddol Mae'r wybodaeth yma'n cael ei gasglu yn ystod Tymor yr Hydref drwy'r Holiadur Diogelu Blynnyddol.
Hyder y Corff Llywodraethol yn eu gallu i fod yn Gyfaill Beirniadol i'r ysgol.	Diweddariad: I'w gyflwyno mis Medi 2026.	Amserlen: Gwybodaeth yn cael ei gasglu cyn diwedd tymor yr Haf er mwyn gallu adrodd i'r Bwrdd ar ddechrau'r tymor newydd (Medi 2026).

Allbynnau hyd yma

Mae Llawlyfr Llywodraethwr newydd wedi'i greu ac wedi'i rannu gyda holl Lywodraethwyr Ysgolion Gwynedd.

Penodi Swyddog newydd i gefnogi Llywodraethwyr Ysgolion

Creu rhaglen hyfforddiant i glercod pob un corff llywodraethu ysgolion.

THEMA 5 – ARFERION CYFYNGOL	
Swyddog Adrodd: Llion Williams	
1. Nod Thema:	Arfarnu polisi a strwythur hyfforddi ymyrraeth gynnar yn ogystal â diweddarau arweiniad i ysgolion am ffilmio ymyrraeth gorfforol.
2. Arweiniad a geisir gan y Bwrdd:	Gofynnwn i'r Bwrdd; - Herio a chraffu ar gynnydd - Cynnig unrhyw arweiniad pellach ar y camau nesaf.
3. Cynnydd hyd yma:	Cwmni allanol wedi ei gomisiynu i: - Werthuso'r polisi presennol yn erbyn canllawiau cenedlaethol - Dadansoddi cryfderau a gwendidau'r polisi. - Argymhell camau gwella ymarferol sy'n sicrhau cydymffurfiaeth lawn ac integreiddio dulliau a sgysiau adferol. - Argymhell trefniadau gweithredu clir gyda rolau, atebolrwydd, a dull adferol wedi'i wreiddio mewn ymarfer dyddiol. - Gwerthuso'r cynllun hyfforddi staff mewn gofynion polisi a sgysiau adferol. - Sefydlu trefniadau adrodd clir ar gyfer digwyddiadau, pryderon, a chanlyniadau sgysiau adferol. Canfyddiadau yr arfarniad allanol yn nodi: Mae'r adolygiad yn cadarnhau bod gan yr Awdurdod sail bolisi gadarn, wedi'i seilio ar egwyddorion hawliau dynol, atal, ac ymagwedd sy'n canolbwyntio ar y disgybl. Mae'r polisi model presennol yn cyd-fynd yn briodol â'r Fframwaith Lleihau Ymyrraeth Gyfyngol (Cymru, 2022), ac yn adlewyrchu'n effeithiol y dyletswyddau statudol a nodir mewn deddfwriaeth berthnasol. Fodd bynnag, er bod y sail polisi yn gryf, mae'r adolygiad yn dod i gasgliad cyson, sef: - bod diffyg datblygiad system weithredol, monitro a gwerthuso yn cyfyngu ar effeithiolrwydd y trefniadau presennol. - Mae hyn yn dynodi'r angen i symud y ffocws strategol o ddatblygu polisi pellach i gryfhau'r system weithredu ac atebolrwydd sy'n sail i'w weithrediad. Fframwaith Deddfwriaethol a Pholisi Trefniadau presennol yn cynnwys nifer o gryfderau sylweddol, gan gynnwys: - ymrwymiad clir i egwyddorion hawliau dynol, urddas a lles disgyblion - pwyslais cryf ar atal, dad-ddwysáu ac ymyrraeth gynnar - dealltwriaeth gadarn o'r fframwaith cyfreithiol ynghylch defnyddio grym rhesymol Mae'r adolygiadau wedi nodi nifer o flychau allweddol sy'n rhwystro effeithiolrwydd: Llywodraethiant; Nid yw rolau, cyfrifoldebau a mecanweithiau atebolrwydd wedi'u diffinio'n ddigon clir ar draws y system. Defnyddio Data; Er bod data'n cael ei gasglu, nid yw'n cael ei ddadansoddi na'i ddefnyddio'n systematig i lywio penderfyniadau strategol. Cysondeb Ymarfer; Mae amrywiad rhwng ysgolion o ran dehongli a gweithredu'r polisi. Hyfforddiant; Nid oes fframwaith awdurdod-gyfan i sicrhau cymhwysedd parhaus na monitro hyfforddiant. Ansawdd Cofnodi; Mae diffyg eglurder mewn rhai cofnodion ynghylch y rhesymeg a'r risg o niwed sy'n cyfiawnhau'r defnydd o rym. Gweithredu:

	Mae'r dystiolaeth yn dangos bod y materion a amlygwyd yn ymwneud yn bennaf â gweithredu systemau, yn hytrach nag â diffygion yn y polisi ei hun. Yn ymarferol, mae hyn yn golygu bod yr her strategol yn cynnwys: • symud o ddull sy'n canolbwyntio ar bolisi i ddull sy'n canolbwyntio ar weithredu • trosi egwyddorion damcaniaethol yn ymarfer cyson a mesuradwy • sicrhau bod pob ysgol yn gweithredu o fewn disgwyliadau cyffredin a chyson Mae'r ymateb strategol yn ceisio sefydlu system weithredu integredig sy'n galluogi'r Adran Addysg i fonitro, herio a gwella ymarfer mewn modd systematig. Meysydd Gweithredu: • Llywodraethiant a Goruchwyliaeth Bydd strwythur Llywodraethiant clir yn cael ei sefydlu, sy'n diffinio rolau a chyfrifoldebau ar lefel Ysgol, Awdurdod ac ar lefel Strategol. • Defnyddio Data System ddata ganolog wedi ei datblygu i alluogi'r adran addysg gasglu a dadansoddi gwybodaeth o bob Ysgol mewn modd cyson er mwyn gallu adnabod patrymau a tueddiadau, canfod anghysondebau rhwng Ysgolion a thargedu hyfforddiant a chefnogaeth ac unrhyw waith ataliol pellach . Mae gweithgor wedi ei sefydlu sy'n cynnwys cynrychiolaeth o'r Tîm diogelu, lechyd a diogelwch a' Tîm Cynhwysiad i ddadansoddi a gwerthuso'r adroddiadau yn fisol. Yn ogystal â'r data ymyrraeth gynnar bydd croes gyfeirio yn digwydd gyda adroddiadau lechyd a diogelwch a gwaharddiadau ysgol. • Diwygio'r Polisi Bydd y polisi presennol yn cael ei ddiweddarau er mwyn cryfhau elfennau gweithredol, gan gynnwys: ○ eglurder ar lwybrau Llywodraethiant a monitro ○ gofynion penodol ar gyfer cofnodi rhesymeg a risg ○ canllawiau clir ar trothwyon ar gyfer ymyrraeth arweiniad penodol ar recordio (gan gynnwys gwahardd defnyddio dyfeisiau personol) • Hyfforddiant a Datblygiad Gweithlu Bydd strategaeth hyfforddi adran addysg yn cael ei sefydlu, yn seiliedig ar fodel tair lefel: ○ lefel ymwybyddiaeth ar gyfer pob aelod staff ○ lefel ymarfer ar gyfer staff allweddol ○ lefel arbenigol ar gyfer arweinwyr a hyfforddwyr Mae cynllun gweithredu wedi ei lunio gan y gweithgor gyda camau gweithredu clir, deilliannau, amserlen cwblhau a chyfrifoldebau gyda'r egwyddor o weithredu mewn tri cham: Tymor Byr: diwygio polisi, sefydlu strwythurau Llywodraethiant Tymor Canolig: datblygu system data a gweithredu hyfforddiant Tymor Hir: gwerthuso effaith a sicrhau cysondeb ar draws yr Awdurdod
4. Heriau a wynebwyd:	• Llithriad yn amserlen cwblhau'r arfarniad allanol wedi achosi ymestyn yr amserlen gweithredu. • Yr angen i adrodd ar ddigwyddiadau drwy'r drefn HS11 ac i'r Adran Addysg yn risg bod un adroddiad yn cael ei chyflwyno yn lle dwy. Gofynion a dull adrodd i'r Adran Addysg wedi ei lliniaru i ymateb i hyn

5. Y camau nesaf/cerrig milltir allweddol:	- Sefydlu cynllun gweithredu yn dilyn y gwaith gwerthuso – Mawrth 2026 - Sefydlu a gweithredu trefn monitro a chydymffurfiaeth gyda’r polisi – Mawrth 2026 - Adolygu strategaeth a chynllun hyfforddi – Yn weithredol erbyn Medi 2026 - Grymuso trefniadau adrodd a monitro data adroddiadau ysgolion – Mehefin 2026																															
6. Risgiau / Adnoddau:	Cydymffurfiaeth parhaus ysgolion – Trefn monitro wedi ei sefydlu i ymateb i hyn																															
7. Ystyriaethau Cyfathrebu:	-																															
8. Amserlenni:	<table><tr><th>Rhif</th><th>Blaenoriaeth</th><th>Beth?</th><th>Amserlen</th></tr><tr><td>53</td><td>2</td><td>Llywodraeth Cymru i gyhoeddi Canllaw ar ffilmio achosion arferion cyfyngol</td><td>I’w gadarnhau gan LIC</td></tr><tr><td>53.1</td><td>“</td><td>Sefydlu is-grwp - ymchwilio</td><td>Rhagfyr - Cwblhawyd</td></tr><tr><td>53.2</td><td>“</td><td>Adolygu’r polisi</td><td>Ionawr 2026</td></tr><tr><td>53.3</td><td>“</td><td>Mabwysiadu’r polisi</td><td>Chwefror 2026 ac yn flynyddol</td></tr><tr><td>53.4</td><td>“</td><td>Darparu hyfforddiant</td><td>Medi 2026 ac yn barhaus</td></tr><tr><td>53.5</td><td>“</td><td>Monitro</td><td>Medi 2026 ac yn fisol</td></tr></table> Llwyd = Oedi nes y daw newid cenedlaethol / rhanbarthol Gwyrdd = Wedi gwblhau (monitro)				Rhif	Blaenoriaeth	Beth?	Amserlen	53	2	Llywodraeth Cymru i gyhoeddi Canllaw ar ffilmio achosion arferion cyfyngol	I’w gadarnhau gan LIC	53.1	“	Sefydlu is-grwp - ymchwilio	Rhagfyr - Cwblhawyd	53.2	“	Adolygu’r polisi	Ionawr 2026	53.3	“	Mabwysiadu’r polisi	Chwefror 2026 ac yn flynyddol	53.4	“	Darparu hyfforddiant	Medi 2026 ac yn barhaus	53.5	“	Monitro	Medi 2026 ac yn fisol
Rhif	Blaenoriaeth	Beth?	Amserlen																													
53	2	Llywodraeth Cymru i gyhoeddi Canllaw ar ffilmio achosion arferion cyfyngol	I’w gadarnhau gan LIC																													
53.1	“	Sefydlu is-grwp - ymchwilio	Rhagfyr - Cwblhawyd																													
53.2	“	Adolygu’r polisi	Ionawr 2026																													
53.3	“	Mabwysiadu’r polisi	Chwefror 2026 ac yn flynyddol																													
53.4	“	Darparu hyfforddiant	Medi 2026 ac yn barhaus																													
53.5	“	Monitro	Medi 2026 ac yn fisol																													
Mesurau (Effaith)																																
% o staff yr ysgol sy'n cwblhau hyfforddiant arferion cyfyngol	Diweddariad: Mae dros 300 o staff mewn 85 o ysgolion Gwynedd wedi derbyn hyfforddiant dros y 3 blynedd diwethaf. Mae hyn yn cynnwys hyfforddiant gloywi. Mae rhaglen hyfforddiant yn cael ei rheoli a'i monitro gan y tîm cynhwysiad. Ar hyn o bryd mae hyfforddiant yn cael ei gynnal ar sail angen, ceisiadau neu argymhelliad gan y gwasanaeth cynhwysiad. Disgwylir y bydd y drefn yma yn cael ei mireinio yn dilyn canfyddiadau’r gwerthusiad. Mae gwaith pellach angen ei gwblhau er mwyn casglu’r data yn fwy effeithiol. Bydd y strategaeth hyfforddi newydd yn weithredol o Medi 2026 ymlaen. Yn ychwanegol bydd yn cael ei gynnwys yn yr hyfforddiant blynyddol diogelu ac hyfforddiant Person Penodedig Diogelu (Grŵp C)			Amserlen: Mireinio’r trefn casglu yn dilyn y gwerthusiad gan y cwmni allanol Medi 2026																												
% o ysgolion yn cydymffurfio gyda’r polisi model arferion cyfyngol.	Diweddariad: Mae pob ysgol sydd wedi ymateb i'r holiadur diogelu blynyddol (Hydref 2025) yn cadarnhau eu bod nhw wedi mabwysiadu polisi arweiniol yr Adran Addysg. Yn ystod y cylch newydd o ymweliadau ansawdd Diogelu mae’r 62 ysgol (66% o ysgolion Gwynedd wedi derbyn ymweliad hyd yma) yn cadarnhau eu bod wedi mabwysiadu ac yn cydymffurfio gyda’r polisi arweiniol yr Adran addysg (100%). Mae’r Ymweliadau Ansawdd diogelu yn gwirio bod yr ysgol wedi mabwysiadu polisi model yr Adran Addysg ac mae trafodaeth am wedithredu a chydymffurfiaeth yn cael ei gynnal. Bydd			Amserlen: Data’n cael ei gasglu drwy’r holiadur diogelu blynyddol / ymweliadau Tîm Diogelu a Lles a’r drefn adrodd.																												

	modd adrodd ar y data yma pan y bydd y dull adrodd newydd yn weithredol yn Medi 2026	
Adrodd ar y ddau fesur isod mewn cyfarfodydd herio perfformiad: -Nifer o adroddiadau o ddefnydd o arferion cyfyngol gan ysgolion. -% o'r adroddiadau sydd wedi derbyn llais y plentyn fel rhan o'r adroddiad	Diweddariad: Fel rhan o'r strategaeth ymateb mae trefn wedi ei sefydlu i'r Tîm Diogleu, lechyd a diogelch a Tîm cynhwysiad i werthuso adroddiadau yn fisol. Bydd y data yma yn cael ei adrodd i'r Pennaeth Cynorthwyol Anghenion Dysgu Ychwnaegol ac yn cael ei drafod yng nghyfarfodydd Tîm Rheoli Addysg	Amserlen: Yn weithredol o Medi 2026 ymlaen

Allbynnau hyd yma

Mae'r **Polisi Arferion Cyfyngol** arweiniol wedi ei fabwysiadu gan pob Ysgol yng Ngwynedd

Mae **adolygiad annibynnol o arferion cyfyngol** wedi'i gynnal, gan arwain at gyfres o argymhellion i'w gweithredu.

THEMA 6 - CYNLLUNIO ARGYFWNG AC YMATEB I ARGYFWNG																								
Swyddog Adrodd: Catrin Love																								
1. Nod Thema:	Sicrhau bod cynllun clir, strategol a chydgyssylltiedig ar waith mewn achos o argyfwng																							
2. Arweiniad a geisir gan y Bwrdd:	Gofynnwn i'r Bwrdd; - Herio a chraffu ar gynnydd - Cynnig unrhyw arweiniad pellach ar y camau nesaf.																							
3. Cynnydd hyd yma:	Mae Cynllun Crisis (gweithredol) terfynol mewn lle. Mae hyn yn dilyn ymgynghoriad gyda grwp o Benaethiaid Ysgolion, ac Undebau Llafur i gynnwys Undebau Addysg. Pob sylw wedi ei ymgorffori. Mae'r Cynllun yn barod i'w rannu a'i gyfathrebu gyda ysgolion a llywodraethwyr gyda chynllun mewn lle i wneud hynny ddechrau Mis Medi. Mae hyn er mwyn cyrraedd Penaethiaid newydd / Cadeiryddion Llywodraethwyr newydd ar ddechrau y tymor newydd yn hytrach nac ar ddiwedd y tymor yma pan fydd trosiant naturiol. Mae gwaith yn digwydd i adolygu ein trefniadau strategol i gyd-fynd â hyn er mwyn sicrhau fod pob elfen wedi ei gynnwys o fewn Cynllun Argyfwng Strategol sydd eisoes yn bodoli																							
4. Heriau a wynebwyd:																								
5. Y camau nesaf/cerrig milltir allweddol:	- Cyflwyno y Cynllun i ysgolion ym Mis Medi gan ymgynghori bryd hynny hefo Penaethaid ysgolion ar yr union lefel o gefnogaeth y byddant ei angen. - Fel isafswm, mae hyn yn debygol o gynnwys cyfres o weithdai gyda arweinyddion ysgolion. - Ymgysylltu gyda cadeiryddion Llywodraethwyr (trwy fforwm Cadeiryddion) er mwyn cyflwyno y Cynllun a sicrhau fod pob corff yn ymwybodol o bwysigrwydd y Cynllun. - Sicrhau fod trefniadau yn plethu mewn i drefniadau monitro ehangach wrth symud ymlaen e.e. holiadur blynyddol diogelu ynghyd â gwiriadau safle iechyd a diogelwch ayb.																							
6. Risgiau / Adnoddau:	Adnodd ychwanegol wedi ei gymeradwyo a threfniadau ar y gweill i benodi i swydd dros dro																							
7. Ystyriaethau Cyfathrebu:																								
8. Amserlenni:	<table><tr><th>Rhif</th><th>Blaenoriaeth</th><th>Beth?</th><th>Amserlen</th></tr><tr><td>54</td><td>2</td><td>Adolygu'r cynllun digwyddiadau difrifol strategol</td><td>Cyfnod ymgynghori 31/3/26. Rhaglen hyfforddi Tymor yr Haf 2026</td></tr><tr><td>57</td><td>2</td><td>Trefnu secondiad i weithiwr cymdeithasol i weithio â'r Heddlu (yn unol a'r angen)</td><td>Medi 2026</td></tr><tr><td>55</td><td>5</td><td>Protocol swyddogol i rannu gwybodaeth</td><td>Wedi ei gwblhau</td></tr><tr><td>56</td><td>5</td><td>Cynllun mewn grym sy'n gosod camau i gael cymorth cyflym mewn digwyddiad trawmatig</td><td>Wedi ei gwblhau</td></tr></table> Llwyd = Oedi nes y daw newid cenedlaethol / rhanbarthol Gwyrdd = Wedi gwblhau (monitro)				Rhif	Blaenoriaeth	Beth?	Amserlen	54	2	Adolygu'r cynllun digwyddiadau difrifol strategol	Cyfnod ymgynghori 31/3/26. Rhaglen hyfforddi Tymor yr Haf 2026	57	2	Trefnu secondiad i weithiwr cymdeithasol i weithio â'r Heddlu (yn unol a'r angen)	Medi 2026	55	5	Protocol swyddogol i rannu gwybodaeth	Wedi ei gwblhau	56	5	Cynllun mewn grym sy'n gosod camau i gael cymorth cyflym mewn digwyddiad trawmatig	Wedi ei gwblhau
Rhif	Blaenoriaeth	Beth?	Amserlen																					
54	2	Adolygu'r cynllun digwyddiadau difrifol strategol	Cyfnod ymgynghori 31/3/26. Rhaglen hyfforddi Tymor yr Haf 2026																					
57	2	Trefnu secondiad i weithiwr cymdeithasol i weithio â'r Heddlu (yn unol a'r angen)	Medi 2026																					
55	5	Protocol swyddogol i rannu gwybodaeth	Wedi ei gwblhau																					
56	5	Cynllun mewn grym sy'n gosod camau i gael cymorth cyflym mewn digwyddiad trawmatig	Wedi ei gwblhau																					

Mesurau (Effaith)		
Nifer ysgolion / staff / Llywodraethwyr ym mhob ysgol sydd wedi derbyn hyfforddiant Cynllun Argyfwng.	Amserlen: Hyfforddiant i gael ei amserlennu Hyfforddiant i fod yn Mis Medi 2026	Diweddariad: Adrodd ar hwn yn parhau yn gynamserol gan fod angen diweddarau ac ymgynghori ar y Cynllun cyn rhoi hyfforddiant priodol yn ei le.
Nifer archwiliadau boddhaol o gynlluniau argyfwng ar y safleoedd y Cyngor	Amserlen: Rhaglen archwiliadau blynyddol i gychwyn o Medi 2026.	Diweddariad: Adrodd ar hwn yn parhau yn gynamserol gan fod angen cynnig hyfforddiant priodol yn ei le cyn sefydlu rhaglen monitro.
Allbynnau hyd yma		
 Cytundeb i gydweithio â'r Heddlu mewn argyfwng, er enghraifft, fod gweithiwr cymdeithasol yn gweithio i'r Heddlu am gyfnod (secondiad).		

Cyfiawnder Trwy Ein Dewrder - Cynllun Ymateb

Cyngor Gwynedd

Adroddiad Cynnydd

15.07.2026

Thema 7 – Ysgol Friars Swyddog yn Adrodd: Margaret Davies	
1. Nod Thema:	Cefnogi Ysgol Friars
2. Arweiniad a geisir gan y Bwrdd:	Rydym yn gofyn i'r Bwrdd; - Herio a chraffu'r cynnydd - Cynnig unrhyw arweiniad pellach ar y camau nesaf.
3. Cynnydd hyd yn hyn:	Adolygu gallu'r Corff Llywodraethu i weithredu'r argymhellion a fydd yn deillio o'r CPR, gan asesu'n realistig pa gamau sydd y tu hwnt i'w gapasiti. - Trefniadau llywodraethu er mwyn i lesiant a diogelu barhau i gryfhau. Mae llywodraethwyr yn dangos hyder wrth werthuso'r adroddiad diogelu a lesiant, ac mae rhaglen strwythuredig o gyfarfodydd herio a chefnogaeth rhwng y Person Diogelu Dynodedig (DSP) a'r Llywodraethwr Diogelu yn cael eu cynnal bob tymor. Mae tystiolaeth glir o ddatblygu pecyn data, wedi'i lunio mewn ymateb i adborth llywodraethwyr - er enghraifft, cymharu presenoldeb tymhorol - sy'n gwella ansawdd goruchwyliaeth strategol. - Mae'r adroddiad tymhorol i'r Corff Llywodraethu yn parhau i ddarparu data i'r llywodraethwyr yn ymwneud â chyfeiriadau diogelu, amddiffyn plant a phlant mewn gofal. - Mae'r ysgol wedi sefydlu is-bwyllgor lesiant sy'n cwrdd yn rheolaidd i rannu gwybodaeth am ddata lefel uchel, patrymau a gweithrediadau/ ymatebion ysgolion i bryderon. - Mae'r corff llywodraethu yn craffu'r polisiau diogelu cyn cadarnhau yng nghyfarfod llawn y Corff Llywodraethu. Mae'r rhain yn cael eu cadarnhau yn flynyddol. - Mae'r ysgol yn gweithio'n agos gyda swyddogion diogelu enwebedig yr awdurdod lleol ac arbenigwr allanol. Mae'r awdurdod lleol yn cefnogi'r Llywodraethwyr wrth iddynt ddatblygu eu rôl ffrind beirniadol. - Mae AHA Diogelu erbyn hyn yn cael ei gwblhau'n flynyddol a'i gyflwyno i'r Corff Llywodraethu llawn. - Mae'r corff llywodraethu wedi'i friffio ar yr argymhellion posib gan yr Adolygiad Ymarfer Plant a bydd yn gweithio'n agos gydag arweinwyr yr ysgol i sicrhau bod yr holl argymhellion sy'n berthnasol i'r ysgol wedi cael eu cwblhau mewn modd amserol.

	• Bydd Swyddog Diogelu'r Awdurdod yn parhau i fynychu'r corff llywodraethu a'r Is-bwyllgor Diogelu a Llesiant i ddarparu cefnogaeth a her adeiladol, a sicrhau adborth rheolaidd i'r Awdurdod ynghylch cynnydd yn erbyn yr argymhellion, a chryfhau'r berthynas waith rhwng yr ysgol a'r Awdurdod. • Mae'r Arweinydd Diogelu yn cyfarfod â'r Pennaeth/Arweinydd Diogelu Dynodedig bob tair wythnos ac yn mynychu cyfarfodydd y Corff Llywodraethu. Cryfhau hyfforddiant a chefnogaeth i lywodraethwyr ym meysydd diogelu, atebolrwydd strategol a monitro perfformiad. • Mae'r holl lywodraethwyr wedi cwblhau'r hyfforddiant NSPCC. • Cynhaliwyd cyfarfod arbennig o'r Corff Llywodraethu ar 1 Rhagfyr i ganolbwyntio ar Ddiogelu fel a ganlyn: ○ Ffurflen hunan-werthuso ar gyfer Diogelu ac Amddiffyn Plant - Estyn ○ Awdit Awdurdod Lleol ○ Protocol Awyrgylch Gyfforddus: Protocol Cefnogaeth Cyn ac Ar ôl Profedigaeth i Ddisgyblion Ysgol Friars ○ Hyfforddiant Diogelu - Staff a Llywodraethwyr ○ Bwrdd Rhaglen - Deiliant yr Adolygiad Ymarfer Plant ○ Rôl a chyfrifoldebau'r Is-bwyllgor Diogelu a Llesiant • Mae adroddiad tymhorol i'r Corff Llywodraethu yn parhau i ddarparu data i lywodraethwyr yn ymwneud â chyfeiriadau diogelu, amddiffyn plant a phlant mewn gofal. Cefnogi'r Pennaeth dros dro, y Dirprwy a'r ddau Bennaeth Cynorthwyol newydd wrth iddynt ddatblygu yn dîm rheoli cryf. • Fe wnaeth yr SIA ymweld yn ystod cyhoeddi'r CPR ac wrth baratoi ar gyfer arolygiad Estyn. Mae'r SIA yn parhau i ymweld pan fo angen yn ystod y flwyddyn i drafod gwelliannau i'r ysgol. • 'Gofod diogelu' - mae sesiynau yn ystod hanner tymor wedi'u trefnu i bob aelod o'r tîm arweinyddiaeth gan 'ysgolion sy'n ymwybodol o drawma'. • Mae goruchwyliaeth fisol o'r Person Dynodedig gan ymgynghorydd annibynnol i gefnogi'r pwysau ar y DSP ar yr amser hwn. • Cydweithio ar draws yr Ysgol - mae'r ysgol yn parhau i weithio'r gynghair A55 sy'n canolbwyntio ar sgiliau llythrennedd, yn ogystal â gweithio gydag Ysgol Syr Hugh Owen, Ysgol Brynrefail ac Ysgol Dyffryn Ogwen mewn perthynas â Gwynedd. Mae cytundeb ffurfiol wedi'i ddatblygu rhwng pedair ysgol a'r ffocws cyntaf yw cynhwysiant.
--	--

Cefnogi'r recriwtio a'r pontio i Bennaeth parhaol yn ystod 2026, gan sicrhau staff a rhieni bod trefniadau cadarn yn eu lle yng Nghyngor Gwynedd

- Pennaeth parhaol wedi'i benodi i gychwyn ar 1 Medi 2026.

Cryfhau arweinyddiaeth ganol a sicrhau bod prosesau rheolaeth yr ysgol yn weithredol ac yn dryloyw.

- Mae Llywodraethwyr Cyswllt wedi'u penodi a 'Canllawiau Ysgol ar gyfer Ymweliadau Cefnogol gan Lywodraethwyr' wedi eu mabwysiadu gan y Corff Llywodraethu. Mae cyfarfodydd wedi eu cynnal gyda'r cyfadrannau ac yn parhau. Mae ffurflen gofnodi trosolwg cyffredinol yn dilyn ymweliad cefnogol i'r ysgol gan aelod o'r Corff Llywodraethu yn cael ei hanfon i'r Pennaeth a Phennaeth y Gyfadrannau.
- Cwblhawyd y rownd gyntaf o sicrhau ansawdd, a chyflwynwyd adroddiad o'r canfyddiadau ysgol-gyfan i'r Corff Llywodraethu. Mae meysydd ysgol-gyfan i'w gwella ymhellach wedi cael eu cynnwys yn y Cynllun Datblygu Ysgol.
- Mae'r Corff Llywodraethu wedi mabwysiadu'r Polisi PDR. Bu saib mewn rhaglenni datblygu arweinyddiaeth cenedlaethol eleni, ond byddant yn dechrau ym mis Medi. Mae anghenion DP staff yn cael eu coladu ar hyn o bryd yn dilyn eu cyfarfodydd PDR cychwynnol.

Llais y Disgybl

- Mae arweinwyr a llywodraethwyr yn rhoi gwerth uchel ar lais y disgybl, ac mae'r ymrwymiad hwn yn gynyddol amlwg ym mhrosesau a strwythurau datblygu'r ysgol. Mae llywodraethwr dynodedig bellach yn mynychu cyfarfodydd y cyngor ysgol yn rheolaidd, gan ddarparu cyswllt effeithiol rhwng disgyblion a'r corff llywodraethu a sicrhau bod safbwyntiau'r dysgwyr yn hysbysu trafodaethau strategol. Mae'r prif ddisgyblion yn cyfarfod â'r Pennaeth yn rheolaidd i godi materion pwysig, ac mae'r ddeialog hon yn dechrau siapio agweddau datblygu'r ysgol mewn modd ystyrlon. O ganlyniad, mae disgyblion yn teimlo bod pobl yn gwrando ar eu barn a bod modd iddynt ddylanwadu ar newid o fewn yr ysgol. Fodd bynnag, mae arweinyddion yn adnabod bod llais y disgybl yn gryfach ar lefel ysgol-gyfan nag o fewn grwpiau tiwtor a grwpiau blwyddyn, lle bo cyfleoedd ar gyfer ymgynghori a chyfranogiad yn parhau'n anghyson. Felly, mae cryfhau'r haenau hyn o lais y disgybl, ynghyd â sefydlu is-bwyllgorau pwrpasol i gefnogi gwaith eang y cyngor ysgol, yn gam nesaf clir. Mae hyfforddiant cychwynnol wedi'i gynllunio gyda Chomisiynydd Plant Cymru yn ddatblygiad amserol a chadarnhaol y disgwylir iddo ehangu hyder disgyblion, sgiliau eiriolaeth ac effaith gyffredinol llais y disgybl ar draws y gymuned ysgol

	ymhellach. Adolygu a chryfhau trefniadau cwnsela a chefnogaeth emosiynol, gan sicrhau darpariaeth gynaliadwy ac o ansawdd uchel ar gyfer plant a phobl ifanc. <u>Canolfan Llesiant</u> Mae'r tîm Cwnsela mewn Ysgolion (SBC) wedi'i leoli yn y Ganolfan Llesiant ac yn cynnig: - Cyfle i siarad â pherson annibynnol - Cymorth i ddelio â phroblemau emosiynol - Cymorth i ddatblygu hunan-ymwybyddiaeth - Cymorth i ddeall a delio ag emosiynau negyddol - Ffynhonnell o rymuso personol a dyfeisgarwch Ar hyn o bryd, mae yna 5 cwnselydd ysgol, ac mae cyfanswm o 60 myfyriwr wedi cael eu cyfeirio yn ystod y cyfnod rhwng 31.01.26 a 06.07.26. - CA3 - 40 myfyriwr - CA4 - 12 myfyriwr - CA5 - 8 myfyriwr Yn ystod y cyfnod arholiadau, mae sesiynau galw-heibio wedi bod ar gael ar ôl pob sesiwn arholiad bore ar gyfer myfyrwyr sydd angen cefnogaeth ychwanegol. Cyfarfodydd gyda'r tîm cwnsela mewn ysgolion Y Swyddog Diogelu Ysgolion yw'r cyswllt rhwng y gwasanaeth a'r ysgol. Mae ffôn wedi cael ei osod yn y ganolfan llesiant fel bod modd cyfathrebu unrhyw absenoldebau a bydd 'check in' gyda myfyrwyr i benderfynu ar reswm yr absenoldeb gan y Swyddog Diogelu. Gweithrediadau ers yr adroddiad diwethaf: • Proses hunan-gyfeirio. • Dyddiadau allweddol TGAU a Lefel AS/A i gwnselydd fod ar y safle. • Sesiynau 'check in' myfyrwyr arholiadau i fyfyrwyr ar ôl arholiadau. • Deialog barhaus am y gwasanaethau y gellir eu cynnig heb law am sesiynau 1-i-1. • DSP i barhau i hyrwyddo'r Gwasanaeth Cwnsela yn ystod gwasanaeth bore grŵp blwyddyn. • Adborth gan gyfarfod y Tîm SBC wedi'i rannu. Mae'r ystafelloedd yn y ganolfan llesiant yn cael eu defnyddio'n rheolaidd gan nifer o wasanaethau cefnogol ychwanegol fel a ganlyn: <u>Mae Gwasanaeth Nyrsio'r Ysgol</u> wedi'i leoli yn y Ganolfan ac yn cynnig cefnogaeth a chynghor i blant, pobl ifanc a'u teuluoedd neu ofalwyr i helpu sicrhau eu bod yn cyrraedd eu llawn botensial yn ystod eu cyfnod yn yr ysgol a thu hwnt. Gellir cynnig cefnogaeth a chynghor cyfrinachol ar gyfer ystod eang o faterion.
--	---

Be di'r Sgôr? - Gwasanaeth Cam-drin Alcohol a Chyffuriau Pobl Ifanc Gwynedd a Môn. Mae'r gwasanaeth ar gael i unrhyw berson ifanc hyd at 25 mlwydd oed sydd wedi neu yn cael ei effeithio gan gyffuriau neu alcohol, yn uniongyrchol neu drwy rywun arall. Maent yn gweithio'n gyfrinachol gyda phobl ifanc i gynnig cefnogaeth a chynghor un-i-un, sesiynau galw-heibio yn y gymuned, adnoddau atal ac addysgu, ac Arweiniad i deuluoedd a gweithwyr proffesiynol. Mae dau aelod o'r tîm wedi sefydlu clinig wythnosol yn Ysgol Friars. Mae'r gwaith yn cynnwys:

- Cynnal sesiynau un-i-un neu grŵp wedi'u targedu gyda disgyblion
- Cynnig sesiynau cynghor a chefnogaeth i staff, os yw hynny'n ddefnyddiol

Datblygu Hwb CAMHS

Mae hyn wedi datblygu i gyfarfodydd bob pythefnos yn canolbwyntio ar ddull amlasiantaethol i gefnogi pobl ifanc. Mae hyn yn wasanaethau atal a hyrwyddo ymyrraeth gynnar er mwyn adnabod anawsterau iechyd meddwl, cyfeirio ac ymyrryd yn gynnar o fewn yr amgylchedd ysgol. Gallai mynychwyr yr hwb fod yn unrhyw un o'r canlynol:

- Staff Bugeiliol
- Cydlynnydd ADY
- Penaethiaid blwyddyn
- Gweithwyr ymgysylltu â theuluoedd
- Swyddogion Lles Addysg
- Nyrsys Ysgol
- Gwasanaeth leuenctid

Mae gwasanaeth cwnsela'r ysgol hefyd bellach wedi'i wahodd i ymuno â'r cyfarfodydd hyn. Mae Gweithredu dros Blant (Action for Children) wedi mynychu pob cyfarfod hwb CAMHS ac mae hyn wedi arwain at sawl cyfeiriad er mwyn cefnogi rhai o'n gofalwyr ifanc yn Ysgol Friars. Mae datblygu'r Hwb CAMHS wedi arwain at fwy o drafodaethau am gefnogi iechyd meddwl o fewn y tîm bugeiliol. Mae tîm ymyrraeth gynnar CAMHS wedi cynnig hyfforddiant Cymorth Cyntaf Iechyd Meddwl (MHFA) i bawb o'r tîm bugeiliol a chynhaliwyd hyn yn ystod mis Gorffennaf.

Gwaith amlasiantaethol - Cefnogi presenoldeb - Mae'r ganolfan llesiant hefyd yn cael ei ddefnyddio i gefnogi myfyrwyr wrth ddychwelyd i'r ysgol ar ôl cyfnodau hir o absenoldeb. Mae asiantaethau sy'n cefnogi myfyrwyr gydag absenoldebau hirdymor wedi dechrau trefnu sesiynau yn y ganolfan llesiant i bontio'r bwlch rhwng y cartref a'r ysgol. Ar hyn o bryd, mae hyn yn digwydd gyda dau fyfyrwr ym Mlwyddyn 9 sydd heb fod yn mynychu'r ysgol yn y flwyddyn academiaidd hon. Caiff y ganolfan llesiant hefyd ei defnyddio ar gyfer cyfarfodydd gyda gweithwyr cymdeithasol,

	gweithwyr cefnogol, cyfweliadau Heddlu a chyfarfodydd rhieni. Gwasanaethau newydd sy'n defnyddio'r ganolfan llesiant: Meddwl Greddfoll ('Intuitive Thinking') Y nod yw darparu sgiliau credadwy sy'n galluogi pobl i ddod yn wirioneddol annibynnol. Mae'r gwasanaeth yn "grymuso pobl drwy addysg i gymryd eu rheolaeth o'u bywydau yn ôl", gan ddefnyddio dull unigryw i ddatblygu gwybodaeth a theclynnau meddwl. Maent yn ystyried profiadau byw pobl fel ased, lle gall pobl dynnu ar brofiad, gwybodaeth, cryfder a sgiliau sydd, o gael eu hail-gyfeirio'n gywir, yn dod yn declynnau datrys problemau hynod o ddyfeisgar. Maent yn gweithio'n effeithiol ar draws sectorau, gan gynnwys cyfiawnder troseddol, alcohol a chyffuriau, cyflogaeth, cam-drin domestig a digartrefedd. Tîm Cyfathrebu a Rhyngweithio Mae'r tîm yn darparu hyfforddiant a chefnogaeth ymgynghorol arbenigol i blant ac oedolion sydd ag anawsterau iaith, lleferydd a chyfathrebu cymdeithasol. Caiff y ganolfan llesiant hefyd ei defnyddio ar gyfer cyfarfodydd gyda gweithwyr cymdeithasol, gweithwyr cefnogol, cyfweliadau heddlu a chyfarfodydd rhieni. Cefnogi staff i adeiladu diwylliant o ddiogelwch, ymddiriedaeth a pharch, gan ddarparu hyfforddiant ychwanegol lle bo angen. Mae cryfhau prosesau diogelu ac amddiffyn plant yn Ysgol Friars yn parhau i fod yn flaenoriaeth, gan sicrhau bod yr holl oedolion yn deall ac yn cyflawni eu cyfrifoldebau, a bod disgyblion yn teimlo'n ddiogel, yn cael eu cefnogi ac yn hyderus bod eu lleisiau yn cael eu clywed. Ers 2023, mae'r ysgol wedi adolygu ei model hyfforddiant ar gyfer diogelu ac amddiffyn plant. Yn unol â Chyngor Gwynedd, mae'r ysgol yn cydymffurfio â hyfforddiant Grŵp A, B a C. Hyfforddiant diogelu arbenigol wedi'i gwblhau: - Hyfforddiant Diogelu sy'n cydymffurfio â Grŵp C - Hyfforddiant DSP Gwynedd - Ymddygiadau Rhywiol Niweidiol (HSB) - Hyfforddiant Brook gan Dîm Emrallt - Hyfforddiant Diogelu Oedolyn sy'n Wynebu Risg (Cyflwyniad) - Gwasanaeth Mewn-gymorth ysgol lechyd Meddwl Plant a Phobl Ifanc (CAMH) BIPBC GORLLEWIN - Hyfforddiant Cymorth Cyntaf lechyd Meddwl Ieuencid - Cwrs hyfforddi NSPCC Masterclass: Tackling misogyny Byddwn yn parhau i adolygu'r model hyfforddi hwn yn seiliedig ar
--	--

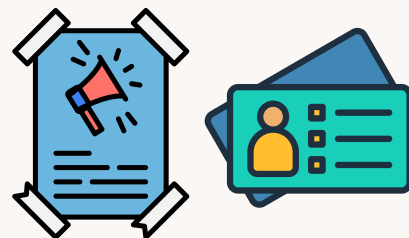
	adborth gan staff a swyddogion awdurdod lleol. Mae'r ysgol hefyd wedi comisiynu hyfforddwr annibynnol i weithio'n agos gyda'n person diogelu dynodedig i gefnogi, herio a gwella ein trefniadau diogelu ac amddiffyn plant. Dyma wasanaeth cefnogaeth parhaus ar gyfer ein DSP a thîm diogelu ar sail misol. Mae'r ysgol yn cynnal cofnodion ac yn sicrhau bod yr holl staff wedi'u hyfforddi'n briodol o ran diogelu ac amddiffyn plant, atal a thrais rhywiol. Mae'r holl staff yn ymwybodol o'r lefelau gwahanol o anghenion plant ac yn ymwybodol o sut i ymateb i'w hanghenion mewn gwahanol sefyllfaoedd. Mae'r ysgol wedi symud tuag at dîm diogelu dynodedig sy'n medru ymateb mewn modd amserol a phriodol i sicrhau bod cefnogaeth ar gael pan mae angen hynny a bod cyfeiriadau yn cael eu gwneud mewn modd amserol. Ers mis Mehefin 2025, mae'r holl staff newydd yn cael hyfforddiant diogelu fel rhan o'u cyfnod anwytho. Caiff hyn ei hwyluso gan ein person diogelu dynodedig. Mae arweinydd diogelu dynodedig yr awdurdod lleol yn cwrdd â thîm diogelu'r ysgol yn fisol i drafod tueddiadau a chefnogaeth. Mae hyfforddiant ar gyfer diogelu ac amddiffyn plant yn flaenoriaeth yn Ysgol Friars. Mae'r ysgol yn cydymffurfio â'r polisi awdurdod lleol wrth ddarparu hyfforddiant Grŵp A a Grŵp B. Mae personau dynodedig a dirprwy bersonau dynodedig wedi'u hyfforddi i Grŵp C. Mae'r dull tîm yma yn sicrhau bod trefniadau cadarn yn eu lle i ddarparu arweiniad i staff ac yn cysylltu â Chyngor Gwynedd i sicrhau ein bod yn cydymffurfio ac yn gyfredol. Ymgymryd ag archwiliadau diogelu rheolaidd a darparu sicrwydd parhaus i'r Awdurdod a'r Bwrdd Rhaglen. • Hunan-arfarniad diogelu Estyn ac awdit Gwynedd wedi'u cyflwyno i lywodraethwyr. • Mae archwiliad ysgol yn ei le ac yn bwydo i mewn i'r cynllun gweithredu. • Ymweliad diogelu'r ALL wedi'i gwblhau. • Adroddiadau tymhorol yn cael eu cyflwyno i lywodraethwyr mewn perthynas ag amddiffyn/diogelu plant a rolau staff. Cyfathrebu a Thryloywder • Mae cyfathrebu â rhieni yn parhau i fod yn faes i'w ddatblygu. Mae cynlluniau i greu grwpiau ffocws ymroddedig y tymor nesaf yn darparu llwybr clir ymlaen ac yn cynnig y posibilrwydd am fwy o ymgysylltu ystyrion â rhieni mewn trafodaethau diogelu a llesiant.
--	--

4. Heriau a wynebir:	Parhau i glercio'r Corff Llywodraethu hyd nes bod trefniadau cynaliadwy yn eu lle. - Mae'r ysgol wedi hysbysebu sawl gwaith ar gyfer rôl Clerc i'r Llywodraethwyr ond nid oes llwyddiant wedi bod wrth benodi. Wrth symud ymlaen, mae'r ysgol wedi ymrwymo i Gytundeb Lefel Gwasanaeth yr Awdurdod Lleol ar gyfer y ddarpariaeth o wasanaeth Clerc i'r Llywodraethwyr. Cryfhau hyfforddiant a chefnogaeth i lywodraethwyr ym meysydd diogelu, atebolrwydd strategol a monitro perfformiad. - Bydd aros i glywed sut y bydd hyfforddiant gorfodol yn newid yn genedlaethol cyn rhoi manylion pellach yn unol â chanfyddiadau Adolygu Cyrff Llywodraethu Ysgolion Llywodraeth Cymru.
5. Camau nesaf / cerrig milltir allweddol:	- Ymgorffori llais y disgybl ymhellach drwy weithio'n agos â'r tîm comisiynydd plant - Sicrhau bod yr argymhellion yn ein hadroddiad Estyn yn cael eu hymgorffori wrth gynllunio ysgol-gyfan - Datblygu ymhellach ein hymatebion graddedig i ymddygiad cymdeithasol, emosiynol a heriol
6. Risgiau / Adnoddau:	Sicrhau bod rôl y Swyddog Diogelu ychwanegol dros dro yn cael ei hintegreiddio'n effeithiol, gyda fframwaith clir yn nhermau atebolrwydd a throsolwg.
7. Ystyriaethau Cyfathrebu	Cyfathrebu a Thryloywder Mae cyfathrebu â rhieni yn parhau i fod yn faes i'w ddatblygu.
8. Amserlenni:	

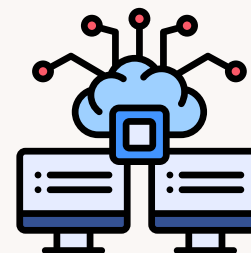
Llais y Plentyn

Mae **gweithiwr cymdeithasol** yn gwneud ymdrech rhagweithiol i glywed llais pob un plentyn sy'n destun Cyfeiriad Diogelu (Adran 5)

Mae pob ysgol yn dangos **gwybodaeth am berson annibynnol** y gall disgyblion siarad efo os oes ganddynt byderon diogelu.

Mae gan **pob ysgol** **fynediad i system rheoli data electroneg** fel bod modd cofnodi newid ymddygiad mewn plentyn.

Mae'r Cyngor yn cydweithio â phartneriaid er mwyn cynnig **cefnogaeth barhaus i'r dioddefwyr**.

Mae'r Cyngor wedi datblygu **Strategaeth Llais y Plentyn**.

Mae rhaglen waith bellach mewn lle i **wreiddio hawliau plant** ar draws y Cyngor.

Penodwyd swydd **arbennig i helpu datblygu Fforwm Ieuenctid Gwynedd**.

Mae'r Cyngor yn **cyflogi gweithiwr ychwanegol** i wrando ar llais fwy o blant a phobl ifanc, fel plant mewn gofal a phlant anabl.

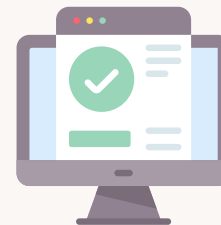
Trefniadau Diogelu Adran 5 (Pryderon ynghylch Ymarferwyr a'r rhai mewn Swydd o Ymddiriedaeth)

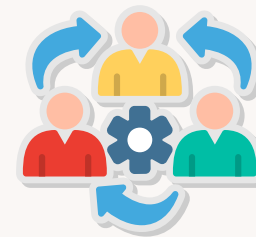
Nid oes unrhyw benderfyniadau diogelu yn cael ei wneud gan un gweithiwr yn unig.

Mae cofnodion a gwybodaeth hanesyddol yn cael ei wirio bob tro y gwneir Cyfeiriad Diogelu (Adran 5).

Mae'r ffurflen cyfeirio honiadau o gamdriniaeth yn haws i'w gweld ar wefan y Cyngor ac ar wefan "hwb" yr Ysgolion.

Mae'r Cyngor, yr Heddlu a gwasanaethau eraill bellach yn gweithio'n well gyda'i gilydd i gadw plant a phobl ifanc yn ddiogel.

Mae "Magic Notes" yn cael ei beilota er mwyn hwyluso'r broses o gofnodi cyfarfodydd diogelu (Adran 5).

Cwblhawyd y Fframwaith Sicrwydd Ansawdd - sef ffordd o wirio bod gwaith yr Adran Plant cael ei wneud yn dda ac yn gyson.

Rydym wedi penodi Rheolwr Sicrwydd Ansawdd i sicrhau bod y gweithdrefnau cywir yn cael eu dilyn yn yr Adran Plant.

Mae rheolwyr o'r Adrannau Plant ac Addysg yn cyfarfod yn rheolaidd i gryfhau cydweithio.

Trefniadau Corfforaethol, Polis ac Hyfforddiant

Mae edrych ar **faint o staff sydd wedi cwblhau hyfforddiant Diogelu** yn rhan o drefniadau monitro perfformiad pob Adran.

Penodwyd rôl **Hyrwyddwr Diogelu Corfforaethol** i godi ymwybyddiaeth o ddiogelu ar draws y Cyngor.

Mae fideo wedi ei chreu ar gyfer cyflwyno'r hyfforddiant diogelu i staff rhengflaen.

Mae'r Cyngor wedi mabwysiadu adolygiad o **Bolisi Diogelu Corfforaethol**

Mae'r Cyngor wedi gweithio gyda'r NSPCC i greu **hyfforddiant penodol ar adnabod arwyddion o feithrin perthynas amhriodol** (grooming).

Mae'r Cyngor wedi mabwysiadu **Canllaw Canu'r Gloch newydd** i Chynghorwyr Gwynedd.

Mae'r Cyngor wedi mabwysiadu **Polisi Canu'r Gloch newydd** i staff y Cyngor.

Mae'r Cyngor wedi **cyflwyno hyfforddiant ar y Polisi "Canu'r Gloch"** ar gyfer holl staff a Chynghorwyr Gwynedd.

Diogelu a Lles Ysgolion

Sefydlwyd **Tîm Diogelu a Lles Addysg** newydd sbon yn 2024.

Mae'r Tîm Diogelu a Lles Addysg yn **ymweld â phob ysgol unwaith y flwyddyn** i wirio bod y rheolau cywir yn cael eu dilyn.

Cynyddwyd **capasiti y Tîm Diogelu a Lles Addysg** ym mis Mawrth 2026- mae 4 aelod o staff yn gweithio i'r tîm bellach.

Mae'r Ymchwiliad Craffu i **ddiogelu mewn ysgolion** wedi'i gwblhau. Byddwn yn edrych ar roi ei argymhellion ar waith.

Sefydlogi'r Ysgol

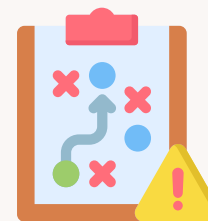

Mae **Pennaeth a Tîm Rheoli** newydd yn Ysgol Friars.

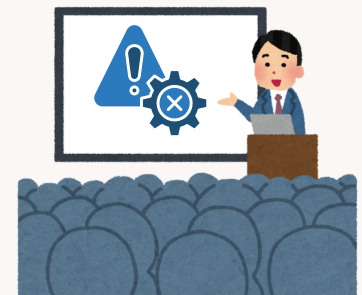
Cynllun Argyfwng

Mae cytundeb i **gydweithio â'r Heddlu mewn argyfwng**. Gall hyn fod yn weithiwr cymdeithasol yn gweithio i'r Heddlu am gyfnod (secondiad).

Mae **Cynllun Argyfwng Ysgolion** newydd bellach ar waith i helpu ysgolion i wybod beth i'w wneud mewn argyfwng

Mae'r Cyngor yn **cyflwyno gweithdy hyfforddiant ar y Cynllun Argyfwng** i bob Ysgol.

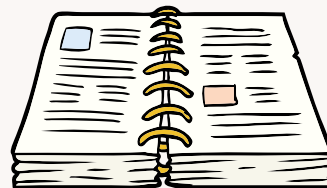
Llywodraethu Ysgolion

Penodwyd **Swyddog newydd** i gefnogi Llywodraethwyr Ysgolion.

Mae Cadeiryddion a Llywodraethwyr sydd â chyfrifoldeb am ddiogelu yn derbyn **hyfforddiant ychwanegol** i'w cefnogi yn eu rôl.

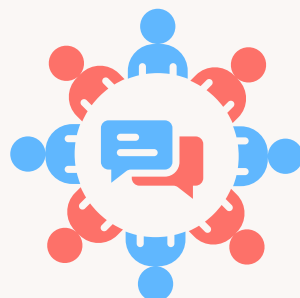
Mae **Llawlyfr** Llywodraethwr newydd wedi'i greu ac wedi'i rannu gyda holl Lywodraethwyr Ysgolion Gwynedd.

Mae **Clerc Proffesiynol** bellach yn ei le i gefnogi Llywodraethwyr Ysgolion

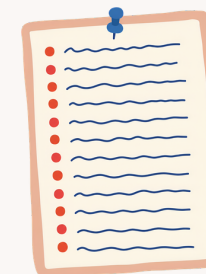
Mae'r Cyngor yn peilota GovernorHub i gefnogi Llywodraethwyr drwy roi gwybodaeth glir iddynt am **iechyd a lles yr ysgol**

Mae **Fforymau Clercod a Chadeiryddion** wedi'u sefydlu i rannu arfer da a chryfhau'r gefnogaeth sydd ar gael.

Ers mis Medi 2026, mae **rhaglen hyfforddiant gryfach** ar waith ar gyfer Llywodraethwyr Ysgolion.

Mae pob Corff Llywodraethu bellach yn cael **rhestr glir o'r pethau pwysig** y dylai nhw eu trafod yn rheolaidd.

Arferion Cyfyngol

Mae'r **Polisi Arferion Cyfyngol** arweiniol wedi ei fabwysiadu gan pob Ysgol yng Ngwynedd

Mae **adolygiad annibynnol o arferion cyfyngol** wedi'i gynnal, gan arwain at gyfres o argymhellion i'w gweithredu.

Mae grŵp o swyddogion ar draws y Cyngor yn cyfarfod i **adolygu a monitro achosion lle mae arferion cyfyngol yn cael eu defnyddio.**

ADRODDIAD CHWARTEROL I'R CABINET: BWRDD RHAGLEN Y CYNLLUN YMATEB

YR ATHRO SALLY HOLLAND: CADEIRYDD Y BWRDD YMATEB

DYDDIAD: 10 Mawrth 2026

Cyflwyniad

Ers fy adroddiad blaenorol i'r Cabinet ym mis Tachwedd 2025, mae Bwrdd Rhaglen y Cynllun Ymateb ("y Bwrdd") wedi parhau i gwrdd ac yn goruchwyllo'r cynnydd mewn ymateb i'r Adolygiad Ymarfer Plant (CPR) (adroddiad 'Cyfiawnder Trwy ein Dewrder') a'r Cynllun Ymateb ehangach.

Mae'r adroddiad hwn yn crynhoi gweithgarwch allweddol y Bwrdd, y datblygiadau, a'r gwaith trosolwg ers y diweddariad chwarterol diwethaf.

Y Sefyllfa Gyfredol

Cyfnodau Gwaith Strategol

Mae Cyngor Gwynedd wedi ymgymryd â'r gwaith ymateb hwn mewn dau gam sy'n gorgyffwrdd, ac mae trafodaethau, craffu a chynghor y Bwrdd wedi adlewyrchu hyn.

- a. *Yr Ymateb Uniongyrchol i'r Troseddau a Chyhoeddi Adroddiad 'Cyfiawnder Trwy Ein Dewrder'–*

Roedd y cynllun ymateb a'r gweithredoedd yn gamau gwellhaol yn bennaf, yn cynnwys cefnogaeth i ddioddefwyr a goroeswyr, cefnogi a sefydlogi Ysgol Friars a gwella polisïau, gweithdrefnau a'r ymgymryd â hyfforddiant.

Bu i'r Bwrdd gefnogi a chraffu ar Gyngor Gwynedd drwy'r cyfnod o amgylch cyhoeddiad yr adroddiad CPR 'Cyfiawnder Trwy Ein Dewrder', gyda ffocws ar sicrhau cefnogaeth briodol i ddioddefwyr a goroeswyr y troseddau, ac ar gynorthwyo'r Cyngor i baratoi ar gyfer y cyhoeddi a chynllunio'r ymateb.

- b. *Ymateb a Monitro ar Draws y System –*

Cyhoeddwyd yr adroddiad CPR ('Cyfiawnder Trwy Ein Dewrder') ar 4 Tachwedd 2025, ac fe arweiniodd hyn at y newid mwyaf i'r Cynllun Ymateb ers ei fabwysiadu. Symudodd y pwyslais tuag at ddull system gyfan i sicrhau bod mesurau i atal niwed yn eu lle, ar y cyd ag ymatebion addas pan allai niwed fod wedi digwydd.

Mae'r Cynllun Ymateb wedi cael ei ailwampio i adlewyrchu'r argymhellion allweddol a'r dysgu sydd wedi'i nodi yn yr adroddiad Cyfiawnder Trwy Ein Dewrder yn cynnwys symleiddio blaenoriaethau a sicrhau bod cynlluniau presennol yn cael eu hintegreiddio yn llawn i'r Cynllun Ymateb.

Y saith thema allweddol yw;

1. Llais y Plentyn a Chefnogi Dioddefwyr

2. Rheoli Honiadau a Phryderon ynghylch Oedolion sy'n gweithio gyda Phlant
3. Hyfforddiant a Pholisïau
4. Llywodraethu Ysgol
5. Arferion Cyfyngol
6. Cynllunio ar gyfer Argyfwng ac Ymateb mewn Argyfwng
7. Cefnogi Ysgol Friars

Mae cynllun gwaith manwl yn cael ei gylchredeg i aelodau cyn cyfarfodydd y Bwrdd Ymateb ac mae adroddiad trosolwg hefyd yn cael ei gynnwys erbyn hyn ar gyfer pob un o'r saith thema gydag 'arweinydd thema' yn cael ei adnabod i gryfhau atebolrwydd. Mae'r adroddiadau trosolwg yn cynnwys diweddariadau ar y cerrig milltir allweddol a gyflawnwyd ers y cyfarfod diwethaf a'r blaenoriaethau wrth symud ymlaen, yn cynnwys unrhyw ddibyniaethau, risgiau a phroblemau o ran adnoddau.

Ffocws sy'n Canolbwyntio ar y Plentyn ac Ymgysylltu â'r Dioddefwyr

Mae bwrw ymlaen â dulliau sy'n canolbwyntio ar y plentyn yng ngweithgareddau'r Cynllun Ymateb yn flaenoriaeth barhaus. Mae'r Bwrdd wedi cefnogi Cyngor Gwynedd yn ei ymdrechion i ymgorffori ymarfer sy'n canolbwyntio ar y plentyn ymhellach, ac yn fy rôl fel Cadeirydd rwyf wedi gweithio gyda Jan Pickles a arweiniodd yr adolygiad CPR a SARC i ystyried y dulliau o gyfathrebu gyda'r dioddefwyr a chanfod eu barn ar y cynnydd mewn ffordd sy'n sensitif, ystyrlon a pharchus.

Hawliau a Chyfranogiad Plant

Mae'r Bwrdd hefyd wedi ymgysylltu gydag ymdrechion i gryfhau hawliau a chyfranogiad plant ledled yr awdurdod lleol. Cynhaliwyd diwrnod hyfforddiant hawliau plant ar 2 Chwefror, gan ddod â phobl ifanc, aelodau Cabinet, cyfarwyddwyr, penaethiaid adran a staff eraill at ei gilydd. Canolbwyntiodd y digwyddiad ar sut y gellir integreiddio hawliau plant ym mholisi'r Cyngor. Yn ogystal â sicrhau bod gan bawb yn bresennol gyd-ddealltwriaeth o hawliau plant, a dyletswyddau'r awdurdod lleol i ddilyn yr hawliau hynny, roedd y sesiwn yn cynnwys trafodaeth ar ddefnyddio Asesiadau Effaith Hawliau Plant a datblygu strategaeth gyfranogi. Rwyf yn ddiolchgar i swyddogion o swyddfa Comisiynydd Plant Cymru am weithio gyda mi i gynllunio ac arwain y sesiwn.

Roedd yn galonogol gweld y strategaeth cyfranogiad plant drafft a rannwyd yn ystod cyfarfod diwethaf y Bwrdd, ac edrychaf ymlaen i'w gweld yn cael ei rhoi ar waith yng Nghyngor Gwynedd.

Roedd aelodau'r Bwrdd yn croesawu egni a brwdfrydedd yr holl gyfranogwyr yn ystod y diwrnod hyfforddiant i fwrw ymlaen â'r ymdrechion hyn. Bydd angen gwaith pellach i sicrhau bod y dull hwn yn cael ei ymgorffori ym mhrosesau a diwylliant Cyngor Gwynedd. Ymysg yr enghreifftiau o sut allai hyn gael ei wneud mae;

- Datblygu a gweithredu Strategaeth Llais y Plentyn
- Datblygu'r Fforwm Ieuenctid ymhellach, a'u hymwneud â datblygu polisïau a gwasanaethau yng Nghyngor Gwynedd.

- Cynnwys gwaith y fforwm ieuenctid gyda gwaith y bwrdd ymateb, e.e. mynychu cyfarfodydd y Bwrdd i rannu'r gwaith y maent yn ei wneud; ystyried sut allai Gwynedd eu cynnwys a bod yn atebol.
- Gwaith ar yr egwyddorion (5 Egwyddor Dull y Ffordd Gywir) sy'n ategu dull ataliol a sylfaenol tuag at ddiogelu er mwyn creu yr amodau i blant yng Ngwynedd ffynnu.

Craffu a Sicrwydd

Llywodraeth Cymru

Mae Llywodraeth Cymru wedi sefydlu Bwrdd Sicrwydd Gweinidogol yn dilyn cyhoeddiad yr adroddiad 'Cyfiawnder Trwy Ein Dewrder'. Nid oes gan y Bwrdd Ymateb gysylltiadau llywodraethu ffurfiol gyda'r Bwrdd Gweinidogol, ond fel Cadeirydd fe fynychais gyfarfod mis Ionawr y Bwrdd i roi diweddariad i Weinidogion ar waith parhaus y Bwrdd Ymateb.

Archwiliad diogelu ar y cyd gan Estyn ac Arolygiaeth Gofal Cymru

Cyhoeddwyd yr adroddiad hwn ym mis Ionawr 2026 ac fe'i rhannwyd gyda'r Bwrdd. Mae'r argymhellion o'r adroddiad hwnnw wedi'u cynnwys yn y cynllun ymateb, ac felly bydd cynnydd Cyngor Gwynedd i gwrdd â'r rhain ar gael er mwyn i'r Bwrdd graffu ar hyn a chynnig cyngor.

Rôl Esblygol y Bwrdd

Yn fy marn i, yn ystod y misoedd diwethaf, mae rôl y Bwrdd wedi parhau i aeddfedu o ran craffu. Tra'n parhau i ddarparu cyngor a chefnogaeth i Gyngor Gwynedd, mae'r Bwrdd wedi mynd ati'n gynyddol i weithredu swyddogaeth graffu gadarn. Mae'r Cadeirydd yn nodi bod aelodau mewnol ac aelodau etholedig y Bwrdd yn arwain yn gryfach gyda'r gweithgarwch caffael, gan ategu cyfraniad gwerthfawr aelodau allanol y Bwrdd.

Triongli Mewnwelediad ac Ymgysylltiad

I gryfhau'r ddealltwriaeth o gynnydd y tu hwnt i gyfarfodydd ffurfiol y Bwrdd, mae'r Cadeirydd wedi gweithredu'r gweithgareddau triongli strwythuredig, yn cynnwys:

- Cyfarfodydd dwyochrog chwarterol gydag aelodau allanol y Bwrdd ac aelodau Cabinet unigol i adolygu'r cynnydd a chytuno ar y blaenoriaethau allweddol.
- Ymgysylltu â hysbyswyr allweddol y tu allan i'r Bwrdd, yn cynnwys cynrychiolwyr o SARC, RASASC (Y Ganolfan Gymorth Trais a Cham-drin Rhywiol), ac arweinyddion Ysgol Friars (yn cynnwys y Pennaeth / Cadeirydd y Llywodraethwyr), i sicrhau safbwyntiau amrywiol ar newidiadau i systemau.

Mae'r gweithgareddau hyn yn cynyddu sicrwydd ynghylch cynnydd ac yn cefnogi rôl trosolwg y Cadeirydd.

Mesur Effaith

Mae'r gwaith i ddatblygu a mireinio mesurau effaith sy'n seiliedig ar hawliau yn parhau. Mae'r Bwrdd yn pwysleisio pwysigrwydd tracio dangosyddion cynnydd ystyrlon, yn

cynnwys cyfraddau cwblhau hyfforddiant, sgysiau ansoddol gyda phobl ifanc, rhieni a staff, arolygon arferol a mesurau deilliant eraill. Yn y Bwrdd diweddaraf, cyflwynwyd set newydd o fesurau effaith i gyd-fynd â'r rhaglen waith newydd.

Tryloywder a Llywodraethu

Yn unol ag ymrwymiad y Bwrdd tuag at dryloywder ac atebolrwydd, bydd cofnodion a phapurau'r Bwrdd yn cael eu cyhoeddi yn gyfnodol.

Camau Nesaf

Wrth i'r Bwrdd symud tuag at y chwarter nesaf, bydd yn:

- Parhau i adolygu a chynghori ar weithrediad y Cynllun Ymateb a'r blaenoriaethau perthnasol sy'n codi o'r CPR.
- Cefnogi'r gwaith o ymwreiddio gwelliannau diogelu ymhellach ar draws gwasanaethau.
- Parhau i graffu cynnydd yn gadarn drwy fwy o driongli ac ymgysylltu.
- Parhau i weithio gyda phartneriaid i ymgorffori hawliau, cyfranogiad a mesur effaith mewn ffordd gynaliadwy.

Mae'r Bwrdd yn parhau i adolygu pa mor hir y dylai barhau fel endid ar wahân. Mae hyn hefyd wedi cael ei drafod gyda Bwrdd Sicrwydd Gweinidogol Llywodraeth Cymru. Y cynllun cyfredol yw i'r Bwrdd barhau hyd nes haf 2026, gydag adolygiad pellach ar y pwynt hwnnw.

Sylwadau i Gloi

I gloi, hoffwn gydnabod yr ymrwymiad a ddangoswyd gan aelodau'r Bwrdd yn ystod cyfnod o waith sydd wedi bod yn gymhleth ac yn sensitif. Mae presenoldeb a chyfranogiad yn parhau ar lefel uchel. Mae'r Bwrdd yn cydnabod bod cryfhau trefniadau diogelu ac ymgorffori dull o ganolbwytio ar y plentyn, sy'n seiliedig ar hawliau ar draws system gyfan, yn cymryd amser, arweinyddiaeth barhaus a chraffu gofalus. Mae'n galonogol gweld y cynnydd sy'n cael ei wneud a'r parodrwydd i ddysgu ac addasu. Mae'r Rhaglen yn uchelgeisiol a bydd yn parhau i fynnu amser ac adnoddau eraill uwch swyddogion er mwyn bod yn llwyddiannus. Bydd y Bwrdd yn parhau i ddarparu cefnogaeth adeiladol a throsolwg gadarn i'r Cabinet wrth i'r gwaith fwrw yn ei flaen, gyda ffocws barhaus ar effaith, tryloywder, a phrofiadau byw plant a phobl ifanc.

Yr Athro Sally Holland

Cadeirydd Bwrdd Rhaglen y Cynllun Ymateb

23/02/26

ADRODDIAD CHWARTEROL I'R CABINET: BWRDD RHAGLEN Y CYNLLUN YMATEB

YR ATHRO SALLY HOLLAND: CADEIRYDD Y BWRDD YMATEB

DYDDIAD: 7 Gorffennaf 2026

Cyflwyniad

Ers fy adroddiad diwethaf i'r Cabinet ym mis Mawrth 2026, mae Bwrdd Rhaglen y Cynllun Ymateb wedi parhau i oruchwylio ymateb y Cyngor i'r argymhellion sy'n deillio o'r Adolygiad Ymarfer Plant, *Cyfiawnder Trwy Ein Dewrder*, a'r Cynllun Ymateb ehangach.

Mae'r adroddiad hwn yn crynhoi'r datblygiadau allweddol a'r cynnydd a wnaed yn ystod y chwarter diwethaf.

Y Sefyllfa Gyfredol

Mae'r gwaith yn parhau ar draws pob maes o'r Cynllun Ymateb yn erbyn y saith thema allweddol:

1. Llais y Plentyn a Chefnogi Dioddefwyr
2. Rheoli Honiadau a Phryderon ynghylch Oedolion sy'n gweithio gyda Phlant
3. Hyfforddiant a Pholisïau
4. Llywodraethu Ysgolion
5. Arferion Cyfyngol
6. Cynllunio ar gyfer Argyfwng ac Ymateb mewn Argyfwng
7. Cefnogi Ysgol Friars

Cyflwynir adroddiadau cynnydd manwl i'r Bwrdd gan yr arweinwyr thema, gan dynnu sylw at yr hyn a gyflawnwyd, blaenoriaethau, risgiau a heriau, dibyniaethau a goblygiadau i adnoddau. Mae aelodau'r bwrdd wedi croesawu'r trefniadau adrodd gwell, gan nodi eu bod yn darparu mwy o eglurder ynghylch cynnydd, mesurau a chanlyniadau.

Mae datblygiadau'r chwarter hwn wedi cynnwys:

Arolwg Estyn o Ysgol Friars

Mae canlyniad arolwg diweddar Estyn ar Ysgol Friars, wedi'i rannu gyda'r Bwrdd. Roedd yn galonogol nodi'r gydnabyddiaeth o'r cynnydd sydd wedi'i wneud ers penodi'r Pennaeth Margaret Davies ym mis Ebrill 2025. Er bod yr adroddiad yn nodi meysydd sydd angen sylw pellach, nodwyd gwelliannau mewn trefniadau diogelu, arweinyddiaeth a llywodraethu'r

ysgol. Mae'r adroddiad hwn yn darparu golwg allanol bwysig i ategu'r adroddiadau mewnol am gynnydd yr ysgol y mae'r Bwrdd wedi'u derbyn o'r blaen.

Llais y Plentyn

Mae Strategaeth Llais y Plentyn wedi'i datblygu a'i diweddarau yn dilyn adborth gan aelodau'r Bwrdd. Mae atodiadau ategol wrthi'n cael eu cwblhau'n derfynol ar hyn o bryd, gyda'r bwriad i ymgysylltu â'r Fforwm Plant a Phobl Ifanc, Grwpiau Strategol Addysg a Fforwm Llywodraethwyr Gwynedd yn dilyn y cyfnod arholiadau TGAU.

Rwyf wedi ceisio sicrwydd bod lleisiau plant a phobl ifanc yn cael eu dal o ystod ddigon eang o grwpiau a phrofiadau. Yn benodol, roeddwn yn awyddus i ddeall sut mae'r Cyngor yn ymgysylltu â gofalu'r ifanc, plant anabl, plant sydd â phrofiad o ofal, pobl ifanc ddigartref a grwpiau eraill nad yw eu lleisiau bob amser yn cael eu clywed yn rheolaidd. Roeddwn yn falch o ddeall bod Cyngor Gwynedd yn recriwtio Swyddog Ymgysylltu a Chyfranogiad ymroddedig i helpu i gryfhau'r gwaith hwn.

Mae'r gwaith hwn yn nodi cam pwysig yn uchelgais Gwynedd i ddod yn Sir sy'n gyfeillgar i blant, yn dilyn fframwaith a osodwyd gan UNICEF. Mae'r dull rhagweithiol a hirdymor hwn yn nodi trawsnewidiad o fod yn ymateb i fylchau 'ar y pryd', gan ddilyn y broses Cyfiawnder Trwy Ein Dewrder, tuag at ddull ataliol hirdymor.

Ymwybyddiaeth a Hyfforddiant Diogelu

Mae gwaith pellach wedi'i wneud i gryfhau ymwybyddiaeth diogelu ar draws y gweithlu. Mae fideo ymwybyddiaeth diogelu newydd wedi'i ddatblygu i wella hygyrchedd, yn enwedig ar gyfer staff nad ydynt yn cael mynediad rheolaidd i systemau'r Cyngor. Er bod y Bwrdd yn croesawu'r datblygiadau hyn, mae'n rhaid i'r ffocws nawr fod ar effaith. Mae'n bwysig bod y mentrau hyn yn arwain nid yn unig at gyfraddau cwblhau gwell ond hefyd at well dealltwriaeth o gyfrifoldebau diogelu a sut y dylid cydnabod pryderon a'u hadrodd yn ymarferol. Hefyd, rhaid i staff deimlo'n hyderus y bydd eu pryderon yn cael eu cymryd o ddifri.

Cynllunio ar gyfer Argyfwng

Mae cynnydd yn parhau o ran datblygu trefniadau cynllunio argyfwng ar gyfer ysgolion. Roeddwn yn falch o weld bod ymgysylltiad â phenaethiaid trwy gydol y broses hon, sydd wedi darparu her briodol ac awgrymiadau adeiladol ar gyfer gwelliannau. Mae hyn wedi helpu i sicrhau bod trefniadau'n cael eu llywio gan brofiad gwirioneddol a'u bod yn ymarferol i ysgolion eu gweithredu. Wrth i'r gwaith hwn fynd rhagddo, bydd yn bwysig sicrhau bod dealltwriaeth dda o'r cynlluniau, a'u bod yn cael eu profi a'u hymgorffori'n dda.

Atebolrwydd Cyhoeddus a Thryloywder

Rwy'n croesawu datblygiad y wefan sy'n wynebu'r cyhoedd, dogfen gryo sy'n addas i blant a theuluoedd, a ffeithluniau ategol sy'n amlinellu'r cynnydd a wnaed hyd yma a'r meysydd lle mae gwaith pellach yn parhau. Dylai'r adnoddau hyn helpu i wella tryloywder a dealltwriaeth ymhlith preswylwyr, rhanddeiliaid a goroeswyr.

Rwyf hefyd yn falch fod Cylch Gorchwyl y Bwrdd wedi'i ddiwygio a bod papurau'r Bwrdd bellach yn cael eu cyhoeddi ar ôl pob cyfarfod. Mae hwn yn gam pwysig i fod yn fwy agored a chryfhau atebolrwydd cyhoeddus.

Blaenoriaethu Gweithgareddau

Mae'r Bwrdd wedi adolygu fframwaith blaenoriaethu diwygiedig ar gyfer y Cynllun Ymateb. O ystyried graddfa'r gweithgarwch sydd ar y gweill, croesewir cyflwyno dull cliriach o flaenoriaethu. Er bod yr holl gamau gweithredu yn parhau i fod yn bwysig, dylai'r fframwaith helpu i sicrhau bod sylw, capasiti ac adnoddau yn parhau i ganolbwyntio ar y meysydd hynny sy'n cyflwyno'r risg fwyaf ac sy'n gofyn am y gweithredu mwyaf brys.

Ym mis Mawrth, cymeradwywyd cyllideb o oddeutu £600k i gefnogi'r ffrydiau gwaith o dan y Bwrdd Rhaglen. Rwy'n croesawu'r dyraniad hwn, sy'n darparu ymrwymiad adnoddau clir i gefnogi'r gwaith cyflawni a helpu i symud ymlaen â'r rhaglen yn gyflym. Bydd y ffocws nawr ar sicrhau bod y cyllid yn cael ei ddefnyddio'n effeithiol i gefnogi'r blaenoriaethau ym mhob maes gwaith.

Craffu a Sicrwydd

Mesurau Deilliant

Mae gwaith yn parhau i ddatblygu a mireinio mesurau effaith. Mae'r Bwrdd wedi ailadrodd pwysigrwydd canolbwyntio ar ddangosyddion ystyrion o gynnydd, gan gynnwys adborth ansoddol gan blant a phobl ifanc. Er bod llawer iawn o waith wedi'i wneud i ddatblygu polisïau, fframweithiau a gweithdrefnau, mae'r Bwrdd yn parhau i bwysleisio'r angen i symud y tu hwnt i ddull cydymffurfio neu "ticio bocsys". Dylai mabwysiadu polisi gael ei weld fel y man cychwyn yn hytrach na'r pwynt terfynol. Y brif flaenoriaeth nawr yw deall gwir effaith y newidiadau hyn ar ymarfer y gweithlu, diwylliant sefydliadol ac, yn bwysicaf oll, diogelwch a lles plant. Mae rhai mesurau deilliant yn dechrau cael eu cyflwyno i'r Bwrdd, ac mae aelodau'r Bwrdd yn awyddus i weld mwy o'r rhain yn ystod y misoedd nesaf.

Fframwaith Sicrwydd Ansawdd

Mae'r Fframwaith Sicrwydd Ansawdd ar gyfer gwasanaethau plant wedi'i gwblhau a'i gyflwyno i'r Bwrdd. Rwy'n falch o weld bod y darn pwysig hwn o waith nawr yn ei le. Mae'n gosod y

weledigaeth, y gwerthoedd a'r disgwyliadau ar gyfer gweithgarwch sicrhau ansawdd ar draws y gwasanaeth, gan gynnwys cyfrifoldebau, trefniadau dysgu, gofynion goruchwyllo a mecanweithiau ar gyfer gwelliant parhaus.

Mae angen i'r ffocws nawr symud i sicrhau ei fod yn cael ei gyfathrebu'n effeithiol ar draws y gweithlu a'i wreiddio mewn ymarfer dydd i ddydd, fel bod y gwelliannau a fwriedir yn cael eu gwireddu yn ymarferol yn hytrach nag aros ar lefel weithdrefnol.

Grŵp Sicrwydd Llywodraeth Cymru

Fel y nodwyd yn flaenorol, mae Llywodraeth Cymru wedi sefydlu Bwrdd Sicrwydd Gweinidogol ar ôl i *Cyfiawnder Trwy Ein Dewrder* gael ei gyhoeddi. Yn dilyn etholiad y Senedd, mae rhywfaint o ansicrwydd ar hyn o bryd ynglŷn ag amserlenni ac ymgysylltu yn y dyfodol, wrth i Weinidogion newydd sefydlu eu blaenoriaethau a'u trefniadau gwaith. Ar hyn o bryd, mae sefyllfa tymor hwy y grŵp hwn yn parhau i fod yn aneglur, er bod disgwyl y daw eglurder pellach wrth i'r weinyddiaeth newydd sefydlu.

Mae cynrychiolwyr Llywodraeth Cymru yn y Bwrdd wedi rhoi'r wybodaeth ddiweddaraf am yr adolygiadau cenedlaethol sy'n parhau o lywodraethu diogelu a chyrrff llywodraethu ysgolion. Disgwylir i ganfyddiadau'r rhain gael goblygiadau i'r holl awdurdodau lleol a byrddau diogelu rhanbarthol.

Camau Nesaf

Wrth i'r Bwrdd symud i'r chwarter nesaf, bydd yn:

- Parhau i adolygu a chynghori ar weithrediad y Cynllun Ymateb a'r blaenoriaethau perthnasol sy'n codi o'r AYP.
- Parhau â'r gwaith ar fesur effaith, gan sicrhau bod hyn yn cael ei ddatblygu mewn ffordd gymesur a chynaliadwy.
- Parhau i adolygu rôl a hyd oes y Bwrdd fel endid ar wahân, gan gynnwys sut mae hyn yn cyd-fynd â threfniadau llywodraethu a chraffu ehangach y Cyngor. Trafodwyd hyn gyda Bwrdd Sicrwydd Gweinidogol Llywodraeth Cymru cyn yr etholiad. Bydd nawr angen ystyried trefniadau'r dyfodol gyda'r Llywodraeth newydd.

Sylwadau i Gloi

I gloi, hoffwn gydnabod yr ymrwymiad a ddangoswyd gan aelodau'r Bwrdd yn ystod cyfnod o ddatblygiad parhaus ac aeddfedrwydd cynyddol yn nhrefniadau'r Bwrdd. Mae gwaith sylweddol wedi digwydd i gryfhau'r adrodd, a byddwn hefyd yn canmol cyfraniad yr arweinwyr thema am eu gwaith parhaus wrth ddatblygu a chyflawni meysydd y rhaglen. Mae

aelodau allanol ac aelodau etholedig wedi parhau i graffu a herio'n adeiladol a rhoi cyngor cefnogol trwy gydol y cyfnod hwn.

Wrth i'r Bwrdd symud i'w gyfnod nesaf, bydd angen ffocws cryfach ar fesur effaith a sicrhau bod newidiadau'n cael eu hymgorffori'n briodol mewn ymarfer. Fel rhan o hyn, bydd hefyd yn bwysig parhau i ystyried rôl tymor hwy y Bwrdd, gan sicrhau bod trefniadau'n parhau i fod yn gymesur ac yn cyd-fynd â strwythurau llywodraethu ehangach. Yn ogystal, bydd angen cadw llygad ar oblygiadau etholiad diweddar y Senedd wrth i drefniadau llywodraethu a goruchwyllo yn y dyfodol ddatblygu o dan y weinyddiaeth newydd.

Fel sylw olaf, hoffwn gydnabod yr adroddiadau diweddar am gam-drin plant yng Nghanolfan Brynffynnon hyd at pan gaewyd y ganolfan yn 2014, ynghyd â'r materion cyflogaeth hir a ddilynodd. Nid oes gan y Bwrdd Ymateb rôl i ymchwilio i ddigwyddiadau yn y gorffennol, ond yn hytrach i ganolbwyntio ar ddiogelu nawr ac yn y dyfodol. Serch hynny, rwy'n cydnabod effaith barhaus methiannau diogelu difrifol yn y gorffennol ar hyder plant, rhieni, staff a phoblogaeth ehangach Gwynedd ynghylch gallu'r Cyngor i ddiogelu plant mewn addysg. Mae hyn yn ei gwneud hi'n fwy angenrheidiol byth i'r Cyngor gymryd camau clir a thryloyw i adennill yr hyder hwnnw ac i ddangos nid yn unig newidiadau polisi ond hefyd newidiadau mewn arferion a diwylliant bob dydd.

Yr Athro Sally Holland

Cadeirydd Bwrdd Rhaglen y Cynllun Ymateb

Cynnydd argymhellion Cyfiawnder Trwy ein Dewrder Awst 2026

a) Argymhelliad i Gyngor Gwynedd

Rhif / cyf	Argymhelliad yr adroddiad	Ydi'r Cyngor wedi cyflawni beth oedd yn ofynnol ohonom?	Unrhyw faterion eraill neu rwystrau perthnasol
Gwranddo ar lais y plentyn			
7.	Y dylai ALL1 ymgynghori gyda disgyblion i ganfod y ffordd orau o'u galluogi i gael gafael ar unigolyn neu wasanaeth y tu allan i'r ysgol er mwyn rhoi gwybod am bryderon. Dylid arddangos manylion cyswllt yn amlwg ym mhob ysgol	Ydy. Mae'r Cyngor wedi gweithredu'r argymhelliad drwy ymgynghori â phlant a phobl ifanc ynghylch eu profiad a'u hyder mewn trefniadau diogelu. Mae'r Cyngor wedi cryfhau gwelededd gwybodaeth diogelu mewn ysgolion, gan sicrhau bod manylion cyswllt a llwybrau priodol i godi pryderon yn cael eu harddangos yn glir ac yn hygyrch i ddisgyblion.	

b)Argymhellion i bob sefydliad / pob Awdurdod Lleol

Rhif / cyf	Argymhelliad yr adroddiad	Ydi'r Cyngor wedi cyflawni beth oedd yn ofynnol ohonom?	Unrhyw faterion eraill neu rwystrau perthnasol
Gwrandd ar lais y plentyn			
1.	Bod rhaid i bob sefydliad sy'n gweithio gyda phlant sicrhau bod eu polisïau mewn perthynas â gwrandd ar lais y plentyn yn cael eu hadolygu, eu gweithredu'n llawn ac yn adlewyrchu'r hyn a ddysgwyd o'r Adolygiad hwn	Ydy. Mae'r Cyngor wedi adolygu a chryfhau ei drefniadau i sicrhau bod llais y plentyn yn llywio penderfyniadau drwy waith y Fforwm Ieuenctid a chryfhau cyfranogiad plant a phobl ifanc ar draws gwasanaethau. Mae Strategaeth Llais y Plentyn wedi ei ddatblygu dros y flwyddyn diwethaf a bydd gofyn i'r Cabinet ei fabwysiadu yn ffurfiol yn yr hydref. O safbwynt diogelu, mae gweithiwr cymdeithasol yn gwneud ymdrech rhagweithiol i glywed llais pob un plentyn sy'n destun cyfeiriad diogelu Rhan 5 (gweler argymhelliad rhif 6)	-
2.	Bod rhaid i sefydliadau allu dangos tystiolaeth i'w Bwrdd a'u Rheoleiddwyr proffesiynol bod ganddynt broses ar gyfer gwrandd ar blant a'i bod wedi'i gwreiddio ac yn weithredol yn y sefydliad	Ydy. Mae'r Cyngor wedi gwreiddio trefniadau i wrandd ar lais plant a phobl ifanc drwy strwythurau cyfranogiad ffurfiol, ymgysylltu rheolaidd drwy'r Fforwm Ieuenctid, a	-

		threfniadau llywodraethu sy'n sicrhau bod safbwyntiau plant yn cael eu hystyried wrth wneud penderfyniadau ac yn cael eu hadrodd drwy'r strwythurau atebolrwydd perthnasol.	
3.	Bod pob asiantaeth yn sicrhau bod eu staff yn cael eu hyfforddi i ganfod a chofnodi newid mewn ymddygiad plentyn a allai nodi bod oedolion yn meithrin perthynas amhriodol gyda nhw ac/neu eu bod yn cael eu cam-drin	Ydy. Gan nad oedd pecyn hyfforddiant penodol ar y pwnc yn bodoli eisoes, comisiynwyd yr NSPCC i ddatblygu pecyn hyfforddi gynhwysfawr. Bydd y pecyn yn cael ei gyflwyno mewn dwy ran: yn gyntaf, webinar i holl staff y Cyngor er mwyn codi ymwybyddiaeth o gamfeithrin; ac yn ail, sesiynau mwy arbenigol wedi'u teilwra ar gyfer grwpiau penodol, gan gynnwys gweithwyr cymdeithasol, ac unigolion dynodedig diogelu ysgolion. MAe'r hyfforddiant wedi cychwyn cael ei ddefnyddio a bydd y ddarpariaeth yn cael ei chyflwyno i holl staff y Cyngor dros y misoedd nesaf. Bydd y pecyn hwn hefyd ar gael i awdurdodau eraill ei ddefnyddio neu ei brynu, gan sicrhau bod y buddsoddiad yn cyfrannu at wella ymarfer yn ehangach.	Nid oedd pecyn hyfforddiant 'oddi ar y silff' yn bodoli, er ein bod wedi cysylltu a sawl cwmni a sefydliad. O ganlyniad fe gomisiynwyd yr NSPCC i ddatblygu pecyn hyfforddiant cynhwysfawr. Mae hyn wedi arwain at rywfaint o oedi wrth ddatblygu'r pecyn. Fodd bynnag, er mwyn sicrhau bod staff ysgolion yn derbyn yr hyfforddiant angenrheidiol yn y cyfamser, bu inni addasu'r hyfforddiant diogelu presennol i ymdrin â'r prif ofynion a'r negeseuon allweddol am gamfeithrin.

4.	Mewn ysgolion, rhaid i'r newidiadau hyn gael eu cofnodi ar system reoli data electronig	Ydy. Mae bob ysgol yng Ngwynedd bellach yn cofnodi ar system reoli data electroneg.	-
5.	Pan fo atgyfeiriad yn cael ei wneud dan Adran 5 Gweithdrefnau Diogelu Cymru, rhaid ystyried yr holl wybodaeth ddiogelu ar gofnod y plentyn ar y system reoli data wrth asesu risg a pha mor ddiamddiffyn ydynt	Ydy. Mae'r ffurflen gofnodi fewnol wedi'i haddasu fel ei bod yn ofynnol i bob asiantaeth sy'n bresennol yng nghyfarfodydd Rhan 5 ddarparu a chofnodi hanes a gwybodaeth gefndirol berthnasol.	-
6.	Pan fo atgyfeiriad yn cael ei wneud gan drydydd parti dan Adran 5 Gweithdrefnau Diogelu Cymru, rhaid i swyddog o'r gwasanaeth gofal cymdeithasol plant siarad â'r plentyn sy'n cael ei enwi yn yr atgyfeiriad, hyd yn oed pan nad yw wedi datgelu unrhyw beth ei hun	Ydy. Mae Cyngor Gwynedd wedi cyflwyno y trefniadau hyn.	Bu rhai heriau wrth weithredu'r drefn hon, gan gynnwys achlysuron lle mae rhiant wedi gwrthod rhoi caniatâd i siarad â'r plentyn, ac achlysuron eraill lle mae'r plentyn ei hun wedi gwrthod ymgysylltu. Yn yr achosion hyn, roedd y plentyn wedi'i enwi fel tyst neu dyst posibl yn unig, yn hytrach nag fel unigolyn yr oedd yr honiad yn ymwneud ag ef yn uniongyrchol. Pe byddai'r honiad yn ymwneud â chamdriniaeth yn erbyn y plentyn ei hun, byddai'r Cyngor wedi sicrhau bod llais a phrofiad y plentyn hwnnw yn cael eu clywed fel rhan o'r broses.

9.	Dylai Awdurdodau Lleol ddangos tystiolaeth o sut maent yn cefnogi ac yn eirioli dros ddioddefwyr trawma, fesul achos, pan fo'u gallu i gael addysg wedi cael ei gyfyngu oherwydd eu profiadau. Byddai hyn yn cynnwys sicrhau bod dioddefwyr yn cael mynediad at addysg bellach ac uwch, a'r arian sydd ei angen i wneud hynny, pan nad yw'r gofynion o ran graddau a phresenoldeb wedi'u bodloni oherwydd y trawma a gawsant	Ydy. Mae Cyngor Gwynedd wedi datgan a chynnig cefnogaeth i unrhyw un a effeithir gan gynnig pecyn cymorth i ddioddefwyr uniongyrchol ac anuniongyrchol cymuned yr ysgol. Mae'r Cyngor hefyd wedi ymrwymo i hwyluso mynediad i addysg dioddefwyr trawma pan fod wedi ei gyfyngu oherwydd eu profiadau ac wedi gwneud hynny yn yr achos penodol yma.	
Rheoli honiadau a phryderon am oedolion sy'n gweithio gyda phlant – ymateb amlasiantaeth			
18.	Bod pob aelod staff, gwirfoddolwr (gan gynnwys swyddogion gweinyddol a chyfleusterau) a Llywodraethwr ysgol yn cael hyfforddiant am modus operandi troseddwy rhyw a'u dulliau o feithrin perthnasoedd amhriodol gan ddefnyddio model Finklehor	Ar y gweill. Mae "model Finklehor" a dulliau o feithrin perthnasoedd amhriodol gan droseddwy rhyw wedi ei gynnwys yn yr hyfforddiant newydd sydd wedi ei ddatblygu gan NSPCC. Bydd ar gael i holl staff y Cyngor (gan gynnwys Llywodraethwyr ag Aelodau Etholedig) Bydd hwn yn cael ei ddarparu i holl staff dros y misoedd nesaf (gweler esboniad argymhelliad 3)	Nid oedd pecyn hyfforddiant 'oddi ar y silff' yn bodoli, er ein bod wedi cysylltu a sawl cwmni a sefydliad. O ganlyniad fe gomisiynwyd yr NSPCC i ddatblygu pecyn hyfforddiant cynhwysfawr. Mae hyn wedi arwain at rywfaint o oedi wrth ddatblygu'r pecyn. Fodd bynnag, er mwyn sicrhau bod staff ysgolion yn derbyn yr hyfforddiant angenrheidiol yn y cyfamser, bu inni addasu'r hyfforddiant diogelu presennol i ymdrin â'r prif ofynion a'r negeseuon allweddol am gamfeithrin.

c) Argymhellion i'r Bwrdd Diogelu Rhanbarthol

Rhif / cyf	Argymhelliad yr adroddiad	Ydi'r Cyngor wedi cyflawni beth oedd yn ofynnol ohonom	Unrhyw faterion eraill neu rwystrau perthnasol
Rheoli honiadau a phryderon am oedolion sy'n gweithio gyda phlant – ymateb amlasiantaeth			
13.	Bod Byrddau Diogelu yn cael sicrwydd bod swyddogion LADO eu hardaloedd yn cael hyfforddiant a goruchwyliaeth yn rheolaidd	Ydy. Mae'r Bwrdd Diogelu yn cynnal rhwydweithiau proffesiynol sy'n canolbwyntio ar ymarfer a gweithdrefnau Rhan 5. Mae swyddogion y Cyngor yn mynychu ac yn cyfrannu at y rhain er mwyn cefnogi gwelliant parhaus mewn ymarfer a phrosesau.	
14.	Bod Byrddau Diogelu yn cael ac yn craffu ar adroddiadau Awdurdodau Lleol am reoli honiadau o leiaf unwaith y flwyddyn, a bod adrodd am yr honiadau yn dod yn rhan o ofynion rheoleiddio Estyn ac AGC	Ydy. Yn unol â'r gofyn, mae'r Cyngor yn darparu diweddariadau chwarterol i'r Bwrdd Diogelu Rhanbarthol, sy'n cynnwys gwybodaeth am weithgarwch, canlyniadau a thueddiadau sy'n codi am faterion Rhan 5.	Bydd y Cyngor yn gweithio gyda'r Bwrdd Diogelu, Estyn a AGC i ymateb i unrhyw ofynion adrodd pellach a all godi yn y dyfodol.
Yr angen am hyfforddiant – meddwl y 'gwaethaf posib' a deall y 'gallai ddigwydd yma'			

19.	Bod sicrwydd yn cael ei roi i Fyrddau Diogelu bod yr hyfforddiant hwn [modus operandi troseddwy'r rhyw a'u dulliau o feithrin perthnasoedd amhriodol] yn cael ei gyflwyno i swyddogion Gwasanaethau Addysg, Plant ac Adnoddau Dynol yr Awdurdod Lleol, sy'n arwain ar reoli pryderon neu'n ymateb i bryderon am oedolion sy'n gweithio gyda phlant	Ar y gweill. Mae "model Finklehor" a dulliau o feithrin perthnasoedd amhriodol gan droseddwy'r rhyw wedi ei gynnwys yn yr hyfforddiant newydd sydd wedi ei ddatblygu gan NSPCC. Bydd ar gael i holl staff y Cyngor (gan gynnwys Llywodraethwyr ag Aelodau Etholedig) Bydd hwn yn cael ei ddarparu i holl staff, gan gynnwys swyddogion Gwasanaethau Addysg, Plant ac Adnoddau Dynol, dros y misoedd nesaf (gweler esboniad argymhelliaid 3)	Nid oedd pecyn hyfforddiant 'oddi ar y silff' yn bodoli, er ein bod wedi cysylltu a sawl cwmni a sefydliad. O ganlyniad fe gomisiynwyd yr NSPCC i ddatblygu pecyn hyfforddiant cynhwysfawr. Mae hyn wedi arwain at rywfaint o oedi wrth ddatblygu'r pecyn. Fodd bynnag, er mwyn sicrhau bod staff ysgolion yn derbyn yr hyfforddiant angenrheidiol yn y cyfamser, bu inni addasu'r hyfforddiant diogelu presennol i ymdrin â'r prif ofynion a'r negeseuon allweddol am gamfeithrin.
20.	Bod y Bwrdd Diogelu yn cael sicrwydd bod gan Awdurdodau Lleol bolisiau Chwythu'r Chwiban clir, y tynnir sylw atynt, a bod pob aelod staff yn gallu eu defnyddio'n ddiogel	Ydy. Mae Cyngor Gwynedd wedi mabwysiadu polisi canu'r gloch yn Chwefror 2026 a rhaglen gynhwysfawr i hyrwyddo ymysg, rheolwyr, arweinyddion tîm, a holl staff.	Bydd y Cyngor yn parhau i weithio gyda'r Bwrdd Diogelu i ymateb i unrhyw ofynion am sicrwydd neu adroddiadau pellach a all godi yn y dyfodol

Ch) Argymhellion i Lywodraeth Cymru

Rhif / cyf	Argymhelliad yr adroddiad	Ydi'r Cyngor wedi cyflawni beth oedd yn ofynnol ohonom?	Unrhyw faterion eraill neu rwystrau perthnasol
Gwranddo ar lais y plentyn			
8.	Bod Llywodraeth Cymru yn datblygu'r cwricwlwm i sicrhau bod disgyblion yn meddu ar y wybodaeth i ddeall ymddygiad oedolion sy'n meithrin perthnasoedd amhriodol ac yn gwybod sut i roi gwybod am hyn yn ddiogel i oedolyn	Na.	Ni allwn weithredu nes bydd y cwricwlwm wedi ei addasu
Rheoli honiadau a phryderon am oedolion sy'n gweithio gyda phlant – ymateb amlasiantaeth			
10.	Bod Llywodraeth Cymru yn sicrhau bod yr adolygiad o weithdrefnau Adran 5 yn cael ei lywio gan yr Adolygiad hwn ac yn rhoi ystyriaeth i'r hyn a ddysgwyd ohono	Ydy. Mae Cyngor Gwynedd wedi cyflwyno'r gweithdrefnau newydd, ond yn sgil anghysondeb gyda argymhellion CTED mae'r Cyngor yn mynd ymhellach na'r hyn sydd wedi ei osod allan yn y gweithdrefnau hyn.	Mae anghysondebau rhwng y gweithdrefnau newydd Rhan 5 ac argymhellion CTED, ac mae Cyngor Gwynedd wedi codi'r mater gyda Llywodraeth Cymru.
11.	Bod y gweithdrefnau diwygiedig yn nodi bod rhaid i lais y plentyn gael ei glywed, hyd yn oed os nad yw'r plentyn wedi gwneud unrhyw ddatgeliad	Ydy. Mae Cyngor Gwynedd wedi cyflwyno y trefniadau hyn.	

12.	Ei bod yn ofynnol bod penderfyniadau am drothwy defnyddio'r gweithdrefnau yn cael eu gwneud mewn cyfarfod amlasiantaeth ac nid gan y LADO yn unig, a'u bod yn ystyried pryderon, cwynion a honiadau blaenorol	Ydy. Mae trefniadau cadarn wedi'u sefydlu gyda'r Heddlu i gefnogi'r broses, ac mae cyfarfodydd amlasiantaeth yn cael eu cynnal. Nid yw penderfyniadau'n cael eu gwneud gan un swyddog yn unig. Mae'r Cyngor wedi buddsoddi mewn Swyddog Diogelu Dynodedig (DOS) ychwanegol i gryfhau'r trefniadau hynny.	Er bod Cyngor Gwynedd wedi diwygio ei drefniadau yn unol ag argymhellion CTED, nid yw'r gweithdrefnau cenedlaethol newydd ar gyfer Rhan 5 yn adlewyrchu nac yn mynd i'r afael yn llawn â'r newidiadau hynny. Mae'r Canllawiau newydd yn nodi: <i>“mae Swyddog Dynodedig yr Awdurdod Lleol/Swyddog Dynodedig Diogelu yn gyfrifol am dderbyn, ymateb i, gwneud penderfyniadau a monitro pob adroddiad mewn perthynas â honiadau yn erbyn ymarferwyr/unigolion mewn sefyllfa o ymddiriedaeth.”</i> Mae hyn yn peri pryder i'r Cyngor gan nad yw'r gweithdrefnau'n cydnabod nac yn adlewyrchu'r model gweithredu sydd wedi'i sefydlu'n lleol yn sgil argymhellion CTED.
15.	Bod Llywodraeth Cymru yn ystyried ei gwneud yn ofynnol i ysgolion ddatblygu 'Polisi Ymddygiad Oedolyn sy'n Peri Pryder' (a elwir yn 'Low-level Concerns Policy' yn Lloegr), ac yn ystyried darparu canllawiau ar arferion gweithio diogel	Na I hyn fod yn effeithiol mae angen trefn genedlaethol fel mae CTED yn ei nodi.	Rydym yn disgwyl am ganllaw gan Lywodraeth Cymru. Mae Cyngor Gwynedd wedi codi'r mater yma yn gyson drwy'r Grŵp Ansawdd Gweinidogol.

16.	Bod y Strategaeth newydd (strategaeth 10 mlynedd atal cam-drin plant) yn cael ei phrofi yn erbyn canfyddiadau'r adolygiad hwn a bod unrhyw beth a ddysgwyd yn cael ei ymgorffori yn y strategaeth newydd	Ydy. Mae'r strategaeth wedi ei gyhoeddi ac mae Grŵp o swyddogion mewnol yn sicrhau fod amcanion y strategaeth yn cael eu gweithredu.	Y strategaeth newydd wedi ei gyhoeddi.
Yr angen am hyfforddiant – meddwl y 'gwaethaf posib' a deall y 'gallai ddigwydd yma'			
17.	Bod Llywodraeth Cymru yn comisiynu adnodd hyfforddiant yn seiliedig ar ganfyddiadau'r Adolygiad hwn, i'w ddefnyddio gan bob ysgol yng Nghymru. Dylai bod modd ei addasu er mwyn i asiantaethau eraill sy'n gweithio gyda phlant allu ei ddefnyddio	Na.	Rydym yn disgwyl i Lywodraeth Cymru rannu'r hyfforddiant.
Llywodraethu Ysgolion yng Nghymru			
21.	Bod Llywodraeth Cymru yn cychwyn adolygiad o drefniadau llywodraethu mewn ysgolion ledled Cymru, sy'n amlinellu'n glir beth yw cyfrifoldebau Llywodraethwr er mwyn newid o ganolbwyntio'n bennaf ar reolaeth ariannol a deilliannau i sefyllfa lle derbynnir mai diogelu, iechyd a lles yw'r sylfaen briodol ar gyfer dysgu a ffynnu	Ydy. Mae'r Cyngor wedi cymryd nifer o gamau i gryfhau'r gefnogaeth sydd ar gael i gyrff llywodraethu ysgolion. Mae Swyddog Cefnogi Llywodraethwyr ychwanegol wedi'i benodi, ynghyd â Chlerc Proffesiynol, er mwyn darparu mwy o gymorth, arweiniad a her briodol i lywodraethwyr wrth gyflawni eu cyfrifoldebau.	Mae Cyngor Gwynedd yn codi'r angen am adolygiad o drefniadau llywodraethu ysgolion yn gyson gyda Llywodraeth Cymru. Mae'r adolygiad ar y gweill. Disgwylir i Lywodraeth Cymru gyhoeddi canlyniad yr adolygiad yn yr Hydref.

		Mae'r Cyngor wedi codi ei bryderon ynghylch y gweithdrefnau presennol gyda Llywodraeth Cymru ac wedi galw am adolygiad o'r trefniadau, gan dynnu sylw at yr heriau a'r diffygion a nodwyd yn ystod eu gweithrediad. Yn ogystal, mae holiadur wedi'i ddosbarthu i bob corff llywodraethu er mwyn sefydlu gwaelodlin o'u hanghenion datblygu a nodi'r meysydd lle mae angen cymorth neu hyfforddiant ychwanegol. Bydd canlyniadau'r gwaith hwn yn llywio rhaglen hyfforddiant gynhwysfawr a fydd yn cael ei chyflwyno o fis Medi 2026 ymlaen.	
22.	Bod Llywodraeth Cymru yn cychwyn adolygiad o drefniadau llywodraethu mewn ysgolion ledled Cymru, sy'n cefnogi datblygiad a gweithrediad dangosfwrdd hawdd ei ddeall sy'n darparu gwybodaeth syml am iechyd a diwylliant ehangach yr ysgol	Ydy. Mae'r Cyngor wedi gosod disgwyliad clir bod pob corff llywodraethu yn dilyn agenda sefydlog fel gofyniad sylfaenol. Mae hyn yn sicrhau bod materion allweddol, gan gynnwys diogelu, iechyd a lles, yn cael eu hystyried yn gyson ac yn rheolaidd, gan ddarparu lefel isafswm o sicrwydd a goruchwyliaeth ar draws pob ysgol. Bydd yr arweiniad hwn yn cael ei gyflwyno yn flynyddol fel mater o drefn o hyn ymlaen.	Mae Cyngor Gwynedd yn codi'r angen am adolygiad o drefniadau llywodraethu ysgolion yn gyson gyda Llywodraeth Cymru. Disgwylir i Lywodraeth Cymru gyhoeddi canlyniad yr adolygiad yn yr Hydref.

		Mae'r Cyngor wedi cychwyn peilota dangosfwrdd <i>Governor Hub</i> gyda 10 ysgol o fis Medi ymlaen. (Dangosfwrdd hawdd ei ddeall er mwyn cadw holl ddogfennaeth a hyfforddiant Cyrff Llywodraethol mewn un man canolog hwylus)	
23.	Bod Llywodraeth Cymru yn cychwyn adolygiad o drefniadau llywodraethu mewn ysgolion ledled Cymru, sy'n gofyn i'r Llywodraethwyr gadw cofnodion cywir am benderfyniadau a wnaed mewn perthynas â materion diogelu ac yn adrodd amdanynt i'r Awdurdod Lleol, yn enwedig pan nad yw'r penderfyniad a wnaed yn dilyn canllawiau'r Awdurdod Lleol	Ydy. Mae gwaith wedi'i wneud i wella'r gefnogaeth a'r adnoddau sydd ar gael i glercod, gan gydnabod eu rôl allweddol wrth sicrhau bod penderfyniadau a thrafodaethau'n cael eu cofnodi'n gywir ac yn gynhwysfawr. Mae'r cyngor wedi penodi swyddog canolog i fod yn gweithredu fel clerc mewn nifer o ysgolion pan fo angen y gefnogaeth honno ar ysgolion penodol. Mae rhaglen o hyfforddiant bwrpasol wedi ei gyflwyno i glercod er mwyn cryfhau eu dealltwriaeth o'u rôl a chyfrifoldebau. Bydd Fforwm Clercod yn cael ei sefydlu yn gynnar yn Medi er mwyn rhannu arferion da a darparu cymorth barhaus i bob clerc.	Mae Cyngor Gwynedd yn codi'r angen am adolygiad o drefniadau llywodraethu ysgolion yn gyson gyda Llywodraeth Cymru. Disgwylir i Lywodraeth Cymru gyhoeddi canlyniad yr adolygiad yn yr Hydref.

24.	Bod Llywodraeth Cymru yn cychwyn adolygiad o drefniadau llywodraethu mewn ysgolion ledled Cymru, sy'n sicrhau bod yr Unigolion Diogelu Dynodedig a'u dirprwyon yn destun goruchwyliaeth allanol gan Weithwyr Cymdeithasol cymwys o'r awdurdod lleol perthnasol	Ar y gweill. Mae cyllid wedi'i ddyrannu i gryfhau'r ddarpariaeth gefnogaeth a goruchwyliaeth ar gyfer Unigolion Diogelu Dynodedig a'u dirprwyon. Ar hyn o bryd, mae trafodaethau'n parhau ynghylch y model mwyaf addas ar gyfer cyflawni hyn, gan ystyried opsiynau megis comisiynu darpariaeth allanol.	Mae Cyngor Gwynedd yn codi'r angen am adolygiad o drefniadau llywodraethu ysgolion yn gyson gyda Llywodraeth Cymru. Disgwylir i Lywodraeth Cymru gyhoeddi canlyniad yr adolygiad yn yr Hydref.
Arferion Cyfyngol			
25.	Bod Llywodraeth Cymru yn cyhoeddi atodiad i ganllaw y Fframwaith ar gyfer lleihau arferion cyfyngol 2022 sy'n ymwneud ag oedolion yn ffilmio digwyddiadau ac yn rhoi arweiniad am gyfnod cadw priodol fideos o'r fath	Ydy, ond yn aros am ganllaw gan Lywodraeth Cymru. Mae'n ofynnol i bob ysgol fabwysiadu'r Polisi Rhanbarthol perthnasol, ac mae Tîm Diogelu a Lles Ysgolion yn cynnal gwiriadau a monitro rheolaidd i sicrhau bod y trefniadau hyn yn cael eu gweithredu'n briodol. Yn ogystal, mae'r Cyngor wedi comisiynu adolygiad allanol o'r defnydd o arferion cyfyngol ar draws ysgolion, gan gynnwys adolygu polisïau, gweithdrefnau a'r hyfforddiant a ddarperir. Bydd canfyddiadau'r adolygiad hwn yn llywio cynllun gweithredu i gryfhau trefniadau ymhellach.	Mae'r Cyngor yn aros am unrhyw ganllawiau neu ddiwygiadau pellach gan Lywodraeth Cymru.

Rheoli Argyfwng		
26.	Bod Llywodraeth Cymru yn cael ei sicrhau bob gan bob Awdurdod Lleol gynllun digwyddiadau difrifol strategol sy'n nodi'r gweithdrefnau i'w dilyn er mwyn ymateb yn amlasiantaethol ar unwaith ac ar y cyd. a. Bod y cynllun yn cynnwys trefniadau ar gyfer gofalu am y dioddefwr, diogelu tystiolaeth a rheoli'r troseddwr honedig b. Bod y cynllun yn cynnwys protocol swyddogol ar gyfer rhannu gwybodaeth gydag Awdurdodau Lleol eraill a allai gael eu heffeithio c. Bod cynllun strategol mewn grym i gael cefnogaeth hawdd cael ati ar y safle ar gyfer plant ac oedolion mewn sefydliadau lle bu digwyddiad trawmatig arwyddocaol d. Mewn digwyddiad difrifol fel hwn, ystyried symud gweithiwr cymdeithasol i weithio ar secondiad gyda thîm archwilio'r Heddlu er mwyn sicrhau bod y dystiolaeth a'r wybodaeth yn cael eu hystyried o safbwynt diogelu yn ogystal ag o safbwynt troseddol	Ydy. Mae Cynllun Ymateb i Argyfwng wedi'i ddatblygu ar y cyd ag ysgolion er mwyn sicrhau ymateb cyd-gysylltiedig a chyflym i ddigwyddiadau difrifol. Yn ogystal, mae'r Cyngor wedi ymestyn ei gydweithio gyda phartneriaid rhanbarthol drwy drefniadau WASPI er mwyn cryfhau protocolau rhannu gwybodaeth a sicrhau trafodaethau rheolaidd gyda'r Heddlu a phartneriaid eraill. Mae trafodaethau cadarnhaol hefyd wedi'u cynnal gyda'r Heddlu ynghylch trefniadau gweithio ar y cyd mewn amgylchiadau eithriadol, gan gynnwys secondiadau neu drefniadau staffio priodol os bydd angen.

d)Argymhellion ar gyfer y Partneriaid Diogelu

Rhif / cyf	Argymhelliad yr adroddiad	Ydi'r Cyngor wedi cyflawni beth oedd yn ofynnol ohonom	Unrhyw faterion eraill neu rwystrau perthnasol
Argymhellion ar gyfer y Partneriaid Diogelu			
27.	Bod Bwrdd Iechyd Prifysgol Betsi Cadwaladr a. Yn ystyried rhannu data CAMHS di-enw gydag Awdurdodau Lleol i nodi mannau â galw uchel a phryderon thematig b. Yn rhoi sicrwydd i'r Bwrdd Diogelu Plant Rhanbarthol bod gweithwyr iechyd proffesiynol yn ceisio cyngor diogelu pan fo plentyn yn cyrraedd apwyntiad gyda thrydydd parti heb ganiatâd rhiant	Nid yw'r argymhelliad yn gofyn am unrhyw gamau gweithredu gan y Cyngor ar hyn o bryd.	Mae'r rhain yn argymhellion sydd wedi'u cyfeirio'n benodol at Fwrdd Iechyd Prifysgol Betsi Cadwaladr. Nid oes unrhyw gamau gweithredu wedi'u gofyn gan yr Awdurdod Lleol ar hyn o bryd, ond byddwn yn parhau i fonitro unrhyw ddatblygiadau neu ymatebion sy'n codi o'r argymhellion hyn.

CYFARFOD	Pwyllgor Craffu Gofal
DYDDIAD	05/11/2026
TEITL	Adroddiad Perfformiad Aelod Cabinet Oedolion, Iechyd a Llesiant
RHESWM DROS GRAFFU	Rhoi sicrwydd fod gan yr Aelod Cabinet afael ar faterion perfformiad yr Adran.
AWDUR	Mari Wynne Jones
AELOD CABINET	Cyng. Dilwyn Morgan

1. Pam fod angen ei graffu?

Er mwyn i Aelodau'r Pwyllgor gael eu bodloni fod gennyf i, yr Aelod Cabinet Oedolion, Iechyd a Llesiant afael ar faterion perfformiad o fewn yr adran.

2. Cefndir / Cyd-destun

2.1 Cefndir / Cyflwyniad

Pwrpas yr adroddiad yw eich diweddarau ar beth sydd wedi'i gyflawni yn y maes rwy'n gyfrifol amdano fel Aelod Cabinet Oedolion, Iechyd a Llesiant. Mae hyn yn cynnwys amlinellu'r diweddaraf gyda'r addewidion yng Nghynllun y Cyngor; gwaith dydd i ddydd yr Adran; ynghyd â'ch diweddarau am unrhyw archwiliadau allanol sydd wedi cymryd lle yn ystod y cyfnod.

Rydym yn gweithredu ar Gynllun y Cyngor 2023-28, a byddaf yn adrodd ar gynnydd y prosiectau yn ystod misoedd cyntaf blwyddyn 4 y cynllun (2026-27). Mae'r holl faterion wedi bod yn destun trafodaeth ac wedi'u craffu gen i mewn cyfarfod herio a chefnogi perfformiad. Gwyddom bod heriau sylweddol yn wynebu yr adran fel sydd wedi'i amlygu yn adroddiad Llechen Lân. Yn nghyd destun yr heriau yma, gwn fod yr adran yn gweithio'n galed i wneud cynnydd mewn amgylchiadau anodd iawn, ac rwyf yn fodlon gyda pherfformiad yr adran.

2.2 Rhesymeg a chyfiawnhad

Perfformiad Addewidion Cynllun y Cyngor – Blwyddyn 4 (2025-26)

2.2.1 Isod, mae crynodeb o gynnydd y prosiectau, yn ogystal ag unrhyw faterion o bryder. Nodaf rhai esiamplau, ond nid wyf yn cyfeirio at bob llif gwaith gan fod y prosiectau'n eang iawn. Ceir y manylder llawn yn atodiad 1.

Prosiect 1 - Moderneiddio ein hadnoddau gofal i gwrdd ag anghenion y dyfodol

2.2.2 Nod y prosiect ydi sicrhau bod ein cartrefi gofal yn cyd-fynd â safonau modern a bod ystod eang o opsiynau llety ar gael i gefnogi unigolion sydd yn parhau i allu byw'n annibynnol gydag ychydig o gefnogaeth. Mae'n hanfodol ein bod yn deall yr angen ar draws y sir ac yn gallu adnabod pa leoliadau i'w blaenoriaethu ar gyfer wahanol ddatblygiadau. Mae'r adran wedi comisiynu gwaith gan gwmni Housing LIN sy'n amlinellu'r galw am lety gofal a bydd yr adroddiad yn cael ei gyflwyno gerbron y Cabinet yn ei gyfarfod ym mis Tachwedd. Mae'n debygol y bydd bwrdd mewnol yn cael ei sefydlu i arwain y gwaith ar y cyd rhwng yr Adran Oedolion a'r Adran Tai ac Eiddo, a gobeithiaf y bydd amserlen ar gyfer gweithredu ar gael yn fuan.

2.2.3 Yn ogystal â'r adroddiad Housing LIN, mae adroddiad hefyd wedi ei gomisiynu gan C4 Projects i ddatblygu opsiynau posibl ar gyfer buddsoddi i uwchraddio ein holl gartrefi mewnol fel eu bod yn cyrraedd safonau modern. Rydym wedi derbyn y cynlluniau posibl ar gyfer 6 o'r cartrefi a disgwylir y gweddiill yn fuan iawn. Yn dilyn derbyn y gwaith yma, bydd yr adran yn mynd ati i ystyried y ffordd ymlaen fesul cartref.

2.2.4 Yn y cyfamser, mae uned dementia newydd sy'n cynnig darpariaeth arbenigol i ddynion ym Mhlas Hedd (Bangor) ar agor ers mis Ebrill, ac mae tŷ a chefnogaeth ar gyfer 3 unigolyn ag anableddau dysgu yn barod ym Mhwlheli. Bydd datblygiad Tai Gofal Ychwanegol Pwllheli ar safle Penrhos yn barod erbyn diwedd y flwyddyn ac bydd trigolion yn symud yno yn ystod mis Ionawr 2027.

2.2.5 Mae'n bwysig i mi dynnu sylw at y newid sydd wedi bod yn y bwriad ar gyfer prosiect Canolfan Lleu. Yng Nghynllun y Cyngor roedd yn nodi bwriad i agor unedau Tai Gofal Ychwanegol ar y safle yma. Yn anffodus, mae'r prosiect bellach wedi newid ac nid yw'r unedau hyn yn rhan o'r cynlluniau bellach, gyda'r Bwrdd Iechyd yn canolbwyntio ar Ganolfan Iechyd yn unig.

Prosiect 2 - Defnyddio mwy ar dechnoleg i wella gallu trigolion Gwynedd i gael mynediad at gefnogaeth a gofal

2.2.6 Erbyn hyn, mae Tîm Gwasanaethau Hybu Annibyniaeth wedi'i sefydlu ac Arweinydd Tîm wedi'i benodi. Bydden nhw'n arwain ar raglen waith eang yn cynnwys hyrwyddo opsiynau cefnogi Byw'n Dda a'r defnydd o Daliadau Uniongyrchol.

2.2.7 Mae'r gwaith sydd eisoes yn mynd rhagddo yn parhau dan arweiniad y tîm newydd ac rydym yn parhau i weld cynnydd cyson yn y defnydd o offer teleofal. Mae'r tîm wedi cymryd cyfrifoldeb hefyd dros fynd i'r afael â'r heriau sy'n parhau ym maes taliadau uniongyrchol, gan gynnwys sicrhau digon o opsiynau o gyfrifon digidol i bobl a chynyddu'r opsiynau sydd ar gael drwy Daliadau Uniongyrchol wrth hyrwyddo cwmnïau micro a gwella mynediad at yr wybodaeth sydd ar gael amdanynt.

2.2.8 Yn ogystal, penodwyd Swyddog Symud gydag Urddas dros dro sydd wedi cychwyn yn ei rôl ers mis Medi. Bwriad y swydd fydd i arwain ar gydweithio efo ysbytai, timau gwaith cymdeithasol a darparwyr gofal i dreialu cyfleon i leihau'r angen am becynnau gofal sylweddol drwy uchafu'r defnydd o addasiadau, offer neu thechnegau symud a thrin

effeithiol. Bydd llwyddiant yn y maes yma yn gwella urddas a phreifatrwydd yr unigolyn tra hefyd yn rhyddhau capasiti gofal i eraill sydd yn aros.

Prosiect 3 – Sicrhau bod cefnogaeth amserol a llawn i'w gael i gefnogi pobl i allu byw adref gyda'u teuluoedd

2.2.9 Nod y prosiect yw i sicrhau cefnogaeth prydlon a rhwydd i unigolion a'u teuluoedd. Mae hynny'n cynnwys cydnabod gwerth gofalwyr di-dal a'u cefnogi'n briodol a sicrhau gofal cartref amserol ac effeithiol.

2.2.10 Mae llawer o waith yn mynd rhagddo ar hyn o bryd i sicrhau mwy o adnodd asesu i werthuso anghenion cleifion yn yr ysbyty ac i gyflymu penderfyniadau gofal a rhyddhau o'r ysbyty, gydag adnodd penodol o bob tîm bellach yn gyfrifol am achosion ysbyty.

2.2.11 Yn anffodus mae'r rhaglen waith i leihau rhestrau aros gofal cartref yn parhau yn heriol a fel y gwelwch yn y data yn ail ran yr adroddiad yma, mae'r cynnydd yn y galw yn anodd i'w reoli (gweler 2.2.20). Yn ogystal, mae'r holl waith da sydd wedi mynd rhagddo i gyflymu asesiadau a rhyddhau o'r ysbyty yn gallu arwain at ragor o bobl yn cael eu hychwanegu i'r rhestr aros yn gynt. Mae gwaith yn mynd rhagddynt mewn ambell i ardal gyda Dinas Bangor bellach wedi ei ddatrys ond ardaloedd eraill yn parhau i fod angen mwy o sylw. Mae gwaith ar y gweill hefyd i adolygu'r model darparu gan fod y cytundebau darparwyr presennol ar fin dod i ben ymhen blwyddyn. Mae gwaith ymgysylltu gyda darparwyr, timau mewnol ac unigolion a theuluoedd yn mynd rhagddo, ond mae newidiadau yn cael eu gwneud i'r model yn naturiol wrth geisio canfod datrysiadau i'r heriau sy'n wynebu mewn rhai ardaloedd.

Prosiect 4 – Cydweithio gyda Gwasanaethau Iechyd i alluogi pobl i fyw eu bywyd gorau yn y gymuned

2.2.12 Bellach, rydym yn adnabod na fydd y gwaith i addasu trefniadau ein gwasanaeth Gwybodaeth, Cyngor a Chefnogaeth yn digwydd ar y cyd gyda lechyd am resymau ymarferol, ond mae gwaith yn mynd rhagddo'n fewnol. Mae'r adran wrthi'n cadarnhau model newydd gyda staff a chynllunio'r system a'r prosesau perthnasol. Yn y pendraw, bydd gan yr adran un rhif ffôn ar gyfer gwasanaethau cymdeithasol oedolion. Y nod yw i leihau dryswch a sicrhau eglurder ar bwyntiau cyswllt i'r cyhoedd, gan sicrhau eu bod yn cyrraedd y lle cywir yn gynt.

2.2.13 Rydym yn profi rhwystrau wrth geisio sefydlu cyfarfodydd Clwstwr Meddygfeydd mewn rhai ardaloedd yn Arfon, ac er gwaethaf yr ymdrechion gan dimau'r adran, nid ydym yn debygol o fedru cyflawni hwn yn llawn bellach. Rydym yn edrych fodd bynnag ar opsiynau amgen i sicrhau cydweithio agos a phriodol gyda'r meddygfeydd.

Prosiect 5 - Datblygu cyfleon hyfforddi a gwaith ar gyfer unigolion sydd angen cefnogaeth

2.2.14 Rwy'n falch iawn o fod wedi cael y cyfle i ymweld a chanolfan Dolfeurig ar ei newydd wedd, sy'n adnodd gwbl arbennig i unigolion ag anableddau dysgu yn ardal

Meirionnydd ac ar draws y sir. Mae gwaith yn parhau i fynd rhagddo i ddatblygu'r gwasanaethau cymunedol o fewn y ganolfan. Bydd y ganolfan ar agor yn fuan iawn.

2.2.15 Mae'r prosiect cyfleon gwaith yn parhau i fynd rhagddo hefyd, a chydlynnydd newydd wedi ei phenodi i arwain y gwaith yn dilyn ymadawiad y cydlynnydd blaenorol. Mwy am y prosiect yma ym mharagraff 2.2.22.

Prosiect 6 – Llechen Lân

2.2.16 Mae adroddiad i ddiweddarau data Llechen Lân wedi'i gyflwyno i'r pwyllgor yma ym mis Gorffennaf a'r rhaglen waith yn mynd rhagddo.

Gwaith dydd i ddydd yr Adran - perfformiad a mesurau

2.2.17 Mae nifer o fesurau gan yr adran a gellir gweld y manylion llawn yn atodiad 2. Unwaith eto, byddaf yn cyfeirio isod at y rhai sy'n peri pryder neu'n destun llongyfarch yn benodol.

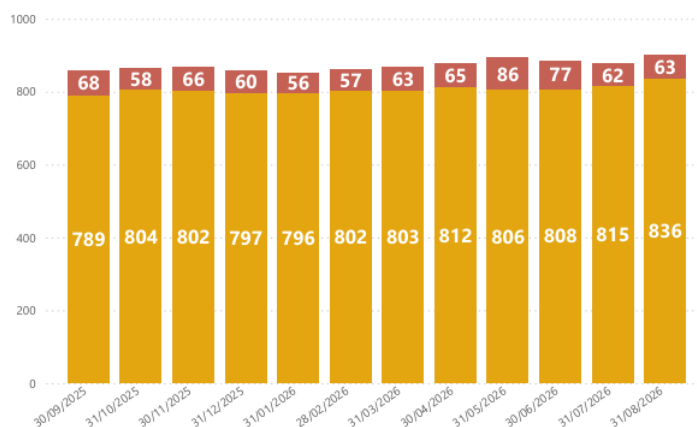
2.2.18 Ni dderbyniwyd data rhestr aros **DoLS** gan yr adran y tro hwn. Derbyniais eglurhad ein bod yn parhau i aros am ganllawiau i gadarnhau'r meini prawf newydd yn dilyn dyfarniad yr Uchel Lys, ac nad yw'n bosib yn y cyfamser i ni gadarnhau gyda sicrwydd sawl unigolyn sydd ar y rhestr aros (gan nad oes gennym eglurder ar bwy sy'n cyrraedd y meini prawf newydd). Yn y cyfamser, mae achosion yn parhau i gael eu craffu a'u trafod, ac asesiadau aml-ffactorol yn cael eu cynnal ar y cyd a'r Adran Gyfreithiol i ystyried sefyllfaoedd unigol yn erbyn y meini prawf newydd. Ystyrir yr angen am ymyrraeth brys y Llys Gwarchod yn yr interim hefyd. O safbwynt y canllawiau yr ydym yn eu disgwyl, mae'r Grŵp Penaethiaid Oedolion cenedlaethol yn pwysu'n rheolaidd ar y Llywodraeth am ganllawiau a dogfennau addas.

2.2.19 O fewn y **Gwasanaeth Pobl Hŷn, Anableddau Corfforol a Synhwyrdd** mae cynnydd wedi bod yn y nifer sy'n aros am asesiad o ganlyniad i ansefydlogrwydd staffio mewn ambell dîm. Ddiwedd Awst 2026, roedd 22 unigolyn wedi bod yn aros dros 91 diwrnod am asesiad anghenion gofal. Ers y data yma, mae penodiad wedi'i wneud i gyfro swydd therapydd dros gyfnod seondiad a phenodiad i lenwi swydd gweithiwr cymdeithasol, a disgwylir i'r gweithwyr yma gychwyn yn fuan. O ystyried yr heriau hyn, mae cyflawniad y gwasanaeth yma'n parhau yn uchel iawn gyda rhwng 120 a 150 o asesiadau y mis yn cael eu cynnal.

2.2.20 Ers i mi adrodd y tro diwethaf, mae'r adran wedi addasu ei fesurydd ar gyfer y **rhestr aros gofal cartref**. Y prif reswm am hyn yw ei fod yn anochel y bydd yn cymryd rhywfaint o amser i wneud trefniadau gyda darparwr ar gyfer pecyn gofal o'r newydd. Er mwyn gallu ystyried y darlun yn gywir felly a deall y sefyllfa go iawn, penderfynwyd y byddai'r mesurydd yn cyfri'r rheiny sydd yn aros ers dros 28 diwrnod am becyn. Ddiwedd Awst roedd 63 ar y rhestr aros, gyda 24 o'r rheiny wedi bod yn aros ers mwy na 90 diwrnod – mae'r rhan fwyaf o'r unigolion hyn yn ardaloedd Tywyn a Dyffryn Nantlle lle mae'r anawsterau wedi profi'n heriol i'w datrys ers peth amser. Gwelwn hefyd o'r ffigurau yn y graff bod cynnydd

sylweddol wedi bod yn y galw am ofal cartref a bod y Cyngor bellach yn darparu pecynnau ar gyfer 836 o unigolion ar draws y sir. Credaf ei fod yn bwysig cydnabod y cynnydd amlwg yma yn y galw wrth ystyried y rhestrau aros, ond rwyf wedi gofyn i'r adran am gyfarfod i drafod y sefyllfa gofal cartref yn gyffredinol i sicrhau mod i'n llawn ddeall beth sy'n digwydd yn y maes yma a sut mae'r ymdrechion i leihau'r defnydd o wasanaethau traddodiadol a gwneud y mwyaf o gyfleon amgen yn mynd rhagddo.

Nifer sydd ar y rhestr aros yn hirach nag 28 diwrnod (coch) a'r nifer sydd yn derbyn gofal cartref (melyn)

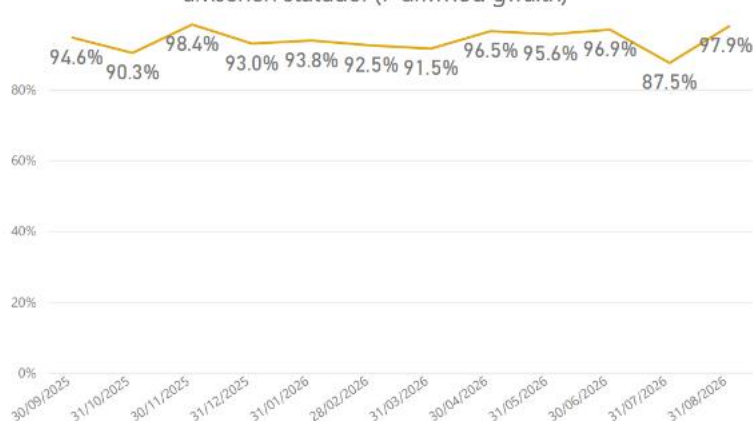

2.2.21 Roeddwn yn nodi yn y cyfarfod diwethaf mai un mater o bryder i mi ydi mai dim ond 71 (4%) o holl asesiadau'r flwyddyn diwethaf oedd yn **asesiadau gofalyddyr**. Roedd hynny'n 6 asesiad y mis ar gyfartaledd. Mae'n dda nodi felly bod 45 asesiad gofalydd wedi ei gynnal rhwng y 1af o Fehefin a'r 31ain o Awst eleni, a 40 asesiad 'ar y cyd' pellach wedi ei gyflawni (asesiad sy'n trafod anghenion yr unigolyn a'r gofalydd ar y cyd). Yn ôl data'r adran mae 2,380 o ofalwyr di-dâl yn derbyn cefnogaeth gan Cynnal Gofalwyr, ac rwyf wedi gofyn i'r adran am sgwrs bellach i gael deall yn union sut mae'r gefnogaeth yna'n edrych.

2.2.22 Yn y gwasanaeth **Anableddau Dysgu** mae'r niferoedd sy'n rhan o'r prosiect cyfleon gwaith yn parhau yn sefydlog gyda 135 unigolyn yn rhan o'r prosiect a 62 mewn gwaith cyflogedig. Mae'r gwasanaeth hwn yn ddibynnol ar arian grant ac felly'n naturiol mae'r adran yn bryderus am ddyfodol y prosiect hollbwysig yma. Rydym wedi derbyn cadarnhad gan y Llywodraeth y bydd ffynhonnell arian ar gael yn lle'r grantiau presennol, ond hyd yma nid ydym wedi derbyn unrhyw fanylion i'n galluogi i ddeall a fydd y ffynhonnell hwnnw yn gyffelyb ac yn agored i'r un amodau a'r grantiau presennol. Rydym yn cydweithio'n rhanbarthol hefyd ar sicrhau cynnaladwyedd i'r gwasanaeth yma'n fwy parhaol.

2.2.23 Yn fy adroddiad diwethaf, roeddwn yn nodi ein bod wedi gweld lleihad yng ngallu'r adran i gwblhau **ymholiadau amddiffyn oedolion** o fewn yr amserlen statudol o 7 diwrnod. Roedd hyn o ganlyniad i sawl peth, gan gynnwys colli adnodd yn y tîm a chymhlethdod achosion yn cynyddu'n gyson, gyda chynnal trafodaethau am achosion cymhleth gyda'r holl rhanddeiliaid perthnasol o fewn 7 diwrnod yn her. Nodais hefyd

Canran ymholiadau amddiffyn oedolion a gwblhawyd o fewn yr amserlen statudol (7 diwrnod gwaith)

bod Swyddog Diogelu newydd wedi ei benodi i gychwyn ym mis Gorffennaf, ond yn anffodus mae prosesau cadarnhau DBS yn anarferol o araf ar hyn o bryd ac felly rydym wedi profi oedi wrth gadarnhau dyddiad cychwyn. Fodd bynnag, gallwn gadarnhau bellach fod y swyddog newydd yn cychwyn yn ei swydd ym mis Rhagfyr. Mewn cyfnodau o ddiffyg staffio yn y tîm diogelu, mae'r timau gwaith cymdeithasol yn parhau i gefnogi efo'r gwaith o ymchwilio i'r cyfeiriadau, ac maent oll i'w llongyfarch am eu gallu i gwblhau 98% o'r ymholiadau o fewn 7 diwrnod. Fodd bynnag, mae'r timau hyn yr un rhai a sy'n ceisio ymateb i geisiadau cynyddol am asesiadau a threfnu gofal mewn sefyllfa o ddiffyg darpariaeth ac felly yn naturiol gall gwaith diogelu ychwanegol gael effaith ar eu gallu i gyflawni eu gwaith ddydd i ddydd.

2.2.24 O safbwynt ein **cartrefi preswyl mewnol**, mae'r cyfradd gwelyau wedi lleihau ychydig yn dilyn gosod embargo ar fynediadau newydd i un cartref o ganlyniad i ymchwiliad o dan y drefn pryderon cynyddol. Mae grŵp proffesiynol wedi ei sefydlu i oruchwylio'r gweithredu ac mae'r embargo bellach wedi ei godi, ond y drefn pryderon cynyddol yn parhau i sicrhau ein bod yn gwbl fodlon gyda'r cynnydd.

Sefyllfa Gyllidol

2.2.25 Cynhaliwyd adolygiad cyllidol mis Awst 2026, sydd yn rhagamcan y bydd diffyg cyllidebol yr adran yn £2.3m erbyn diwedd y flwyddyn ariannol. Mae'r rhan fwyaf o'r diffyg hwn yn eistedd o fewn cyllideb y gwasanaeth pobl hŷn ac anabledd corff ac yn brawf o'r diffyg adnoddau digonol sydd ar gael i'r adran ymateb i'r galw am ofal ymysg poblogaeth sy'n heneiddio.

2.2.26 Mae diffyg sylweddol o fewn y gwasanaethau darparu hefyd fel yr wyf wedi adrodd o'r blaen. Y tro diwethaf i mi adrodd roedd y gwasanaeth yma'n gyfrifol am £1m o'r pwysau adrannol, yn bennaf ar orwariant staff a defnydd o staff asiantaeth o fewn gofal preswyl. Rwy'n falch o nodi fod yr adran wedi comisiynu darn o waith gan arbenigwr i fynd o amgylch ein cartrefi preswyl yn edrych ar ein staffio, rotas ayb, ac i roi cyngor ar y lefelau staffio angenrheidiol i gynnal y gwasanaeth yn effeithlon.

2.2.27 Darparwyd cyllideb ychwanegol i'r adran ar gyfer 2026-27 i geisio delio a'r pwysau oedd yn parhau ar yr ochr breswyl o'r gwasanaeth lechyd Meddwl. Yn dilyn yr adolygiad ym mis Awst, mae'r gwasanaeth yma ar y trywydd iawn i fedru gweithredu o fewn eu cyllideb eleni sy'n galonogol.

2.2.28 Mae'r gorwariant a ragwelir yn adlewyrchu'r galw cynyddol am wasanaethau oedolion a phoblogaeth sy'n heneiddio, yn hytrach na mater y gellir ei ddatrys drwy fesurau tymor byr. Er bod yr Adran yn adolygu meysydd megis gofal preswyl a'r model gofal cartref er mwyn sicrhau gwasanaethau mwy cynaliadwy yn y dyfodol, bydd y gwaith hwn yn cymryd amser i ddwyn ffrwyth. Yn y cyfamser, mae'n rhaid i'r Adran barhau i ddarparu gofal a chymorth priodol i'r unigolion sydd ei angen.

2.3 Archwiliadau Allanol

2.3.1 Fel Aelod Cabinet, rwy'n croesawu archwiliadau i'r adran gan eu bod yn darparu adborth i ni ar sut y mae'r adran yn cyflawni ei dyletswyddau ac yn rhan hollbwysig o sicrhau ansawdd darpariaethau gofal. Ni fu'r adran yn destun i archwiliadau allanol ar lefel adran yn ystod misoedd cyntaf 2026-27, ond rydym wedi derbyn archwiliad gan Arolygaeth Gofal Cymru i sawl lleoliad gofal yn ystod y cyfnod.

2.3.2 Derbyniodd cartref anableddau dysgu Caernarfon, Y Frondeg, archwiliad ddechrau'r haf, ac rwy'n falch iawn o nodi eu bod wedi derbyn sgor 'Ardderchog' yn y tri allan o'r 4 maes dan sylw (Llesiant, Gofal a Chefnogaeth, ac Arweinyddiaeth a Rheolaeth). Mae'n galonogol tu hwnt i weld canlyniad o'r fath ac mae'n bleser gweld y gwaith da yn cael cydnabyddiaeth.

2.3.3 Mae nifer o'n cartrefi pobl hyn ac anabledd corff hefyd wedi derbyn archwiliadau. Cynhaliwyd archwiliadau yn Hafod Mawddach (y Bermo), Llys Cadfan (Tywyn) a Cefn Rodyn (Dolgellau) yn ystod tymor yr hydref, ac yn gynharach eleni cynhaliwyd archwiliadau ym Mhlas y Don (Pwllheli), Bryn Blodau (Ffestiniog), Plas Hafan (Nefyn), Plas Pengwaith (Llanberis) a Phlas Hedd (Bangor). Mae'n braf adrodd fod canlyniadau'r archwiliadau yn gadarnhaol a, lle bo hynny'n berthnasol, wedi dangos cynnydd mewn meysydd oedd wedi eu hadnabod mewn archwiliadau blaenorol i fod angen sylw.

3. Ymgynghori

Mae'r adroddiad wedi'i greu yn seiliedig ar wybodaeth a chynnwys cyfarfod diweddaraf i herio a chefnogi perfformiad yr Adran Oedolion, Iechyd a Llesiant, gyda'r Cyfarwyddwr, y Pennaeth Adran, Penaethiaid Cynorthwyol a finnau yn bresennol yn y cyfarfod hwn.

Atodiadau

Atodiad 1: Adroddiadau cynnydd cerrig milltir prosiectau Cynllun y Cyngor

Atodiad 2: Mesuryddion Perfformiad yr Adran

Cynllun Cyngor Gwynedd 2023-28 – Gweithrediadau Blwyddyn 4 (Oedolion)

Gwynedd Ofalgar: Cefnogi trigolion Gwynedd i fyw bywydau llawn a diogel yn ein cymunedau

Trosolwg	Beth ydym am ei gyflawni yn ystod y BEDWAREDD flwyddyn 2026-27 (cerrig milltir):	Diweddariad ar y cynnydd gyda'r cerrig milltir hyd yma (Medi 2026)	Carreg filltir yn debygol o'i chwblhau'r erbyn diwedd y flwyddyn? (Ydi / Nac Ydi)	Beth ydych chi am ei gyflawni yn y BUMED flwyddyn i gwblhau'r prosiect hwn?
Prosiect: Moderneiddio ein hadnoddau gofal i gwrdd ag anghenion y dyfodol				
Byddwn yn moderneiddio ein cartrefi gofal, yn diweddarau ein hadnoddau cymunedol ac yn ehangu'r opsiynau llety sydd ar gael i drigolion Gwynedd. Ymysg ein cynlluniau mae: - Tai Gofal Ychwanegol - Datblygu dros 100 o unedau newydd ym Mhenyberth, Frondeg (Caernarfon), Canolfan Lleu (Penygroes) a Dolgellau. - Cartrefi Preswyl:	Mewn perthynas â Tai Gofal Ychwanegol, byddwn wedi: - llunio amserlen ar gyfer y gwaith yng Nghaernarfon. - agor darpariaeth ar Safle Penrhos, Pwllheli. - dod i benderfyniad ar ffordd ymlaen ar gyfer darpariaeth yn ardal Dolgellau.	Pwllheli – gwaith adeiladu yn parhau. Bydd datblygiad TGY yn barod erbyn yr Hydref gyda bwriad o lenwi'r unedau erbyn diwedd y flwyddyn. Oherwydd y gwaith i gomisiynu adroddiad Housing LIN, ni fydd yr amserlen ar gyfer datblygiadau eraill yn glir hyd nes y byddwn wedi llunio cynllun lletya oedolion hyn. Adroddiad yn mynd i Cabinet mis Tachwedd gyda'r bwriad o sefydlu Bwrdd Llety sy'n Hybu Annibyniaeth i arwain y gwaith ar y cyd a'r Adran Tai ac Eiddo.	Nac ydi, ddim yn llawn	Bydd gennym amserlen ar gyfer cynlluniau blaenoriaeth TGY y sir. Penodi contractwr a cychwyn ar waith adeiladu cartref nyrsio Penrhos Llunio cynllun datblygu ar gyfer ein darpariaeth gofal preswyl.

- Ailddatblygu Plas Gwilym, Penygroes. - Uwchraddio Hafod Mawddach a Cefn Rodyn. - Agor Uned Dementia yng Nghartrefi Bryn Blodau a Plas Hedd. - Cynllunio datblygiadau dementia yn Plas Pengwaith - Agor cartref nyrsio a dementia newydd yn Penyberth • Tai â Chefnogaeth yn y Gymuned – isafswm o 6 tŷ wedi eu lleoli ar hyd a lled y sir er mwyn cynnig cartrefi gofal addas a diogel. • Gwaith comisiynu ar y cyd gyda'r Adran Tai i ddeall y galw am lety gofal yn y dyfodol.		Yn ogystal, dylid nodi bod newid wedi bod yn y bwriad ar gyfer prosiect Canolfan Lleu. Y Bwrdd Iechyd sy'n arwain ac nid yw TGY yn rhan o'r cynlluniau bellach, gan ganolbwyntio ar Ganolfan Iechyd yn unig.		Datblygu strategaeth letya ar gyfer unigolion sy'n byw gydag Anableddau.
	Cwblhau achos busnes llawn ar gyfer datblygu cartref nyrsio newydd Penyberth.	Wedi bod allan i dendr am gwmni lunio'r achos busnes terfynol. Cam nesaf yw penodi'r cwmni llwyddiannus.	Ydi	
	Llunio dadansoddiad llawn o'n model darparu gofal preswyl i'n galluogi i ystyried opsiynau datblygu fydd yn sicrhau fod y ddarpariaeth yn cwrdd safonau modern, yn gost-effeithiol ac yn cyfarch angen lleol.	Wedi comisiynu cwmni allanol (C4 Projects) i ddatblygu opsiynau posib fesul cartref. Mae'r gwaith yn parhau i fynd rhagddo, ac yn ychwanegol i'r cynlluniau a dderbyniwyd fel rhan o'r cam cyntaf (Plas Hedd, Bryn Blodau a Llys Cadfan), rydym bellach newydd dderbyn cynlluniau ar gyfer Plas Ogwen, Plas Maesincla a Cefn Rodyn.	Ydi	
	Agor Uned Dementia newydd Plas Hedd. Bydd yr uned yn cynnig darpariaeth arbenigol i ddynion.	Wedi agor ac yn weithredol ers mis Ebrill.	Ydi - wedi'i gyflawni	
	Cwblhau 2 dŷ a chefnogaeth newydd.	Ty yn barod ym Mhwlheli fydd yn cynnig cartref i 3 unigolyn. Datblygiad ar y gweill yn Nolgellau hefyd.	Ydi - wedi'i gyflawni'n rhannol	

	Byddwn wedi derbyn adroddiad yr Housing LIN yn amlygu anghenion lletya pobl hŷn Gwynedd dros yr 20 mlynedd nesaf (i gyd-fynd gyda Llechen Lân). Byddwn wedi llunio rhaglen waith/strategaeth ymateb.	Wedi derbyn yr adroddiad terfynol. Gwaith i lunio strategaeth ymateb yn mynd rhagddo ac yn mynd gerbron y Cabinet mis Tachwedd.	Ydi	
	Effaith ar bobl Gwynedd: Mae’r gwaith uchod i gyd yn cyfrannu at nod yr adran i ehangu opsiynau llety i bobl Gwynedd, gan sicrhau ein bod yn hyrwyddo annibyniaeth gyda chefnogaeth briodol o fewn cymunedau'n lleol, gan leihau’r neu oedi’r angen am ofal neu am leoliad mewn cartref gofal. Mae hyn yn hollbwysig i sicrhau fod bobl yn gallu byw eu bywyd yn ddiogel ac yn y modd y maen nhw’n ei ddymuno.			
Prosiect: Defnyddio mwy ar dechnoleg i wella gallu trigolion Gwynedd i gael mynediad at gefnogaeth a gofal				
Byddwn yn galluogi pobl Gwynedd i fyw eu bywyd gorau cyn hired â phosibl o fewn eu cymunedau’n lleol. I gyflawni hyn, mae angen iddynt fod â’r wybodaeth sydd ei angen i allu manteisio ar gyfleon cymunedol fyddai’n hyrwyddo eu llesiant, yn ogystal â dulliau hyblyg o drefnu’r gefnogaeth sydd ei angen arnynt. Ymysg ein cynlluniau mae:	Sefydlu tîm i arwain ar ddatblygiadau hyrwyddo annibyniaeth.	Tîm wedi ei sefydlu ac Arweinydd wedi’i benodi i arwain ar y gwaith.	Ydi - wedi’i gyflawni	Parhau gyda’r rhaglen waith i ehangu defnydd o dechnoleg a sicrhau ein bod yn ymwybodol o ddatblygiadau newydd. Cychwyn defnyddio a hyrwyddo system newydd fydd yn disodli Dewis Cymru.
	Datblygu ac ehangu ein defnydd o dechnoleg er mwyn ein cefnogi i: - wella a chyflymu prosesau asesu’r angen am ofal - gwella’r wybodaeth sydd ar gael am unigolion mewn argyfyngau - cryfhau rhwydweithiau cymunedol sydd ar gael i unigolion	BeamNotes wedi ei agor allan i holl staff Oedolion a Plant, i alluogi gweithwyr i ganolbwyntio ar sgysiau efo unigolion. Hyfforddiant wedi ei gynnal a staff yn gwneud defnydd o’r feddalwedd. Gwaith yn mynd rhagddo ar y cyd ag Oedolion a Plant i adnabod templedi pellach i’w llwytho i’r system yn ol blaenoriaeth. Datblygiad Mosaic yn parhau a bydd sylw yn cael ei roi i gofnodi gwybodaeth mewn argyfyngau.	Ydi	

• Mabwysiadu a hyrwyddo system gwybodaeth gymunedol, Dewis. • Integreiddio system therapi galwedigaethol rithiol, AskSarah, i'n gwefan • Datblygu ein defnydd o Ofal Alluogwyd drwy Dechnoleg (TEC) • Hyrwyddo defnydd o’r gwasanaeth Teleofal • Gwneud defnydd o roboteg i alluogi byw’n annibynnol • Datblygu ein system Taliadau Uniongyrchol drwy ddefnyddio waled rithiol	Sicrhau fod mwy nag un dewis i bobl pan eisiau rheoli eu taliadau uniongyrchol drwy ‘waled rithiol’ neu gyfrif digidol.	Wedi cynnal trafodaethau gyda chwmnïau, ac wrthi’n dadansoddi’r opsiynau i allu cyflwyno mwy nag un opsiwn o gyfrif digidol i bobl.	Ydi	Parhau gyda’r rhaglen waith i ryddhau capasiti gofal drwy ddefnydd o roboteg a deallusrwydd artiffisial.
	Dechrau defnyddio system ar-lein i alluogi derbynwyr taliadau uniongyrchol i edrych drwy fanylion gweithwyr a chwmnïau micro sydd ar gael i'w cefnogi yn ein cymunedau.	System yn cael ei datblygu gan Gyngor Gwent ar y cyd gyda Data Cymru ac wedi cael cytundeb i gydweithio a’i defnyddio pan fydd ar gael – oedi wedi bod ond disgwylir i Gwent fynd yn fyw yn fuan a byddwn yn dilyn wedi hynny.	Ydi	
	Cynnal awdit i ystyried a oes modd ehangu defnydd o welyau roboteg yn y gymuned er mwy rhyddhau capasiti gofal.	Swyddog Symud gydag Urddas yn cychwyn yn ei rôl canol Medi, gan ffocysu ar un o is-ardaloedd TAC Caernarfon yn gyntaf.	Ydi	
	Effaith ar bobl Gwynedd: Mae’r gwaith uchod yn gwbl hanfodol i’n nod o hyrwyddo annibyniaeth a byw’n dda. Yn ei dro, mae’r defnydd o dechnoleg ac offer yn lleihau’r angen am ymyrraeth gofal draddodiadol (ac felly lleihau dibyniaeth ac oedi dirywiad). O ystyried rhagolygon sydd wedi eu hamlinellu yn adroddiad Llechen Lan, mae llwyddo i gefnogi bobl i byw’n annibynnol yn hirach gyda chefnogaeth o’r fath yn hanfodol i sicrhau cynladwyedd ein gwasanaethau i'r dyfodol.			
Prosiect: Sicrhau bod cefnogaeth amserol a llawn i'w gael i gefnogi pobl i allu byw adref gyda’u teuluoedd				

I sicrhau bod modd i bobl fyw eu bywyd yn y modd y maent yn ei ddymuno, mae'n rhaid i ni sicrhau fod cefnogaeth prydlon a rhwydd ar gael i unigolion a'u teuluoedd. Ymysg ein cynlluniau mae: - Sicrhau ein bod yn cydnabod pa mor werthfawr yw gofalwyr teuluol a di-dâl drwy wneud yn siŵr ein bod yn gallu eu hadnabod yn rhwydd a chynnig cefnogaeth lawn iddynt wrth ofalu. - Lleihau ein rhestrau aros am becynnau gofal cartref newydd, gan sicrhau nad oes unrhyw un yng Ngwynedd yn aros mwy na 28 diwrnod yn dilyn asesiad gofal	Byddwn wedi ehangu defnydd o'r cynllun 'neges mewn potel' ac wedi sicrhau bod system newydd Mosaic yn gallu ein cefnogi gyda trefniadau argyfwng gofalwyr di-dal.	Neges mewn potel - mae'r poteli wedi eu dosbarthu i nifer o bartneriaid sydd yn cael cyswllt gyda'r cyhoedd, ac mewn defnydd allan yn y gymuned bellach. Mosaic - Gwaith adeiladu rheolaeth achosion oedolion yn Mosaic yn mynd rhagddo ac ystyriaethau ar gyfer cofnodi materion gofalwyr yn cael ystyriaeth llawn yn hynny.	Ydi	Bydd gennym gytundebau addas i bwrpas a fwy hir dymor efo'n partneriaid yn y 3ydd sector, gan sicrhau cysylltiadau cymunedol cryf ym mhob cwr o'r sir.
	Bydd mwy o weithwyr asesu i werthuso anghenion cleifion yn yr ysbyty ac i gyflymu penderfyniadau gofal a rhyddhau o'r ysbyty.	Gwaith yn mynd rhagddo i baratoi gyda'r gobaith y bydd trefniadau newydd ar gychwyn yn ystod mis Medi. Mynd rhagddo.	Ydi	Yn unol a'r adolygiad, byddwn yn gweithredu model comisiynu a darparu gofal cartref addas ar ddiwedd y gytundeb bresennol yn ystod 2027/28.
	Byddwn wedi cyflwyno argymhellion yn dilyn adolygiad o ddarpariaeth gofal cartref presennol, yn barod i'w gweithredu yn ystod 2027/28.	Ymgysylltu gyda darparwyr a thimau mewnol wedi digwydd. Mae angen ymgysylltu efo bobl sy'n derbyn gofal a bobl sydd ar y rhestr aros, a byddwn yn gwneud hyn dros y misoedd nesaf. Eisoedd wedi cychwyn gweithredu rhai newidiadau i'r drefn/model.	Ydi	
	Byddwn wedi gweithredu rhaglen waith i leihau ein rhestrau aros gofal cartref gan sicrhau nad oes unrhyw un yn aros mwy na 91 diwrnod am ofal cartref.	Rhaglen ar waith. Yn heriol gyda rhestrau aros yn cynyddu fel mae mwy o asesiadau yn cael eu gwneud. Cydweithio gyda darparwr newydd yn is-ardal Bangor a chynlluniau ar y gweill ar gyfer is-ardaloedd eraill.	Ydi	

Effaith ar bobl Gwynedd: Bydd sicrhau cefnogaeth briodol i ofalwyr di-dâl yn cael effaith uniongyrchol ar y galw arnom am ofal. Maent yn gwneud gwaith amhrisiadwy yn cefnogi eu hanwyliaid i fyw yn annibynnol a lleihau'r angen am ofal traddodiadol. Mae gofalu yn ddi-dâl yn ofyn sylweddol ar unigolion a'u teuluoedd ac mae cefnogaeth briodol yn hanfodol i les y sawl sy'n gofalu yn ogystal a'r unigolyn sydd angen y gofal. Bydd sicrhau fod ganddynt yr hyder fod eu hanwyliaid am gael eu gofalu amdanynt mewn argyfwng yn hanfodol i leihau pryder ac atal dirywiad. Mae sicrhau cefnogaeth ychwanegol drwy ofal cartref pan fo'i angen yn cryfhau gallu unigolion i aros adref a byw'n annibynnol yn eu cymuned leol.				
Prosiect: Cydweithio gyda Gwasanaethau Iechyd i alluogi pobl i fyw eu bywyd gorau yn y gymuned				
I sicrhau ein bod yn hyrwyddo llesiant unigolion yn llawn, mae'n hollbwysig ein bod yn medru newid ein diwylliant a sicrhau ein bod yn cydweithio'n effeithiol gyda'r Bwrdd Iechyd i ddarparu gwasanaethau gofal ac iechyd cynhwysfawr i'r dyfodol. Ymysg ein cynlluniau mae: - Cydleoli timau oedolion gyda nyrsys cymuned a therapyddion iechyd - Datblygu systemau cydweithio fel un tîm o amgylch yr unigolyn drwy system Tîm Adnoddau Cymunedol	Byddwn wedi addasu trefniadau ein gwasanaeth Gwybodaeth, Cyngor a Chymorth gan sicrhau bod y broses o gysylltu gyda ni yn glir, yn rhwydd ac yn effeithiol.	Gwaith yn mynd rhagddo. Cadarnhau model newydd gyda staff yn digwydd ar hyn o bryd a chynllunio'r system dechnegol. Gobeithir y bydd gan yr adran un rhif ffon erbyn diwedd y flwyddyn galendr.	Ydi	Byddwn wedi cynnal adolygiad o drefniadau Gwybodaeth, Cyngor a Chymorth newydd i sicrhau ei fod yn cyflawni'r nod gwreiddiol.
	Sefydlu cyfarfodydd Clwstwr Meddygfeydd i gryfhau cydweithio agos ac ymgysylltiad rheolaidd gyda meddygon teulu ym Mangor a Chaernarfon.	Yn anffodus, mae rhwystrau yn bodoli i symud ymlaen gyda'r gwaith yma er gwaethaf ymdrechion gan ein timau. Nid ydym yn debygol o fedru cyflawni hwn yn llawn.	Nac ydi	Cydweithio gydag Iechyd i ailfodelu'r gefnogaeth sydd ar gael i bobl wrth adael yr ysbyty, gan sicrhau'r cyfle gorau i adfer ac adennill annibyniaeth.
	Cytuno'n rhanbarthol ar un pwrpas a rhaglen waith 'Shared Purpose to Shared Delivery' i sicrhau cydweithio effeithiol gyda'r Bwrdd Iechyd ar draws y Gogledd.	Memorandwm dealltwriaeth a rhaglen waith mewn lle i symud ymlaen gyda'r gwaith yma dan arweinyddiaeth y Bwrdd Partneriaeth Rhanbarthol.	Ydi	

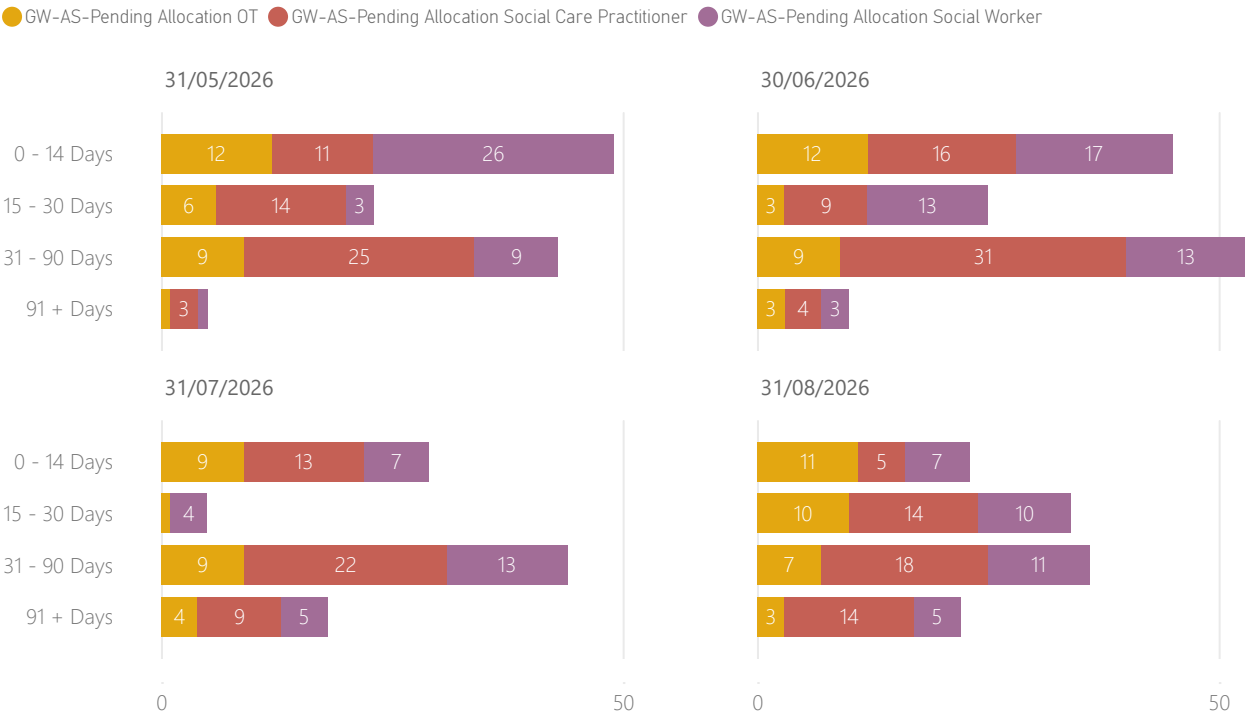
- Cydweithio i alinio’r Timau Adnoddau Cymunedol i'r Clystyrau Iechyd Cynradd - Datblygu trefniadau cydweithio newydd i'r timau iechyd meddwl cymunedol	Byddwn wedi datblygu strategaeth gomisiynu sy’n sicrhau ein bod yn deall anghenion gofal a chefnogaeth trigolion Gwynedd dros y blynyddoedd nesaf ac yn gallu datblygu marchnad amrywiol gynaliadwy i gwrdd a’r angen.	Mae gwaith yn mynd ymlaen yn y maes gofal cartref yn ogystal a’r maes preswyl a nyrsio er mwyn trio sicrhau marchnad fwy cynaliadwy.	Ydi	
	Effaith ar bobl Gwynedd: Caiff y ffrydiau gwaith yma effaith sylweddol ar ein trigolion, yn bennaf drwy sicrhau eu bod yn gallu cael cefnogaeth addas ac amserol yn hawdd, o’r asesiad i ofal ac yn dilyn cyfnod yn yr ysbyty. Mae hefyd yn cyfrannu at ein hymdrechion yn y maes ataliol i geisio arbed cyfnodau yn yr ysbyty. Disgwylir i'r gwaith ar ein drysau ffrynt leihau pwysau ar staff a’u rhyddhau i ganolbwyntio ar eu llwyth achos ac asesu’n amserol. Bydd gwneud defnydd mwy effeithiol o gefnogaeth y 3ydd sector hefyd yn eu galluogi i ddarparu cefnogaeth amgen er mwyn hyrwyddo byw’n dda ac adnabod anghenion yn gynnar. Yn ei dro, disgwylir y bydd hyn yn lleihau pwysau ar wasanaethau statudol ac yn ein galluogi i ganolbwyntio’n adnoddau ar y sawl sydd fwyaf eu hangen.			
	Prosiect: Datblygu cyfleon hyfforddi a gwaith ar gyfer unigolion sydd angen cefnogaeth			
Byddwn yn hyrwyddo cyfleon hyfforddi a gwaith ar gyfer unigolion sydd angen cefnogaeth. Ymysg cynlluniau eraill, byddwn yn gwella’r ddarpariaeth yn ein Canolfannau Dydd Anableddau Dysgu yn Dolfeurig yn Nolgellau a Frondeg, Caernarfon.	Byddwn wedi agor hwb newydd yn Nolfleurig, Dolgellau.	Profwyd peth oedi o ganlyniad i waith trydanol a oedd angen ei gwblhau, ond ni ragwelir unrhyw oedi pellach. Disgwylir derbyn yr allwedd i fuan.	Ydi	Byddwn wedi llunio a chychwyn gweithredu rhaglen waith i wireddu ein strategaeth cyfleon cymunedol newydd ar gyfer anableddau dysgu yng Ngwynedd.
	Byddwn, ar y cyd a’n partneriaid, wedi datblygu strategaeth cyfleon cymunedol ar gyfer anableddau dysgu yng Ngwynedd.	Cynllun rhanbarthol mewn lle ar draws y Gogledd. Cam nesaf fydd adolygu ein strategaeth o ran sut i gefnogi unigolion ag anabledd dysgu yng Ngwynedd.	Ydi	

	Creu ethos o ‘gwaith gyntaf’ gan sicrhau bod cyfleoedd gwaith, hyfforddiant a phrofiadau ymarferol yn cael eu blaenoriaethu dros wasanaethau cefnogol fel rhan o’r gefnogaeth graidd, lle’n briodol.	Cynnydd yn nifer yr unigolion yn cael mynediad i fyd gwaith trwy hyrwyddo hyn o fewn y timoedd ac ar y cyd gyda chydweithwyr ym myd addysg ac iechyd. Defnyddio esiamplau i hyrwyddo y gwaith.	Ydi – ond bydd yn waith parhaus	Byddwn wedi gweld cynnydd pellach yn y nifer o unigolion sydd mewn cyfleon gwaith.
	Sicrhau adnodd tymor hir ar gyfer swyddogion cefnogi cyflogaeth fel fod y gwaith yma’n dod yn rhan o waith parhaol y gwasanaeth.	Rydym yn gweithio yn rhanbarthol i sicrhau cynladwyedd i'r gwasanaeth yma pan fydd arian grant yn dod i ben.	Ydi	
	Effaith ar bobl Gwynedd: Mae’r holl ddatblygiadau yma yn cyfrannu at y nod o sicrhau fod unigolion ag anableddau dysgu yn cael cyfleon, fel bawb arall, i gyfrannu’n llawn o fewn eu cymunedau’n lleol. Gwyddwn fod hyn yn bwysig iawn o safbwynt llesiant ac ymdeimlad o gyflawni, ac mae hefyd yn hyrwyddo annibyniaeth ac yn rhoi cyfleon i ymwneud ag eraill o fewn y gymuned.			
Prosiect: Llechen Lân				
Byddwn yn paratoi dadansoddiad o ddemograffeg Gwynedd; y galw am wasanaeth; ac arferion gorau gwasanaethau cymdeithasol oedolion er mwyn deall ac amlygu y galw am wasanaeth a’r adnoddau cysylltiedig a fydd eu hangen ar gyfer yr ugain mlynedd nesaf.	Byddwn wedi diweddarau adroddiad a chynllun gweithredu Llechen Lan Oedolion i adlewyrchu newidiadau mewn data/rhagdybiaethau am y galw.	Adroddiad diweddarau wedi’i gyflwyno i’r Pwyllgor Craffu Gofal mis Gorffennaf. Bwrw ymlaen efo’r rhaglen waith.	Ydi	Bydd gennym gynllun lletya oedolion hyn yng Ngwynedd.
	Bydd gennym un cynllun ar gyfer dod a holl waith yr Adran Oedolion, lechyd a Llesiant ynghyd a symleiddio’r ffrydiau gwaith.	Heb allu blaenoriaethu y gwaith oherwydd capasiti a phrosiectau eraill, ond ar y gweill yn fuan. Mae drafft yn ei le ond angen ei ddiweddarau bellach.	Ydi	

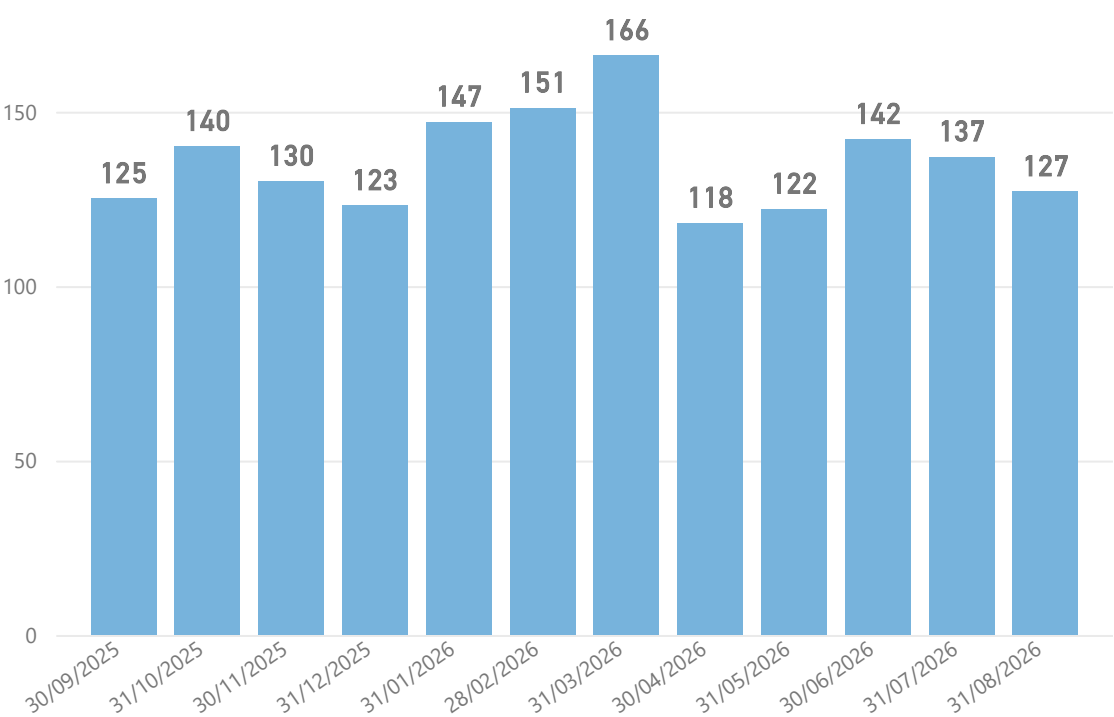
Pobl Hŷn ac Anableddau Corfforol - Sian Edith Jones

Galluogi oedolion Gwynedd i: "Fyw fy mywyd fel rwyf eisiau ei fyw"

Pa mor hir mae unigolion wedi bod yn aros cyn cael eu dyrannu i weithiwr

Nifer o asesiadau anghenion gofal cymdeithasol yn ystod y mis

Tu ôl i'r Perfformiad:

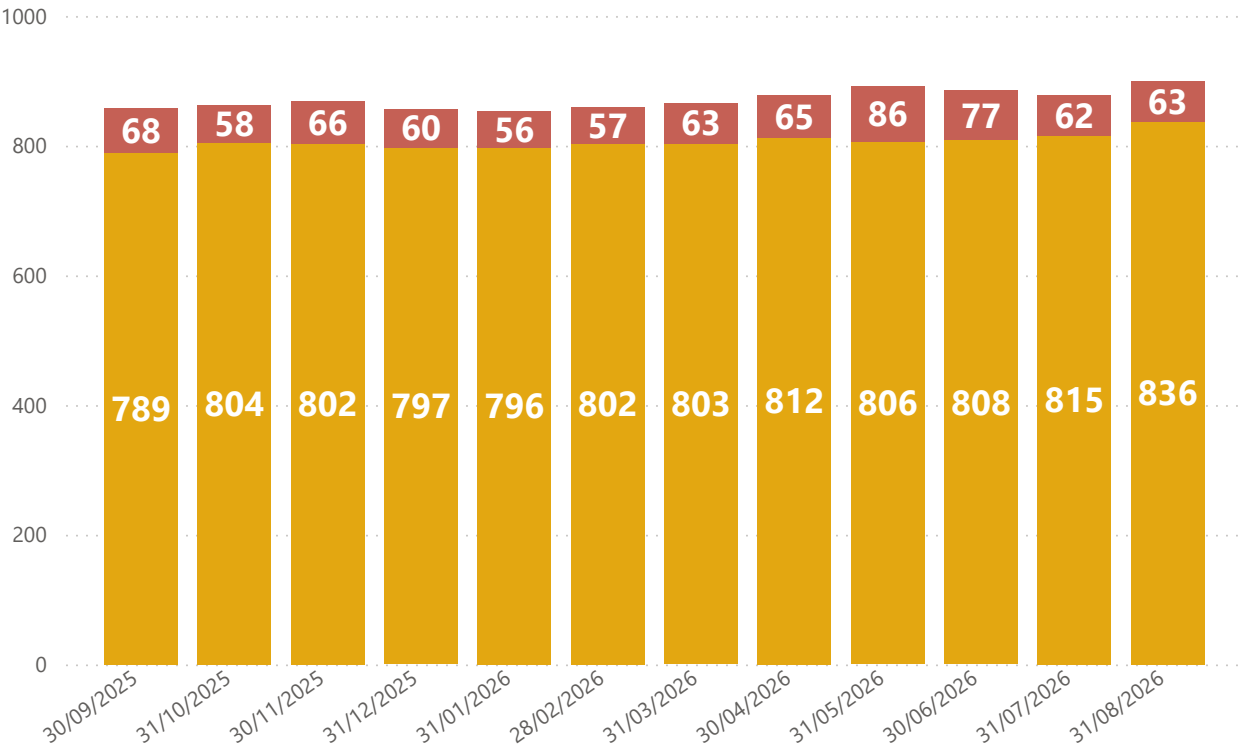
O ystyried absenoldebau staff dros wyliau'r Haf, mae'r nifer asesiadau wedi parhau yn uchel. Mae cynnydd bychan yn y nifer sy'n aros asesiad dros y cyfnod ond ar y cyfan mae pethau wedi aros yn eithaf sefydlog ar draws y rolau asesu.

Mae'r cynnydd mwyaf yn y rhai sy'n aros asesiad Ymarferydd Gwasanaethau Cymdeithasol, fel tro diwethaf mae hyn oherwydd fod ceisiadau i asesu am ofal yn cymryd blaenoriaeth ac felly bod ceisiadau am addasiadau offer ar y rhestr aros yn hirach. Fe welwn gynnydd diweddar yn y rhai sy'n aros asesiad Therapydd Galwedigaethol yn sgil secondiad un therapydd i'r swydd arbenigol 'Symud gydag Urddas' ac oedi mewn penodi yn ei lle. Rydym hefyd yn gobeithio penodi Gweithiwr Cymdeithasol i swydd wag yn un o'r timau yn fuan, bydd hyn o gymorth mawr i'r dyfodol os yn llwyddiannus.

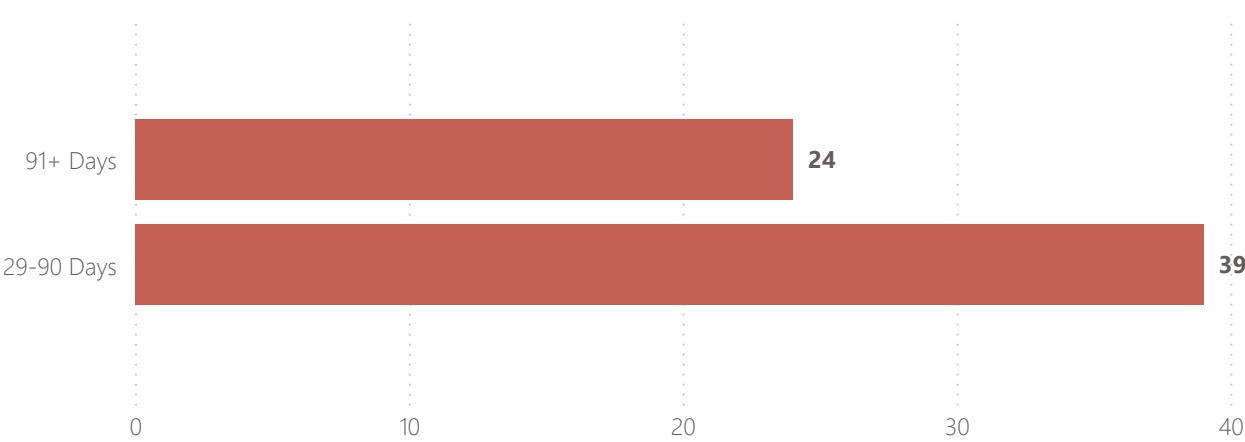
Rhestrau Aros Gofal Cartref - Sian Edith Jones

Galluogi Oedolion Gwynedd i: "Fyw fy mywyd fel rwyf eisiau ei fyw"

Nifer sydd ar y rhestr aros yn hirach nag 28 diwrnod (coch) a'r nifer sydd yn derbyn gofal cartref (melyn)

Pa mor hir mae'r sawl ar y rhestr aros wedi bod yn disgwyl

Tu ôl i'r perfformiad

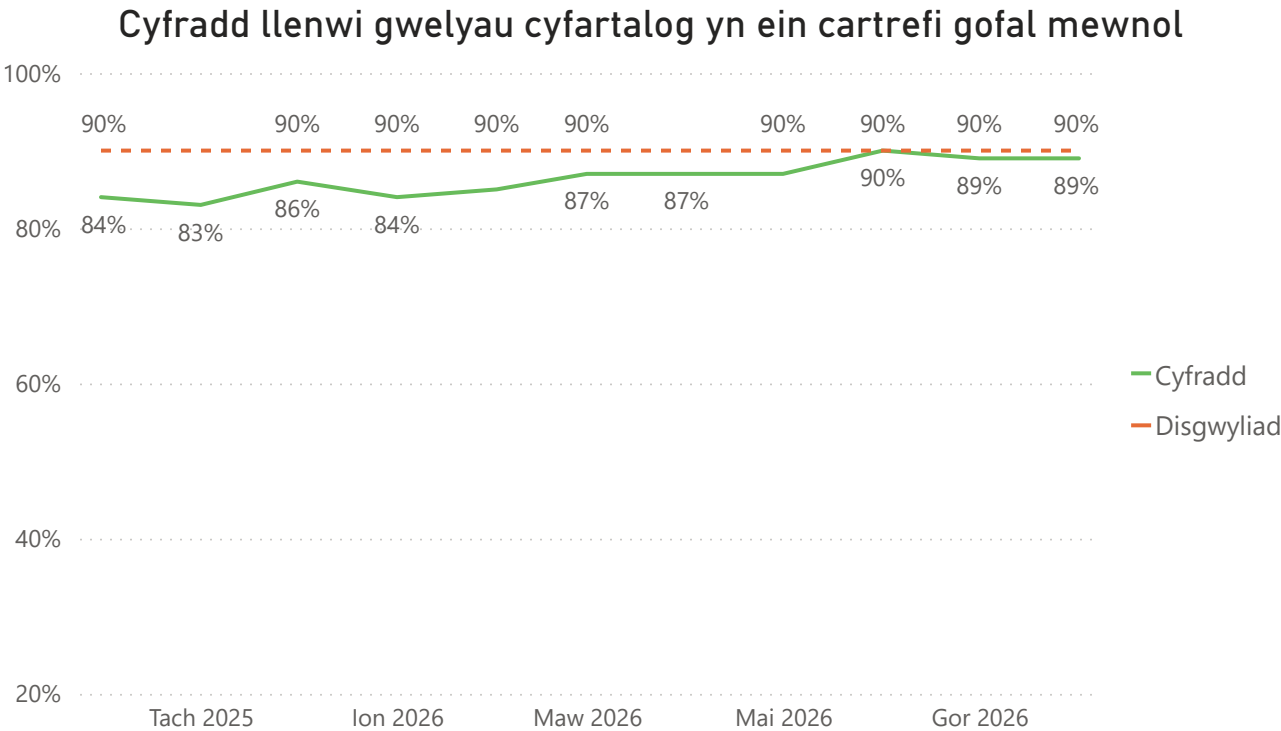
Mae'r darlun yn gwella, gyda'r nifer sy'n aros dros 90+ diwrnod wedi gostwng yn sylweddol dros y 3 mis.

Mae Tywyn a Dyffryn Nantlle yn parhau yn ardaloedd heriol gyda'r nifer uchaf yn aros ond y niferoedd yn is nag y buont ar gychwyn yr Haf. O ran yr 14 ardal arall yng Ngwynedd, 5 unigolyn ar gyfartaledd sydd bellach yn aros am becyn gofal o'r newydd. Mae darparwr ychwanegol yn cynorthwyo yn ardal Dinas Bangor, ac mae gwaith datblygu'r farchnad yn parhau mewn is ardaloedd eraill.

Gydchynnod yr Haf wedi bod, mae'n bosib nad yw'r timau wedi cael cyfle digonol i wirio a diweddarau'r rhestrau yn llwyr, gyda gobaith byddwn yn gweld gostyngiad pellach erbyn yr Hydref ond yn debygol o weld cynnydd mewn asesiadau a galw newydd.

Darparu Gofal Preswyl Mewnol - Rhion Glyn

Galluogi oedolion Gwynedd i "fyw fy mywyd fel rwyf eisiau ei fyw"

Tu ôl i'r perfformiad

Mae'r canran ar gyfer Gorffennaf ac Awst wedi gostwng ychydig yn is na'r lefel targed, ond yn parhau yn uwch na'r lefelau a welwyd cyn Mehefin 2026.

Nodwyd y tro diwethaf am y gwaith oedd ar gychwyn i edrych ar lefelau staffio ac anghenion gofal ein trigolion ar draws ein cartrefi. Mae'r gwaith bellach wedi dechrau yn Llys Cadfan, Hafod Mawddach a Phlas y Don.

Bryn Blodau – dylid nodi fod embargo ar fynediadau newydd ym Mryn Blodau ar hyn o bryd gan fod y cartref mewn trefn pryderon cynyddol.

Lefelau staffio a lefelau anghenion

Cyfrifir y canrannau hyn ar sail swyddi gwag a ble mae aelodau staff sydd â chytundeb oriau penodol i ffwrdd yn sâl tymor hir (cyfnod hirach na 28 diwrnod). Nid yw'r wybodaeth yn cynnwys lefelau staff achlysurol, salwch tymor byr neu sefyllfaoedd ble mae staff wedi eu harddel o'r gwaith.

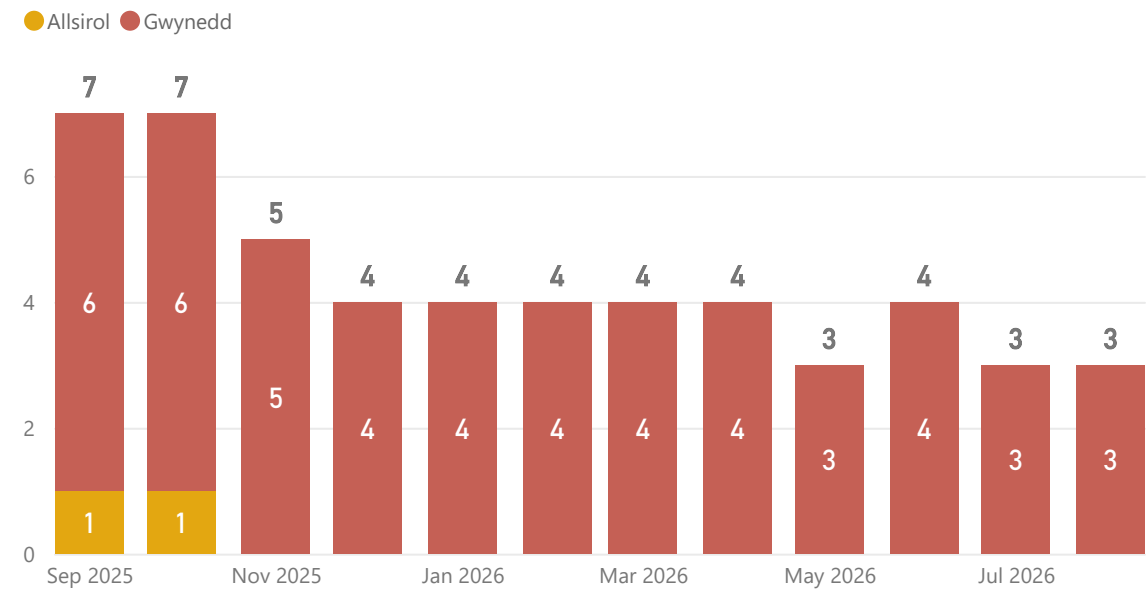
Mae'n braf gallu adrodd fod y sefyllfa diwedd cryn dipyn yn well erbyn hyn o gymharu â'r tro diwethaf adroddwyd. Nodwyd bryd hynny fod x5 o'r cartrefi yn adrodd lefel staffio o 83% neu lai.

	Mawrth '25	Awst '25	Hydref '25	Rhagfyr '25	Mawrth '26	Mehefin '26	Awst '26
Plas Hedd	87%	74%	82%	86%	83%	80%	85%
Plas Ogwen	86%	95%	100%	95%	100%	83%	100%
Plas Pengwaith	90%	90%	94%	81%	77%	82%	87%
Plas Maesincla	100%	94%	97%	93%	76%	86%	92%
Plas Gwilym	96%	91%	100%	100%	95%	89%	86%
Plas Hafan	96%	87%	90%	87%	87%	97%	89%
Plas y Don	84%	77%	92%	92%	86%	87%	82%
Bryn Blodau	90%	97%	85%	85%	89%	93%	95%
Cefn Rodyn	97%	92%	100%	90%	97%	81%	93%
Hafod Mawddach	95%	84%	86%	88%	92%	81%	97%
Llys Cadfan	84%	91%	87%	87%	88%	94%	97%

Anableddau Dysgu - Llinos Rowlands

Galluogi Oedolion Gwynedd i: "Fyw fy mywyd fel rwyf eisiau ei fyw"

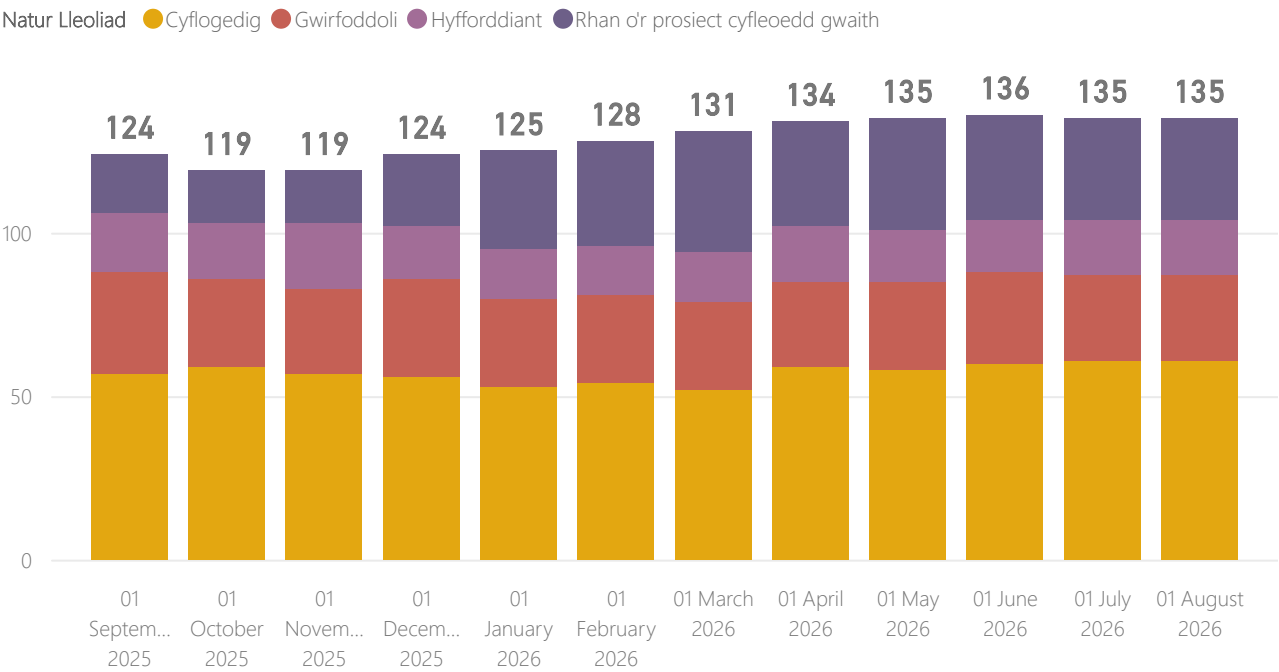
Nifer o unigolion ag anabledd dysgu sydd ag anghenion lletya o fewn y flwyddyn nesaf

Tu ôl i'r perfformiad:

Nifer sy'n aros llety yn parhau yn galonogol o isel. Y gwasanaeth efo strwythurau manwl mewn lle i adnabod angen i'r dyfodol.

Nifer o unigolion gydag anabledd dysgu sydd mewn cyfleon gwaith

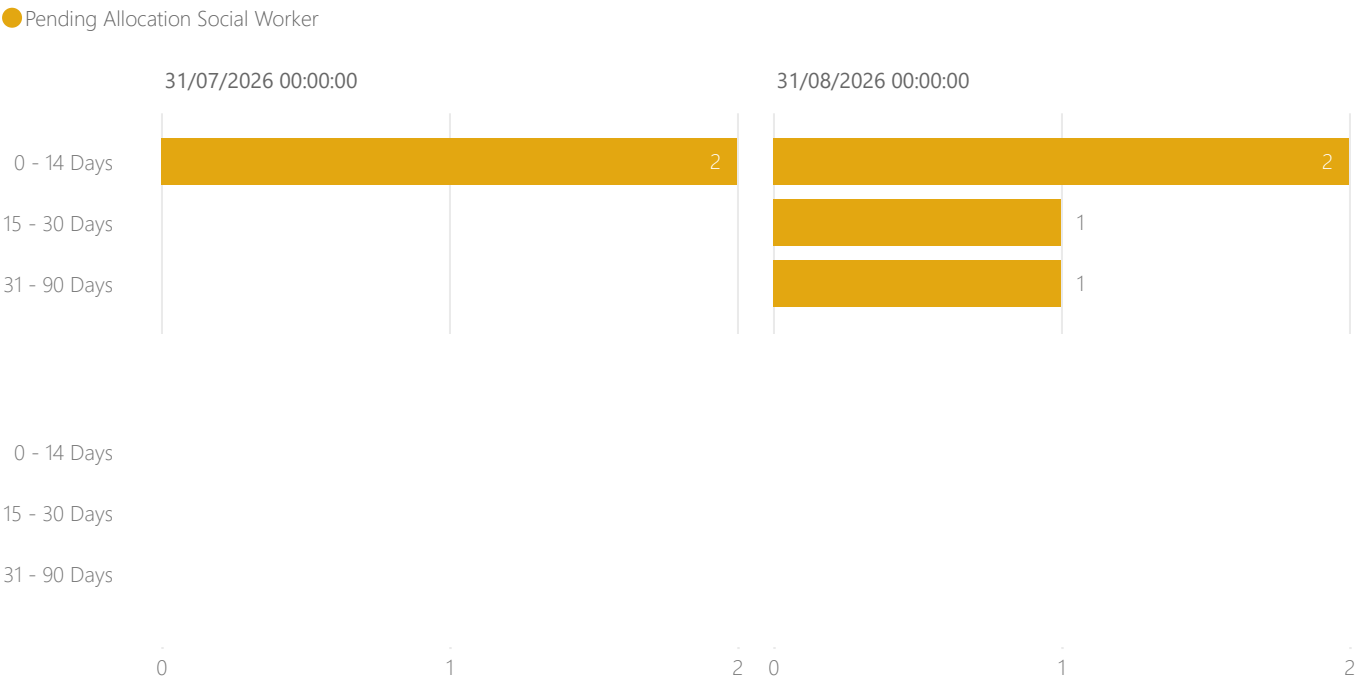
Tu ôl i'r perfformiad:

Sefyllfa wedi bod yn sefydlog dros yr haf, gobeithio y bydd cynnydd mewn pobl yn cael swyddi yn y tymor newydd.

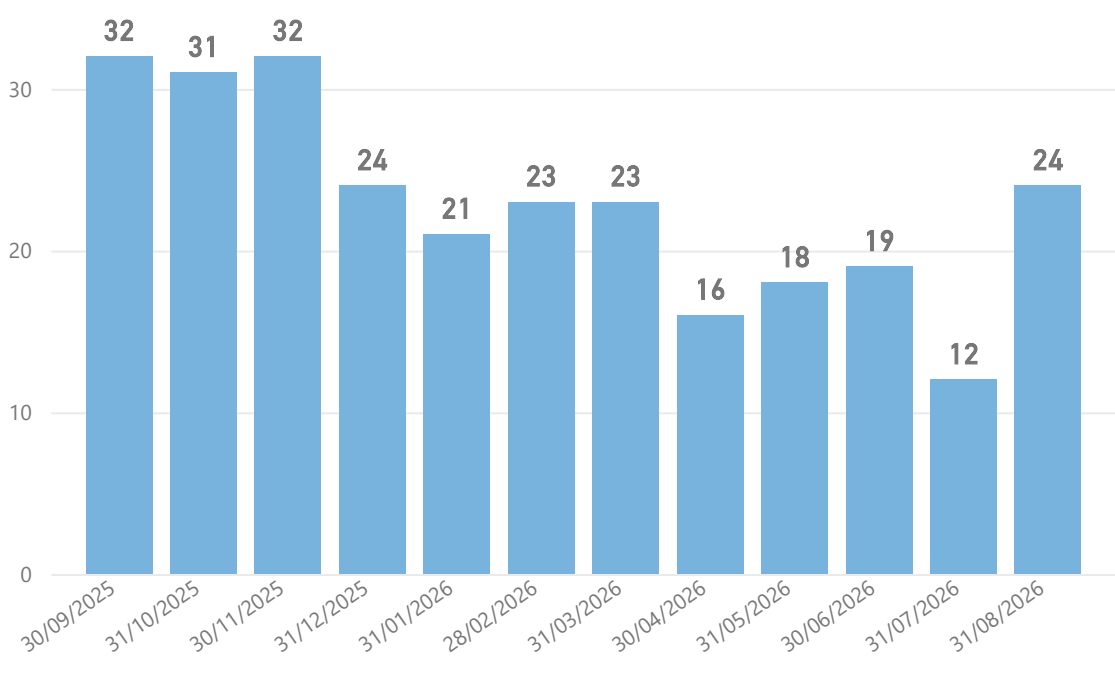
Iechyd Meddwl - Mannon Trappe

Galluogi oedolion Gwynedd i: "Fyw fy mywyd fel rwyf eisiau ei fyw"

Pa mor hir mae unigolion wedi bod yn disgwyl am ddyraniad i weithiwr

Nifer o asesiadau anghenion gofal cymdeithasol yn ystod y mis

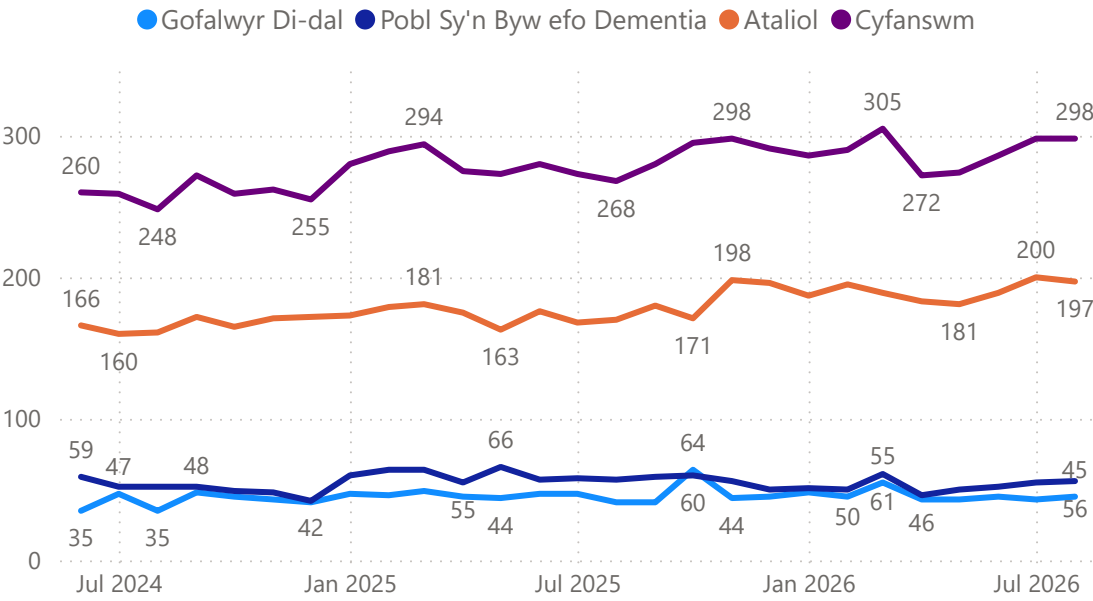

Tu ôl i'r Perfformiad:

Mae timau De Gwynedd ac Arfon hefo un swydd wag. Yn ogystal â hyn, mae cyfyngiadau wedi bod ar ein capasiti o ganlyniad i absenoldebau staff amrywiol. Er hynny, ymddengys mai gwall cofnodi sy'n gyfrifol am y ddau achos sy'n ymddangos eu bod yn aros dros 15 diwrnod i gael eu dyrannu. Gallwn gadarnhau felly nad oedd yr unigolion yma yn aros cyhyd.

Mae 18 unigolyn wedi cael eu hasesu o dan y Ddeddf Iechyd Meddwl yn ystod y cyfnod adrodd. Mae'r asesiadau hyn wedi cymryd 125 awr i'w cwblhau. Mae oediad hefo nifer uchel o asesiadau oherwydd bod anawsterau cael meddygon a.12 a diffyg gwelyâu mewn ambell i achos. Mae lechyd hefyd wedi newid y broses o drefnu cludiant sy'n ychwanegu at faich gwaith yr MHP's (Ymarferydd Iechyd Meddwl Uwch).

Nifer o unigolion sydd wedi mynchu sesiynau Dementia Actif fesul mis

Tu ôl i'r Perfformiad

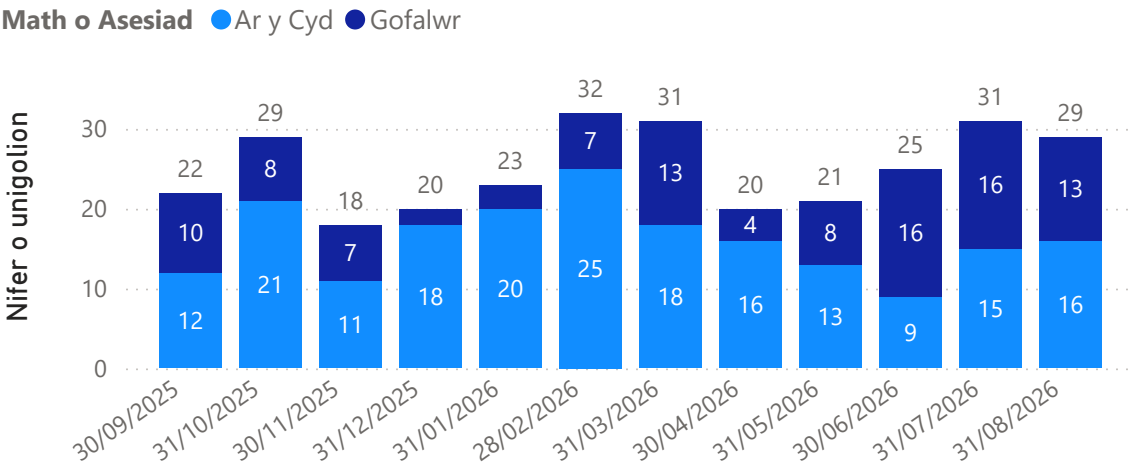
Niferoedd dipyn i lawr yn y dosbarthiadau yn ystod mis Awst, oherwydd gwyliau staff – er bod ni wedi trio cyfro dosbarthiadau, doed ddim yn bosib neud bod tro.

Penderfynwyd cau bob dosbarth wythnos yn cychwyn y 10fed Awst. Yn ystod y ddau fis diwethaf, derbyniwyd 14 o atgyfeiriadau gan weithwyr proffesiynol, gan gynnwys Cymdeithas Alzheimers, ffisiotherapyddion atal cwympiadau a gweithwyr cymdeithasol. Yn ogystal, derbyniwyd 36 o hunan atgyfeiriadau, sy'n adlewyrchu lefel gadarn o ddiddordeb a galw am y gwasanaeth.

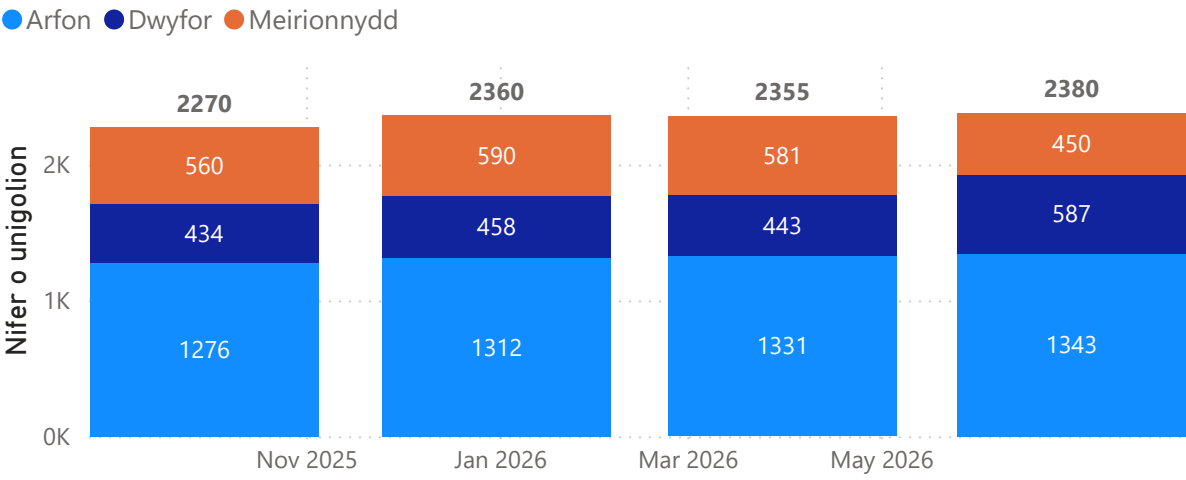
"Mae Dosbarth Dementia Actif wedi gwneud gwahaniaeth gwirioneddol i mi. Ar ôl mynychu am dros chwe mis, gallaf godi fy mraich dde yn llawer uwch nag yr oeddwn yn gallu gwneud o'r blaen. Mae gen i arthritid hefyd, ac yn flaenorol nid oeddwn yn gallu cyffwrdd fy mys bawd â phob bys. Rwyf bellach yn gallu cyffwrdd pob bys yn unigol, sy'n welliant mawr. Diolch i dim Dementia Actif am eu cefnogaeth."

Yn dilyn cyfarfod grŵp Cefnogi Gofalwyr Dementia ar-lein dyma oedd un o'r adborth: "Hoffwn ddweud diolch yn fawr iawn am eich cynnig o gymorth. Mae'n gysur mawr gwybod, pan fydd pethau'n mynd yn anodd iawn, fod rhywun yno i wrando a helpu sydd wedi profi'r un gofidiau a heriau."

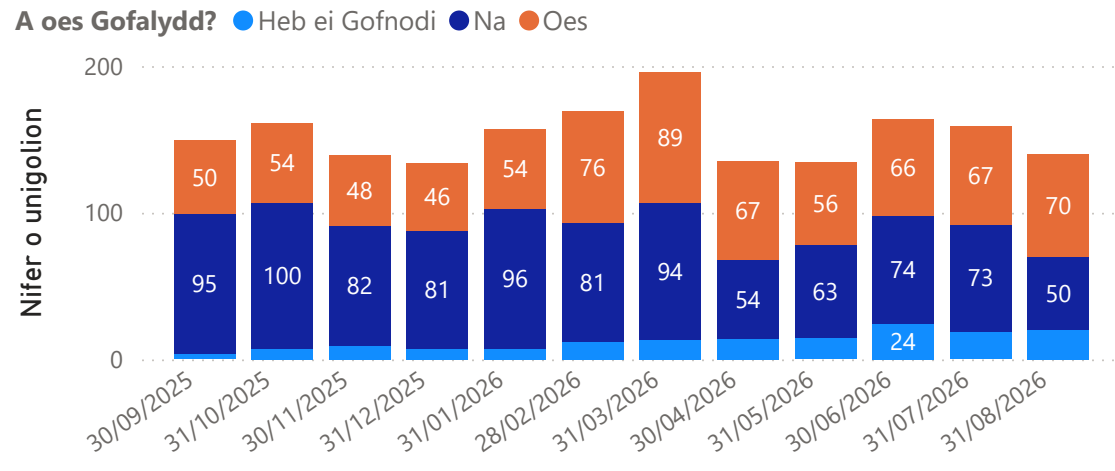
Nifer o ofalwyr di-dal sydd wedi derbyn asesiad

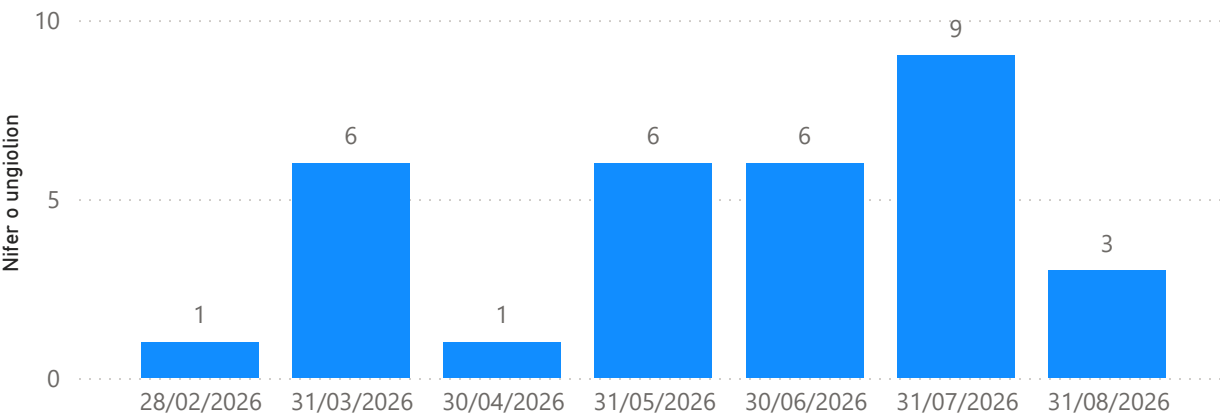
Cyfanswm gofalwyr sy'n derbyn cefnogaeth Cynnal Gofalwyr

Yn ôl yr asesiad, oes na ofalydd?

Asesiadau Rhieni Ofalwyr

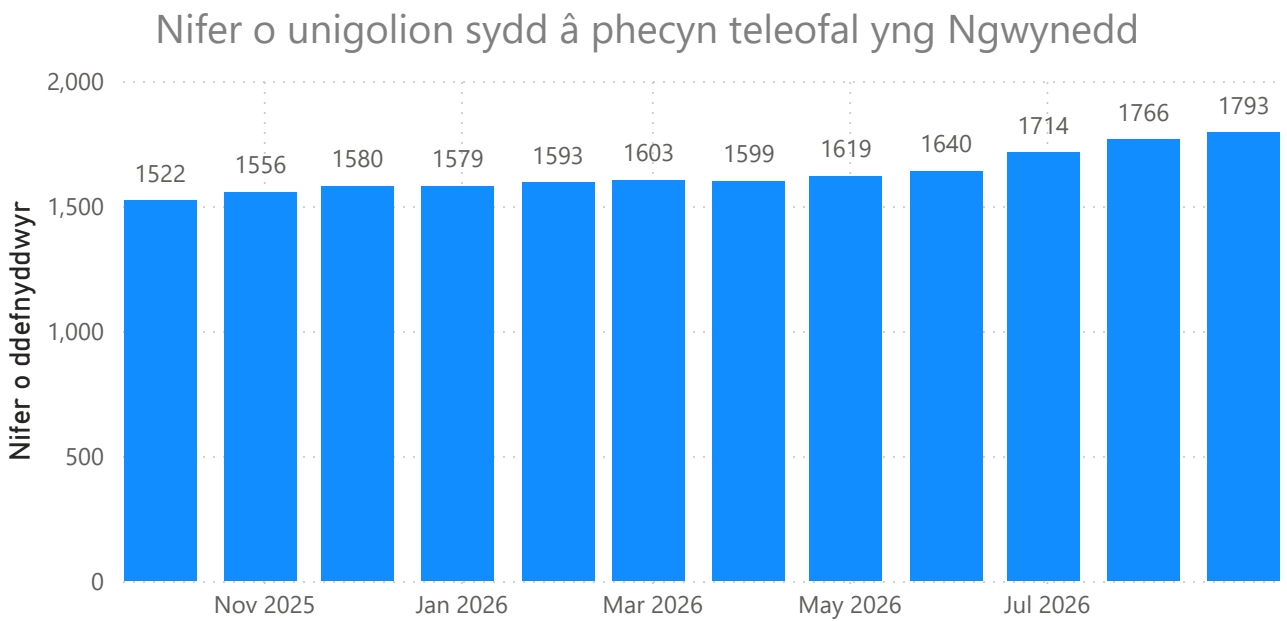
Tu ôl i'r perfformiad:

Mae'r cynllun gwaith gofalwyr di-dâl yn parhau, a'r gwaith hyd yma yn dangos cynnydd.

Mae'r nifer o asesiadau i ofalwr di-dâl yn unig (hynny yw, ddim yn asesiad ar y cyd gyda'r sawl sy'n cael eu gofalu amdany'n nhw) wedi cynyddu, ac mae hyn yn bennaf oherwydd y cynnydd yn y sgwyddu/asesiadau gyda rhieni ofalwyr. Treial dros dro drwy grant sydd wedi bod yn ariannu'r gwaith yma (asesiadau gyda rhieni ofalwyr yn benodol), ac mae'r niferoedd a'r adborth yn awgrymu fod y treial yn gweithio ac yn cael effaith gadarnhaol. Bydd angen trafodaeth sut y byddwn yn parhau i gynnal y gefnogaeth yma i rieni ofalwyr. Mae trafodaethau hefyd wedi cychwyn gyda mudiadau trydydd sector ynglŷn â'r posibilrwydd o'u comisiynu i ganolbwyntio yn benodol ar gynnal asesiadau gyda gofalwyr di-dâl yn gyffredinol. Mae'r gefnogaeth yn symud yn ei flaen ac mae'r nifer o ofalwyr sydd yn cael eu hadnabod a'u cefnogi gennym hefyd yn cynyddu, ond cydnabyddir fod angen canolbwyntio ar adborth a safon y gefnogaeth i'r dyfodol yn hytrach na'r niferoedd yn unig.

Gwasanaethau Hybu Annibyniaeth - Alun Gwilym Williams

Darparu arweiniad a chefnogaeth busnes i'r gwasanaethau cymdeithasol

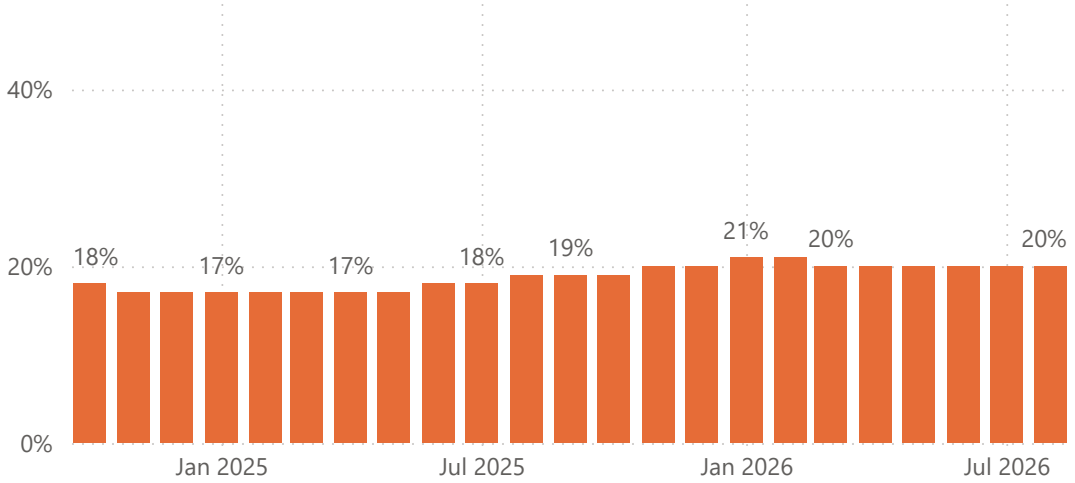

Tu ôl i'r Perfformiad:

Mae nifer yr unigolion sydd â phhecyn teleofal yng Ngwynedd wedi parhau i gynyddu'n gyson dros y flwyddyn, gan godi tua 18% o 1,522 ym mis Hydref 2025 i 1,793 ym mis Medi 2026. Mae hyn yn galonogol ac yn adlewyrchu'r galw cynyddol am y gwasanaeth, ynghyd â llwyddiant ein gwaith hyrwyddo ac ymgysylltu ar draws y sir ac ar-lein.

Er mwyn ymateb i'r cynnydd hwn yn y galw, mae'r tîm yn parhau i ddatblygu ei gapasiti a'i adnoddau i sicrhau gwasanaeth effeithiol ac amserol i ddefnyddwyr. Mae hyn yn cynnwys penodi prentis i gefnogi'r maes gwaith dros y ddwy flynedd nesaf.

Y canran o wasanaethau gofal cartref neu wasanaeth cefnogol sy'n cael eu darparu drwy daliad uniongyrchol

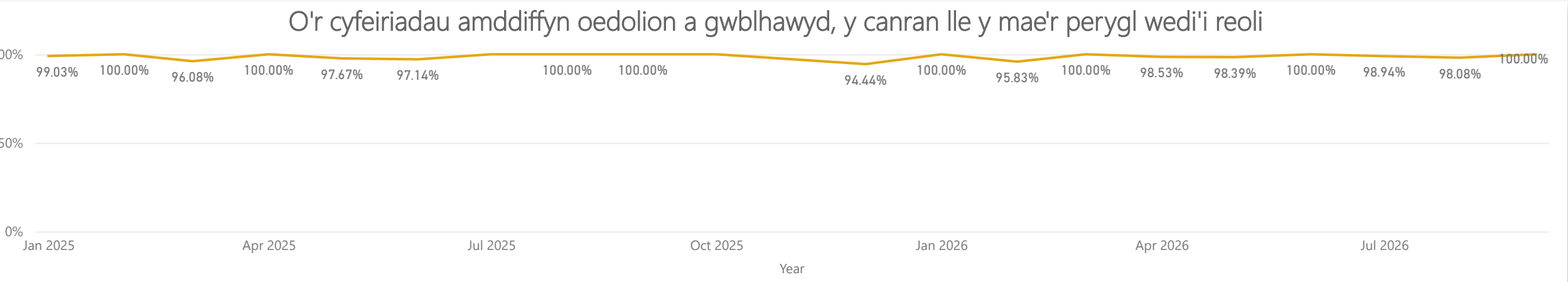
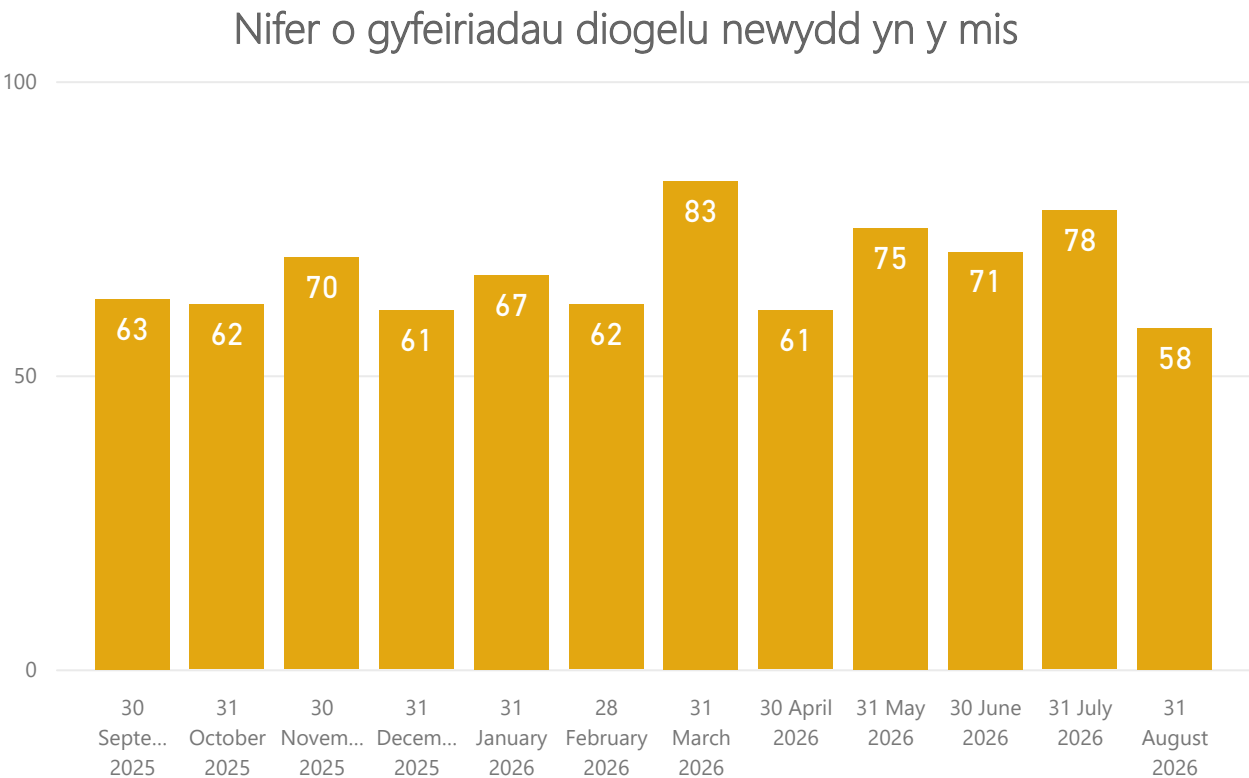
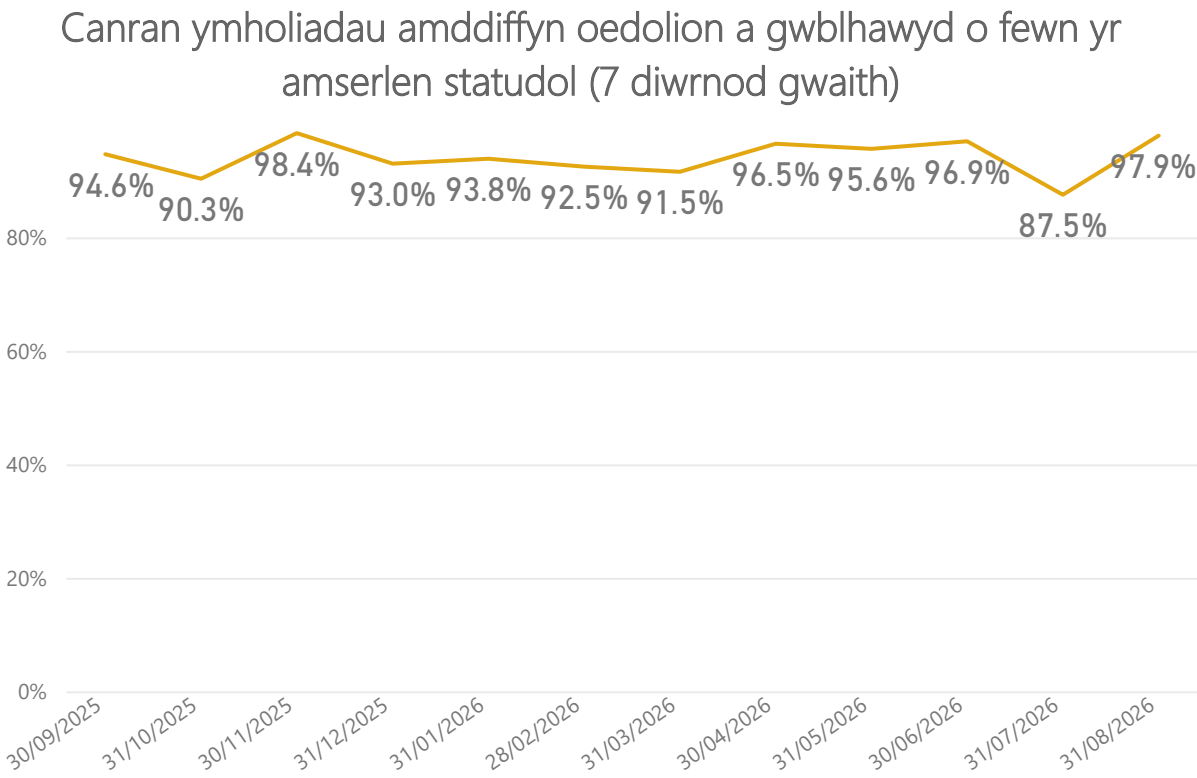

Tu ôl i'r Perfformiad:

Mae'r canran o oedolion sy'n derbyn gwasanaethau addas (gofal cartref neu gefnogaeth) drwy daliad uniongyrchol wedi parhau yn sefydlog, gyda pecynnau newydd yn cychwyn ond rhai yn dod i ben yn naturiol hefyd. Mae'r rhaglen cefnogi mentrau bychan gofal wedi datblygu gyda nifer o'r mentrau cychwynnol wedi gorffen y rhaglen hyfforddiant wedi ei redeg gan y gwasanaeth mewn cyd weithrediad gyda Menter Mon. Byddwn yn dysgu gwersi o'r cohort cyntaf, gyda rhaglen hyfforddiant arall yn cychwyn yn fuan er mwyn parhau i drio denu unigolion i'r maes.

Diogelu - Mannon Trappe

Diogelu oedolion sydd ag anghenion gofal a chefnogaeth sydd mewn perygl o gamdriniaeth ac/neu esgeulustod.

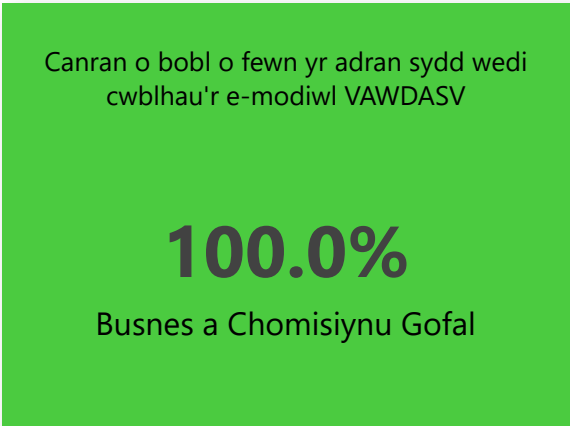
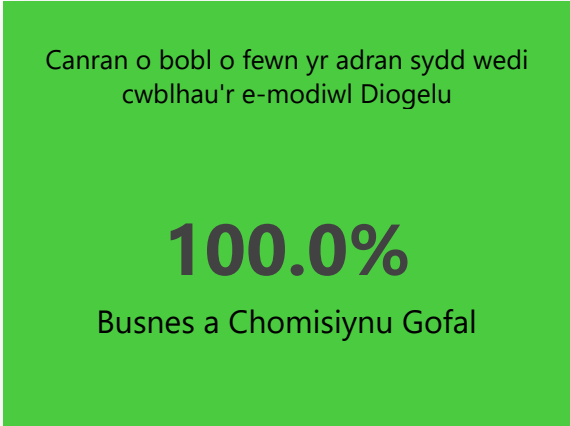
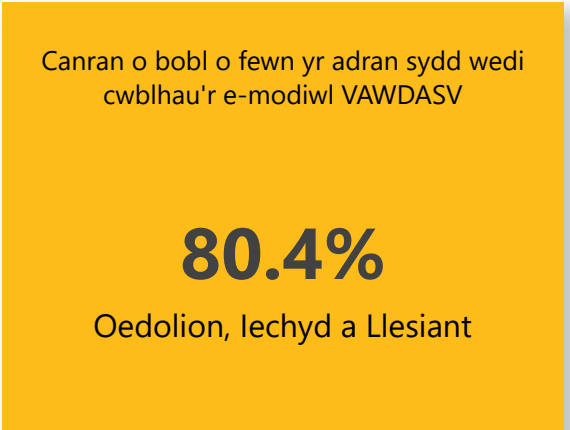
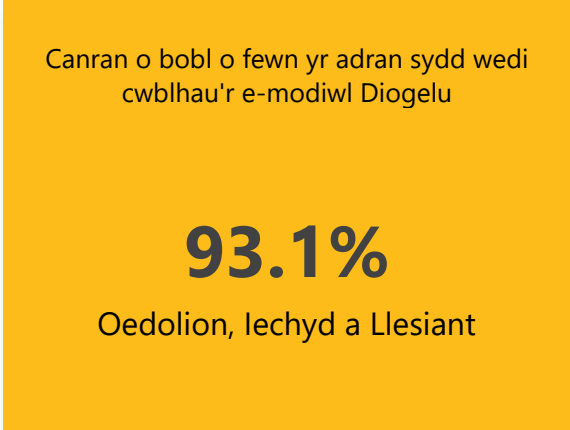
Tu ôl i'r perfformiad:.

Rydym bellach wedi penodi Swyddog Diogelu llawn amser ond ni fydd yn dechrau yn ei swydd tan fis Hydref. Bydd y penodiad yma'n tynnu pwysau sylweddol oddi ar y Swyddog Diogelu sy'n gweithio'n rha namser ac hefyd oddi ar yr ardaloedd.

Gweler bod gostyngiad sylweddol wedi bod yn ein gallu i gwblhau ymholiadau a.126 o fewn 7 diwrnod. Mae hyn yn adlewyrchu'r ffaith bod y gwaith yma'n faich ychwanegol i lwyth gwaith yr Arweinwyr Ardal. Yn ddiystal â hyn, mae argaeledd pobl yn ystod y cyfnod gwyliau wedi oedi ambell i ymholiad.

Canran wedi cwblhau Teitlau Mandadol (e-ddysgu)

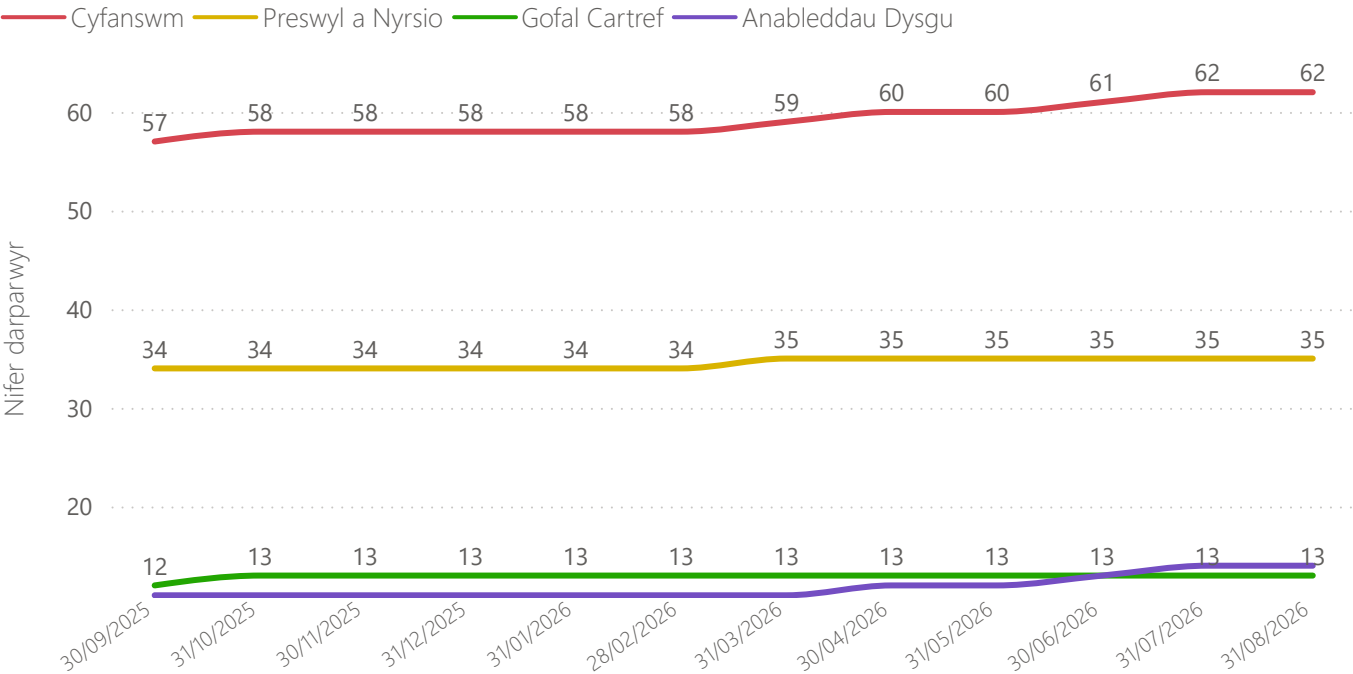
Data wedi ei ddiweddarau
04/09/2026

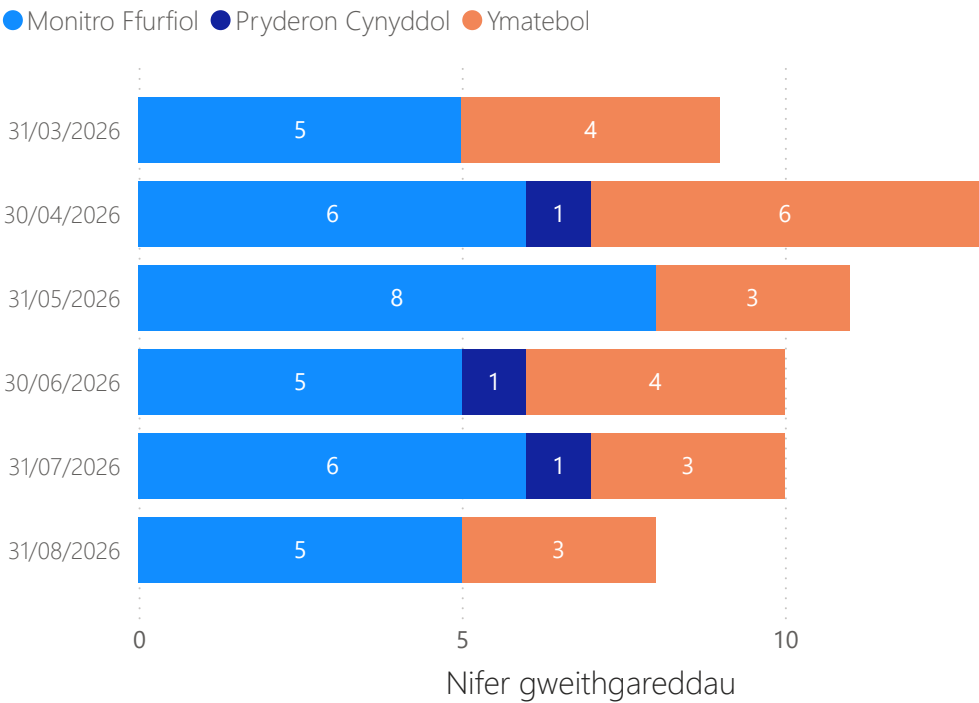
Sicrwydd Ansawdd - Mannon Trappe

Sicrhau bod y gofal sy'n cael ei gomisiynu yn ddiogel ac o ansawdd.

Nifer o ddarparwyr sydd wedi eu monitro yn y 12 mis diwethaf (ffigwr cronnus)

Natur y gweithgareddau monitro

Tu ôl i'r perfformiad

Monitro arferol wedi parhau yn ystod y cyfnod. Cryn dipyn o waith ymatebol wedi cymryd lle yn ystod y cyfnod (o ganlyniad i ddigwyddiadau, cyfeiriadau diogelu, adborth ac ati).

Gweithgaredd ymatebol wedi parhau yn ystod y cyfnod, gyda gwaith mwy dwys gyda dau ddarparwr penodol i geisio deall a chyfarch y materion sydd wedi codi. Pryderon comisiynwyr yn sail i un, a'r llall yn bryderon gan gynrychiolwyr y defnyddwyr gwasanaeth. Wedi dod i ben gydag un darparwr (hynny ar ôl cyfres o drafodaethau a chydweithrediad da hefo'r darparwr). Gweithgaredd yn parhau i'r chwarter nesaf gyda'r llall. Gwaith ymatebol yr un mor fuddiol a monitro 'ffurfiol'.

Un darparwr preswyl wedi dod o dan ystyriaeth Pryderon Cynyddol yn ystod y cyfnod (hynny o dan y canllawiau diweddaraf). Hyn yn parhau i'r cyfnod nesaf. Cyd-weithio da gan y darparwr. Un darparwr ara'i wedi dod allan o Bryderon Cynyddol yn ystod y cyfnod, a pherthynas gwaith wedi ei ail-sefydlu gyda'r Tîm Sicrwydd Ansawdd.

CYFARFOD	Pwyllgor Craffu Gofal
DYDDIAD	5ed o Dachwedd, 2026
TEITL	Adroddiad Perfformiad Aelod Cabinet dros Blant a Chefnogi Teuluoedd
RHESWM DROS GRAFFU	Er mwyn i Aelodau'r Pwyllgor graffu ar faterion perfformiad o fewn yr Adran.
AWDUR	Sharron Williams Carter, Pennaeth Adran Plant a Chefnogi Teuluoedd
AELOD CABINET	Cynghorydd Menna Trenholme

1. Pam fod angen ei graffu?

Er mwyn i Aelodau'r Pwyllgor graffu ar faterion perfformiad o fewn yr Adran.

2. Cefndir / Cyd-destun

2.1 Cefndir / Cyflwyniad

Pwrpas yr adroddiad yma yw eich diweddarau ar beth sydd wedi'i gyflawni yn y maes rwy'n gyfrifol amdano fel Aelod Cabinet dros yr Adran Blant a Chefnogi Teuluoedd. Mae hyn yn cynnwys amlinellu'r diweddaraf gyda'r addewidion yng Nghynllun y Cyngor; gwaith dydd i ddydd yr Adran; ynghyd â'r diweddaraf o ran cynllun arbedion a thoriadau.

Rydym yn gweithredu ar Gynllun y Cyngor 2023-28, ac yma rwyf yn adrodd ar y cynnydd a wnaed hyd at ddiwedd Mis Medi, 2026 ar gyfer cynllun awtistiaeth a darpariaeth breswyl i blant mewn gofal mewn cartrefi grŵp bychan. Mae'r holl faterion wedi bod yn destun trafodaeth ac wedi eu herio gennyf mewn cyfarfod herio perfformiad, ac rwyf yn fodlon gyda pherfformiad yr Adran.

2.2 Rhesymeg a chyfiawnhad

Perfformiad Prosiectau Cynllun y Cyngor

Mae gan Adran Plant a Chefnogi Teuluoedd ddau brosiect yng Nghynllun y Cyngor, Cynllun Awtistiaeth a Chynllun datblygu darpariaeth breswyl i blant mewn gofal mewn cartrefi grŵp bychan.

Cynllun Awtistiaeth

Mae Cynllun Awtistiaeth Gwynedd yn parhau i ddatblygu ac ymateb i alw cynyddol am gymorth a chefnogaeth gan unigolion awtistig, pobl niwrowahanol a'u teuluoedd. Mae anghenion a chymhlethdodau unigolion awtistig a'u teuluoedd yn gymhleth i ddadansoddi yn enwedig os oes trawstoriad o anghenion megis trawma, tlodi, rhieni niwrowahanol, Plant mewn gofal, achosion amddiffyn Plant felly mae'r angen i weithwyr cymdeithasol allu ymgynghori, trafod achosion a gofyn am fewnbwn uniongyrchol gweithiwr allweddol

sy'n arbenigo yn y maes yn profi i fod yn llwyddiannus ar nifer o achosion, sydd wedi cyfrannu at leihau lefel yr ymyrraeth statudol mewn nifer o achosion, gan gynnwys symud o Gynlluniau Amddiffyn Plant i Gynlluniau Gofal a Chefnogaeth lle bo hynny'n briodol a nifer o achosion wedi cau yn dilyn ymyrraeth. Mae yna restr aros fer erbyn hyn ar gyfer cefnogaeth uniongyrchol gweithiwr allweddol.

Mae'r tîm yn arwain ar ddatblygu a gweithredu Proffilio Niwroddatblygiadol, gan gefnogi gweithrediad cyson o'r dull ar draws iechyd, addysg a gofal cymdeithasol. Mae grŵp llywio amlasiantaethol wedi ei sefydlu i sicrhau ansawdd, cysondeb a dysgu ar y cyd. Yn ogystal, mae'r tîm wedi datblygu model sgaffaldio seicoaddysgol i gefnogi ymarferwyr i ddehongli a chymhwyso gwybodaeth broffilio'n effeithiol drwy ymgynghori, myfyrion a datblygu hyder. Mae'r broses hefyd yn helpu rhieni a gofalwyr i ddatblygu dealltwriaeth ddyfnach o gryfderau, anghenion a phrofiadau eu plentyn, gan gryfhau cyd-ddealltwriaeth rhwng teuluoedd a gweithwyr proffesiynol. O ganlyniad, mae'r gwaith yn gwella ansawdd asesiadau, gwneud penderfyniadau a chynllunio cefnogaeth, tra'n cryfhau gallu'r gweithlu i ddiwallu anghenion plant, pobl ifanc a theuluoedd niwrowahanol yn effeithiol.

Mae'r rhaglen hyfforddi staff wedi datblygu'n sylweddol dros y ddwy flynedd ddiwethaf, gan symud y tu hwnt i fodiwlau e-ddysgu i gynnwys hyfforddiant wyneb yn wyneb, ymgynghori, cymunedau ymarfer a chefnogaeth barhaus i'r gweithlu. Er ein bod yn monitro cyfraddau cwblhau hyfforddiant e-ddysgu, nid yw'r ffigurau hyn yn adlewyrchu'n llawn maint y dysgu, y datblygiad proffesiynol na'r cynnydd mewn hyder sydd i'w weld ar draws gwasanaethau gofal cymdeithasol. Mae Awtistiaeth Gwynedd hefyd yn darparu hyfforddiant corfforaethol i reolwyr ac arweinwyr timau er mwyn datblygu gweithle niwro-gynhwysol a chryfhau dealltwriaeth o niwrowahaniaeth ymhlith y gweithlu. Mae tystiolaeth gynyddol o ymarfer mwy niwro-gynhwysol a mwy o hyder ymhlith ymarferwyr a rheolwyr wrth gefnogi unigolion, teuluoedd a chydweithwyr niwrowahanol. Yn ogystal â'r manteision i'r gweithlu, mae'r gwaith hwn yn cyfrannu at wella'r modd y mae gwasanaethau'n cael eu cynllunio a'u darparu, gan sicrhau ymatebion mwy hygyrch, sensitif ac effeithiol i ddinasyddion a theuluoedd ledled Gwynedd.

Mae grwpiau megis 'Paned a Sgwrs' i rieni a gofalwyr sydd yn cael siaradwyr gwadd i fynychu i drafod materion penodol gyda nifer uchel o rieni yn elwa o'r gofod i drafod a rhannu profiadau. Mae teuluoedd yn cael rhwydwaith cymorth ac yn gallu ymestyn allan at ei gilydd a rhannu profiadau. Yn ogystal â chael Gwybodaeth, cyngor a chymorth gan wasanaethau sydd yn hwyluso'r grwpiau.

Mae Clwb Niwro i bobl ifanc yn parhau i fod yn llwyddiannus, gan ddarparu cyfleoedd i bobl ifanc niwrowahanol gymdeithasu, datblygu hyder a chefnogi eu hiechyd a'u lles. Caiff y ddarpariaeth ei chyflwyno mewn partneriaeth â'r Gwasanaeth Ieuencid, gan gefnogi'r gwaith o ddatblygu gwasanaethau mwy cynhwysol a phrif ffrydio cyfleoedd i bobl ifanc niwrowahanol o fewn eu cymunedau lleol. Ym mis Medi, lansiodd peilot yn Ysgol Ardudwy i gefnogi pobl ifanc niwrowahanol i ddeall ac archwilio eu hunaniaeth a'u niwrowahaniaeth. Bydd y dysgu o'r peilot yn llywio datblygiad darpariaeth debyg yn y dyfodol, gyda'r gobaith o ymestyn y model i ddalgylchoedd eraill ledled Gwynedd.

Mae Ap Niwro Cymru, a ddatblygwyd gan Awtistiaeth Gwynedd i ddarparu gwybodaeth, cyngor a chymorth i'r gymuned niwrowahanol a gweithwyr proffesiynol, yn parhau i dyfu mewn defnydd a dylanwad. Yn sgil llwyddiant yr Ap, mae diddordeb gan awdurdodau lleol ar draws Cymru, gyda Chaerdydd a Bro Morgannwg bellach yn y camau cynnar o ymuno â'r fenter, gan gryfhau ei botensial fel adnodd cenedlaethol ar gyfer cymunedau niwrowahanol.

Hyderwn nad oes pryderon uniongyrchol ynghylch gweithrediad y cynllun ar hyn o bryd. Fodd bynnag, mae ansicrwydd ynghylch parhad y gwasanaeth ar ôl mis Mawrth 2027 pan ddaw'r cyllid presennol i ben. Yn ogystal â'r effaith bosibl ar ddefnyddwyr gwasanaeth, mae risg o golli tîm arbenigol sydd wedi bod yn allweddol wrth arwain gwaith arloesol ym maes awtistiaeth a niwrowahaniaeth yn lleol, rhanbarthol a chenedlaethol. Byddai colli'r arbenigedd hwn yn cael effaith ar gynaliadwyedd y gwasanaeth a gallu'r Cyngor i barhau i ddatblygu ac arwain yn y maes, gan beryglu'r cynnydd sylweddol a wnaed dros y blynyddoedd diwethaf.

Darpariaeth breswyl i blant mewn gofal mewn cartrefi grŵp bychan

Mae'r Cynllun datblygu darpariaeth breswyl i blant mewn gofal mewn cartref grŵp bychan wedi datblygu'n sylweddol erbyn hyn. Mae'r cartref sydd ym Morfa Bychan yn weithredol gyda 2 blentyn yn byw ynddo ers 2025 ac rydym wedi derbyn cofrestriad gan Arolygiaeth Gofal Cymru.

Ar gyfer y cartref yn Neiniolen, mae bellach yn weithredol gyda 2 blentyn yn byw yn ynddo ers diwedd 2025. Rydym dal yn disgwyl i dderbyn cofrestriad gan Arolygiaeth Gofal Cymru oherwydd bod darn o waith rheolaeth adeiladu angen ei gwblhau ond yn obeithiol bydd y cofrestriad wedi ein cyrraedd yn fuan.

Erbyn hyn mae'r cartref yng Nghriccieth hefyd bellach yn weithredol gyda 2 blentyn yn byw ynddo ers cychwyn Mis Medi ac yn setlo yn dda. Mae sefyllfa Criccieth yn debyg i un Deiniolen. Mae cais cofrestru AGC wedi'i gyflwyno, gyda rhai materion pellach yn cael sylw fel rhan o'r broses.

Gyda'r pedwerydd tŷ sydd ganddom yn Edern, mae'r gwaith datblygu yn nesáu at gwblhau erbyn diwedd Mis Hydref. Mae'r broses Rheoliadau Adeiladu yn cael ei chwblhau fel rhan o'r gofynion cofrestru.

Mae sicrhau eiddo addas a chwblhau'r gwaith addasu angenrheidiol yn parhau i fod yn broses gymhleth sy'n gofyn am gydweithio agos rhwng adrannau a phartneriaid. Mae bodloni gofynion rheoleiddiol a sicrhau cofrestriad Arolygiaeth Gofal Cymru (AGC) yn gam hanfodol. Rydym yn cydweithio yn aml gydag Adran Tai ac Eiddo a Rheolaeth Adeiladu i wneud yn siŵr bod cofrestriadau'r tai yn digwydd cyn gynted a bo modd. Her arall rydym yn wynebu ydi'r farchnad dai gyda nifer o dai ddim yn addas ar gyfer y ddarpariaeth breswyl. Mae hyn oherwydd nifer o ffactorau e.e. lleoliad, maint y tai, cost yr eiddo, gwaith adnewyddu i ddod a thai i safon rheolaeth adeiladu ac Arolygiaeth Gofal Cymru.

Gwaith dydd i ddydd yr Adran

A ddiwedd Medi roedd 289 o blant mewn gofal yng Ngwynedd sydd yn 6 plentyn ychwanegol i'r hyn llynedd. Yn gadarnhaol mae 3% o blant wedi gadael gofal ac wedi

dychwelyd adref. Canran bositif arall y dylid amlygu yw'r nifer o gynadleddau achos ble bu llais / barn y plentyn (5+oed) ei glywed. Roedd y canran hwnnw'n 100%, sydd yn uwch na diwedd y flwyddyn ddiwethaf. Mae Tîm allan o oriau hefyd yn gwneud gwaith ardderchog yn sicrhau bod pob galwad wedi derbyn ymateb cyn i'r sifft orffen. Mae'r Gwasanaeth Cyfiawnder wedi nodi bod eu Polisi Rhanbarthol newydd ar gyfer Datrys Materion y Tu Allan i'r Llys yn profi i fod yn llwyddiant, gyda gwelliant sylweddol mewn perfformiad a chysondeb wrth ddarparu'r gwasanaeth; mae nifer y rhai sy'n dod i gysylltiad â'r system am y tro cyntaf ar eu lefel isaf ers i'r mesuriad ddechrau. Dros yr Haf ma Sesiynau gweithgareddau wedi bod yn hynod lwyddiannus gan y Gwasanaeth Blynyddoedd Cynnar gyda 568 o blant 0-16oed a 293 o deuluoedd wedi mynychu 16 Sesiynau Hwyl i deuluoedd dros Wynedd. Gyda 510 o blant a 252 o rieni wedi mynychu sesiynau Trelar Chwarae yn ogystal â 3 sesiwn dathlu 20 mlynedd Dechrau'n Deg wedi cynnal ym Mlaenau Ffestiniog, Caernarfon a Maesgeirchen. Dros yr Haf roedd y Gwasanaeth Maethu yn rhagweithiol iawn gyda nifer o ddigwyddiadau yn yr Eisteddfod, Haf o Hwyl a sesiynau recriwtio sydd yn cyd-fynd gyda'r gwaith o Ddileu Elw mewn Gofal erbyn 2030. Yn ogystal, mae cydweithio da wedi bod yn digwydd ers Ebrill 2026 i allu adrodd ar gyfweiliadau dychwelyd gartref yn dilyn plant neu bobl ifanc yn cael ei adnabod fel plentyn coll. Mae 55 o blant wedi cael ei adnabod fel plant coll dros y cyfnod ac mae 164 o gyfweiliadau dychwelyd gartref wedi ei gyflawni. Mae ffigwr o gyfweiliadau yn fwy na ffigwr plant coll oherwydd bod nifer o'r plant yn mynd ar goll ar fwy nag un achlysur. Rydym wedi penodi Rheolwr Tîm i arwain y gwaith o gyflwyno ein fframwaith sicrwydd ansawdd newydd. Mae hyn yn cynnwys ein rhaglen archwilio flynyddol, sy'n cefnogi monitro perfformiad, nodi meysydd i'w gwella, a hyrwyddo ymarfer o ansawdd uchel ar draws y gwasanaeth

Mae'r cyfnod diwethaf yma wedi bod yn heriol i'r Adran, gyda cynnydd yn y nifer o gyfeiriadau sydd yn ein cyrraedd drwy'r Tîm Derbyn ac hefyd mewn cymhlethdod yr atgyfeiriadau sy'n cael eu derbyn gan gynyddu'r galw am Drafodaethau Strategaeth a Thrafodaethau Adran 5. Mae pob tîm yn datgan bod achosion yn mynd yn fwy cymhleth a mwy o blant yn dod o dan y categori amddiffyn plant, gyda 136 ar y gofrestr Amddiffyn Plant. Ma plant yn aros yn hirach ar y gofrestr gyda'r nifer o ddyddiau, ar gyfartaledd, erbyn hyn yn 308 diwrnod. Mae'r Tîm 16+ hefyd yn parhau i adrodd fod galw am wasanaethau dal yn uchel, a bod 247 achos yn agored iddynt ar ddiwedd Medi. Mae'r patrwm cynyddol o gyfeiriadau a chymhlethdodau achosion yma yng Ngwynedd yn creu pryder. Gwelwn batrwm clir fod y galw ar yr Adran Plant a Chefnogi Teuluoedd yn codi ac felly'r pwysau sydd ar ein staff. Mae hwn yn batrwm sy'n cael ei weld ar draws gwasanaethau plant pob awdurdod lleol.

Rhaid pwysleisio ein bod wedi cydnabod y pwysau gwaith cynyddol hwn ar ein gweithlu. Drwy'r pwysau gwaith cynyddol rydym fel adran wedi cyflwyno bidiau gyda nifer o fidiau llwyddiannus ar gyfer 2026-2027. Roedd hyn yn cynnwys £320,000 ar gyfer y timau gweithredol yn unol â gofyn statudol newydd cefnogaeth i deuluoedd ac ar gyfer swyddi gweithwyr gofal cymdeithasol. Cafwyd £175,000 ar gyfer cyfraniadau achosion ar y cyd gydag Iechyd yng Ngwasanaeth Derwen, £75,000 am ffioedd cyfreithiol a meddygol achosion arbenigol yn ymwneud ac achosion llys, £120,000 ar gyfer gweithwyr ychwanegol i'r tîm ôl ofal. Roedd £60,000 yn gyfraniad tuag at gostau Gwasanaeth Mabwysiadu Gogledd Cymru. Roedd bid ar y cyd gydag oedolion ar gyfer cyfrifoldebau ychwanegol yn sgil gofynion statudol newydd gwerth £70,790 Mae'r bidiau yma yn dod i gyfanswm o £791,150.

Yn ogystal ar bidiau uchod, roedd bid ychwanegol wedi cael ei gyflwyno yn dilyn argymhellion yr Adolygiad Ymarfer Plant 'Cyfiawnder Trwy Ein Dewrder' sydd yn dod i gyfanswm o £584,500.

Ceir nifer o brosiectau yn yr Adran Blant sydd yn cael ei ariannu drwy brosiect RIF ac mae'r cyllid ar gyfer y prosiectau yma yn dod i ben ddiwedd Mawrth 2027. Mae hyn yn peri pryder i'r Adran oherwydd bod y prosiectau dros y 5 mlynedd diwethaf wedi bod yn hanfodol i wasanaethau ffynnu i helpu plant, phobl ifanc a theuluoedd ac wedi gwneud gwahaniaeth i fywydau unigolion. Mae'r pryder hwn yn creu ansefydlogrwydd ymysg ein staff a photensial i golli staff profiadol yn sgil hyn. Rydym bellach yn ymwybodol bod arian ar gael am y 5 mlynedd nesaf ond nid oes sicrwydd eto os oes modd parhau gydag ariannu'r prosiectau presennol fel y maent er mai dyma yw ein gobaith ni fel Gwasanaeth.

Os byddwn yn llwyddiannus gyda'r bidiau mae yn rhoi cysondeb i wasanaethau a chyfle i adeiladu arnyn nhw i rhoi'r gorau i blant a theuluoedd.

Adroddiadau Archwilwyr Allanol

Yn dilyn cyhoeddiad Adolygiad Ymarfer Plant 'Cyfiawnder Trwy Ein Dewrder' ar y 4ydd o Dachwedd, 2025, rydym fel Adran yn cydweithio yn agos gyda'r Adran Addysg i ymateb i'r argymhellion yn llawn ac yn brydlon. Mae'r Adran yn rhoi diweddariad ar yr argymhellion sydd wedi deillio'r o'r adolygiad i gyfarfodydd cynllun ymateb.

Nid oes unrhyw arolygiadau wedi bod yn y Gwasanaeth ers Mis Mehefin ond cafwyd cyfnod hynod o brysur ar gychwyn y flwyddyn ariannol yma gydag arolygiadau o'r Gwasanaeth Mabwysiadu, Gwasanaeth Derwen a Gwasanaeth Maethu.

3. Ymgynghori

Mae'r adroddiad wedi ei greu yn seiliedig ar wybodaeth a chynnwys cyfarfod diweddaraf i herio a chefnogi perfformiad yr Adran Plant a Chefnogi Teuluoedd, gyda'r Cyfarwyddwr, Pennaeth yr Adran, Penaethiaid Cynorthwyol, Rheolwyr Gwasanaeth, Uwch Swyddog Gweithredol a minnau yn bresennol yn y cyfarfod hwn.

Atodiadau

Atodiad 1: Adroddiad cynnydd cerrig milltir prosiectau Cynllun y Cyngor

Atodiad 2: Mesuryddion Perfformiad yr Adran

Templed ar gyfer cyfarfodydd herio a chefnogi perfformiad

Plant a theuluoedd

Cynllun Cyngor Gwynedd 2023-28 – Gweithrediadau Blwyddyn 4

Gwynedd Ofalgar: Cefnogi trigolion Gwynedd i fyw bywydau llawn a diogel yn ein cymunedau

Adran	Prosiect	Trosolwg	Beth ydym am ei gyflawni yn ystod y BEDWAREDD flwyddyn 2026-27 (cerrig milltir):	Beth ydych chi am ei gyflawni yn y BUMED flwyddyn i gwblhau'r prosiect hwn?	Diweddariad ar y cynnydd gyda'r cerrig milltir hyd yma, ac effaith hyn ar bobl Gwynedd (21.10.26)	Ydi'r garreg filltir wedi ei chwblhau / yn debygol o'i chwblhau erbyn diwedd y flwyddyn ariannol (Ydi / Nac Ydi)

Trawsadrannol – Oedolion a Plant	Llechen Lân	Byddwn yn paratoi dadansoddiad o ddemograffeg Gwynedd; y galw am wasanaeth; ac arferion gorau gwasanaethau cymdeithasol oedolion er mwyn deall ac amlygu'r galw am wasanaeth a'r adnoddau cysylltiedig a fydd eu hangen ar gyfer yr ugain mlynedd nesaf.	Plant: 1. Yn dilyn cyhoeddi adroddiad Llechen Lân bydd angen creu rhaglen waith. 2. Byddwn yn seilio rhaglen waith er mwyn gweithredu ar yr argymhellion sydd yn deillio o'r adroddiad. 3. Edrych ar sut rydym yn darparu gwasanaethau a sut rydym yn gallu datblygu'r gwasanaeth er mwyn rhoi darpariaeth angenrheidiol i deuluoedd. 4. Cydweithio gydag asiantaethau ynghlwm gyda'r adroddiad er mwyn peidio dyblygu gwaith. Oedolion: 1. Byddwn wedi diweddarau adroddiad a chynllun gweithredu Llechen Lan Oedolion i adlewyrchu newidiadau mewn data/rhagdybiaethau am y galw. 2. Bydd gennym un cynllun ar gyfer dod a holl waith yr Adran Oedolion, Iechyd a Llesiant ynghyd a symleiddio'r ffrydiau gwaith.	Plant: Bydd yr adroddiad yn cael ei gwblhau yn ystod blwyddyn 26/27, byddwn angen craffu ar yr argymhellion a chreu rhaglen waith i weithredu ar y canfyddiadau. Oedolion: Bydd gennym gynllun lletya oedolion hŷn yng Ngwynedd.	Gwaith yma yn waith ar y cyd gydag adolygiad o wasanaethau arbenigol. Rhaglen waith wedi cychwyn ar gyfer digidigeiddio Derwen hyn yn cynnwys sut mae plant a phobl ifanc yn cael mynediad i'r gwasanaeth Effaith:- Gwasanaeth gyda gwell ymwybyddiaeth o ddefnydd y gwasanaeth gan deuluoedd. Plant a Phobl ifanc yn cael mynediad gwell i wasanaethau	Ydi
---	-------------	--	---	--	--	-----

Plant a Theuluoedd	Datblygu ymhellach y ddarpariaeth breswyl i blant mewn gofal mewn cartrefi grŵp bychan	Rydym am wella profiadau'r plant sydd yng ngofal y Cyngor gydag anghenion dwys a chymhleth, sydd ar hyn o bryd yn gorfod gadael y sir neu Gymru er mwyn cael darpariaeth addas. Byddwn yn datblygu cartrefi preswyl cofrestredig ar gyfer grwpiau bychan o hyd at ddau o blant fydd yn caniatáu iddynt gael gofal yng Ngwynedd, mynychu ysgolion lleol, a chymryd rhan gyflawn ym mywyd eu cymunedau.	1. Gwneud addasiadau ar gyfer y ddau dŷ, Cricieth ac Edern, er mwyn sicrhau eu bod yn cyrraedd gofynion AGC. 2. Cael cofrestriad AGC ar gyfer 3 tŷ Deiniolen, Cricieth ac Edern. 3. Lleoli plant / pobl ifanc yng Nghriccieth cyn Haf 2026	Yn ystod 26/27 byddwn yn adolygu cynllun yn ei gyfanrwydd ac yn ei ddatblygu ymhellach er mwyn cyfarch gofynion dileu elw Llywodraeth Cymru erbyn 2030. Y bwriad yw chwilio am gyfleoedd i agor mwy o gartrefi yn unol â bwriad y Ddeddf. Yn ogystal â hynny byddwn yn cwblhau gwaith pellach ar gwblhau cofrestriad ar gyfer darpariaethau presennol.	1. Addasiadau Criccieth wedi eu cwblhau. Disgwyl cadarnhad cofrestriad AGC. Gwaith cwblhau Edern ar waith. Effaith:- Dim llawer o waith ar ôl yn Edern. Dim effaith ar breswylwyr. 2. Disgwyl gwaith adeiladu orffen cyn gyrru cais cofrestru i mewn. Effaith:- Rhiwen yn lleoliad heb reoleiddio ar hyn o bryd oherwydd bod plant yn byw ynddo. Proses cwblhau cofrestriad ar waith. 3. Mae'r holl waith wedi'i gwblhau ac mae'r plant bellach wedi symud i mewn ac yn setlo'n dda. Mae'r Cais Cofrestru wedi'i gyflwyno fodd bynnag mae rhai	Ydi Ydi Ydi
---------------------------	--	---	--	--	--	----------------------------------

			4. Penodi Staff ar gyfer tŷ yn Edern.		materion angen sylw pellach. Ar waith. Effaith:- Sefydlogrwydd i'r plant mewn lleoliad newydd. 4. Penodi staff pan fydd y gwaith adeiladu / adnewyddu wedi gorffen. Effaith:- Creu swyddi i bobl Gwynedd.	Ydi
			5. Gobeithiwn agor y ddau dŷ sef Cricieth ac Edern, a'u cael yn weithredol.		5. Cartref Criccieth yn weithredol gydag Edern i ddilyn cyn y Nadolig. Effaith :- Pedwar plentyn yn cael cartref newydd	Ydi
			6. Lleoli plant / pobl ifanc yn Edern cyn Mawrth 2027.		6. Bydd trafodaethau yn fuan i drafod pa blant / pobl ifanc fydd yn cael eu lleoli yn Edern er mwyn gadael i'r plant /	Ydi

			7. Bwriadwn chwilio am leoliad posibl arall o fewn y Sir.		pobl ifanc wybod a lleisio eu barn. Effaith:- Casglu barn plant / pobl ifanc bydd yn symud i'r lleoliad newydd. 7. Gwaith yma wedi cychwyn eisoes ac angen rhoi bid am dŷ arall. Effaith:- Bydd y tŷ angen bod yn addas ar gyfer y plant yn y gymuned e.e. agos i leoliadau fel canolfan hamdden, ysgol. Yn ogystal ag edrych ar y data lle mae'r plant wedi byw yn wreiddiol yng Ngwynedd (Arfon, Meirionnydd a Dwyfor)	Ydi
Plant a Theuluoedd	Cynllun Awtistiaeth	Mae plant, pobl ifanc ac oedolion awtistig yn ei chael hi'n anodd cael y gefnogaeth arbenigol sydd ei hangen arnynt. Byddwn felly yn gwella'n	1. Parhau gyda'r rhaglen hyfforddiant i staff rheng flaen. Sicrhau bod staff yn gwneud hyfforddiant Lefel 1 a 2 Awtistiaeth a monitro cynnydd. Gwneud yn siŵr bod swyddi arbenigol yn gwneud hyfforddiant Lefel 3 ac mae Tîm Awtistiaeth hefyd yn rhoi	Ffynhonnell ariannu yn dod i ddiwedd cyfnod. Angen ystyried sut y gellir parhau adeiladu ar y ddarpariaeth bresennol er	1. Mae'r gwaith yn parhau er mwyn cyflawni'r nod o fod yn awdurdod lleol Niwro gynhwysol. Niferoedd sydd wedi hyfforddi wedi cynyddu yn sylweddol.	Na

		darpariaeth a'i gwneud hi'n haws i unigolion a'u teuluoedd i drosglwyddo rhwng gwahanol wasanaethau.	hyfforddiant pwrpasol ar gyfer Lefel 4. Cyflwyno rhaglen hyfforddiant i grwpiau ehangach o fewn y Cyngor. Cyflwyno a darparu hyfforddiant ar gyfer teclyn proffil ND ar y cyd gydag Addysg ac Iechyd.	mwyn sicrhau dilyniant yn y maes gwaith pwysig hwn.	Effaith:- Codi ymwybyddiaeth ac mae'r newid diwylliant o fewn gweithle Gwasanaethau Cymdeithasol ac yn ehangach yn dechrau amlygu ei hun. Datblygu gweithle niwro gynhwysol sydd yn gallu ymateb yn effeithiol a hyderus i unigolion a theuluoedd awtistig/ niwrowahanol sydd yn derbyn gwasanaethau	
			2. Datblygu'r IAA o fewn y cyngor gan ei bod yn bwysig bod y wybodaeth gywir yn cael ei dderbyn wrth y drws ffrynt gwaeth pa dîm yr ydych yn cysylltu ag ef (gwasanaethau oedolion a phlant).		2. Mae'r gwaith yma ar gychwyn drwy ryddhau'r ap niwro, sicrhau bod gwefan y Cyngor yn gyfredol y cam nesaf yw sicrhau bod timau IAA wedi hyfforddi yn ddigonol er mwyn gallu darparu'r wybodaeth gywir Effaith:- Codi ymwybyddiaeth a darparu gwybodaeth, cyngor a chymorth angenrheidiol i blant ac oedolion Gwynedd. Niferoedd o gyswllt IAA	

			3. Cynnal hyfforddiant ‘Gwaith cymdeithasol drwy lens niwro gadarnhaol’ er mwyn edrych ar y gefnogaeth mae gweithwyr cymdeithasol yn gallu darparu i unigolion a theuluoedd, un ai bod ganddynt ddiagnosis awtistiaeth neu beidio. Darparu a chynnig ymgynghoriad gyda’r timau statudol ac yn cynnig cefnogaeth i deuluoedd yn uniongyrchol pe bae’r angen yn codi.		drwy'r tîm yn uchel ac ar gynnydd. 3. Gwaith yma yn parhau. Er mwyn sicrhau bod bob gweithiwr cymdeithasol ar wybodaeth, sgiliau, hyder ar allu i gyfarch anghenion oedolion, plant a theuluoedd. Mae’r gwaith ymgynghori a chefnogaeth uniongyrchol yn tyfu sylweddol gyda galw cyson am y ddarpariaeth yma. Tîm wedi sefydlu cymuned ymarfer ar gyfer gwasanaethau ataliol plant a theuluoedd i sicrhau cefnogaeth briodol i'r gweithle a sicrwydd ansawdd y gwaith. Effaith:- Mae unigolion a theuluoedd yn cael mynediad at gefnogaeth	
--	--	--	--	--	--	--

			4. Datblygu'r rôl ymgynghorol o fewn y tîm a pharhau i adeiladu gwybodaeth ac addysgu aelodau'r tîm gyda materion cyfoes a'r cyflymder sy'n symud yn gyflym.		amserol ac arbenigol sy'n eu helpu i reoli heriau dydd i ddydd. Mae gwybodaeth a hyder y gweithlu wedi cynyddu, gan alluogi ymyrraeth gynharach a mwy effeithiol. Mae ansawdd a chysondeb y ddarpariaeth yn cael eu cryfhau drwy rannu arferion da a dysgu proffesiynol parhaus. 4. Y tîm yn parhau i hel tystiolaeth er mwyn datblygu rhaglenni ac adnoddau i gefnogi'r gweithle. Mae'r tîm yn cadw i fyny ar ymchwil diweddaraf, yn addysgu ac yn datblygu ei sgiliau yn y maes er mwyn gallu defnyddio'r wybodaeth ar gyfer uwch sgilio'r gweithle. Effaith:- Gwybodaeth ddiweddaraf, gweithle	Ydi
--	--	--	---	--	---	-----

			5. Parhau i ddatblygu Grwpiau seiliedig ar ganlyniadau ar gyfer anghenion a osodir ar draws y sir		medrus, ymyriadau mwy effeithiol ac amserol a gallu rhoi adnoddau i'r gweithlu i allu cefnogi unigolion awtistig/ niwrowahanol	
					5. Grŵp pobl ifanc yn cychwyn yn Ysgol Ardudwy mis Medi grŵp hunaniaeth a deall awtistiaeth i bobl ifanc. Effaith:- Pobl ifanc yn cael ymgysylltu gyda'i gilydd, datblygu hunaniaeth a hunan hyder gyda'r nod i wella iechyd a lles a lleihau risg o angen mynediad i wasanaethau yn y dyfodol	Ydi
			6. Parhau i ddatblygu grwpiau siop siarad (rhiant/gofalwyr).		6. Grwpiau cefnogi rhieni/gofalwyr yn parhau i ffynnu a thyfu ar draws y sir gyda nifer uchel o rieni yn elwa o'r gofod i drafod a rhannu profiadau. Effaith:- Teuluoedd yn cael rhwydwaith cymorth ac yn gallu ymestyn allan at ei	Ydi

			7. Parhau i ddatblygu Grŵp cyngori ar awtistiaeth gyda'r holl rhanddeiliaid er mwyn datblygu cydweithio.	gilydd a rhannu profiadau. Yn ogystal â chael Gwybodaeth, cyngor a chymorth gan wasanaethau sydd yn hwyluso'r grwpiau. 7. Grŵp rhanddeiliaid wedi sefydlu ac yn cwrdd bob chwarter. Effaith:- Elfen graidd o'r côd ymarfer awtistiaeth -er mwyn edrych ar ddarpariaeth awtistiaeth ar draws y sir ac i ddatblygu'r bylchau. Fforwm strategol aml asiantaethol ac unigolion profiad byw er mwyn sicrhau gwella ansawdd bywyd unigolion awtistig a'u teuluoedd yng Ngwynedd.	
--	--	--	---	--	--

Herio a Chefnogi Perfformiad

Adran Plant a Chefnogi Teuluoedd

Cyfnod : Gorffennaf - Medi 2026

Eithriadau

Pwrpas : Adrodd ar unrhyw ddata neu eithriad mewn perfformiad sy'n peri pryder neu falchder.

**Cynadleddau
Amddiffyn Plant
Cychwynol ar
amser**

35%

**Canran o
Asesiadau wedi
eu cwblhau ar
amser**

53%

**Canran o blant wedi
ail-gofrestru o fewn
12 mis o ddad-
gofrestru**

13% (cronnus)

**Nifer o asesiadau
Derwen a
gwblhawyd
6 (Ch2)**

Cynadleddau Amddiffyn Plant Cychwynol ar amser

- 43 cynhadledd
- 15 wedi cynnal o ddyddiad trafodaeth strategaeth sydd wedi cytuno rhan 47

Canran o asesiadau wedi ei cwblhau ar amser

- Achosion wedi'u cronni
- Pwysau staffio
- Swyddi gwag
- Absenoldeb salwch a gwylliau dros gyfnod y Rhaf

Canran o blant wedi ail-gofrestru o fewn 12 mis o ddad gofrestru

- Mae'r canran ail-gofrestru yn adlewyrchu tri teulu. Mewn dau o'r achosion, daeth y plant yn ôl ar y Gofrestr Amddiffyn Plant yn sgil pryderon newydd nad oeddynt yn rhan o'r Cynllun Amddiffyn Plant gwreiddiol.

Nifer o asesiadau Derwen a gwblhawyd

Pwysau Gwaith a prinder staffio

Gwasanaeth Cyfiawnder Ieuenctid

Pwrpas : Dwi isio bod yn saff a hapus trwy bywyd heb droseddu

Dechreuwyr Tro Cyntaf
/Number of First Tme Entrants
12

Cyfraddau Aildroseddu /
Reoffending Rate
25%

Cyfradd Dalfa / Custody
Rate
2 (1 x recall)

Llwyth Achos / Number
of Caseload
136
Merched 40 (29%)

Trosolwg o berfformiad:

Cyferwerth ag Amser Llawn (FTE) 17-12 (-29%). Aildroseddu 27.5% - 25% (8, 2, 8, 1.00). Llwyth gwaith 115-136 (cynnydd o 18%). Benywod 23%-29% (Dim ond 3 ar orchmynion llys)

Beth sy'n gweithio

Mae'r Bartneriaeth Cyfiawnder Ieuenctid yn parhau i weithio'n dda ar bob lefel; o fewn y gwasanaeth, mae ymagwedd gydweithredol tuag at ddarparu cymorth i blant, teuluoedd a'r gymuned. Mae gwaith cadarn ar y cyd â'n partneriaid yn yr awdurdodau lleol (Gwasanaethau Plant ac Addysg), Heddlu Gogledd Cymru a Swyddfa'r Comisiynydd Heddlu a Throseddu (OPCC) yn digwydd. Mae ein Bwrdd Rheoli Strategol yn effeithiol ac yn wybodus, ac mae'n cael cefnogaeth gan y Bwrdd Cyfiawnder Ieuenctid (YJB). Cwblhawyd a chyflwynwyd ein Cynllun Cyfiawnder Ieuenctid ar gyfer 2026-27 ym mis Mehefin, ac ym mis Medi 2026 cawsom adborth cadarnhaol iawn gan yr YJB; mae ein Cynllun yn un gwybodus ac yn dangos gweledigaeth glir. Mae ein Polisi Rhanbarthol newydd ar gyfer Datrys Materion y Tu Allan i'r Llys yn profi i fod yn llwyddiant, gyda gwelliant sylweddol mewn perfformiad a chysondeb wrth ddarparu'r gwasanaeth; mae nifer y rhai sy'n dod i gysylltiad â'r system am y tro cyntaf ar eu lefel isaf ers i'r mesuriad ddechrau, ac mae'r gyfradd aildroseddu ar 25%. Rydym hefyd wedi elwa ar recriwtio staff ychwanegol newydd ar gyfer 'Be D'r Sgor' a 'Tim Emrallt' yn dilyn ceisiadau llwyddiannus am ffrydiau cyllid newydd. Rydym yn parhau i elwa ar dîm o staff profiadol, sefydlog ac ymroddedig.

Arweinydd: Stephen Wood

Rhwystrau a Risgiau

Mae'r Sector Cyfiawnder Ieuenctid yng Nghymru a Lloegr yn profi newid sylweddol, mae nifer o ddiwygiadau a newidiadau Polisi dan arweiniad y Llywodraeth:

- Papur Gwyn Llywodraeth y DU; Lleihau Troseddau, Newid Bywydau Ifanc, Papur Gwyn Cyfiawnder Ieuenctid Ebrill 2026, diwygiad eang o ymarfer Cyfiawnder Ieuenctid yng Nghymru a Lloegr. Bydd hyn yn cynnwys rôl newydd i'r Bwrdd Cyfiawnder Ieuenctid. (Newid anhysbys).
- Polisi ac ymarfer newydd ar Feddiant Troseddau Cyllyll, galw cynyddol am lwyth gwaith i'r Gwasanaeth Cyfiawnder Ieuenctid a'r Heddlu. Ymarfer newydd yn cael ei ddatblygu/adolygu a bydd yn cael ei gynnwys yn y fersiwn ddiwygiedig o Bolisi RooCR.
- Mae Llywodraethau'r DU a Chymru ar hyn o bryd mewn trafodaethau ynghylch Datganoli'r Gwasanaeth Cyfiawnder Ieuenctid yng Nghymru gyda chymrwynol i drosglwyddo rhai cyfrifoldebau cyllid i Lywodraeth Cymru yn 2027-28. (Gwendidau ariannol)
- Rydym yn parhau i brofi lefelau uchel o drais ieuenctid yn yr ardal, mae hwn yn fater Cenedlaethol. Rydym yn gweithio gyda'n cydweithwyr yn y Gwasanaeth Cyfiawnder Ieuenctid, Gwasanaethau Cyfiawnder Ieuenctid Rhanbarthol, a'r YEF i ddadansoddi a datblygu ymyriadau. (Pwysau perfformiad)
- Mae'r gwasanaeth yn parhau heb ddarpariaeth Lleferydd ac Iaith. (Bwlch darpariaeth)

Ar y cyfan mae pwysau sylweddol o ran newid ac ansicrwydd ariannol.

Mae gennym ddau fachgen o Wynedd sydd ar hyn o bryd mewn sefydliad troseddwr ifanc; mae un yn destun dedfryd newydd o'r 26ain o Awst, ac mae'r ail wedi'i alw'n ôl i'r ddalfa yn dilyn methiant i gydymffurfio ag amodau trwydded.

Gwasanaeth Teulu Gwynedd

Pwrpas: - Helpu fi a fy nheulu i ffynnu

Nifer o blant sydd yn derbyn eu hawliad gwasanaeth Dechrau'n Deg, Gofal Plant 2 oed neu Cynnig Gofal Plant:

1804

Trosolwg o berfformiad

Datblygiadau

Grantiau Cyfalaf Bach - 77 cais grant gan darparwyr gofal plant wedi derbyn. Cais i'r Llywodraeth am £310,000 ychwanegol wedi cymeradwyo, fel bod modd ariannu'r holl geisiadau sydd wedi cymeradwyo gan y panel. Gofal Plant Ysgol Ein Arglwyddes wedi symud i'r adeilad newydd mis Medi yn dilyn buddsoddiad cyfalaf gan y Llywodraeth.

Cynllun ymestyn Gofal Plant 2 oed a ariennir gan Lywodraeth Cymru - agor o'r 8fed Hydref gyda system newydd ar-lein ar gyfer ceisiadau rhieni wedi ei ddatblygu ar y cyd gydag Adran TG. Cadarnhad i ymestyn y Cynllun Dechrau'n Deg yn llawn i LSOA Gogledd a De Pwllheli.

Yn dilyn llwyddiant podlediad Mam, Dad a Magu mae'r Uned yn wedi cychwyn ffilmio yr ail gyfres dan teitl newydd.

Cyhoeddwyd 6 arolwg AGC/ESTYN ac allan o 32 dangosydd fe dderbyniwyd canlyniadau calonogol iawn gyda 9 o safon 'rhagorol' 21 o safon 'dda' a 2 yn 'ddigonol'. (Gweler uchod)

Sesiynau gweithgareddau dros yr haf wedi bod yn hynod llwyddiannus – 568 o blant 0-16oed a 293 o deuluoedd wedi mynychu 16 Sesiynau Hwyl i deuluoedd dros Wynedd; 510 o blant a 252 o rieni wedi mynychu sesiynau Trelar Chwarae; 3 sesiwn dathlu 20 mlynedd Dechrau'n Deg wedi cynnal ym Mlaenau Ffestiniog, Caernarfon a Maesgeirchen.

Adborth - 'Cyngor Cymuned Pistyll diolch yn fawr i chi am ddod â'r Trelar Chwarae i Llithfaen. Roedd yn hyfryd gweld cynifer o blant o'r pentref a'r cymunedau cyfagos yn manteisio ar y cyfle gwych hwn. Clywyd llawer o ganmoliaeth gan rieni, a bu nifer yn mynegi eu gwerthfawrogiad o weld y gweithgaredd hwn ar gael yn lleol.'

Rhwystrau

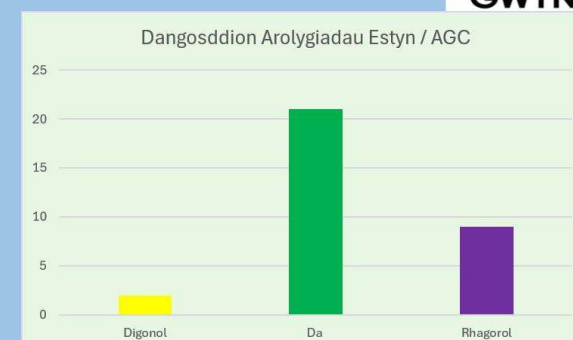
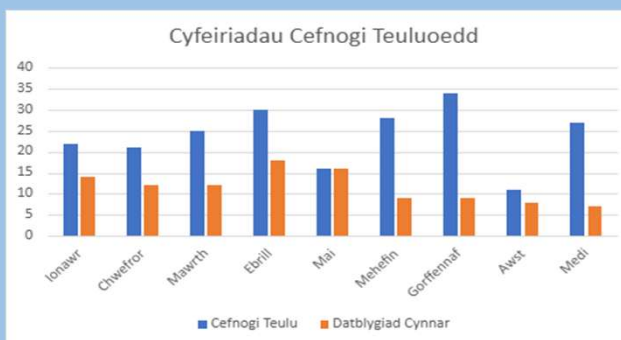
Mae sawl rhwystr yn ein hwynebu ar hyn o bryd wrth geisio cyfarch cynlluniau ymestyn gofal plant Llywodraeth Cymru – diffyg arweiniad clir a canllawiau, diffyg cysondeb cyfathrebu cenedlaethol, diffyg lleoliadau a llefydd digonol gofal plant, diffyg gweithlu gyda cymwysterau priodol, y gallu i rannu gwybodaeth yn amserol gyda rhanddeiliaid.

Nifer y cyfeiriadau yn parhau i gynyddu ynghyd â dwysedd yr achosion a lefel anghenion y teuluoedd, mae'n cynyddu pwysau sydd eisoes ar y gwasanaeth.

Risgiau

Gall newyddiadau o 2028 yn y Grant Plant a Chymunedau achosi risg i'r gwasanaethau bresennol sydd yn cael eu cyllido.

Arweinydd : Sioned Owen

Diwrnod Chwarae Cenedlaethol Pwllheli

Gwasanaeth Cefnogol – Drws Y Nant

Pwrpas : Gorchwyllo Cyswllt rhwng Plant a'i Teuluoedd a sicrhau Plant pob amser yn saff ac yn Diogel

Sesiynau cyswllt wedi
eu cynnal

1774

Trosolwg o berfformiad:

Gweithio

- Wedi penodi 1 aelod o staff newydd yn ddiweddar.
- Staff Proffesiynol sydd yn awyddus i ddarparu gwasanaethau o ansawdd uchel
- Cyfleoedd Hyfforddiant da iawn a brwdfrydedd y gweithlu i gyflawni mwy
- Er mwyn datblygu y broses gyfeirio am wasanaeth mae ffurflen gyfeirio newydd wedi ei greu ar gyfer y timoedd.

Rhwystrau a Risgiau

- Angen datblygu y cyfathrebu rhwng y timoedd sydd yn derbyn gwasaneth.
- Tim o dan bwysau oherwydd cynnydd mewn cyfeiriadau am wasanaeth
- Dibyniaeth ar contractau dros dro ('0 hours')

Arweinydd: Kevin Parry

Prosiect Cynllun y Cyngor / Dileu Elw :- Cartrefi Grŵp Bychain

Trosolwg Perfformiad : -

Pwrpas : Cael cartref diogel a sefydlog sy'n canolbwyntio ar fy anghenion. Medru derbyn gofal cyson a chefnogaeth briodol yn fy nghymuned a chynnal cysylltiadau efo fy rheulu lle bo hynny'n briodol.

- **Golygfa'r Gest, Morfa Bychan a Rhiwen, Deiniolen** yn weithredol, gyda'r unigolion sy'n byw yno wedi ymgartrefu'n dda.
- **Rhiwen, Deiniolen:** Mae'r gwaith ychwanegol a oedd yn ofynnol i sicrhau cydymffurfiaeth â'r Rheoliadau Adeiladu wedi'i gwblhau. Mae arolwg pellach i'w gynnal, ac mae'r broses gofrestru gydag **Arolygiaeth Gofal Cymru (AGC)** yn mynd rhagddi.
- **Bryn, Edern:** Mae'r gwaith datblygu yn nesáu at ei gwblhau, gyda'r elfennau sy'n weddill i'w cwblhau erbyn diwedd y mis. Mae'r broses Rheoliadau Adeiladu yn cael ei chwblhau fel rhan o'r gofynion cofrestru.
- **Gorseddfa, Criccieth:** Mae'r gwaith wedi'i gwblhau ac mae'r unigolion wedi symud i mewn ac yn ymgartrefu'n llwyddiannus. Mae cais cofrestru AGC wedi'i gyflwyno, gyda rhai materion pellach yn cael sylw fel rhan o'r broses.
- **Datblygu cartref ychwanegol:** Mae cyllid grant cyfalaf wedi'i sicrhau i brynu eiddo pellach. Mae trafodaethau ynghylch lleoliadau posibl wedi cychwyn ac mae ymweliadau â safleoedd addas wedi'u trefnu.
- **Llywodraethu'r prosiect:** Mae **Grŵp Strategol** wedi'i sefydlu i ddarparu arweinyddiaeth, goruchwyliaeth a chyfeiriad strategol i'r rhaglen ddatblygu cartrefi.

Arweinydd : Aled Gibbard / Shelley Williams

Prosiect Cynllun y Cyngor / Dileu Elw :- Cartrefi Grŵp Bychain

Cynnydd y Prosiect

- Mae cynnydd cadarn wedi'i wneud wrth weithredu rhaglen y Cartrefi Grŵp Bychain, gan gynyddu capasiti darpariaeth breswyl leol ar gyfer plant a phobl ifanc sydd angen gofal.
- Mae nifer o gartrefi newydd bellach yn weithredol, gan ddarparu lleoliadau o ansawdd uchel o fewn Gwynedd ac yn galluogi mwy o blant i dderbyn gofal yn nes at eu teuluoedd, eu hysgolion a'u cymunedau.
- Mae trefniadau recriwtio, sefydlu a datblygu'r gweithlu wedi parhau i gefnogi gweithrediad a chynaliadwydd y ddarpariaeth newydd.
- Mae partneriaethau effeithiol gyda gwasanaethau a sefydliadau perthnasol wedi cryfhau'r gallu i ddiwallu anghenion gofal a chymorth plant sydd ag anghenion cymhleth.

Heriau Allweddol

- Mae sicrhau eiddo addas a chwblhau'r gwaith addasu angenrheidiol yn parhau i fod yn broses gymhleth sy'n gofyn am gydweithio agos rhwng adrannau a phartneriaid.
- Mae bodloni gofynion rheoleiddiol a sicrhau cofrestriad Arolygiaeth Gofal Cymru (AGC) yn gam hanfodol cyn y gellir gweithredu darpariaeth newydd.
- Mae'r angen i recriwtio a chadw gweithlu medrus a phrofiadol yn parhau i fod yn her sylweddol o fewn y sector gofal preswyl plant.
- Mae cynnydd yn nifer y plant sy'n derbyn gofal ac yn gymhlethdod eu hanghenion yn parhau i greu galw ychwanegol ar y gwasanaeth.

Risgiau

- Gallai unrhyw oedi wrth ddatblygu, adnewyddu neu gofrestru cartrefi newydd effeithio ar allu'r Cyngor i ymateb i'r galw am leoliadau lleol.
- Mae risg y bydd diffyg capasiti lleol yn arwain at ddibyniaeth barhaus ar ddarpariaeth all-sirol neu annibynnol.
- Mae'n bwysig sicrhau bod capasiti lleol yn parhau i ddatblygu er mwyn lleihau'r posibilrwydd y bydd plant yn cael eu lleoli ymhell o'u teuluoedd, eu cymunedau a'u rhwydweithiau cymorth.

Prif Ganlyniadau

- Mae'r ddarpariaeth newydd yn cefnogi parhad ieithyddol, diwylliannol a chymdeithasol i blant a phobl ifanc Gwynedd.
- Mae gallu'r Cyngor i gyflawni ei ddyletswyddau statudol a darparu gofal lleol, cynaliadwy ac o ansawdd uchel wedi'i gryfhau.

Prosiect Cynllun y Cyngor :- Cynllun Awtistiaeth Gorffennaf /Medi

Pwrpas : Hyrwyddo unigolion awtistig a'u teuluoedd i fynnu ac i fyw bywyd i'w llawn potensial.

Trosolwg Perfformiad :-

- Gweithredwyd y Proffil Niwrowahanieth ar draws gwasanaethau er mwyn cryfhau dealltwriaeth o angen a sicrhau cefnogaeth priodol yn amserol.
- Parhau i ddatblygu ymarfer gwaith cymdeithasol niwro-gadarnhaol sy'n ystyriol o drawma drwy ymgynghori, datblygu'r gweithlu, a darparu cefnogaeth arbenigol.
- Cynnydd amlwg yn hyder gweithwyr proffesiynol wrth adnabod ac ymateb i anghenion niwrowahanol ar draws gwasanaethau.
- Mwy o waith ataliol niwro gynhwysol yn cael ei weithredu gan ein timau ymyraeth cynnar.
- Cydweithio amlasiantaethol cryfach rhwng Addysg, Iechyd a Gofal Cymdeithasol. Grŵp Llywio a strategol wedi sefydlu er mwyn sicrhau cydweithio, cryfhau y bartneriaeth a creu llwybrau clir ar gyfer cefnogaeth ND.
- Mae tystiolaeth gynyddol or gwaith yma yn Ngwynedd yn awgrymu bod ymarfer niwro-gadarnhaol sy'n ystyriol o drawma yn cyfrannu at ganlyniadau gwell i deuluoedd drwy atal sefyllfaoedd rhag gwaethygu, cefnogi adferiad effeithiol yn dilyn cyfnodau o argyfwng, galluogi plant a theuluoedd i aros gyda'i gilydd yn ddiogel, a lleihau'r angen am ymyrraeth statudol barhaus.

Rhwystrau

- Cadw staff profiadol a galluog sydd yn arbenigo yn y maes ND. Dim sicrwydd swydd yn dilyn Mawrth 2027 oherwydd grant RIF yn dod i ben.
- Galw cynyddol am wasanaeth arbenigol ND gyda croesdoriad o anghenion chymleth.
- Trosglwyddo pobl ifanc awtistic rhwng gwasanaethau plant a oedolion yn her arwyddocaol
- Yr angen a gofyn am hyfforddiant arbenigol ar draws wasanaethau cymdeithasol a corfforaethol yn rhoi pwysau ar capasity y tîm

"Mae'r gwasanaeth yn arwain y trawsnewidiad o ymwybyddiaeth o awtistiaeth a niwroamrywiaeth i ddiwylliant ac ymarfer niwro-gadarnhaol drwy sgaffaldio seicoaddysgol. Drwy gryfhau hyder ac arbenigedd proffesiynol, gwella dealltwriaeth o angen, a chefnogi ymyrraeth amserol. Mae'r tîm yn gweithredu fel catalydd ar gyfer canlyniadau gwell i oedolion, plant, pobl ifanc a theuluoedd niwroamrywiol."

Nifer yn cael mynediad i'r gwasanaeth
156

Nifer o achosion newydd yn derbyn ymyrraeth
42

Nifer wedi cwblhau hyfforddiant Awtistiaeth/ND
101

Arweinydd : Lucy Hemmings

Rhaglen Grant Teuluoedd yn Gyntaf Gwynedd Gorffennaf - Medi 2026

Mae mesurau perfformiad cenedlaethol wedi eu sefydlu er mwyn gwybod pa mor dda mae'r rhaglen yn perfformio o fewn awdurdodau lleol.

Trosolwg o Berfformiad:

Arweinydd – Caren Brown

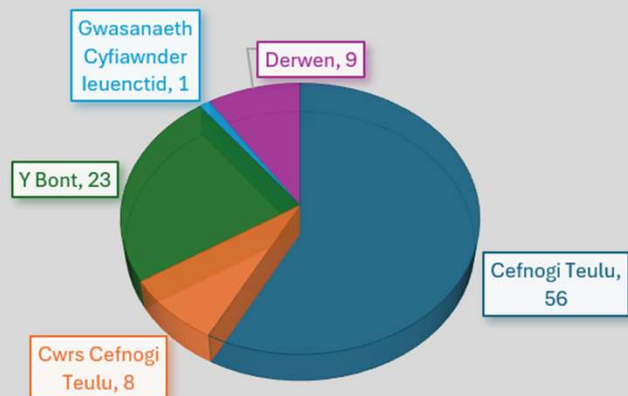
**Nifer y cyfeiriadau newydd
Gorffennaf - Medi 2026:**
104

**Nifer Aseidiadau a Chynlluniau Teulu
Gorffennaf - Medi 2026:**
Cyfanswm nifer Aseidiadau: 46
Cyfanswm Cynlluniau Teulu : 28

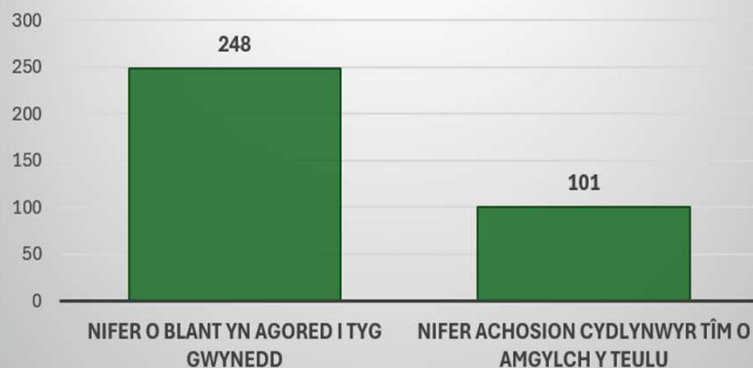

Hyfforddiant
Mae staff wedi cwblhau hyfforddiant K123, Galw a Gweithredu ac hyfforddiant Beam Notes.

**NIFER Y TEULUOEDD SYDD WEDI EU
CYFEIRIO I WASANAETHAU GORFFENNAF-MEDI 26**

**Achosion Teuluoedd yn Gyntaf
Gorffennaf – Medi 2026**

**Dyfyniadau/Adborth
Teuluoedd:**

"I can't thank you enough for helping me. Honestly. I feel as if there is a bright small light now and before that I couldn't see it at all. I thank you so much."
16/9/2026

Trosolwg yr Adran – Plant Mewn Gofal

Pwrpas : Dwi eisiau i chi sicrhau fy mod yn cael fy nghadw yn saff, fy niogelu rhag niwed, yn cael bywyd sefydlog, ac yn cael pob cyfle a help i gyrraedd fy mhotensial.

Nifer Plant mewn Gofal

289 (30/09/26)

Nifer o achosion Llys

27 (30/09/26)

Canran o blant mewn gofal sydd wedi cael 3 lleoliad neu fwy yn ystod y flwyddyn (Cronnus)

3%

Canran plant mewn gofal wedi dychwelyd adref (allan o ofal) yn ystod y flwyddyn (cronnus)

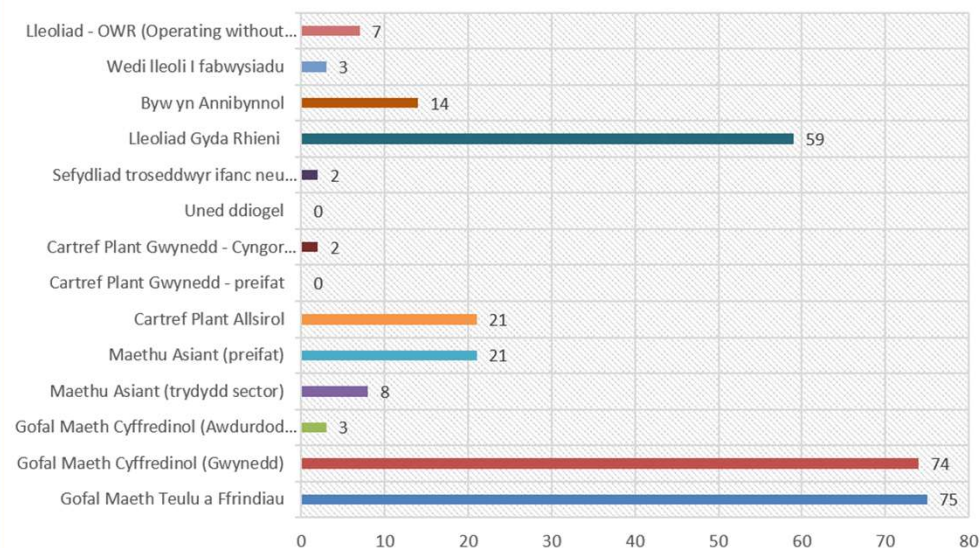
3%

Cyfartaledd Llwythi Gwaith

19

Nifer o blant wedi dod i ofal - 4
Canran wedi eu gweld ar amser 50%

Lleoliadau Plant Mewn Gofal 30/09/2026

Trosolwg yr Adran – Amddiffyn Plant

Canran plant gafodd eu trafod mewn cynhadledd amddiffyn gychwynnol wedi eu cofrestru (Cronnus)

98%

Canran o gynadleddau achos lle bu glywed llais/barn y plentyn (5+oed)

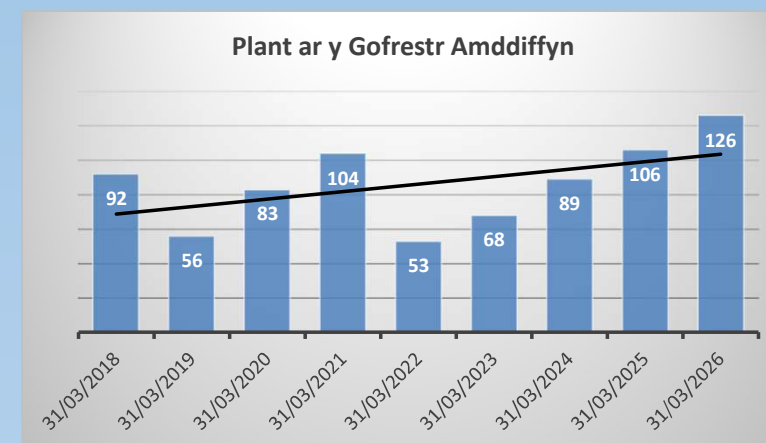
100%

Nifer o blant ar y Gofrestr Amddiffyn Plant

136
(30/09/26)

Nifer o ddyddiau, ar gyfartaledd, mae plant wedi bod ar y gofrestr amddiffyn

308

Beth sydd yn gweithio

Gwelir o'r data fod trothwyon cynhadleddau yn gadarn ac fod achosion sydd yn dod gerbron yn rhai addas.

Heriau

- Nifer o geisiadau ar angen i geisio cynnal ar y dyddiau penodedig l'r ardaloedd er mwyn argaeled Heddlu Gogledd Cymru
- Asiantaethau yn dueddol o fod yn anfodlon pan mae dyddiau ac amser yn newid
- HGC nawr yn ymuno yn rhithiol oherwydd capasiti, nid yw hyn yn cydfynd a ethos cynhadledd a hygyrchedd
- Gwyliau'r haf newydd fod ac felly yn debygol o gael effaith ar y ffigyrau , argaeledd pawb

Risgiau

Yn ôl patrwm maer ceisiadau yn debygol o gynyddu a niferoedd y plant ar y gofrestr yn cynyddu yn anorfod. Gan fod rhain yn achosion o bryder maent yn derbyn blaenoriaeth, mae'r gwaith sydd yn cydfynd a cofrestriad yn cynyddu gofynion ar weithwyr, a fydd yn cael effaith ar eu gallu i gyflawni tasgau eraill.

Nifer o blant wedi eu cofrestru
46

Arweinydd – Elliw Hughes

Rhan 5 – Amddiffyn Plant

Beth sydd yn gweithio

- Datblygu hyder a sgiliau y DOS I ymdrin ac achosion Rhan5
- Perthynas positif yn parhau ar Adran addysg a thrafodaethau cyson am faterion posib.
- Arolwg ychwanegol trwy law y Bwrdd Diogelu Rhanbarthol – rhestr wedi mynd
- Cael dwy swyddog gweinyddol wedi profi yn effeithiol gan fod cofnodion yn cael eu cwblhau yn gynt ac mae modd symud achosion ymlaen/cau.

Rhwystrau

- Cyfeiriadau yn cael eu gyrru nad ywn faterion rhan5 yn defnyddio CPR Gwynedd wrth gyfeirio. Hyn yn rhoi pwysau ychwanegol arnom.
- Tra mae rhan fwyaf o asiantaethau yn ymateb yn amserol l geisiadau, mae enghreifftiau yn ddiweddar o her gan un cwmi, ac bu cryn drafferth derbyn cyswllt gan un arall ble roedd gwybodaeth diogelu wedi ei rannu.
- Sawl achos hir dymor yn parhau gan fod achos HGC yn mynd rhagddi, rhai yn hanesyddol a cymhleth, rhai yn dibynnu ar archwiliad TG sydd yn cymryd hyd at 3 mis, a un yn aros canlyniad tocsicoleg

Risgiau

- Fod achosion yn cael eu trafod oherwydd pwysau eraill, a bod materion sydd fwy addas l'w ymdrin a hwy fel mater disgyblu, neu o dan drefniant arall yn dod l mewn l brosesau.

Gweithiwr
Gofal Cymdeithasol wedi
ymdrechu'n rhagweithiol i
ymweld a gwrando ar lais
y plentyn (5+oed)

100%

Cadw Teuluoedd Gyda'i Gilydd : Tîm Derbyn (Cyfeiriadau)

Nifer cyfeiriadau
(Gwybodaeth, Cyngor
a Chymorth (GCCh))

2064

Ffynhonnell
Cyfeiriadau

Heddlu - 1058

Addysg - 118

Iechyd - 183

Cyfeiriadau Newydd

Trosolwg o Berfformiad:

Mae y tîm Derbyn yn parhau i ymateb i bryderon diogelu yn brydlon er gwaethaf y cynnydd yn y galw. Mae'r gwasanaeth wedi gweld cynnydd sylweddol mewn atgyfeiriadau a Thrafodaethau Strategaeth yn ystod y cyfnod adrodd hwn.

Gweithio: Ffocws parhaus ar sgrinio amserol, dadansoddi trothwyon a gwneud penderfyniadau diogelu. Datblygu parhaus o arfer, gwybodaeth a hyder drws ffrynt ar draws swyddogion atgyfeirio a gweithwyr cymdeithasol. Darparu goruchwyliaeth a chefnogaeth reoli reolaidd i swyddogion atgyfeirio a gweithwyr cymdeithasol wrth leihau'r rhestr waith sydd wedi ei gronni. Datblygu arfer wrth sicrhau bod atgyfeiriadau'n cael eu cyfeirio at y gwasanaeth mwyaf priodol cyn gynted â phosibl. Adolygu prosesau'n barhaus i wella capasiti ac effeithlonrwydd. Ffocws parhaus ar leihau dyblygu y gellir ei osgoi.

Rhwystrau: Cynnydd mewn nifer a chymhlethdod yr atgyfeiriadau sy'n cael eu derbyn gan gynyddu'r galw am Drafodaethau Strategaeth a Thrafodaethau Adran 5. Cynnal capasiti'r tîm wrth ymateb i alw dyddiol cyson uchel.

Risgiau: Cynnydd parhaus yn y galw wrth y drws ffrynt. Pwysau capasiti ar draws y tîm oherwydd cyfrolau atgyfeirio cynyddol, cymhlethdod cynyddol asesiadau, cynnydd mewn trafodaethau strategaeth a thrafodaethau adran 5. Rhestr waith sydd wedi ei gronni mewn camau gweithredu a gwaith dilynol lle mae angen ymholiadau, casglu gwybodaeth a chyswllt â theuluoedd.

Arweinydd: Jamie Haydon

Cadw Teuluoedd Gyda'i Gilydd : Tîm Derbyn (Aseidiadau)

Trafodaethau
Strategaeth
Cychwynnol
100

Aseidiadau wedi
eu cwblhau
161

Canran o blant wedi
eu gweld yn ystod
asesiad
99%

Canran aseidiadau
wedi eu cwblhau
gan ddefnyddio
iaith y plentyn
100%

Canran o
Aseidiadau wedi
eu cwblhau ar
amser
53%

Cyfweliadau Dychwelyd Gartref

Chwarter	Niferoedd Plant ar Goll	Niferoedd Cyfweliad Dychwelyd *(Ar goll ar fwy na un achlysur)
1	30	94
2	25	70

Trosolwg o Berfformiad:

Gweithio: Cefnogaeth, goruchwyliaeth a datblygiad parhaus o weithwyr cymdeithasol newydd gymhwyso a swyddogion atgyfeirio. Parhau i ddatblygu casglu gwybodaeth y drws ffrynt a atgyfeiriadau diogelu. Cefnogi swyddogion atgyfeirio i ddatblygu hyder wrth ddarparu gwybodaeth, cyngor a chymorth a nodi gwasanaethau priodol cyn gynted â phosibl. Blaenoriaethu pryderon diogelu a chyfrifoldebau statudol. Gwaith wedi'i ffocysu i leihau gwaith aseidiadau wedi ei gronni, amseroldeb gwiriadau a chyswllt â theuluoedd. Parhau i adolygu prosesau i wella effeithlonrwydd, lleihau dyblygu a gwella capasiti.

Rhwystrau: Pwysau staffio sylweddol dro gyfnod yr haf. Cyfrolau atgyfeirio cynyddol a chymhlethdod gwaith. Amser sylweddol yn cael ei dreulio yn symud atgyfeiriadau a chysylltiadau nad oes angen ymyrraeth arnynt. Aseidiadau wedi ei gronni a gwaith dilynol yn deillio o gapasiti staffio llai. Mae angen cefnogaeth, goruchwyliaeth a throsolwg sylweddol ar gyfer gweithwyr cymdeithasol newydd gymhwyso a swyddogion atgyfeirio newydd eu penodi. Heriau recriwtio a chadw, gan gynnwys dibyniaeth ar gysylltiadau dros dro / tymor byr sy'n effeithio ar sefydlogrwydd y gwasanaeth.

Risgiau: Mae galw parhaus yn rhoi pwysau ar gapasiti. Parhau i dderbyn atgyfeiriadau a chysylltiadau nad oes angen ymglymiad statudol arnynt sy'n lleihau capasiti. Oedi wrth gwblhau aseidiadau a gwaith dilynol oherwydd pwysau staffio a blaenoriaethau cystadleuol ar draws sawl agwedd ar y gwasanaeth. Anawsterau recriwtio a chadw staff yn effeithio ar sefydlogrwydd. Galwadau goruchwyllo rheolwyr cynyddol yn deillio o bwysau ar y gweithlu a'r angen i gefnogi staff llai profiadol. Risg o waith yn cael ei gronni lle mae'r galw'n parhau i fod yn fwy na'r capasiti sydd ar gael.

Tud. 218
Arweinydd : Jamie Haydon

Cadw Teuluoedd Gyda'i Gilydd :Trobwyt

Pwrpas : Dwi eisiau i chi sicrhau fy mod yn cael fy nghadw yn saff, fy niogelu rhag niwed, yn cael bywyd sefydlog, ac yn cael pob cyfle a help i gyrraedd fy mhotensial.

Trosolwg o berfformiad:

Gweithio: Er gwaethaf cyfnodau salwch o fewn y gwasanaeth, mae cynnydd cadarnhaol wedi'i wneud gyda nifer o achosion bellach yn mynd drwy'r llys. Yn ystod y chwarter hwn, mae 4 plentyn wedi gadael gofal, gyda'r potensial i 3 neu 4 arall wneud hynny erbyn Rhagfyr 2026.

Rhwystrau: Oherwydd pwysau cyfrifoldebau statudol a gofynion y llys, mae'r tîm weithiau'n derbyn cyfeiriadau nad ydynt yn cyd-fynd yn llawn â diben y gwasanaeth ac sy'n canolbwyntio mwy ar fodloni prosesau na sicrhau newid ystyrlon. Gall hyn leihau'r capasiti i gefnogi achosion lle mae'r potensial mwyaf i atal plant rhag dod i ofal, dychwelyd i ofal, neu gefnogi trefniadau camu i lawr llwyddiannus.

Risgiau: Mae gwaith parhaus yn cael ei wneud gyda thimau i hyrwyddo arferion da a sicrhau dealltwriaeth glir o'r mathau o achosion lle gall y tîm gael yr effaith fwyaf, gan gefnogi cyfeiriadau priodol a chanlyniadau gwell i blant a theuluoedd.

Arweinydd: Gwenan Hughes

Canran o achosion lle dangosir cynnydd yn unol a phwrpas yr ymyrraeth

81%

Nifer o blant wedi bod yn agored i'r tîm ar 30/09/26

65

Maethu Cymru Gwynedd

Gorffennaf - Medi

Ymholiadau = 22

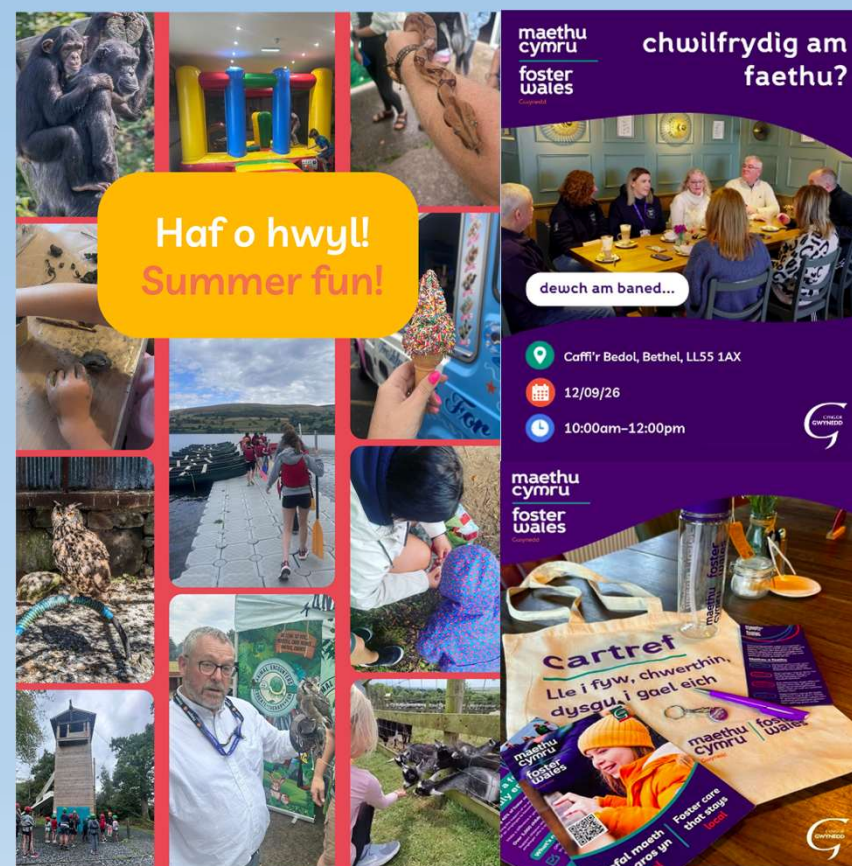
Ymweliadau cychwynnol = 4

Aelwydydd a gymeradwywyd = 0

Aelwydydd mewn asesiad = 7

Aelwydydd wedi gadael = 0

- Eisteddfod Genedlaethol - Llantwd
- Cynhadledd Cenedlaethol Maethu Cymru – Llangollen
- Diweddariad i'r Fframwaith Dysgu a Datblygu wedi'i lansio
- Cyfarfod Recriwtio Rhanbarthol - Llandudno
- Haf o Hwyl – Digwyddiadau wythnosol dros gwylia'r haf
- Paned gyda gofalwr (Cuppa with a Carer) - Bethel
- Allan yn y gymuned - sesiynau recriwtio (Ysbyty Gwynedd)
- Hwb Aelodau bellach yn fyw
- Cwrs paratoi i faethu deuddydd ar y cyd rhwng Gwynedd a Môn (AFKA)

Arweinydd: Mel Panther

Cadw Teuluoedd Gyda'i Gilydd : Tîm Ôl Ofal (16+)

Pwrpas : Dwi eisiau bod yn annibynnol a chael help pan dwi angen o.

Achosion y Tim 30/09/26

Gofal a Chymorth - 38

Categori 1 (Person 16 neu 17 oed sy'n derbyn gofal gan yr Adran Plant a Chefnogi Teuluoedd dan drefniant Statudol neu Wirfoddol ac sydd wedi derbyn gofal am gyfnod o fwy na 13 wythnos) - 39

Categori 2 (Person 16 neu 17 oed sydd wedi dewis peidio â derbyn gofal bellach gan yr Adran Plant a Chefnogi Teuluoedd dan drefniant Statudol neu Wirfoddol ond yn parhau i fod eisiau cymorth Gadael Gofal) - 3

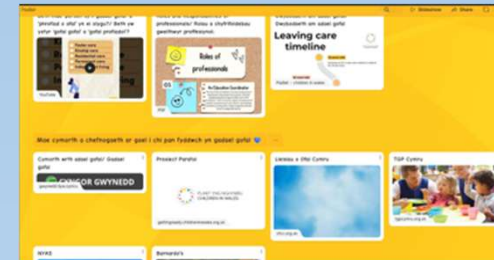
Categori 3 (Unrhyw un sy'n Gadael Gofal dros 18 oed sydd yn parhau i fod eisiau cymorth Gadael Gofal.) - 167

Canran pobl ifanc ôl-ofal sydd wedi bod yn ddigartref (Cronnus)

4%

Nifer o geiswyr lloches

4 (16-17 oed)
30 (18+)

Padlet Ôl Ofal

Trosolwg o berfformiad:

Gweithio Yr Tim wedi gallu cefnogi 11 berson ifanc Ôl Ofal i fynd ymlaen i Brifysgol gyda 1 Ceiswyr Lloches am yr tro cyntaf. Er yr heriau o ddod i wlad diarth o dan amgylchiadau anodd iawn, gyda cefnogaeth mae'r unigolyn yma wedi llwyddo i ddatblygu ei sgiliau iaith ac Addysg, ag rŵan yn mynd ymlaen i wneud gradd mewn Nyrsio.

Mae dau weithiwr Ôl Ofal wedi bod yn datblygu Padlet gwybodaeth ar yr cyd gyda Plant Yn Nghymru sydd rŵan yn fyw ag ar gael i Pobol Ifanc ar yr we. Mae'r Padlet gyda gwybodaeth am wasanaethau, cyngor a chefnogaeth sydd ar gael i pobol ifanc Gwynedd sydd yn gadael gofal. Bosib i chi cael golwg arno drwy: - <https://padlet.com/ChildreninWales/gwynedd-pxj9y8jfi5i42tgs3?lang=cy-GB>

Heriau Wedi gweld cynnydd yn yr niferoedd o Geiswyr Lloches sydd wedi dod i'r gwasanaeth gyda 3 berson ifanc wedi ei leoli yn yr misoedd diwethaf. Allt heriau godi gan bod nifer eisiau byw yn yr brif dinasoedd ag ddim eisiau sefydlogi yn Wynedd, ag rhai yn bygwth mynd ar goll ayb nes bydd yn cael ei leoli yn yr llefydd mae nhw'n dymuno (fel arfer Llundain ayb).

Heriau yn parhau o gwmpas mynediad i llety addas i pobol ifanc sydd yn gadael gofal, enwedig lle mae yna anghenion gymhleth, neu fod nhw wedi cael ei weld yn digartref ar bwrpas.

Risgiau Mae yna risg i pobol ifanc Ôl Ofal fod yn ddigartref ar yr stryd os ydi nhw'n gorfod gadael lleoliadau, ac cael ei weld yn ddigartref ar bwrpas gyda ddim opsiynau eraill mewn lle. Mae brif ddyletswydd llety oedolion gan yr Adran Tai, ond ambell i unigolyn heb opsiynau os wedi gorfod gadael darpariaeth drwy ymddygiad heriol ayb (dim cartref i fynd yn ôl i).

Arwainwyd : David Owen

Gwasanaeth DERWEN

Pwrpas : - Dwi eisiau cael fy nerbyn fel ag yr ydwyf ac yn cael yr un cyfleoedd ag unrhyw blentyn arall.

Nifer o
asesiadau a
gwblhawyd
6 (Ch2)

Plant a pobl
Ifanc ar agor l'r
gwasanaeth
488

Cyfeiriadau Newydd 29
Cyfeiriadau Mewnol 38

30/9/26
Plant Mewn Gofal: 11
Plant ar y Gofrestr Amddiffyn:2

Trosolwg o berfformiad: Mae Gwasanaeth Cefnogol Derwen yn darparu cefnogaeth Uniongyrchol l oddeutu 246 o blant a phobol ifanc ar draws y Sir.

Beth sydd yn gweithio

Mae'r gwasanaeth wedi recriwtio dau Ymarferydd Gofal Cymdeithasol newydd .

Mae'r gwaith o ddatblygu Digiddeiddio Derwen yn parhau i wneud cynnydd da, ac mae'n profi'n fforwm defnyddiol i drafod y heriau ehangach sy'n wynebu'r gwasanaeth ar hyn o bryd.

Mae'r gwasanaeth yn gweithio'n arbennig o dda fel tîm amlddisgyblaethol. Cafodd hyn ei ddangos yn ddiweddar gyda achos llys. Bu'r timau Gwaith Cymdeithasol, Seicoleg, Nyrsio a Gwasanaethau Cymorth yn cydweithio'n agos, gan ddarparu ymateb cyflym ac effeithiol. Roedd y ffordd mae'r timau'n gweithio ochr yn ochr â'i gilydd yn galluogi penderfyniadau a gweithredu llawer cynt.

Rhwystrau

Mae'r gwasanaeth yn cyflawni rhaglen drawsnewid uchelgeisiol wrth reoli lefelau uchel o alw a chymhlethdod. Mae gwaith sylweddol ar waith i gryfhau capasiti'r gweithlu, datblygu arbenigedd a gwella canlyniadau i blant a theuluoedd.

Mae'r galw cynyddol am y gwasanaeth yn cadarnhau pwysigrwydd y newid sy'n cael ei weithredu, gyda ffocws clir ar greu gwasanaeth mwy cynaliadwy, gwydn ac effeithiol.

Risgiau

Cadw momentwm y rhaglen drawsnewid wrth sicrhau bod y gwasanaeth yn parhau i ymateb yn effeithiol i alw dyddiol.

Heriau recriwtio o fewn marchnad genedlaethol gystadleuol, gan olygu bod angen parhau i fuddsoddi mewn datblygu a chadw talent o fewn y gwasanaeth.

Arweinydd : David Lewis a Manon Fon Owen

Mabwysiadu

Gweithio

Gweithio ar draws Gogledd Cymru.

Rhwystrau

Mae yna 46 o blant yn aros ar draws Gogledd Cymru.

Salwch Staff.

Ddim digon o bobl yn dŵad ymlaen i gael ei asesu l'r nifer o blant sydd yn aros am leoliad mabwysiadu.

Risgiau

Mae Plant yn aros hirach am leoliad mabwysiadu hefo nifer o blant yn gael ei lleoli tu allan i Gogledd Cymru.

Gorffennaf 2026 – Medi 2026

Gorchymyn Lleoliad Gwynedd = 1

Nifer o blant yn aros am leoliad = 10

Nifer o blant mewn linc Gwynedd = 1

Nifer o blant Gwynedd wedi lleoli = 2

Gorchymyn Mabwysiadu = 3

Nifer o fabwysiadwyr wedi asesu = 1

Trosolwg o berfformiad.
Arweinydd: Stevie Thomas

Tîm Tu allan i Oriau/ EDT

Pwrrpas : Dwi isho bod help ar gael i mi yn amserol mewn argyfwng gofal

Nifer o alwadau sydd yn cael eu derbyn gan y tîm dyletswydd argyfwng

810

Nifer o alwadau sydd wedi derbyn penderfyniad o fewn cyfnod "shift"

810

Nifer o alwadau sydd ddim wedi derbyn ymateb ar sail diffyg capasiti

100%

Trosolwg o berfformiad:

Mae'r tim wedi ymateb i bob galwad yn amserol. Mae'r tim wedi chwrdd a gofynion statudol o dan y deddf iechyd meddwl, a wedi bod yn canolbwyntio ar diogelu plant yn ein cymuned.

Beth sydd yn gweithio

Mae'r tim yn profiadol iawn erbyn hyn, mae bob aelod o staff efo'r gallu i ymwneud ac achosion amddiffyn plant, diogelu oedolion bregus a iechyd meddwl.

Heriau

Yr her mwyaf yw cael mynediad i adnoddau allan o oriau, fel rheol yr unig andnodd yw'r gweithiwr eu hun. Does ddim gweithwyr cefnogol ar gael allan o oriau. Does dim mynediad i gofal cartref na cartrefi preswyl fel rheol am fod bob gwasanaeth yn gweithio i capasiti.

Her arall yw'r ddiffyg doctoriaid i ymwneud a asesiadau iechyd meddwl yn ystod y dydd, mae hyn yn cael ei basio i EDT sydd heb mynediad i wybodaeth angenrheidiol a ddim yn adnabod yr unigolion.

Risgiau

Gorfod y cau'r gwasanaeth EDT i ddelio efo sefyllfa lle nad oes adnoddau ar gael e.e. gofalu am blant dros nos.

Arweinydd – Jane Pearson

Gofalwyr di-dâl

PWRPAS : *Adnabod, cydnabod a chefnogi'r gwaith amhrisiadwy mae gofalwyr di-dâl yn ei wneud ar draws Gwynedd*

Gofalwyr ifanc sydd â mynediad i Aidi

155 (cyfanswm blwyddyn)

Gofalwyr ifanc a gefnogir gan Gweithredu Dros Blant

121

Asesiadau gofalwyr ifanc wedi cwblhau: Gweithredu Dros Blant

14

Plant yn derbyn Gwasanaeth Cefnogol fel ysbaid i rhieni ofalwyr- Derwen

246

Beth sy'n gweithio'n dda:

Gwella lles emosiynol plant a phobl ifanc sydd gyda cyfrifoldebau gofalu. Yn y cyfnod yma mae 70% o ofalwyr ifanc wedi dweud bod eu iechyd meddwl wedi gwella, 30% yn dweud ei fod wedi aros 'run fath, 0% yn dweud e fod wedi gwaethygu.

Cynnydd mewn cyfeiriadau sy'n golygu bod yr holl waith codi ymwybyddiaeth a gweithio mewn partneriaeth gyda asiantaethau eraill yn gwneud gwahaniaeth.

Y gallu i helpu teuluoedd yn ariannol drwy ein grantiau, rydym wedi helpu 11 teulu yn y cyfnod yma. Enghreifftiau yn cynnwys dillad ysgol i'r plant, siopa bwyd i'r teulu, cwcer newydd a sied yn yr ardd er mwyn i un gofalwr ifanc cael seibiant.

Mae trefnu diwrnod asesu yn ein swyddfa yn Fangor bob chwarter yn golygu bod yna gyfle i plant cael eu asesu yn gynt, sy'n lleihau ein rhestr aros ac yn ffordd mwyaf effeithiol o arbed adnoddau/costau.

Rhwystrau a risgiau

Cynnydd mewn cyfeiriadau yn golygu mwy o alw am wasanaeth ond does dim arian ychwanegol i recriwtio mwy o weithwyr.

Gwynedd yn ardal eang, lot o amser gweithwyr yn mynd ar teithio ar draws y sir er mwyn gwneud yn siŵr fod y gwasanaeth yn cynwysedig i bawb.

Beth mae hyn yn ei olygu i'r Gwasanaeth

Angen bod yn arloesol ac yn hyblyg.

Angen gwneud defnydd o cefnogaeth digidol

Angen gweld mwy o blant yn yr ysgolion yn hytrach na ar wahân.

Cydlwynydd: Sian Griffiths

Adborth gan unigolion sy'n derbyn gwasanaeth:

Adborth gan rhieni:

"Y ferch wedi rili mwynhau bechod. Ac mor neis oedd cael amser just fi a hi, basa hun wir heb ddigwydd heb eich rhodd annwyl!"

"Diolch o galon i chi am bob dim hefo *****, mai rili wedi mwynhau'r amser hefo chi, mae'r gofalwyr ifanc wedi bod yn beth ofnadwy o bositif iddi."

"***** and ***** had an absolutely fantastic day today! *****

hasn't stopped telling me about all the things that he saw! ***** also mentioned that ***** made a friend on the trip. A really nice 16-year-old girl who's new to the area. Apparently, they really hit it off. So that is great!!! Thank you so much to you and to everyone who organised this. It's very kind. ***** certainly got a lot out of it, from doing something on his own, spending time with his dad and not having to worry about where his sister might be or the day being cut short because she couldn't cope or was too tired. So it was a really great day for him. Thank you."

Adborth gan gofawyr ifanc:

"It's helped me get closer with my dad as we could do more stuff together."

"Loved it. It means I get to go out and do things, because we don't normally get to. I've made new friends with other children who has a sister like mine. I look forward to everything I get to do with Young carers."

**Adborth a materion I'w codi drwy wasanaeth Gweithredu Dros Blant*

Datblygu'r Gweithle

PWRPAS : Datblygu'r gweithle

Trosolwg o berfformiad a negeseuon:

Academi Gofal

Mae'r bid wedi ei gyflwyno l'r Cabinet ddechrau mis Hydref, er mwyn ymgeisio i ariannu'r cynllun yn barhaol.

Gyda'r tymor MA gwaith Cymdeithasol newydd ddechrau – mae 17 myfyriwr blwyddyn gyntaf wedi cofrestru ar y cwrs, y niferoedd uchaf ers sawl blwyddyn. Dengys hyn fod y cynllun 'retainer' sydd yn rhedeg ar y cyd ag Ynys Mon yn llwyddo i alluogi mwy o ddarpar weithwyr cymdeithasol ar gyfer gweithlu Gwynedd l'r dyfodol.

Mae Gweithgor wedi ei sefydlu ar gyfer adnabod anghenion ehangach gweithlu Gwasanaethau Cymdeithasol yng Ngwynedd, ac mae arian grant am ein galluogi i benodi rheolwr prosiect i yrru'r gwaith yma yn ei flaen.

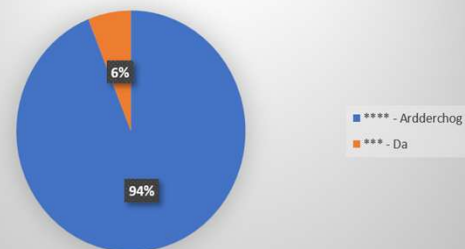
Hyfforddiant Mandadol y Cyngor – Staff Adran Plant a Chefnogi Teuluoedd:-

VAWDASV – 80%

Diogelu – 93%

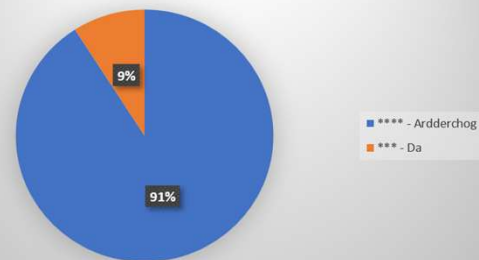
Y cwrs yn cyflawni ei amcanion

1^{af} o Orfennaf 2026 - 30^{ain} Medi 2026

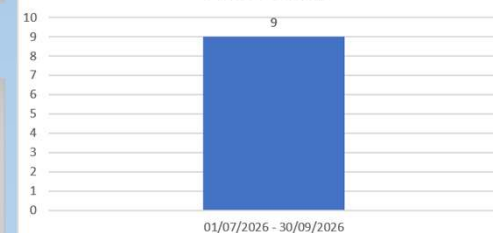

Asesiad Gyffredinol o'r cwrs

1^{af} o Orfennaf 2026 - 30^{ain} Medi 2026

Unigolion wedi eu cyfeirio ymlaen i'r timau
Oedolion a Phlant drwy'r ymgyrch SOS
#GalwGofalwyr

Eitem 8

CYFARFOD	PWYLLGOR CRAFFU GOFAL
DYDDIAD	5 Tachwedd 2026
TEITL	Blaenraglen Pwyllgor Craffu Gofal
PWRPAS YR ADRODDIAD	Mabwysiadu rhaglen waith diwygiedig ar gyfer 2026/27
AWDUR	Llywela Haf Owain, Uwch Ymgynghorydd Craffu

1. Mabwysiadwyd Blaenraglen ar gyfer 2026/27 yng nghyfarfod y Pwyllgor ar 14 Gorffennaf 2026.
2. Roedd yr eitem 'Effaith deddfwriaeth dileu elw mewn cartrefi gofal plant ar allu Cyngor Gwynedd i gartrefu plant mewn gofal ' wedi ei raglennu i'w drafod yn y cyfarfod yma.
3. Derbyniwyd cais gan yr Adran Plant a Theuluoedd i lithro'r eitem i gyfarfod 21 Ionawr 2027, gan nad oeddent wedi derbyn yr holl wybodaeth angenrheidiol gan sefydliadau allanol mewn pryd er mwyn creu cynllun ac adroddiad cynhwysfawr. Yn dilyn ymgynghori gyda'r Cadeirydd, cytunwyd i'r cais i lithro'r eitem.
4. Mae'r eitemau canlynol wedi eu blaenoriaethu eisoes gan y pwyllgor ar gyfer cyfarfod 21 Ionawr:
 - Adroddiad Perfformiad Tai ac Eiddo
 - Gwasanaeth Derwen
 - Defnyddio mwy ar dechnoleg i wella gallu trigolion i gael mynediad at gefnogaeth a gofal
 - Gofal Plant
5. Er mwyn sicrhau bod sylw teilwng yn cael ei roi i faterion a bod craffu yn gallu ychwanegu gwerth awgrymir bod eitem Gofal Plant yn cael ei symud o gyfarfod 21 Ionawr i gyfarfod 11 Mawrth 2027. Byddai hynny yn golygu bod pedwar adroddiad yn cael eu cyflwyno i gyfarfod mis Mawrth.
6. Gweler ynghlwm fel atodiad i'r adroddiad, rhaglen waith ddiwygiedig ar gyfer 2026/27.
7. **Gofynnir i'r Pwyllgor Craffu Gofal fabwysiadu rhaglen waith diwygiedig ar gyfer 2026/27.**

BLAENRAGLEN PWYLLGOR CRAFFU GOFAL 2026/27

Dyddiad	Eitemau	Rheswm dros graffu
4/6/26	• Adroddiad Blynyddol Panel Diogelu	Blaengraffu / Angen sicrwydd o ran gweithrediad
	• Adolygiad Polisi Diogelu	Blaengraffu / Angen sicrwydd o ran gweithrediad
	• Adroddiad Perfformiad Plant a Chefnogi Teuluoedd	Craffu perfformiad adrannau'r Cyngor
	• Adroddiad Perfformiad Oedolion, Iechyd a Llesiant	Craffu perfformiad adrannau'r Cyngor
	• Adroddiad Perfformiad Tai ac Eiddo	Craffu perfformiad adrannau'r Cyngor
16/7/26	• Gwasanaeth Gofal Dydd	Cynllun y Cyngor 2023-28 – Gwynedd Ofalgar
	• Adroddiad Grŵp Tasg a Gorffen Cwynion Adran Oedolion, Iechyd a Llesiant ac Adran Plant a Chefnogi Teuluoedd	Grŵp Tasg a Gorffen
	• Llechen Lân	Blaengraffu / Cynllun y Cyngor 2023-28 – Gwynedd Ofalgar
	• Compact Trydydd Sector	Blaengraffu
17/9/26	• Asesiad Anghenion Poblogaeth Gogledd Cymru ar gyfer Gofal a Chymorth	Blaengraffu
	• Cydweithio gyda'r Cymdeithasau Tai	Cynllun y Cyngor 2023-28 – Gwynedd Glyd
	• Adroddiad Blynyddol 2025-26 - Gweithdrefn Cwynion, Ymholiadau a Diolchiadau - Plant a Chefnogi Teuluoedd a Oedolion, Iechyd a Llesiant	Sicrwydd o ran y trefniadau ar gyfer delio gyda chwynion ym maes gwaith gofal

Dyddiad	Eitemau	Rheswm dros graffu
5/11/26	Adroddiad Perfformiad Oedolion, Iechyd a Llesiant	Craffu perfformiad adrannau'r Cyngor
	Adroddiad Perfformiad Plant a Chefnogi Teuluoedd	Craffu perfformiad adrannau'r Cyngor
	Cynllun Ymateb i'r Adroddiad Cyfiawnder Trwy ein Dewrder	Angen sicrwydd o ran gweithrediad
21/1/27	Adroddiad Perfformiad Tai ac Eiddo	Craffu perfformiad adrannau'r Cyngor
	Gwasanaeth Derwen	Cynllun y Cyngor 2023-28 – Gwynedd Ofalgar / Heriau yn y maes
	Defnyddio mwy ar dechnoleg i wella gallu trigolion i gael mynediad at gefnogaeth a gofal	Blaengraffu / Cynllun y Cyngor 2023-28 – Gwynedd Ofalgar
	Effaith deddfwriaeth dileu elw mewn cartrefi gofal plant ar allu Cyngor Gwynedd i gartrefu plant mewn gofal	Cynllun y Cyngor 2023-28 – Gwynedd Ofalgar / Derbyn sicrwydd bod trefniadau addas mewn lle i barhau i gynnig cartref addas i blant mewn gofal gan gynnwys rhai sydd gydag anghenion dwys a chymhleth
11/3/27	Gofal Plant	Derbyn sicrwydd bod gwasanaeth addas mewn lle ac yn darparu gwerth am arian
	Strategaeth Cymorth Tai a Digartrefedd	Blaengraffu / Cynllun y Cyngor 2023-28 – Gwynedd Glyd
	Cynllun Gweithredu Tai	Cynllun y Cyngor 2023-28 – Gwynedd Glyd
	Gallu'r Cyngor i weithredu Cynllun Diogelu wrth Amddifadu o Ryddid (Deprivation of Liberty Safeguards - DoLS)	Mater ar y gofrestr risg / Derbyn sicrwydd bod adnoddau ychwanegol a roddwyd i wella perfformiad yn ddigonol